

Till statsrådet Laila Freivalds

Genom beslut den 21 juni 1990 bemyndigade regeringen chefen för Justitiedepartementet att tillkalla en kommitté med uppdrag att göra en översyn av aktiebolagslagen och att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt kommittén.

Med stöd av detta bemyndigande förordnades från den 21 juni 1990 justitierådet Bo Svensson av vara ordförande i kommittén. Som ledamöter i kommittén förordnades från den 1 november 1990 dåvarande riksdagsledamoten Nic Grönvall, riksdagsledamoten Inga-Britt Johansson, riksdagsledamoten Bengt Silfverstrand och civilekonomen Ulrika Stuart, från den 10 december 1991 riksdagsledamoten Karin Starrin och från den 9 januari 1992 advokaten Rolf Åbjörnsson. Inga-Britt Johansson entledigades från kommittén fr.o.m. den 27 oktober 1992 och efterträddes samma dag av riksdagsledamoten Carin Lundberg. Nic Grönvall entledigades från kommittén fr.o.m. den 26 april 1993 och efterträddes samma dag av riksdagsledamoten Stig Rindborg. Som nya ledamöter i kommittén förordnades från den 15 maj 1995 riksdagsledamoten Eva Arvidsson och riksdagsledamoten Lars Granberg.

Som sakkunniga i kommittén förordnades från den 1 november 1990 bankdirektören Jan Bökmark, auktoriserade revisorn Sven Ekholm, advokaten Johan Gernandt, verkställande direktören Per-Ola Jansson, auktoriserade revisorn Sten Lundvall, direktören Ulf Magnusson och juris kandidaten Lars Milberg, från den 6 december 1990 vice börschefen Lars Bredin, från den 15 maj 1991 juris kandidaten Hans Peter Larsson, från den 29 oktober 1992 chefsjuristen Åsa Breding och från den 15 februari 1993 hovrättslagmannen Lars Hedberg, sakkunnig vid Finansinspektionen. Lars Hedberg entledigades från kommittén fr.o.m. den 1 juli 1996 och efterträddes samma dag av chefsjuristen Hans Schedin.

Att som experter biträda kommittén förordnades från den 1 november 1990 numera departementsrådet Håkan Klahr, rättschefen Per Erik Lindeberg och numera finansrådet Annika Lundius, från den 1 oktober 1991 numera kanslichefen Göran Schubert och kommerserådet Christer Lefrell, från den 29 oktober 1992 numera kanslirådet Ingrid Melbi samt från den 20 januari 1993 numera departementsrådet Sten Andersson. Håkan Klahr entledigades från kommittén fr.o.m. den 19 oktober 1992

och efterträddes samma dag av numera departementsrådet Göran Haag. Göran Haag entledigades från kommittén fr.o.m. den 10 februari 1993. Göran Schubert entledigades från kommittén fr.o.m. den 15 februari 1993. Annika Lundius entledigades från kommittén fr.o.m. den 2 september 1996 och efterträddes samma dag av Göran Haag.

Till sekreterare förordnades från den 1 december 1990 numera ekonomie licentiaten Rolf Skog och hovrättsassessorn Hans Cappelen-Smith.

Kommittén har antagit namnet Aktiebolagskommittén.

Kommittén får härmed avlämna delbetänkandet Aktiebolagets kapital.

Kommittén har tidigare avlämnat delbetänkandena (SOU 1992:13) Bundna aktier, (SOU 1992:83) Aktiebolagslagen och EG samt (SOU 1995:44) Aktiebolagets organisation.

Stockholm i mars 1997

Bo Svensson

Eva Arvidsson

Lars Granberg

Carin Lundberg

Stig Rindborg

Bengt Silfverstrand

Karin Starrin

Ulrika Stuart

Rolf Åbjörnsson

/Rolf Skog

Hans Cappelen-Smith

Innehållsförteckning

<i>Förkortningar</i>	11
<i>Sammanfattning</i>	13
<i>Summary</i>	27
<i>Författningsförslag</i>	41
1 <i>Kommitténs uppdrag</i>	139
2 <i>Huvuddragen i gällande rätt</i>	141
2.1 Aktiebolags bildande	142
2.2 Aktier, aktiebrev m.m. och aktiebok	144
2.2.1 Aktier och aktieslag	144
2.2.2 Aktieöverlåtelse	144
2.2.3 Aktiebok.....	145
2.2.4 Avstämningsbolag	145
2.2.5 Aktiekonto.....	145
2.2.6 Aktiebokens offentlighet	146
2.3 Ökning av aktiekapitalet genom nyemission eller fondemission.....	147
2.3.1 Nyemission	147
2.3.2 Fondemission.....	149
2.3.3 Emissionsprospekt	149
2.4 Konvertibla skuldebrev och skuldebrev förenade med optionsrätt till nyteckning.....	153
2.4.1 Konvertering och teckning med stöd av optionsrätt	155
2.4.2 Emissionsprospekt	155
2.5 LEO-lagen.....	156
2.6 Nedsättning av aktiekapitalet	157
2.7 Förvärv av egna aktier och upptagande av vissa penninglån	159
2.7.1 Förvärv av egna aktier	159
2.7.2 Upptagande av vissa penninglån	160
2.8 Inlösen av minoritetsaktier	160

3	<i>EG:s bolagsrätt och vissa utländska rättsordningar</i>	163
3.1	EG:s bolagsdirektiv	163
3.1.1	Första bolagsdirektivet	163
3.1.2	Andra bolagsdirektivet	164
3.2	EG:s prospektdirektiv	165
3.3	Tyskland.....	166
3.3.1	Aktiengesellschaft.....	167
3.3.1.1	Bolagsbildning.....	167
3.3.1.2	Aktier, aktieslag m.m.....	167
3.3.1.3	Ökning av aktiekapitalet.....	168
3.3.1.4	Nedsättning av aktiekapitalet	169
3.3.1.5	Förvärv av egna aktier	170
3.3.1.6	Inlösen av minoritetsaktier	171
3.3.2	Gesellschaft mit beschränkter Haftung	172
3.3.2.1	Bolagsbildning.....	173
3.3.2.2	Andelar av olika slag m.m.....	173
3.3.2.3	Ökning av andelskapitalet	173
3.3.2.4	Nedsättning av andelskapitalet.....	174
3.3.2.5	Förvärv av egna andelar	174
3.3.2.6	Inlösen av minoritetsandelar	174
3.4	Frankrike	174
3.4.1	Société anonyme	175
3.4.1.1	Bolagsbildning.....	175
3.4.1.2	Aktier, aktieslag m.m.....	175
3.4.1.3	Ökning av aktiekapitalet.....	176
3.4.1.4	Obligationslån.....	177
3.4.1.5	Nedsättning av aktiekapitalet	178
3.4.1.6	Förvärv av egna aktier	178
3.4.1.7	Inlösen av minoritetsaktier	179
3.4.2	Société à responsabilité limitée	179
3.4.2.1	Bolagsbildning.....	179
3.4.2.2	Andelar m.m.	180
3.4.2.3	Ökning av andelskapitalet	181
3.4.2.4	Nedsättning av andelskapitalet.....	181
3.4.2.5	Förvärv av egna andelar	181
3.5	Storbritannien	181
3.5.1	Public och private limited liability companies.....	182
3.5.1.1	Bolagsbildning.....	182
3.5.1.2	Aktier, aktieslag m.m.....	183
3.5.1.3	Ökning av aktiekapitalet.....	183
3.5.1.4	Nedsättning av aktiekapitalet	184
3.5.1.5	Förvärv av egna aktier	184

	3.5.1.6	Inlösen av minoritetsaktier	185
3.6	Danmark.....		187
	3.6.1	Aktieselskab.....	187
	3.6.1.1	Bolagsbildning.....	187
	3.6.1.2	Aktier, aktieslag m.m.....	187
	3.6.1.3	Ökning av aktiekapitalet.....	188
	3.6.1.4	Nedsättning av aktiekapitalet	188
	3.6.1.5	Förvärv av egna aktier	189
	3.6.1.6	Inlösen av minoritetsaktier	189
	3.6.2	Anpartsselskab.....	191
	3.6.2.1	Bolagsbildning.....	191
	3.6.2.2	Andelar av olika slag m.m.....	191
	3.6.2.3	Ökning av andelskapitalet	191
	3.6.2.4	Nedsättning av andelskapitalet.....	192
	3.6.2.5	Förvärv av egna andelar	192
	3.6.2.6	Inlösen av minoritetsandelar	192
3.7	Finland.....		192
	3.7.1	Privata och publika aktiebolag	192
	3.7.1.1	Bolagsbildning.....	193
	3.7.1.2	Aktier, aktieslag m.m.....	193
	3.7.1.3	Ökning av aktiekapitalet.....	193
	3.7.1.4	Kapitallån.....	194
	3.7.1.5	Nedsättning av aktiekapitalet	194
	3.7.1.6	Förvärv av egna aktier	194
	3.7.1.7	Inlösen av minoritetsaktier	195
3.8	Norge.....		196
	3.8.1	Aksjeselskaper och allmennaksjeselskaper	196
	3.8.1.1	Bolagsbildning.....	197
	3.8.1.2	Aktier, aktieslag m.m.....	197
	3.8.1.3	Ökning av aktiekapitalet.....	198
	3.8.1.4	Kapitalskyddet.....	198
	3.8.1.5	Nedsättning av aktiekapitalet	199
	3.8.1.6	Förvärv av egna aktier	199
	3.8.1.7	Inlösen av minoritetsaktier	200
4	<i>Kommitténs överväganden</i>		201
4.1	Bolagsbildning		201
4.2	Aktiers överlåtbarhet		205
	4.2.1	Bakgrund.....	205
	4.2.2	Hembud.....	207
	4.2.3	Förköp	210
	4.2.4	Samtycke.....	212

4.3	Aktiebok och aktiebrev.....	213
4.4	Ökning av aktiekapitalet.....	214
4.4.1	En ny begreppsbildning.....	214
4.4.2	Emission till underkurs.....	216
4.4.3	Successiv inbetalning av aktiekapitalet.....	216
4.5	Vissa riktade emissioner.....	217
4.5.1	Bakgrund.....	217
4.5.2	En reformerad LEO-lag.....	219
4.5.3	Internationella rättsförhållanden	221
4.6	Prospektkrav	222
4.6.1	Bakgrund.....	222
4.6.2	Prospektreglernas konstitutionella karaktär	223
4.6.3	En reformerad prospektlagstiftning.....	225
4.6.4	Ansvar för fel och brister i prospekt	226
4.6.5	Undantag från prospektskyldighet	230
4.6.6	Lagen om börs- och clearingverksamhet	230
4.6.7	Övrig bolagslagstiftning	231
4.7	Upptagande av vissa penninglån.....	231
4.8	Nedsättning av aktiekapitalet	234
4.8.1	Skyddet för det bundna kapitalet.....	234
4.8.2	Nedsättningsändamålen.....	235
4.8.2.1	Nedsättning för att täcka förlust.....	235
4.8.2.2	Nedsättning för återbetalning till aktie- ägarna.....	239
4.8.2.3	Nedsättning för avsättning till fri fond.....	241
4.8.2.4	Nedsättning på grund av obetalda aktier.....	242
4.8.2.5	Nedsättning på grund av innehav av egna aktier	242
4.8.3	Nedsättningsmetoderna	244
4.8.4	Beslutsordningen	244
4.8.5	Nedsättningsbeslutet.....	245
4.9	Aktiebolags förvärv och överlåtelse av egna aktier.....	245
4.9.1	Bakgrund.....	245
4.9.2	Kommitténs överväganden.....	247
4.9.3	Återköp av konvertibler och teckningsoptioner.....	253
4.10	Inlösen av minoritetsaktier	255
4.10.1	Förutsättningar för inlösen	255
4.10.1.1	Inlösenreglernas anknytning till koncernförhållanden.....	255
4.10.1.2	Internationella rättsförhållanden	256
4.10.1.3	Majoritetskravet.....	258
4.10.1.4	Konvertibler och teckningsoptioner.....	261

4.10.2	Förfarandet.....	264
4.10.2.1	Tvistens prövning av skiljemän	264
4.10.2.2	Gode mannen	264
4.10.2.3	Bör skiljedomen innehålla betalnings- förpliktelse för majoritetsaktieägaren?	265
4.10.2.4	Förhandstillträde.....	268
4.10.2.5	Deldom.....	270
4.10.2.6	Mellandom.....	271
4.10.2.7	Återkallelse av talan	271
4.10.2.8	Klander av skiljedom.....	274
4.10.2.9	Rättegångskostnader.....	276
4.10.3	Värderingsfrågor.....	278
4.10.3.1	Bakgrund.....	278
4.10.3.2	Behovet av lagstiftning.....	280
4.10.3.3	Lösenbeloppet.....	280
4.10.3.4	Värderingstidpunkten	284
4.10.3.5	Ränta på lösenbeloppet.....	286
4.11	Erbjudandeplikt på den svenska aktiemarknaden?.....	287
4.11.1	Bakgrund.....	287
4.11.2	Den brittiska förebilden: The City Code on Take-Overs and Mergers	288
4.11.3	Rättsläget i andra europeiska länder	290
4.11.3.1	Länder som har regler om erbjudandeplikt.....	290
4.11.3.2	Länder som inte har regler om erbjudandeplikt	291
4.11.4	Rättsläget i Förenta staterna	291
4.11.5	EG-kommissionens förslag till trettonde bolags- direktiv	292
4.11.6	Erbjudandeplikt i den svenska debatten.....	293
4.11.7	Kommitténs överväganden.....	296
4.11.7.1	Kravet på likabehandling av aktieägarna.....	296
4.11.7.2	Kravet på andel i kontrollpremie	297
4.11.7.3	Kravet på att kunna lämna bolaget vid oönskade kontrollägarskiften	298
4.11.7.4	De svenska aktiemarknadsbolagens ägarstruktur	299
4.11.8	Kommitténs slutsatser	300
5	<i>Författningskommentar</i>	303

Reservation..... 425

Särskilda yttranden 427

BILAGOR

1. Refererad litteratur 441

2. Kommitténs direktiv..... 443

Förkortningar

ABL	Aktiebolagslagen (1975:1385)
All E.R.	The All England Law Reports
EES	Europeiska ekonomiska samarbetsområdet
EFTA	Europeiska Frihandelssammanslutningen
EG	Europeiska gemenskaperna
EU	Europeiska unionen
FFFS	Finansinspektionens författningssamling
LBC	Lagen (1992:543) om börs- och clearingverksamhet
LHF	Lagen (1991:980) om handel med finansiella instrument
NJA	Nytt Juridiskt Arkiv avd I
NJA II	Nytt Juridiskt Arkiv avd II
PRV	Patent- och registreringsverket
UfR	Ugeskrift for Retsvæsen
VPC	Värdepapperscentralen

Sammanfattning

Målet är en helt ny aktiebolagslag

Aktiebolagskommittén föreslår i detta betänkande tolv nya kapitel i aktiebolagslagen och många ändringar i övriga kapitel. Omfattningen av förslagen framgår om man betänker att aktiebolagslagen i dag har 19 kapitel. Till bilden hör att kommittén i sitt år 1995 avgivna betänkande (SOU 1995:44) Bolagets organisation lagt fram förslag om en helt ny lydelse av fyra kapitel i aktiebolagslagen vilka inte berörs av de nu framlagda förslagen.

Förslagen går ut på ändringar i den nuvarande lagen, som nu är tjugo år gammal. De nya bestämmelserna skiljer sig redaktionellt i hög grad från resten av lagen. Språket är modernare, paragraferna kortare och rubriker används flitigt i syfte att göra lagen mera lättläst och lättbegriplig.

Den motsättning av redaktionell art mellan nya och gamla kapitel som blir följderna av förslaget är av övergående natur. Kommittén arbetar med sikte på en helt ny aktiebolagslag, i vilken de nu föreslagna kapitlen skall ingå.

En aktiv ägarfunktion

Kommittén anser att en ny aktiebolagslag bör utformas så att den främjar en aktiv ägarfunktion i företagen. Kommittén har i betänkandet Aktiebolagets organisation uppehållit sig vid ägarnas beslutanderätt och bolagsorganens sammansättning och funktion. I förevarande betänkande, som behandlar aktiebolagets kapital, står ägarnas möjligheter att genomföra förändringar i företagets kapitalstruktur mera i förgrunden. När kommittén behandlar bl.a. ökning och nedsättning av aktiekapitalet, förvärv av egna aktier, erbjudandeplikt och inlösen av minoritetsaktier, sker det i syfte att uppnå en flexibilitet i kapitalstrukturen som gynnar ett långsiktigt effektivt utnyttjande av företagets och näringslivets resurser.

Aktiebolags bildande

I Sverige bildas årligen omkring 20 000 aktiebolag. Det sker så gott som uteslutande genom simultanbildning. Kommittén har inte kunnat finna mer än något enstaka exempel på successivbildning i modern tid.

Kommittén menar att institutet successivbildning har tjänat ut och föreslår att bestämmelserna upphävs. Med bestämmelserna om successivbildning upphävda måste reglerna om simultanbildning få en helt ny utformning varvid möjligheterna att förenkla förfarandet bör tas till vara. Kommittén föreslår att aktiebolag i fortsättningen skall bildas på följande sätt. Den eller de som vill bilda ett aktiebolag skall upprätta en stiftelseurkund, teckna sig för samtliga aktier direkt i stiftelseurkunden, betala aktierna, upprätta och låta en auktoriserad eller godkänd revisor granska en öppningsbalansräkning för bolaget, färdigställa stiftelseurkunden samt ansöka om bolagets registrering.

Hembuds-, förköps- och samtyckesförbehåll

Kommittén utgår från att aktier i såväl privata som publika aktiebolag som huvudregel skall vara fritt överlåtbara. En fri överlåtbarhet ger enskilda aktieägare möjlighet att komma ur bolaget, oberoende av om detta sker på grund av missnöje med övriga ägares agerande i bolaget eller av andra skäl. Mot detta måste å andra sidan ställas ägarnas intresse av att hålla ägarkretsen sluten. Det gäller framför allt i privata aktiebolag. Den absoluta merparten av de privata aktiebolagen utgörs av familjeföretag eller fåmansägda företag av annat slag, i vilka ett okontrollerat ägarskifte skulle kunna vara ödesdigert.

Från principen om aktiens fria överlåtbarhet medger lagen i dag bara ett undantag. I bolagsordningen kan föreskrivas att aktieägare eller annan skall vara berättigad att lösa aktie, som övergår till ny ägare, s.k. hembudsskyldighet. Kommittén anser att möjligheterna till förbehåll om *hembud* skall finnas kvar i såväl privata som publika bolag men föreslår vissa ändringar i syfte bl.a. att komma ifrån de olägenheter som är förenade med att rösträtten för en hembudspflichtig aktie i dag inte får utövas under hembudstiden, något som kan leda till att makten i bolaget under denna tid går över på minoriteten eller till och med i vissa fall till att det blir omöjligt att fatta beslut på bolagsstämma.

Överlåtelsebegränsningar på aktier i form av hembudsförbehåll är i huvudsak en svensk företeelse. I andra länder används i stället *förköpsförbehåll*. Sådana förbehåll innebär att den som avser att överlåta aktie, har att erbjuda aktien för förköp till den eller de som i bolagsordningen är angivna som förköpsberättigade. Kommittén föreslår att det även i det

även i den svenska aktiebolagslagen öppnas möjlighet att ta in förköpsförbehåll i privata och publika aktiebolag.

I ett aktiebolag med få aktieägare är förhållandet aktieägarna emellan ganska likt det som råder mellan bolagsmännen i ett handelsbolag. Det leder i praktiken ofta fram till krav på att aktieägarna skall kunna kontrollera växlingar i ägarkretsen. I dag kan detta uppnås genom ett hembudsförbehåll i bolagsordningen i kombination med ett konsortialavtal innehållande ett förköps- eller ett *samtyckesförbehåll*. Kommittén föreslår som framgått att ett förköpsförbehåll i framtiden skall kunna tas in i bolagsordningen för alla typer av aktiebolag. Kommittén vill emellertid i fråga om de privata aktiebolagen ta ytterligare ett steg och tillåta samtyckesförbehåll i bolagsordningen. Därigenom skapas möjligheter för att i fåmansägda aktiebolag begränsa aktiernas överlåtbarhet med bindande verkan mot bolaget, utan att aktieägarna i bolagsordningen på förhand måste peka ut vem eller vilka som skall överta aktierna då någon av delägarna önskar lämna bolaget, något som kan vara svårt att göra kanske flera år eller årtionden i förväg.

Kommittén är väl medveten om de risker för missbruk som är förknippade med samtyckesförbehåll. De kan liksom förköps- och hembudsförbehåll utnyttjas av en aktieägarmajoritet för att hindra minoriteten från att sälja sina aktier till någon utomstående och därmed tvinga minoriteten till att sälja till majoriteten. För att förebygga riskerna för missbruk föreslår kommittén en detaljerad reglering som bl.a. innehåller bestämmelser om vad som skall ske om samtycke vägras.

Aktier, aktiebok och aktiebrev

I 1975 års lag innehåller 3 kap. bestämmelser om aktier, aktiebrev m.m. och aktiebok. För att göra regleringen mera överskådlig föreslår kommittén att bestämmelserna delas upp på tre kapitel. I det första av dessa behandlas aktieslag och aktiers överlåtbarhet medan de två följande reglerar aktiebrev respektive aktiebok. Samtidigt föreslås bestämmelserna få en helt ny redaktionell utformning.

Ökning av aktiekapitalet

Aktiekapitalet kan ökas genom fondemission. Utmärkande för en fondemission är att ökningen sker utan tillskott från aktieägarna.

I lagen anges tre ytterligare sätt att öka aktiekapitalet. Gemensamt för dem är att ökningen sker genom tillskott från de blivande aktieägarna. Vid nyemission sker detta tillskott direkt genom att aktietecknarna

betalar för nya aktier, kontant eller med annan egendom. Vid emission av konvertibler görs ett tillskott till bolaget i samband med att hela eller delar av konvertibellånet omvandlas till aktiekapital. I fråga om teckningsoptioner slutligen sker tillskottet i form av betalning för aktier som tecknas med optionsrätt på samma sätt som vid nyemission.

I 1975 års lag behandlas de fyra ökningsmetoderna på så sätt att fond- och nyemission regleras i 4 kap. och emission av konvertibler och teckningsoptioner i 5 kap. Indelningen bygger på att det är osäkert om en emission av konvertibler eller teckningsoptioner kommer att leda till en ökning av aktiekapitalet.

Kommittén föreslår en helt ny reglering som bygger på den skillnad som enligt det anförda finns mellan fondemission på ena sidan och nyemission samt emission av konvertibler och teckningsoptioner på den andra. Förslaget innebär att bestämmelserna om ökning av aktiekapitalet tas upp i *ett kapitel om fondemission och ett kapitel om tillskottsemmission*. Dessa båda kapitel föregås av ett kapitel med gemensamma bestämmelser om ökning av aktiekapitalet.

I dag måste en teckningsoption när den ges ut vara kopplad till ett skuldebrev. Bestämmelserna saknar emellertid praktisk betydelse. Ett bolag kan emittera teckningsoptioner som är kopplade till skuldförbindelser med ett lågt, närmast symboliskt värde. Det är också möjligt att i emissionsvillkoren föreskriva att optionsbeviset får skiljas från skuldebrevet omedelbart efter emissionen. En reglering som är så enkel att kringgå kan enligt kommitténs mening inte behållas. Samtidigt har det framkommit ett praktiskt behov av *fristående teckningsoptioner*. Kommittén föreslår därför att kravet på en koppling mellan optionsrätt och skuldförbindelse slopas.

Vid kontantemission i bolag vars bundna egna kapital före emissionen uppgår till en miljon kronor räcker det enligt gällande rätt att hälften av emissionsbeloppet har inbetalats när emissionen registreras. Resterande belopp skall inbetalas inom sex månader från registreringen. Bestämmelserna om registrering av aktiekapitalet i två omgångar har tillkommit med tanke på att de stora svenska bolagen ibland vänder sig till utländska kapitalmarknader för att få riskkapital. En större nyemission som sker t.ex. på New York- eller Londonbörsen kan ta lång tid att genomföra. Det har ansetts olämpligt att bolaget inte skulle kunna registrera en sådan kapitalökning förrän alla aktier har betalats. Kommittén har förståelse för den synpunkten. Det framstår emellertid som principiellt felaktigt att ett aktiebolag kan stå registrerat för ett aktiekapital som är större än vad som faktiskt har inbetalats till bolaget. Behovet av att snabbt kunna registrera den kapitalökning som faktiskt har skett kan enligt kommitténs mening tillgodoses på ett bättre sätt genom att bolagen får rätt att registrera ökningsbeloppet vartefter de ny-

emitterade aktierna betalas. Kommittén föreslår därför att bestämmelserna om registrering av ökningsbeloppet innan de aktier som ingår i beloppet betalats utmönstras och ersätts av *en bestämmelse som gör det möjligt att registrera en del av en tillskottsemission.*

LEO-lagen

Lagen (1987:464) om vissa riktade emissioner i aktiemarknadsbolag m.m. (LEO-lagen) ställer högre majoritetskrav än aktiebolagslagen för giltigt beslut om vissa emissioner som riktas bl.a. till bolagsledningen och personer som står denna nära. Klyftan mellan lagarna har minskat genom den EG-anpassning av aktiebolagslagen som genomfördes år 1995. Den anpassningen innebar bl.a. att ett krav på kvalificerad majoritet infördes i aktiebolagslagen för giltigt beslut om avvikelse från aktieägarnas företrädesrätt till nya aktier.

Majoritetskravet i aktiebolagslagen är emellertid fortfarande lägre i aktiebolagslagen än i LEO-lagen. I aktiebolagslagen krävs att emissionsbeslutet biträds av två tredjedelar av såväl avgivna röster som på stämman företrädda aktier. Det är samma majoritet som krävs för giltigt beslut om sådan ändring av bolagsordningen som inte påverkar rättsförhållandet mellan redan utgivna aktier. Det skall jämföras med LEO-lagens majoritetskrav: nio tiondelar av såväl avgivna röster som på stämman företrädda aktier.

Enligt kommitténs mening har LEO-lagens majoritetskrav utgjort en effektiv spärr mot ett otillbörligt utnyttjande av reglerna om avvikelse från aktieägarnas företrädesrätt för att gynna personer i ledningsställning i bolaget eller koncernen. Kommittén anser sig därför inte böra föreslå att LEO-bestämmelserna upphävs. Vissa justeringar föreslås emellertid i syfte att komma till rätta med en del praktiska olägenheter med den nuvarande regleringen. Vidare föreslås att den särskilda LEO-lagen upphävs och att bestämmelserna överförs till aktiebolagslagen, bankaktiebolagslagen och försäkringsrörelselagen.

Prospekt

När ett publikt aktiebolag eller en aktieägare i ett sådant bolag offentliggör eller på annat sätt till en vidare krets riktar inbjudan att förvärva aktier eller teckningsrätter i bolaget skall styrelsen, enligt bestämmelser i aktiebolagslagen, upprätta ett emissionsprospekt, om summan av de belopp som till följd av inbjudan kan komma att betalas uppgår till minst 300 000 kronor.

Bestämmelser om emissionsprospekt finns förutom i aktiebolagslagen bl.a. i lagen (1991:980) om handel med finansiella instrument (LHF). I fråga om fondpapper som är inregistrerade vid eller avsedda att inregistreras vid börs finns bestämmelser om börsprospekt bl.a. i lagen (1992:543) om börs- och clearingverksamhet (LBC). Båda lagarna kompletteras av Finansinspektionens prospektföreskrifter.

Kommittén anser att det är olyckligt att aktiebolag och aktieägare, som avser att emittera eller sälja fondpapper, skall behöva beakta prospektregler i flera olika lagar. Kommittén föreslår därför att *bestämmelserna om prospekt i aktiebolagslagen upphävs och ersätts av bestämmelser i LHF och LBC.*

Upptagande av vissa penninglån

Aktiebolagslagen innehåller ett förbud mot upptagande av vissa penninglån. Om inte annat följer av bestämmelserna om konvertibellån, får ett aktiebolag inte ta upp penninglån på villkor att lånet skall betalas på annat sätt än med ett nominellt penningbelopp eller med ett penningbelopp som bestäms med hänsyn till förändringar i penningvärdet (kapitalandelslån). Däremot är det tillåtet att ta upp lån där räntan är helt eller delvis beroende av utdelningen till aktieägare i bolaget eller bolagets vinst (vinstandelslån). Beslut om upptagande av ett vinstandelslån fattas av bolagsstämman eller, efter bolagsstämmans bemyndigande, av styrelsen.

Kapitalandelslån kan innebära att fordringsägarna tillförsäkras rätt till betalning ur bolagets tillgångar vid bolagets likvidation eller upplösning med belopp som t.ex. motsvarar viss kvotdel i bolagets tillgångar eller som beräknas som den genomsnittliga marknadskursen på bolagets aktier under en tid före uppsägningen eller likvidationen. Förbudet mot kapitalandelslån som inte skall betalas med ett nominellt penningbelopp eller med ett penningbelopp som bestäms med hänsyn till förändringar i penningvärdet uppfattas allmänt som ett hinder för svenskt näringsliv att ta upp lån på villkor som är vanliga i de länder vi brukar jämföra oss med. Till bilden hör också att aktiebolagslagen godtar andra riskfyllda lån t.ex. konvertibellån i form av förlagsbevis med räntan satt i relation till företagets utdelning. Dessutom har det under senare år utvecklats en rad andra finansiella instrument som omsätts på kapitalmarknaden, trots att de uppenbarligen är förenade med stora och svårbedömda risker. Kommittén föreslår därför att *kapitalandelslån åter blir tillåtna*. Förslaget innebär att vinstandels- och kapitalandelslån skall behandlas på samma sätt.

Nedsättning av aktiekapitalet

Bestämmelserna om nedsättning av aktiekapitalet föreslås få en helt *ny redaktionell utformning*.

Nedsättning för återbetalning till aktieägarna eller för avsättning till reservfond eller fri fond får i dag beslutas endast efter förslag eller godkännande av styrelsen. Denna ordning motsvarar vad som gäller vid vinstutdelning och går tillbaka på farhågor att aktieägarna skall driva sina krav på utdelning eller kapitalåterbäring så hårt att företagets fortbestånd och de anställdas sysselsättning äventyras. Kommittén, som har en annan syn på rollfördelningen mellan ägarna och styrelsen, anser att ett långsiktigt effektivt resursutnyttjande i näringslivet bäst främjas av att bolagsstämman, utan vetorätt för styrelsen, kan besluta om i vilken utsträckning kapital skall bindas i det enskilda bolaget. Kommittén föreslår därför att bestämmelsen om *styrelsens vetorätt utmönstras*.

I den föreslagna regleringen ingår också bestämmelser som gör det möjligt att *sätta ned aktiekapitalet för täckning av förlust utan borgenärernas hörande*, om förlusten inte kan täckas av fritt eget kapital och detta oavsett om förlusten framgår av den senast fastställda balansräkningen eller har uppstått under året.

Ett aktiebolag måste kunna sätta ned sitt aktiekapital till en nivå som ger bästa avkastning åt aktieägarna på investerat kapital. I dag finns ett krav på full täckning för det bundna egna kapitalet efter nedsättningen. Det kravet måste enligt kommittén finnas kvar liksom en föreskrift om att *nedsättningsbeslutet inte får verkställas utan särskilt tillstånd*. Kommittén föreslår emellertid att möjligheterna till nedsättning utan tillstånd vidgas till att gälla inte bara när nedsättningen kombineras med nyemission utan också med t.ex. konvertering eller teckning med utnyttjande av teckningsoption. Även fondemission genom överföring till aktiekapitalet av belopp från fritt eget kapital bör befria bolaget från skyldighet att söka tillstånd att verkställa nedsättningsbeslutet. Över huvud taget bör det enligt kommitténs mening räcka att bolaget, när nedsättningsbeslutet och övriga beslut som registrerats samtidigt med detta antecknats i aktiebolagsregistret, uppvisar ett oförändrat stort registrerat aktiekapital och ett likaledes oförändrat stort bundet eget kapital, för att bolaget skall undgå skyldighet att söka tillstånd att verkställa nedsättningsbeslutet.

Efter nedsättning av aktiekapitalet för täckande av förlust enligt fastställd balansräkning gäller i dag en treårig karenstid under vilken *bolaget inte får dela ut vinst utan rättens tillstånd*. I tillståndsärendet tillvaratas borgenärernas intressen på så sätt att de som motsätter sig vinstutdelning har rätt till full betalning eller betryggande säkerhet för

sina fordringar. Kommittén är inte övertygad om värdet av denna begränsning av rätten att dela ut vinst efter nedsättning av aktiekapitalet. Aktiebolagslagen innehåller inte någon regel av innebörd att aktiebolag skall ha ett aktiekapital som svarar mot bolagets balansomslutning eller riskerna med bolagets verksamhet. Det gör då ett motsägelsefullt intryck med en regel som begränsar utdelningsrätten efter nedsättning oavsett från vilken nivå nedsättningen skett och oberoende av om bolaget efter nedsättningen kan anses vara underkapitaliserat eller ej. Kommittén anser att de allmänna bestämmelserna om vinstutdelning är tillfyllest också efter nedsättning av aktiekapitalet och föreslår att den treåriga karenstiden avskaffas.

Förvärv och överlåtelse av egna aktier

Ett svenskt aktiebolag får inte återköpa eller på annat sätt förvärva egna aktier. De svenska reglerna rörande aktiebolags förvärv av egna aktier är mer restriktiva än motsvarande regler i de flesta andra länder. I övriga EU-länder tillåts förvärv av egna aktier på villkor som bestäms av EG:s andra bolagsdirektiv. I Förenta staterna tillåts förvärv av egna aktier inom de ramar som följer av aktiebolagslagstiftningens regler om vinstutdelning.

Det primära argumentet för att tillåta aktiebolag att förvärva egna aktier är att det kan förbättra företagets förutsättningar att föra tillbaka överskottsmedel till aktieägarna och på det sättet bidra till ett effektivare utnyttjande av företagets och näringslivets resurser. Om ägarna kan använda medlen på ett sätt som ger en högre avkastning än vad företaget kan åstadkomma i sin egen förvaltning, skall medlen inte stanna i företaget utan återföras till ägarna.

Svenskt näringsliv är utomordentligt angeläget att få samma möjligheter som i de flesta andra länder som vi brukar jämföra oss med till förvärv av egna aktier. Kommittén har förståelse för dessa önskemål. Det går inte att bortse från att man i vår omvärld som regel har möjlighet till återköp av egna aktier. Det framstår som en nackdel i den internationella konkurrensen att svenska bolag inte har möjlighet att genom förvärv av egna aktier uppnå en mera effektiv användning av bolagets kapital och få tillgång till ett smidigt betalningsinstrument vid förvärv av företag och annan egendom.

En uppmjukning av förbudet mot återköp av egna aktier måste, såvitt avser *publika aktiebolag*, ske inom ramen för bestämmelserna i EG:s andra bolagsdirektiv. Direktivet föreskriver bl.a. att om förvärv av egna aktier tillåts, det får ske endast inom ramen för bolagets fria egna kapital och att det sammanlagda innehavet av egna aktier får uppgå till högst tio

procent av samtliga aktier i bolaget. Ett annat krav är att beslut om förvärv av egna aktier fattas av bolagsstämman eller, efter stämmans bemyndigande, av styrelsen.

Enligt kommitténs mening är direktivets restriktioner nödvändiga men inte tillräckliga. Ett återköp av egna aktier har likheter med de möjligheter som aktiebolag redan i dag har till nedsättning av aktiekapitalet för återbetalning till aktieägarna. En avyttring av de återköpta aktierna kan vidare jämföras med en nyemission. Det framstår därför som naturligt att beslut om förvärv och avyttringar av egna aktier skall följa i stort sett samma rutiner som vid beslut om minskning och ökning av aktiekapitalet. Det innebär bl.a. att beslut om förvärv av egna aktier skall fattas med kvalificerad stämmomajoritet, att stämman skall ha ett beslutsunderlag motsvarande vad som gäller vid beslut om nedsättning och att förslaget till beslut skall tillhandahållas aktieägarna viss tid före stämman. Parallellen mellan avyttring av egna aktier och nyemission innebär att beslut om avyttring skall fattas med samma majoritet som beslut om nyemission och att aktieägarna skall ha en principiell företrädesrätt att förvärva aktierna i fråga. Skall aktierna säljas på marknaden, så skall samma beslutsregler iaktas som vid en riktad nyemission.

Tillsammans med vad som alltså följer av EG:s bolagsdirektiv torde de nu behandlade beslutsreglerna i allt väsentligt tillgodose de bolagsrättsliga skyddsintressen som måste beaktas vid förvärv och försäljning av egna aktier. Reglerna utgör emellertid inte ett effektivt hinder mot att företagen genom köp och försäljning av egna aktier direkt påverkar sin egen aktiekurs på ett sätt som skulle kunna leda till att allmänhetens förtroende för aktiemarknaden rubbades. En uppmjukning av förbudet mot förvärv av egna aktier bör därför komma i fråga endast om det dessutom införs regler i värdepappers- och börslagstiftningen som minimerar risken för sådan kurspåverkan.

Genom en särskild bestämmelse i lagen om handel med finansiella instrument har otillhörig kurspåverkan nyligen kriminaliserats. Tillåts aktiebolag förvärva och sälja egna aktier, kommer även sådana förfaranden, i den mån de leder till otillhörig kurspåverkan att vara olagliga. Även med beaktande av detta anser kommittén det emellertid vara ofrånkomligt att införa särskilda bestämmelser av värdepappers- och börsrättslig karaktär för att minimera möjligheterna till kurspåverkan vid just förvärv och försäljning av egna aktier.

Kommittén föreslår därför att i lagen om börs- och clearingverksamhet införs en bestämmelse av innebörd att regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Finansinspektionen får meddela närmare föreskrifter angående de regler som börs och auktoriserad marknadsplats skall ha avseende aktiebolags handel i egna aktier.

I syfte att tillgodose kravet på en god genomlysning av marknaden föreslår kommittén vidare att i lagen om handel med finansiella instrument tas in en bestämmelse av innebörd att förvärv och försäljning av egna aktier i svenskt eller utländskt bolag skall anmälas till svensk börs eller auktoriserad marknadsplats där aktierna är noterade och offentliggöras i den omfattning och på det sätt regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Finansinspektionen föreskriver.

Vad därefter gäller *privata aktiebolag* föreslår kommittén för det första att beslut om förvärv av egna aktier skall kunna fattas endast av bolagsstämman. Något behov av att kunna bemyndiga styrelsen att fatta ett sådant beslut finns enligt kommitténs mening inte. För stämmans beslut skall även i privata bolag gälla ett krav på kvalificerad majoritet.

Ett starkt skäl till att tillåta privata bolag att förvärva egna aktier är att underlätta ägarskiften. För detta kan krävas att bolaget kan förvärva en betydande del av de egna aktierna. Den begränsning till tio procent av totalantalet aktier som för de publika bolagens del följer av det andra bolagsdirektivet bör därför inte gälla för privata bolag. Däremot skall också i dessa bolag det vederlag som lämnas för aktierna rymmas inom bolagets fria egna kapital.

Beslut om överlåtelse av egna aktier som bolaget förvärvat skall även i privata bolag fattas med iakttagande av bestämmelserna om nyemission.

Inlösen av minoritetsaktier

Kommittén föreslår ett helt nytt kapitel om inlösen av minoritetsaktier. Kapitlet innehåller en helt ny reglering av *förfarandet*. Bl.a. föreslås att part, som är missnöjd med en skiljedom skall väcka talan vid Svea hovrätt. Därmed förkortas instanskedjan jämfört med i dag. Mål om tvångsinlösen kommer därmed att koncentreras till en enda domstol som får stor erfarenhet av måltypen.

Om ett moderbolag självt eller tillsammans med ett eller flera dotterföretag äger mer än nio tiondelar av aktierna med mer än nio tiondelar av röstetalet för samtliga aktier i ett dotterbolag, *har moderbolaget i dag rätt att av de övriga aktieägarna i sistnämnda bolag lösa in återstående aktier*. Den vars aktier kan lösas in har rätt att få sina aktier inlösta av moderbolaget. Med moderbolag förstås ett svenskt aktiebolag. Kommittén föreslår att varje aktieägare – i förekommande fall tillsammans med dotterföretag – som äger mer än nio tiondelar av aktierna i ett bolag skall ha rätt och plikt till inlösen. Syftet med dessa förändringar är dels att stärka minoritetsskyddet, dels att göra inlösenreglerna tillämpliga även i internationella förhållanden.

De nya reglerna förutsätter alltså inte att majoritetsägaren är ett svenskt aktiebolag eller att det överhuvudtaget föreligger något koncernförhållande.

Enligt kommitténs mening har tvångsinlösen sådana likheter med expropriativa förfoganden, att lagstiftningen om tvångsinlösen måste uppfylla de krav som uppställs i 2 kap. 18 § regeringsformen. Av den paragrafen följer att *ersättningen* skall bestämmas enligt grunder som anges i lag.

Av tvångsinlösenens reglernas karaktär av expropriativt förfarande följer, enligt kommitténs mening, att ersättningen för minoritetsaktierna bör bestämmas med utgångspunkt i samma grundläggande princip för värdeersättning som gäller inom expropriationsrätten. Det innebär att minoritetsaktieägarens förmögenhetsställning efter tvångsinlösen bör vara densamma som om inlösen inte hade ägt rum. När det sedan gäller metoderna för värdering av minoritetsaktierna, har kommittén inte funnit anledning att frångå den ståndpunkt som Högsta domstolen intagit i sin dom i Balkenmålet (NJA 1996 s. 293). Lösenbeloppet skall alltså bestämmas efter det värde aktierna har i aktieägarens hand. Detta värde skall motsvara marknadspriset, om aktien är noterad på börs eller eljest föremål för marknadsmässig handel med regelbundna noteringar och i annat fall grundas på det pris som kan påräknas vid en under normala förhållanden genomförd försäljning. Beträffande onoterade aktier torde något marknadspris ofta inte kunna fastställas, utan ett försäljningspris får beräknas på grundval av bolagets resultat eller ställning.

Principen att börsnoterade eller eljest marknadsmässigt omsatta aktier skall värderas till sitt marknadspris kan inte upprätthållas undantagslöst. Börskursens värde som måttstock måste kunna prövas. För att skiljemännen skall få bestämma ett annat värde, bör dock krävas att särskilda skäl föreligger. Ett sådant skäl kan vara att kursen manipulerats, ett annat att aktien är föremål för så ringa handel att den noterade kursen inte kan anses utgöra ett riktigt mått på aktiens värde. Det får ytterst ankomma på doktrin och praxis att avgöra, när det finns skäl för sådan avvikelse. Enbart den omständigheten att en företagsvärdering leder till ett högre aktievärde än marknadspriset utgör emellertid inte skäl att inte värdera aktierna efter den noterade kursen.

Tvångsinlösen i publika aktiebolag föregås som regel av offentliga uppköpserbjudanden. Enligt kommitténs mening utgör den omständigheten att ett uppköpserbjudande antagits av ägare till ett mycket stort antal aktier en så stark indikation på att det erbjudna priset utgör ett riktigt mått på aktiens värde, att det bör frångås endast under särskilda omständigheter. Kommittén föreslår därför att om ett inlösenförfarande föregåtts av ett offentligt uppköpserbjudande som accepterats av ägare till minst nio tiondelar av de med erbjudandet avsedda aktierna, lösen-

beloppet skall motsvara det erbjudna vederlaget, om inte särskilda skäl föranleder annat.

Frågan om rätt värderingstidpunkt får anses så viktig, att en regel om denna bör framgå av lagtexten. Högsta domstolen har i rättsfallet NJA 1992 s. 872 uttalat, att lösenbeloppet vid tvångsinlösen skall fastställas efter aktiernas värde vid tiden för begäran om tvistens prövning av skiljemän, den s.k. påkallandedagen. Att undantagslöst låta påkallandedagen utgöra rätt värderingstidpunkt framstår emellertid inte som lämpligt. Det kan förekomma, att en majoritetsaktieägare utnyttjar sin ställning till att inför ett förestående inlösenförfarande t.ex. avhända bolaget värdefulla tillgångar till underpris till ett honom närstående bolag. Kommittén föreslår därför att skiljemännen får bestämma aktiens försäljningspris vid en tidigare tidpunkt än påkallandedagen.

Fråga om erbjudandeplikt på den svenska aktiemarknaden

I kommitténs uppdrag ingår att överväga om det på den svenska aktiemarknaden bör införas en lagstadgad s.k. erbjudandeplikt. Därmed förstås en skyldighet för den som förvärvat en viss andel av aktierna i ett aktiemarknadsbolag att lägga ett bud på återstående aktier.

Till stöd för att införa en erbjudandeplikt har i svensk och utländsk debatt i första hand hävdats att bolagets minoritetsaktieägare i samband med ett kontrollägarskifte bör ha möjlighet att dra sig ur bolaget. Ett kontrollägarskifte, menar man, riskerar att sänka värdet på bolagets aktier, varför de ägare som är missnöjda bör ha möjlighet att träda ur bolaget på samma villkor som de ägare som sålt sina aktier till kontrollägaren.

Resonemanget har från flera håll kritiserats för att utgå från ett ogrundat antagande om att kontrollägarskiften typiskt sett skulle vara till skada för bolagets övriga ägare. Det har också påpekats att det under alla omständigheter är ologiskt att ålägga kontrollaktieägaren en erbjudandeplikt innan det visats att någon sådan skada uppkommit. I sammanhanget har pekats på den bristande konsekvensen i att å ena sidan garantera aktieägare möjlighet att lämna bolaget om någon skaffar sig effektiv kontroll över bolaget, medan någon motsvarande rätt till utträde traditionellt inte tillerkänns minoriteten för det fall en kontrollägare uppnår i beslutshänseende mer betydelsefulla nivåer som exempelvis hälften eller två tredjedelar av röstetalet i bolaget. Kommittén ansluter sig till den kritiken och vill också framhålla att kontrollägarskiften långt ifrån alltid missgynnar övriga aktieägare. Tvärtom pekar såväl svenska som utländska studier på att sådana skiften typiskt sett gynnar dem.

En erbjudandeplikt skulle fördyra och i vissa fall kanske helt omöjliggöra såväl en successiv uppbyggnad av kontrollposter som direkta kontrollpostförvärv och därigenom motverka strävandena efter en stark ägarfunktionen i företagen. Kommittén säger därför nej till en erbjudandeplikt på den svenska aktiemarknaden.

Ikraftträdande

Aktiebolagskommittén föreslår att de nya bestämmelserna om aktiebolagets kapital skall träda i kraft den 1 januari 1999.

Summary

The goal is a completely new Companies Act

In this report, the Company Law Committee is proposing twelve new chapters to the Swedish Companies Act and many changes in other chapters. The scope of the proposals is evident when considering that the Companies Act today has 19 chapters. Furthermore, in the report it issued in 1995 (SOU 1995:44) entitled *The Structure of the Corporation*, the Committee presented proposals containing completely new wording for four chapters of the Companies Act which are not affected by these latest proposals.

The proposals are based on changes in the current Act, which is now 20 years old. The new provisions differ a great deal editorially from the rest of the Act. The language is more contemporary, the paragraphs are shorter and headings are used frequently to make the Act easier to read and understand.

The contrast editorially between the new and old chapters resulting from the proposal is transitional. The Committee is working with its sights on a completely new Companies Act, which will encompass the proposed chapters.

Active ownership role

The Committee feels that a new Companies Act should be designed to promote active corporate ownership. In *The Structure of the Corporation*, the Committee concentrated on the decision-making right of owners and the structure and role of corporate bodies. In this report, which covers the corporation's capital, the emphasis is more on opportunities to implement changes in companies' capital structures. When deliberating such issues as increases and reductions in share capital, share repurchases, mandatory bids and the redemption of minority shares, the Committee does so with the aim of attaining flexibility in capital structures to facilitate the efficient use of the resources of individual companies and Swedish business as a whole.

Forming a company

In Sweden, around 20,000 companies (*aktiebolag*) are formed each year. In practically every case, the so-called simultaneous procedure is used, where the founders immediately subscribe for all the shares themselves. The Committee has found very few cases in modern times of companies that were formed using the so-called successive procedure, where the shares were offered directly to the public for subscription.

The Committee feels that the successive procedure has served its purpose, and it is proposing that the provisions on its use be abolished. By doing so, the rules governing the simultaneous procedure must be completely redesigned to make the most of opportunities for simplification. The Committee is proposing that companies be formed as follows in the future. The person or persons who wish to form a company shall draw up its articles of association, subscribe for all the shares directly in the articles, pay for the shares, prepare and allow an authorized or approved public accountant to review an opening balance sheet for the company, complete the articles and apply to have the company registered.

Right of preemption, right of first refusal and consent clauses

The Committee assumes that shares in both private and public companies as a rule should be freely transferable. Unrestricted transferability gives individual shareholders the opportunity to get out of the company, regardless of whether it is done due to displeasure with the actions of the other owners or for other reasons. On the other hand, the interest of the owners in keeping their ranks closed also has to be considered. This is primarily true of private companies, the vast majority of which are family-owned or closed corporations. In their case, an uncontrolled shift in ownership could be detrimental.

The Act currently permits only one exception to the principle of a share's free transferability. In its articles of association, a company may provide that shareholders or others shall be entitled to redeem shares that have passed to a new owner, the so-called *right of preemption*. The Committee feels that opportunities to utilize the right of preemption should be retained for both private and public companies. However, it is proposing certain changes, for among other reasons to avoid the flaws associated with the fact that the voting right

for a share that is subject to the right of preemption currently may not be exercised during the preemption period. Because of this, the decision-making authority in the company may temporarily fall into the hands of a minority, or in some cases it may even become impossible to make decisions at the general meeting.

Transferability limitations on shares in the form of a right of preemption is largely a Swedish phenomenon. Other countries instead use a *right of first refusal*. This means that a person who wishes to sell a share must offer it for first refusal to the person or persons who are entitled to the right according to the company's articles of association. The Committee is proposing that the Swedish Companies Act be amended to allow public and private companies the opportunity to utilize the right of first refusal.

In a company with only a few shareholders, the relationship between them is fairly similar to that between partners in a partnership. In practice, this often necessitates that the shareholders be able to control changes in ownership. Today this is customarily done through a right of preemption clause in the company's articles of association in combination with an agreement between the shareholders containing a right of first refusal or *consent clause*. As already noted, the Committee is proposing that a right of first refusal clause be permitted in the future in the articles of association of all types of companies. In the case of private companies, however, the Committee wishes to go a step further and permit consent clauses in their articles as well. This would create the opportunity for closed corporations to limit the transferability of their shares with a binding effect on the company, without requiring shareholders to designate in advance in the articles who will take over the shares when one of the owners wishes to get out of the company, which may be difficult to do sometimes years or decades in advance.

The Committee is well aware of the risk of improprieties associated with consent clauses. As with the rights of preemption and first refusal, they can be exploited by a shareholder majority to prevent a minority from selling its shares to someone outside the company and thereby force the minority to sell them to the majority. To safeguard against this risk, the Committee is proposing a detailed regulation that contains, among other things, provisions on the consequences should consent be denied.

Shares, share registers and share certificates

Chapter 3 of the Companies Act of 1975 contains provisions on shares, share certificates, etc. and share registers. To make the regulation

easier to comprehend, the Committee is proposing that the provisions be divided into three chapters. The first will cover classes of shares and their transferability, while the following two will govern share certificates and share registers, respectively. At the same time, the Committee is proposing that the regulations be completely redesigned editorially.

Increases in share capital

One way to increase share capital is through a bonus issue. What distinguishes a bonus issue is that the increase is effected without further payment from the shareholders.

The Act stipulates three other ways to increase share capital. In all three, the increase is effected through payments from existing shareholders. In a new issue, the shareholders may pay directly for new shares either in cash or with non-cash property. In an issue of convertible debt instruments (convertibles), the contribution is received by the company in connection with the conversion of all or parts of the convertible loan to share capital. Lastly, with respect to warrants, the contribution is made in the form of payment for the shares that are subscribed for with the option rights, in the same manner as a new issue.

The four methods of increasing share capital are covered in the Companies Act of 1975 in such a way that bonus issues and new issues are dealt with in chapter 4 and issues of convertibles and warrants in chapter 5. The reason for this stems from the uncertainty as to whether an issue of convertibles or subscription options will lead to an increase in share capital.

The Committee is proposing a completely new regulation based on the difference mentioned above between a bonus issue on the one hand and a new issue and issues of convertibles and warrants on the other. According to the proposal, the provisions on increases in share capital will be covered in *one chapter for bonus issues and one for additional issues*. These chapters are preceded by a chapter on the shared provisions for increases in share capital.

Today when a warrant is issued, it must be linked to a debt instrument. There is no practical significance to this provision, however. A company can issue warrants that are linked to debt instruments with a low, almost symbolic value. The link can also be circumvented by prescribing in the issue's conditions that the option can be separated from the debt instrument immediately after issue. A

rule that can be sidestepped this easily is not worth retaining, in the opinion of the Committee. At the same time, a practical need for *separate warrants* has arisen. The Committee is therefore proposing to abolish the requirement that there be a link between the option right and the debt instrument.

According to current law, in a cash issue by a company whose restricted equity amounts to one million kronor prior to the issue, it is enough that *half the issue amount* has been paid in at the time the issue is registered. The remaining amount must be paid in within six months of the registration. Provisions on the registration of share capital in two installments have been added due to the fact that large Swedish companies occasionally turn to foreign capital markets for risk capital. A large new issue on the New York or London stock exchanges, for example, can take a long time to complete. It has been suggested that it is unfair that the company is not able to register such a capital increase until all the new shares have been paid for. The Committee understands this. However, it would be wrong in principle that a company can be registered with a share capital that is greater than has actually been paid in. Demands for a speedy registration process for equity increases that have already been made can be met in better fashion, in the opinion of the Committee, by giving companies the right to register the increased amount over time, as the newly issued shares are paid for. The Committee is therefore proposing to abolish the provisions on the registration of increases before shares have been paid for and replace them with a provision that makes it possible to register a new issue over time.

LEO law

The law (1987:464) on certain direct placements by stock market companies, etc. (the LEO law) places higher majority requirements than the Companies Act on resolutions on certain issues that are directed to, among others, the company management and persons of close standing. The gap between the laws has been reduced due to the harmonization in 1995 of the Companies Act to the regulations of the EU. The harmonization resulted in, among other things, a requirement that a qualified majority be introduced in the Companies Act to pass resolutions on deviations from the preferential right of subscription for new shares of the shareholders.

The majority requirement in the Companies Act is still lower than in the LEO law, however. The Companies Act requires that a resolution on a new issue is supported by two-thirds of the votes cast and the

shares represented at the general meeting. This is the same majority required to pass resolutions on changes in the articles of association that do not affect the legal relationship between the shares already outstanding. This can be compared with the LEO law's majority requirement: nine-tenths of the votes cast and the shares represented at the general meeting.

In the opinion of the Committee, the LEO law's majority requirement has served as an effective deterrent to the misuse of the rules on the deviation from the preferential right of the shareholders to benefit persons in management positions in the company or group. The Committee therefore does not feel that the LEO provisions should be abolished. It is proposing certain amendments, however, in order to overcome some of the practical drawbacks of the current regulations. In addition, it is proposing that the special LEO law be abolished and that its provisions be transferred to the Companies Act, the Banking Business Act and the Insurance Business Act.

Prospectuses

When a public company or a shareholder of such a company publicly offers or otherwise invites a substantial number of persons to acquire shares or subscription rights in the company, the board of directors, pursuant to the provisions of the Companies Act, must draw up a prospectus if the total amount which may be paid as a result of the offer is not less than SEK 300,000.

Provisions on prospectuses are found, in addition to the Companies Act, in the Act on Trading in Financial Instruments (1991:980). With regard to securities that are registered or intended to be registered on the stock exchange, the provisions on prospectuses can be found in the Stock Exchange and Clearing Act (1992:543), among other places. Both acts are complemented by the Financial Supervisory Authority's regulations on prospectuses.

The Committee feels that it is unfortunate that companies and shareholders who intend to issue or sell securities should have to comply with prospectus rules in several different laws. It is therefore proposing that the provisions on prospectuses in the Companies Act be abolished and replaced by similar provisions in the Act on Trading in Financial Instruments and the Stock Exchange and Clearing Act.

Raising cash loans

The Companies Act contains a restriction against raising certain types of cash loans. Unless otherwise stipulated in the provisions on convertible loans, a company may not raise a cash loan on terms that require that it be repaid with other than a nominal cash amount or a cash amount determined with reference to monetary fluctuations. On the other hand, companies are permitted to raise loans against bonds or other debt instruments that carry the right to interest, the amount of which is dependent wholly or in part on the dividend paid to the shareholders of the company or the company's profit. The decision to raise a participating loan of this type is made by the general meeting or, with the authorization of the general meeting, by the board of directors.

The former type of loan, which must be repaid other than in cash or a nominal cash amount, may assure creditors the right to payment from the company's assets in the event of the company's winding-up or dissolution. The amount of that payment may, for example, be based on a certain percentage of the company's assets or it could be calculated as the average market price of its shares during a period prior to the termination of the loan or the winding-up. The restriction against such loans is generally seen as a stumbling block preventing Swedish companies from raising loans on the same terms as are common in the countries Sweden usually compares itself with. It is also important to note that the Companies Act accepts certain other very risky loans, such as convertible debentures, the interest on which is set in relation to the company's dividend. In addition, a number of other financial instruments have been developed in recent years and are traded on the capital market despite that they obviously entail major risks that are difficult to assess. The Committee is therefore proposing that loans that are not repaid in cash or a nominal cash amount again be permitted. This means that these loans and participating loans will be treated equivalently.

Reductions in share capital

Reductions to repay shareholders or for the purpose of transfers to a legal or unrestricted reserve today may only be decided on following a proposal or approval by the board of directors. This corresponds to the rules that apply to the distribution of dividends and relates back to the fear that shareholders will try to push so hard to demand dividends or a return on their capital that it could jeopardize the company's continued existence and the jobs of its employees. The Committee, which looks

differently at the distribution of roles between shareholders and the board, feels that the efficient use of business resources over the long term is best promoted by having the general meeting, without a veto right for the board, decide how much capital should be tied up in the company. The Committee is therefore proposing that the provisions on the *board's veto right be abolished*.

The proposed regulation also includes provisions that make it possible to *reduce share capital to cover a loss without summoning the company's creditors*, regardless of whether the loss is indicated in the most recently adopted balance sheet or has arisen during the year.

A company must be able to reduce its share capital to a level that provides the best return for the shareholders on the capital they have invested. Today it is required to have full coverage for restricted equity after the reduction. This requirement must be retained, in the Committee's opinion, as must a regulation that a *resolution on a reduction may not be effected without special consent*. The Committee is proposing, however, that the opportunities for a reduction without consent be expanded to apply not only as they do today when a reduction is combined with a new issue, but also, for example, to reductions combined with conversions or subscriptions through the exercise of warrants. Bonus issues through transfers from non-restricted equity to share capital should also exempt the company from having to seek consent before effecting a reduction decision. On the whole, the Committee feels that it is enough that a company shows that the size of its registered share capital and restricted equity have remained unchanged when the reduction resolution and other decisions that were registered at the same time are recorded in the Companies Registry.

After the share capital has been reduced to cover a loss in accordance with the adopted balance sheet, there is currently a three-year waiting period during which *the company may not distribute dividends without the permission of the court*. The interests of creditors are taken into account in such a way that those who wish to contest a dividend disposition have the right to payment in full or satisfactory security for their claims. The Committee is not convinced of the value of this restriction on the right to distribute dividends after a reduction in share capital. The Companies Act does not contain any rules that a company must have share capital that corresponds to its total assets or the risks inherent in the company's business. A rule that limits a company's right to distribute dividends after a reduction would seem contradictory, regardless of the level from which the reduction was made and whether or not the company, after the reduction, can be

considered to be undercapitalized. The Committee feels that the general provisions on distributions of dividends are also sufficient after a reduction in share capital and proposes that the three-year waiting period be abolished.

The repurchase and sale of a company's own shares

A Swedish company may not repurchase or in any other way acquire its own shares. The Swedish rules on companies' acquisitions of their own shares are more restrictive than those of most other countries. The Committee's review of the laws in other countries shows that all the EU member states currently allow share repurchases under the conditions set forth in the EU:s Second Company Law Directive. In the U.S., share repurchases are permitted within the framework of company laws on the distribution of dividends.

The main argument for allowing Swedish companies to repurchase their own shares is, in the opinion of the Committee, that it can improve the opportunities afforded them to return surplus capital to their shareholders and in that way contribute to the more efficient use of the resources of the company and Swedish business as a whole. If the owners can use the money in a way that generates a higher return than the company can produce through its own management, the money should be returned to the owners.

Swedish business is extremely eager to have the same opportunities to repurchase their shares as in most other countries Sweden usually compares itself with. The Committee is sympathetic to these wishes. We cannot disregard the fact that companies in neighboring countries generally are able to repurchase their shares. It would appear to be a disadvantage for Swedish companies in international competition not to have the opportunity to repurchase their shares in order to more effectively use their capital and gain access to a convenient means of payment for acquisitions of companies and other property.

With respect to *public companies*, a relaxation of the restriction against share repurchases must be implemented within the framework of the EU:s Second Company Law Directive. The directive stipulates, among other things, that if share repurchases are permitted, they may be done only within the framework of the company's non-restricted equity and that the company's total holding of its own shares may not exceed ten percent of all the shares in the company. It also requires that the decision to repurchase shares be made by the general meeting or, with the authorization of the meeting, by the board of directors.

The Committee feels that the directive's restrictions are necessary but not sufficient. Share repurchases are similar to the opportunities already afforded companies to reduce their share capital to repay shareholders. The sale of repurchased shares can also be compared with a new issue. It is natural therefore that the decision by a company to repurchase and sell its own shares should follow largely the same routines as decisions to reduce or increase share capital. This means, among other things, that a two-thirds majority of the votes of the general meeting is required for such a resolution to pass, that the meeting has access to the same information for its decision as it does in the case of reductions in share capital and that the proposed resolution is announced to the shareholders a specific period prior to the meeting. The similarity between the sale of repurchased shares and a new issue means that the resolution on a sale must pass with the same majority as a resolution on a new issue and that the shareholders have a preferential right to acquire the shares in question. If the shares are to be sold on the market, the same decision-making rules must be followed as for a direct placement.

These decision-making rules, together with the requirements of the EU company law directive, in essence should fulfill the protection requirements of company law that must be met for the repurchase and sale of a company's own shares. However, the rules are not an effective safeguard to prevent companies from purchasing and selling their own shares to directly influence their share prices in such a way that could cause the public to lose its confidence in the stock market. A relaxation of the restriction against share repurchases should therefore only be considered if rules are also introduced in securities and company law that minimize the risk of manipulating share prices.

A special regulation in the Act on Trading in Financial Instruments recently criminalized attempts to wrongfully influence share prices. If companies are permitted to repurchase and sell their own shares, such actions, to the extent they lead to manipulation of share prices, would also be illegal. Despite this, the Committee feels there is no way to avoid introducing special provisions in securities and company law to minimize the opportunities to manipulate share prices particularly in the repurchase and sale of a company's own shares.

The Committee is therefore proposing that the Act on Trading in Financial Instruments be amended to include a provision stating that the government or, with the government's authorization, the Financial Supervisory Authority may institute more detailed regulations on the rules the stock exchange and authorized marketplaces shall follow with respect to trading by companies in their own shares.

In order to fulfill the requirement on the proper release of information to the market, the Committee is also proposing that the Act on Trading in Financial Instruments be amended to include a provision whereby Swedish or foreign stock market companies that purchase or sell their own shares must notify the Stockholm Stock Exchange in the manner prescribed by the government or, with the government's authorization, the Financial Supervisory Authority.

Lastly with respect to *private companies*, the Committee is proposing that a company's decision to buy its own shares may be made only by the general meeting. There is no need, in the opinion of the Committee, to permit the board of directors to be authorized to make such a decision. The requirement of a two-thirds majority should also apply in the case of private companies.

A strong reason for allowing private companies to repurchase their own shares is to facilitate changes in ownership. This may require that the company can repurchase a significant portion of its own shares. As a result, the limit of ten percent of the total number of shares that the Second Company Law Directive mandates for public companies should not apply to private companies. On the other hand, the compensation these companies pay for the shares should meet the same guidelines with respect to non-restricted equity.

Also in the case of private companies, the decision to transfer their own shares that they have acquired should be made with consideration to the provisions on new issues.

The Committee is proposing an express restriction preventing companies from selling repurchased convertibles and warrants.

Redemption of minority shares

The Committee is proposing a completely new chapter on the redemption of minority shares. The chapter completely changes how the *procedure* is regulated. Among other things, it proposes that parties who are displeased with an arbitration judgment may bring action before the Svea Court of Appeal. This would shorten the judicial process compared with today. Cases involving compulsory redemptions would thereby be concentrated within a single court, which would have more experience with these types of cases.

If a parent company alone or together with one or more subsidiaries owns more than nine-tenths of the shares representing more than nine-tenths of the votes of all the shares in a subsidiary, *the parent company currently has the right to redeem the remaining shares from the other*

shareholders of the subsidiary. Those who own shares which may be redeemed have the right to have those shares redeemed by the parent company. By parent company in this case is meant a Swedish company. The Committee is proposing that every shareholder – together with their subsidiaries if applicable – who owns more than nine-tenths of the shares in a company shall have the right and the obligation to redemption. The purpose of these changes is partly to strengthen the protection afforded minority shareholders and partly to make the redemption rules applicable even in an international context. Thus, the new rules do not require that the majority owner is a Swedish company or that there be a group relationship at all.

In the opinion of the Committee, compulsory redemptions are so similar to expropriative actions that the legislation on compulsory redemptions must fulfill the requirements stipulated in chapter 2, § 18 of the Constitution Act. That paragraph states that *compensation* must be determined in accordance with the principles decreed by law.

Because of the expropriative nature of the compulsory redemption rules, the compensation paid to minority owners should be determined, in the opinion of the Committee, on the basis of the same fundamental principle of compensation value that has applied for years in expropriation law. This means that the minority shareholders' wealth after a compulsory redemption should be the same had such a redemption not taken place. With respect to the methods for valuating minority shares, the Committee has found no reason to deviate from the stance taken by the Supreme Court for detailed reasons in its judgment in the so-called Balken case (NJA, Nytt Juridiskt Arkiv, an annual publication containing the rulings of the Supreme Court, 1996 p. 293). Consequently, the redemption amount should be determined on the basis of the value the shares have in the owner's hands. This should correspond to the market price if the share is listed on a stock exchange or is otherwise subject to market trading that involves regular quotations, or in other cases on the price that can be calculated for a sale under normal conditions. With respect to shares that are not publicly listed, and for which a market price often cannot be determined, the sales price may be calculated on the basis of the company's income or financial position.

The principle that shares that are listed or are otherwise market-traded should be valued at their market price cannot be applied without exception. The value of the share price as a reliable measure must be open to interpretation. There must be a special reason, however, why an arbitrator would need to determine another value. One such a reason might be that the share price has been manipulated, and another that a

listed share is traded so infrequently that its listed price cannot be considered a reasonable measure of its value. It is not possible, however, to specify every single case in which a listed price can be disregarded. Ultimately, legal doctrine and case law will have to determine when it might be justified. Simply because a valuation of the company's assets leads to a higher share value than the market price is not reason enough not to value the shares on their listed price.

Compulsory redemptions in public companies are preceded as a rule by public takeover offers. In the opinion of the Committee, the fact that a takeover offer is accepted by holders of a very large number of shares is a strong enough indication that the price offered is a reasonable measure of the share's value that it should be disregarded only under special circumstances. The Committee is therefore proposing that if a redemption action is preceded by a public takeover offer that is accepted by holders of at least nine-tenths of the shares encompassed by the offer, the redemption amount should correspond to the compensation offered unless there are special reasons otherwise.

The question of the right *time of valuation* is considered to be so important that a rule on it should be stated in law. In the case, NJA 1992 p. 872, the Supreme Court declared that the redemption amount in a compulsory redemption shall be determined on the basis of the shares' value at the time a request is filed to have the dispute reviewed by arbitrators. It would not be appropriate, however, to have this date serve as the right time of valuation without exception. For example, a majority shareholder may attempt to exploit his position prior to an impending redemption proceeding to transfer valuable assets from the company at a discounted price to another company he is closely associated with. The Committee is therefore proposing that the arbitrators be allowed to determine the share's sales price at a point in time earlier than the date a request was filed to have the dispute reviewed.

The issue of mandatory bids in the Swedish stock market

Part of the assignment charged to the Committee is to evaluate whether the Swedish stock market should introduce a legislated, so-called mandatory bid rule. By mandatory bid is meant the obligation on the part of those who have acquired a certain percentage of the shares in a company to offer to buy the remaining shares as well.

The main argument that has been made in Swedish and international debates to support the introduction of mandatory bids is that a

company's minority shareholders should have a possibility to get out of a company in connection with a change in controlling ownership. Such a change, it is felt, carries with it the risk that the value of the company's share will fall, because of which those owners who are displeased should be able to get out of the company on the same conditions as those who have sold their shares to the majority owner.

This reasoning has been widely criticized for being based on the unfounded assumption that a change in controlling ownership is typically damaging to the company's other shareholders and that it is illogical in any case to impose a mandatory bid obligation upon the majority owner before it has been shown that such damage has been incurred. It has also been noted in this context that there is an inconsistency on the one hand of guaranteeing shareholders the possibility of getting out of the company if someone should acquire effective control, while on the other hand minority owners traditionally have not been granted the right to get out in cases where a majority owner has attained even more significant levels of power in terms of decision-making, such as half or two-thirds of the voting rights in the company. The Committee concurs in this criticism and would also like to emphasize that changes in controlling ownership are far from always a disadvantage for other shareholders. On the contrary, both Swedish and international studies show that such shifts typically benefit them.

A mandatory bid rule would make more expensive and in certain cases completely impossible the gradual build-up of controlling interests and direct acquisitions of controlling interests, and thereby counteract the goal of creating strong corporate ownership structures. Because of this, the Committee is saying no to mandatory bids on the Swedish stock market.

Effective date

The Committee is proposing that the new provisions on the capital of corporations go into effect on January 1, 1999.

Författningsförslag

1. Förslag till Lag om ändring i aktiebolagslagen (1975:1385)

Härmed föreskrivs i fråga om aktiebolagslagen (1975:1385),
dels att 14 kap. 31–35 §§ skall upphöra att gälla,
dels att nuvarande 8 kap. skall betecknas 13 kap., nuvarande 9 kap.
betecknas 12 kap., nuvarande 10 kap. betecknas 14 kap., nuvarande 12
kap. betecknas 16 kap., nuvarande 13 kap. betecknas 19 kap., nuvarande
14 kap. betecknas 18 kap. samt nuvarande 16–19 kap. betecknas 20–23
kap.,

dels att 1–10 kap., de nya 12 kap. 9 och 15 §§, 15 kap. 1 §, de nya
16 kap. 2–4 och 7 §§, 17 kap., rubriken till 18 kap., de nya 18 kap. 2–3,
10, 20, 24, 25 och 30 §§, 19 kap. 7, 12, 14 och 15 §§, 21 kap. 1–3 §§,
22 kap. 2, 4, 7 och 8 §§ samt 23 kap. 1 och 2 §§ skall ha följande
lydelse,

dels att i lagen skall införas ett nytt kapitel, 11 kap., av följande
lydelse.

1 kap. Inledande bestämmelser

Privata och publika aktiebolag

1 § Aktiebolag kan vara privata eller publika. Denna lag gäller alla
aktiebolag, om inte annat föreskrivs.

Aktiekapital

2 § Aktiebolag skall ha ett aktiekapital som är lägst 100 000 kronor i
privata aktiebolag och lägst 500 000 kronor i publika aktiebolag.

Om aktiekapitalet är fördelat på flera aktier, skall dessa lyda på lika
belopp.

Aktieägarnas betalningsansvar

3 § I ett aktiebolag har aktieägarna inte något personligt betalnings-
ansvar för bolagets förpliktelser, om inte annat följer av andra stycket

eller 19 kap. 2 §.

Aktieägarna i ett aktiebolag som bedriver advokatverksamhet svarar solidariskt med bolaget för sådana förpliktelser mot klienter som bolaget ådrar sig medan de är aktieägare.

Förbud att sprida av privata aktiebolag utgivna aktier m.m.

4 § Ett privat aktiebolag eller en aktieägare i ett sådant bolag får inte genom annonsering försöka sprida aktier eller teckningsrätter i bolaget eller av bolaget utgivna skuldförbindelser eller teckningsoptioner.

Inte heller får sådana aktiebolag eller aktieägare på annat sätt försöka sprida de i första stycket angivna finansiella instrumenten genom att erbjuda fler än 200 personer att teckna eller förvärva dem. Detta gäller dock inte om erbjudandet riktar sig enbart till en krets som i förväg har anmält intresse av sådana erbjudanden och antalet utbudna poster inte överstiger 200.

Begränsningarna i första och andra styckena gäller inte erbjudanden som avser överlåtelse till högst tio förvärvare.

I första stycket angivna finansiella instrument som har givits ut av ett privat aktiebolag får inte bli föremål för handel på börs eller någon annan organiserad marknadsplats.

Koncern

5 § Ett aktiebolag är moderbolag och en annan juridisk person är dotterföretag, om aktiebolaget

1. innehar mer än hälften av rösterna för samtliga aktier eller andelar i den juridiska personen,

2. äger aktier eller andelar i den juridiska personen och på grund av avtal med andra delägare i denna förfogar över mer än hälften av rösterna för samtliga aktier eller andelar,

3. äger aktier eller andelar i den juridiska personen och har rätt att utse eller avsätta mer än hälften av ledamöterna i dess styrelse eller motsvarande ledningsorgan, eller

4. äger aktier eller andelar i den juridiska personen och har rätt att ensamt utöva ett bestämmande inflytande över denna på grund av avtal med den juridiska personen eller på grund av föreskrift i dess bolagsordning, bolagsavtal eller därmed jämförbara stadgar.

Vidare är en juridisk person dotterföretag till moderbolaget, om ett annat dotterföretag till moderbolaget eller moderbolaget tillsammans med ett eller flera andra dotterföretag eller flera andra dotterföretag tillsammans

1. innehar mer än hälften av rösterna för samtliga aktier eller andelar

i den juridiska personen,

2. äger aktier eller andelar i den juridiska personen och på grund av avtal med andra delägare i denna förfogar över mer än hälften av rösterna för samtliga aktier eller andelar, eller

3. äger aktier eller andelar i den juridiska personen och har rätt att utse eller avsätta mer än hälften av ledamöterna i dess styrelse eller motsvarande ledningsorgan.

Om ett dotterföretag äger aktier eller andelar i en juridisk person och på grund av avtal med den juridiska personen eller på grund av föreskrift i dess bolagsordning, bolagsavtal eller därmed jämförbara stadgar har rätt att ensamt utöva ett bestämmande inflytande över den juridiska personen, är även denna dotterföretag till moderbolaget.

Moderbolag och dotterföretag utgör tillsammans en koncern.

Med koncernföretag avses i denna lag företag i samma koncern.

6 § I de fall som avses i 5 § första stycket 1–3 och andra stycket skall sådana rättigheter som tillkommer någon som handlar i eget namn men för en annan fysisk eller juridisk persons räkning anses tillkomma den personen.

Vid bestämmandet av antalet röster i ett dotterföretag beaktas inte de aktier eller andelar i dotterföretaget som innehas av företaget självt eller av dess dotterföretag. Detsamma gäller aktier och andelar som innehas av den som handlar i eget namn men för dotterföretagets eller dess dotterföretags räkning.

2 kap. Aktiebolags bildande

Bolagsbildning

1 § Den som vill bilda ett aktiebolag (stiftare) skall

1. upprätta en stiftelseurkund och en bolagsordning,

2. teckna sig för aktier i stiftelseurkunden,

3. betala de tecknade aktierna,

4. upprätta och låta en auktoriserad eller godkänd revisor granska en öppningsbalansräkning för bolaget,

5. färdigställa, dagteckna och underteckna stiftelseurkunden, samt

6. ansöka om bolagets registrering hos registreringsmyndigheten.

Teckning av aktier blir bindande för stiftaren när han betalat aktierna och samtliga stiftare undertecknat stiftelseurkunden.

Bolaget anses bildat den dag stiftelseurkunden undertecknats av samtliga stiftare, om registreringsmyndigheten bifaller ansökan.

Stiftelseurkundens innehåll

2 § Stiftelseurkunden skall innehålla uppgift om det belopp som skall betalas för varje aktie.

Betalning för aktie får inte understiga aktiens nominella belopp. Med egendom som avses i 3 § första stycket 1 och 2 (apportegendom) får inte jämföras åtagande att utföra arbete eller att tillhandahålla tjänst.

Tecknade aktier skall betalas kontant genom insättning på ett särskilt konto som stiftarna öppnat för ändamålet hos en bank i Sverige. Annan egendom som skall lämnas som betalning för sådana aktier skall tillföras bolaget på ett sätt som skyddar egendomen mot anspråk från aktietecknarens borgenärer.

Om frågan om bolagets bildande har förfallit skall stiftarna återbetala de belopp som betalats för tecknade aktier och uppkommen avkastning.

3 § Stiftelseurkunden skall ange,

1. om aktie skall kunna tecknas med rätt eller plikt att mot aktien tillskjuta någon annan egendom än pengar,

2. om aktie skall kunna tecknas med rätt eller plikt för bolaget att överta egendom mot någon annan ersättning än aktier,

3. om aktie skall kunna tecknas med andra villkor,

4. om bolaget skall ersätta kostnader för bolagets bildande, eller

5. om någon på annat sätt skall få särskilda rättigheter eller förmåner av bolaget.

Bestämmelse som avses i 1–5 skall återges i sin helhet i stiftelseurkunden.

Stiftelseurkunden skall innehålla en redogörelse för de omständigheter som kan vara av betydelse för att bedöma värdet på apportegendom och av bestämmelse enligt första stycket i övrigt. Särskilt skall anges

1. namn, person- eller organisationsnummer och hemvist beträffande den som avses med bestämmelsen,

2. det värde till vilket apportegendom beräknas komma att tas upp i balansräkningen och antalet aktier eller annan ersättning som skall lämnas för egendomen, samt

3. det högsta beräknade beloppet av sådan kostnad för bolagets bildande som angivits i bestämmelsen.

4 § Om skriftligt avtal upprättats rörande bestämmelse som avses i 3 § första stycket, skall stiftelseurkunden innehålla avtalet eller en kopia av

det eller hänvisning till avtalet med uppgift om den plats där det hålls tillgängligt för aktietecknarna. Muntligt avtal skall i sin helhet tas upp i stiftelseurkunden.

När en rörelse tillskjuts eller övertas, skall vad som sägs i första stycket om skriftligt avtal gälla även balans- och resultaträkningar för rörelsen under de senaste två räkenskapsåren. I stiftelseurkunden skall upplysning lämnas om rörelsens resultat under tiden därefter. Om sådana räkningar inte upprättats för rörelsen, skall det i stiftelseurkunden lämnas upplysning om rörelsens resultat under nämnda räkenskapsår.

Bolagsordningens innehåll

5 § Bolagsordningen skall ange

1. bolagets firma,
2. den ort i Sverige där bolagets styrelse skall ha sitt säte,
3. föremålet för bolagets verksamhet, angivet till sin art,
4. aktiekapitalet eller, om detta skall kunna utan ändring av bolagsordningen bestämmas till lägre eller högre belopp, minimikapitalet och maximikapitalet, varvid minimikapitalet inte får vara mindre än en fjärdedel av maximikapitalet,
5. det belopp på vilket aktierna skall lyda (nominella beloppet),
6. antalet eller lägsta och högsta antalet styrelseledamöter och styrelsesuppleanter, om sådana skall finnas, samt tiden för styrelseledamots uppdrag,
7. antalet eller lägsta och högsta antalet revisorer och revisorsuppleanter, om sådana skall finnas, samt tiden för revisors uppdrag,
8. sättet för sammankallande av bolagsstämma,
9. vilka ärenden som skall förekomma på ordinarie stämma, samt
10. vilken tid bolagets räkenskapsår skall omfatta.

I fråga om publika aktiebolag, vars firma inte innehåller ordet publikt, skall i bolagsordningen anges beteckningen (publ) efter firman.

Om bolagets verksamhet helt eller delvis skall ha annat syfte än att bereda vinst åt aktieägarna, skall detta anges i bolagsordningen, som i sådant fall också skall innehålla bestämmelse om användning av vinst och behållna tillgångar vid bolagets likvidation.

Bestämmelserna i första stycket 6 gäller inte arbetstagarrepresentanter som har utsetts enligt lagen (1987:1245) om styrelserepresentation för de privatanställda.

Aktieteckning med villkor

6 § Om en aktie tecknats med villkor som inte stämmer överens med stiftelseurkunden, kan aktietecknaren inte åberopa villkoret.

Efter det att samtliga aktietecknare undertecknat stiftelseurkunden kan inte en aktietecknare som grund för en aktietecknings ogiltighet åberopa att villkor i stiftelseurkunden inte uppfyllts.

Vissa uppgifter i stiftelseurkunden

7 § I stiftelseurkunden skall stiftarna ange

1. fullständigt namn, personnummer eller, om sådant saknas, födelsedatum samt postadress för styrelseledamot, styrelsesuppleant, verkställande direktör, vice verkställande direktör, firmatecknare, revisor och revisorssuppleant, samt
2. hur bolagets firma tecknas.

Granskning av öppningsbalansräkningen

8 § Vid granskning av öppningsbalansräkningen skall revisorn särskilt pröva att

1. det belopp som skall betalas i pengar för de aktier som ingår i bolagets aktiekapital är inbetalt till en bank i Sverige,
2. all apportegendom avskilts för bolagets räkning på ett sätt som skyddar egendomen mot anspråk från aktietecknarens borgenärer,
3. apportegendom i stiftelseurkunden inte åsatts högre värde än det verkliga värdet för bolaget,
4. villkor i stiftelseurkunden som innebär att bolaget efter bildandet skall fullgöra förpliktelse redovisats och värderats enligt god redovisningssed.

Sedan revisorn slutfört granskningen skall han yttra sig över denna. Om yttrandet inte tecknas på balansräkningen, skall revisorn på räkningen teckna hänvisning till yttrandet.

I yttrandet skall revisorn beskriva apportegendomen och ange vilken metod som använts vid värderingen av den. Särskilda svårigheter att uppskatta värdet av egendomen skall anmärkas.

Registrering

9 § Bolaget skall anmälas för registrering senast sex månader efter stiftelseurkundens undertecknande.

Registreringsmyndigheten skall pröva att bolagsbildningen skett i enlighet med denna lag och annan författning.

Bolaget får inte registreras om det av stiftelseurkunden, bolags-

ordningen, öppningsbalansräkningen eller revisorns yttrande över denna enligt 8 § framgår

1. att det sammanlagda nominella beloppet av tecknade aktier (bolagets aktiekapital) inte motsvarar det i bolagsordningen angivna aktiekapitalet eller uppgår till minimikapitalet, eller

2. att full och godtagbar betalning inte erlagts för samtliga aktier.

Om registreringsmyndigheten genom lagakraftgående beslut avskrivit ansökan om att ett bolag skall registreras eller vägrat registrera bolaget, är frågan om bolagets bildande förfallen. Stiftarna ansvarar solidariskt för återbetalningen av de belopp som betalats för tecknade aktier och av uppkommen avkastning. Detsamma gäller i fråga om apportegendom.

Överkurs

10 § Belopp som bolaget på grund av aktieteckning har fått som betalning för aktierna utöver det nominella beloppet skall sättas av till överkursfonden.

Rättshandlingar som företagits före bolagets registrering

11 § Innan ett aktiebolag har registrerats, kan det inte förvärva rättigheter eller åta sig skyldigheter. Det kan inte heller söka, kära eller svara inför domstol eller någon annan myndighet.

Uppkommer förpliktelse genom åtgärd på bolagets vägnar före registreringen, svarar de som deltagit i åtgärden eller beslut om den solidariskt för förpliktelsen. När bolaget registrerats övergår ansvaret på bolaget, om förpliktelsen följer av stiftelseurkunden eller tillkommit sedan stiftelseurkunden undertecknats av samtliga stiftare.

Om det slutits avtal för bolaget före registreringen med någon som visste att bolaget inte var registrerat, kan denne, såvida annat inte följer av avtalet, frånträda detta, om registreringsmyndigheten genom lagakraftgående beslut avskrivit ansökan om att bolaget skall registreras eller vägrat registrering av bolaget. Var avtalsparten okunnig om att bolaget inte var registrerat, kan han frånträda avtalet, innan registrering skett.

Uppskjuten apport

12 § Om bolaget inom två år från registreringen träffar avtal med en stiftare eller en aktieägare, som innebär att bolaget förvärvar egendom mot en ersättning som motsvarar minst en tiondel av aktiekapitalet, skall styrelsen underställa bolagsstämman avtalet för godkännande. Det

gäller dock inte om förvärvet sker på en svensk eller utländsk börs eller på en auktoriserad marknadsplats eller som ett led i bolagets löpande affärsverksamhet.

Styrelsen skall lämna en redogörelse för de omständigheter som kan vara av betydelse vid bedömandet av värdet på egendomen och av avtalet i övrigt. Bestämmelserna i 4 § andra stycket tillämpas även på redogörelsen.

En auktoriserad eller godkänd revisor skall yttra sig över redogörelsen. Yttrandet skall innehålla de uppgifter som avses i 8 §.

Avtalet skall tillsammans med styrelsens redogörelse och revisorns yttrande hållas tillgängligt för aktieägarna under minst en vecka före den bolagsstämma vid vilken beslutet skall fattas.

13 § Om bolagsstämman inte godkänner ett avtal som avses i 12 § inom sex månader från avtalsdagen, är avtalet utan verkan. Har 12 § inte iakttagits beträffande någon viss bestämmelse i avtalet, är den bestämmelsen utan verkan mot bolaget.

14 § Styrelsen skall genast för registrering anmäla bolagsstämmans beslut att godkänna avtal som avses i 12 §.

3 kap. Aktieslag och aktiers överlåtbarhet

Likhetsprincipen

1 § Alla aktier har lika rätt i bolaget, om inte annat följer av 2–4 §§.

Aktieslag

2 § I bolagsordningen kan tas in bestämmelse att aktier av olika slag skall finnas eller kunna ges ut. En sådan bestämmelse skall ange

1. olikheterna mellan aktieslagen, samt
2. antalet eller andelen aktier av varje slag.

I en bestämmelse enligt första stycket 2 är det tillåtet att ange det högsta och det lägsta antalet eller den högsta och den lägsta andelen aktier av ett visst slag.

Företrädesrätt vid emission

3 § Om aktierna inte skall medföra lika rätt till andel i bolagets tillgångar eller vinst eller om aktierna skall ha olika röstvärde, skall det i bolagsordningen anges vilken företrädesrätt aktieägarna skall ha vid ökning av aktiekapitalet genom nyemission. Föreskrift om olika företrädesrätt får meddelas endast om skillnaderna mellan aktierna skall

vara av nu angivet slag.

Föreskrift om olika företrädesrätt skall innebära att gammal aktie skall ge företrädesrätt till ny aktie av samma slag, att aktier som inte tecknas av de i första hand berättigade aktieägarna skall erbjudas samtliga aktieägare samt att, om inte hela antalet aktier som tecknas på grund av sistnämnda erbjudande kan ges ut, aktierna skall fördelas mellan tecknarna i förhållande till det antal aktier de förut äger och, i den mån detta inte kan ske, genom lottning.

Röstvärdesskillnader

4 § Ingen aktie får ha ett röstvärde som överstiger tio gånger röstvärdet för någon annan aktie.

Omvandlingsbara aktier

5 § I bolagsordningen kan tas in förbehåll att aktie av ett visst slag skall på närmare angivet sätt kunna omvandlas till aktie av annat slag. Omvandling skall genast anmälas för registrering och är verkställd när registrering sker.

Fri överlåtbarhet

6 § Aktie kan fritt överlåtas och förvärvas, om inte annat följer av 7, 13 eller 18 § eller annars av lag.

Samtyckesförbehåll

7 § I bolagsordningen för ett privat aktiebolag kan tas in förbehåll att aktie får överlåtas till en ny ägare endast med bolagets samtycke (samtyckesförbehåll). Förbehållet skall ange

1. om styrelsen eller bolagsstämman skall pröva fråga om samtycke,
2. vilka slags överlåtelser som fordrar bolagets samtycke, varvid överlåtelse av utmätt aktie eller aktie som ingår i konkursbo inte får anges,
3. om bolaget beträffande en ansökan om samtycke till en överlåtelse som omfattar flera aktier skall kunna ge eller vägra samtycke för ett mindre antal aktier än överlåtelserna omfattar,
4. vilka som skall erbjudas att överta aktierna, om samtycke vägras och ägaren inte vill behålla aktierna, med uppgift om den inbördes ordning i vilken erbjudandet skall lämnas dem,
5. hur villkoren för övertagande enligt 4 skall bestämmas,
6. den tid, inte överstigande två månader från behörig ansökan, inom vilken bolaget skall meddela beslut i frågan om samtycke,

7. hur en tvist om bolagets rätt att ge eller vägra samtycke och om villkoren för övertagande enligt 4 skall prövas och den tid, minst två och högst fyra veckor räknat från den dag bolaget i rekommenderat brev skickat meddelande till aktieägaren om sitt beslut, inom vilken en sådan talan skall väckas, samt

8. den tid inom vilken övertagna aktier skall betalas, vilken tid inte får överstiga en månad räknat från den tidpunkt då lösenbeloppet blev bestämt.

Om tillämpningen av en föreskrift i bolagsordningen om villkoren för övertagande enligt första stycket 4 skulle ge någon en otillbörlig fördel eller nackdel, kan jämkning ske.

8 § Ansökan om samtycke till aktieöverlåtelse skall göras skriftligen hos bolagets styrelse. Ansökningshandlingen skall vara undertecknad av överlåtaren och innehålla uppgift om den tilltänkte förvärvaren. I ansökan skall överlåtaren ange om han önskar att bolaget erbjuder aktierna åt någon annan för det fall samtycke till överlåtelsen vägras. Om överlåtaren har en sådan önskan, skall han samtidigt ange samtliga villkor för överlåtelsen.

9 § Av bolagets beslut i fråga om samtycke skall de skäl som bestämt utgången framgå. Om samtycke vägrats, skall det av beslutet framgå vem som i stället skall förvärva aktierna, om överlåtaren begärt det.

Anvisar bolaget inte någon som förvärvar aktierna trots att överlåtaren begärt det, får samtycke inte vägras.

10 § Bolagets beslut i fråga om samtycke skall sändas till överlåtaren i rekommenderat brev. Har samtycke lämnats av styrelsen, skall kopia av beslutet samtidigt sändas till samtliga i aktieboken införda aktieägare med känd postadress.

11 § Har samtycke lämnats till överlåtelse gäller samtycket överlåtelse som sker inom sex månader från underrättelse enligt 10 § till den förvärvare som anges i beslutet och på villkor som inte är förmånligare för förvärvaren än de villkor aktieägaren uppgivit i sin ansökan om samtycke.

12 § Överlåtelse av aktie i strid med ett samtyckesförbehåll är ogiltig. Detsamma gäller överlåtelse som strider mot 11 §.

Förköpsförbehåll

13 § I bolagsordningen kan tas in förbehåll att aktieägare eller någon annan skall erbjudas att köpa en aktie innan den överläts till en ny ägare (förköpsförbehåll). Förbehållet skall ange

1. vilka slags överlåtelser som omfattas av förköpsförbehållet,
2. om ett erbjudande om förköp av flera aktier skall kunna utnyttjas för ett mindre antal aktier än erbjudandet omfattar,
3. vilka som skall ha förköpsrätt med uppgift om den ordning i vilken de inbördes skall erbjudas förköp,
4. hur villkoren för förköp enligt 3 skall bestämmas,
5. den tid, minst en och högst två månader räknat från anmälan hos styrelsen om möjlighet att utöva förköp, inom vilken förköpsanspråk skall framställas hos bolaget,
6. hur en tvist om förköpsrätt och om villkoren för förköp skall prövas och den tid, minst en och högst två månader räknat från den dag förköpsanspråket framställdes hos bolaget, inom vilken en sådan talan skall väckas,
7. den tid inom vilken köpesumman skall erläggas, vilken tid inte får överstiga en månad räknat från den tidpunkt då köpesumman blev bestämd.

Om tillämpningen av en föreskrift i bolagsordningen om villkoren för förköp skulle ge någon en otillbörlig fördel eller nackdel, kan jämkning ske.

14 § Anmälan med erbjudande om förköp görs skriftligen hos bolagets styrelse. Anmälningshandlingen skall vara undertecknad av aktieägaren och innehålla uppgift om de villkor han ställer för förköp.

15 § När anmälan gjorts med erbjudande om förköp, skall styrelsen genast göra anteckning om detta med uppgift om dagen för anmälan samt skriftligen lämna meddelande om erbjudandet till varje förköpsberättigad vars postadress är införd i aktieboken eller på annat sätt känd för bolaget.

Förköpsberättigade som önskar utöva sin förköpsrätt, skall anmäla detta till bolagets styrelse. En sådan anmälan skall genast antecknas med uppgift om dagen för anmälan.

Den som väcker talan enligt 13 § första stycket 6 skall genast anmäla detta skriftligen hos bolagets styrelse. En sådan anmälan skall genast antecknas med uppgift om dagen för anmälan.

Anteckning enligt första–tredje stycket görs i kupongbolag i aktieboken och i avstämningsbolag i en särskild bok som förs av styrelsen.

Styrelsen skall på begäran av aktieägare utfärda intyg om anteckningar som rör hans aktier.

16 § Har aktier erbjudits enligt 14 § utan att förköp kommit till stånd, har aktieägaren rätt att utan nytt erbjudande överlåta aktierna på villkor som inte är förmånligare för förvärvaren än de villkor aktieägaren uppgav i sin anmälan till styrelsen. Denna rätt gäller dock endast under sex månader räknat från den dag förköpsrätten upphörde enligt 13 § första stycket 5 eller 6 eller det blev slutligt fastställt att förköpsrätt inte förelåg.

17 § Överlåtelse av aktie i strid med ett förköpsförbehåll är ogiltig. Detsamma gäller överlåtelse som strider mot 16 §.

Hembud

18 § I bolagsordningen kan tas in förbehåll att aktieägare eller någon annan skall ha rätt att lösa en aktie, som övergått till en ny ägare (hembudsförbehåll). Förbehållet skall ange

1. vilka slags fång som omfattas av hembudsförbehållet,
2. om flera aktier förvärvats genom samma fång, huruvida lösningsrätt skall få utövas för ett mindre antal aktier än fångets omfattar,
3. vilka som skall ha lösningsrätt med uppgift om den inbördes ordning i vilken de skall erbjudas att lösa hembjudna aktier,
4. hur villkoren för inlösen enligt 3 skall bestämmas,
5. den tid, inte överstigande två månader från det anmälan om aktieövergången gjordes till bolaget, inom vilken lösningsanspråk skall framställas hos bolaget,
6. hur en tvist om villkoren för inlösen skall prövas och den tid, inte överstigande två månader räknat från den dag lösningsanspråket framställdes hos bolaget, inom vilken en sådan talan skall väckas,
7. den tid inom vilken lösenbeloppet skall erläggas, vilken tid inte får överstiga en månad räknat från den tidpunkt då beloppet blev bestämt, samt
8. vem som skall kunna utöva rösträtten för hembudspflichtig aktie under tiden från det att aktien övergått till en ny ägare och till dess att den definitiva ägaren är införd i aktieboken.

Om tillämpningen av föreskrift i bolagsordningen rörande villkoren för inlösen skulle ge någon en otillbörlig fördel eller nackdel, kan jämkning ske.

19 § Anmälan om aktieövergång görs skriftligen till bolagets styrelse.

Anmälningshandlingen skall vara undertecknad av förvärvaren och innehålla uppgift om den ersättning som lämnats för aktierna och de villkor förvärvaren ställer för inlösen.

20 § När anmälan om aktieövergång gjorts, skall styrelsen genast göra anteckning om detta i aktieboken med uppgift om dagen för anmälan samt skriftligen lämna meddelande om anmälan till varje lösningsberättigad vars postadress är införd i aktieboken eller på annat sätt känd för bolaget.

21 § Innan det visar sig att lösningsrätten inte utnyttjas, får den som aktien övergått till inte utöva någon annan rätt som aktien ger i bolaget än rätt till vinstutdelning och företrädesrätt till teckning vid tillskotts-emission enligt 8 kap. samt rösträtt om så föreskrivits i bolagsordningen enligt 18 § första stycket 8. Rättigheter och skyldigheter på grund av teckning övergår till den som utnyttjar lösningsrätten.

4 kap. Aktiebok

Gemensamma bestämmelser för kupongbolag och avstämningsbolag

1 § Bolagets samtliga aktier och aktieägare skall antecknas i en aktiebok. I aktieboken skall antecknas uppgift om aktieägarna och deras personnummer, organisationsnummer eller annat identifieringsnummer samt postadress. Om det i bolaget finns aktier av olika slag, skall det av aktieboken framgå till vilket slag varje aktie hör. Är aktie underkastad förbehåll enligt 3 kap. 5, 7, 13 eller 18 §, eller 10 kap. 23 § skall även det framgå av aktieboken.

2 § Den till vilken aktie övergått får inte utöva aktieägares rätt i bolaget innan han införts i aktieboken. Det gäller dock inte sådan ur aktie uppkommen rätt som utövas mot uppvisande eller avlämnande av aktiebrev, kupong eller annat särskilt bevis som ges ut av bolaget.

Om en aktie ägs av flera kan dessa personer endast genom gemensam företrädare utöva aktieägares rätt i bolaget.

Aktieboken skall hållas tillgänglig för aktieägarna vid bolagsstämma. Om aktieboken förs med hjälp av automatisk databehandling skall en utskrift av hela aktieboken avseende förhållandena tio dagar före stämman hållas tillgänglig vid stämman.

3 § Vad som sägs i denna lag om aktieägares rätt att i bolaget företräda aktier skall gälla även den som genom testamente fått nyttjanderätten

till eller rätten till avkomst av aktier, om testamentet innehåller bestämmelser om att han skall ha rätt att företräda aktierna och, beträffande avkomsträttshavare, att aktierna till tryggande av hans avkomsträtt skall sättas under särskild vård.

Såväl ägaren som nyttjande- eller avkomsträttshavaren skall på anmälan bli införd i aktieboken. Vid införingen skall det göras anteckning om äganderättsförvärvet och om den med nyttjande- eller avkomsträtten förenade rätten att i bolaget företräda aktierna. I fråga om införing av nyttjande- eller avkomsträttshavare gäller i övrigt vad som sägs i denna lag om införing av aktieägare. Dock skall påskrift om införingen inte ske på aktiebrevet. När det styrks att nyttjande- eller avkomsträtten upphört, skall anteckning om detta göras i aktieboken.

Om en god man på grund av förordnande enligt 11 kap. 3 § första stycket 5 föräldrabalken förvaltar aktier för en blivande aktieägars räkning, skall den blivande ägaren på anmälan av gode mannen införas såsom ägare i aktieboken med anteckning om förvärvet och om förordnandet.

4 § Ingår aktier i en värdepappersfond enligt lagen (1990:1114) om värdepappersfonder, skall i aktieboken i stället för fondandelsägarna införas det fondbolag som förvaltar fonden, liksom fondens beteckning.

Kupongbolag

5 § Styrelsen har ansvaret för att aktieboken förs, bevaras och hålls tillgänglig. Aktieboken skall upprättas så snart stiftelseurkunden under-tecknats av samtliga stiftare.

6 § Aktieboken förs med hjälp av automatisk databehandling. Den kan också föras i bunden bok eller i ett betryggande lösblads- eller kort-system.

Aktierna skall antecknas i nummerföljd.

7 § När någon visar upp ett aktiebrev och enligt 5 kap. 9 § eller på annat sätt styrker sitt förvärv, skall styrelsen eller den styrelsen bemyndigar genast föra in honom som ägare i aktieboken. Är sista överlåtelsen på aktiebrevet tecknad in blanco, skall namnet sättas ut på aktiebrevet innan införing sker. Aktiebrevet skall förses med påskrift att aktieägaren förts in i aktieboken en viss angiven dag.

Anmäler en aktieägare eller någon annan behörig person att ett förhållande som angivits i aktieboken ändrats på annat sätt än som avses i första stycket, skall ändringen genast antecknas.

Datum för införeling i aktieboken enligt första stycket och anteckning enligt andra stycket skall anges i aktieboken, såvida tidpunkten inte framgår av annat tillgängligt material.

Bestämmelser om anteckning i aktieboken av anmälan om förköp och hembud finns i 3 kap. 15 och 20 §§.

8 § Aktieboken eller, om aktieboken förs med hjälp av automatisk databehandling, en utskrift av aktieboken, skall hållas tillgänglig hos bolaget för alla som vill ta del av den. En sådan utskrift får inte vara äldre än sex månader. I utskriften skall aktieägarna tas upp i alfabetisk ordning.

Förs aktieboken med hjälp av automatisk databehandling har den som begär det rätt att mot ersättning för kostnaderna få en aktuell utskrift av aktieboken eller del av den.

Avstämmningsbolag

9 § I bolagsordningen kan tas in ett förbehåll om att bolaget skall vara avstämmningsbolag (avstämmningsförbehåll). Ett sådant förbehåll innebär att den som på fastställd avstämmningsdag är införd i aktieboken eller i förteckning enligt 11 § skall anses vara behörig att

1. ta emot utdelning
2. ta emot ny aktie som aktieägare har rätt till vid fondemission,
3. utöva aktieägares företrädesrätt vid tillskottsemission enligt 8 kap., samt
4. ta emot betalning till aktieägare i samband med att aktierna löses in helt eller delvis eller bolagets tillgångar skiftas.

10 § Innan avstämmningsbolag har registrerats tillämpas 5 och 6 §§.

När avstämmningsbolaget har registrerats skall, utöver vad som anges i aktiekontolagen (1989:827), följande uppgifter fullgöras av Värdepapperscentralen VPC Aktiebolag (Värdepapperscentralen), nämligen att

1. föra aktiebok och förteckning enligt 15 §,
2. pröva frågor om införande av aktieägare i aktieboken,
3. svara för utskrift av aktiebok,
4. avstämna aktiebok och förteckning enligt 15 §,
5. sända ut utdelning, samt
6. efter bolagets beslut vidta åtgärder enligt 13 § i fråga om aktiebrev som inte visats upp och enligt 7 kap. 8 § i fråga om fondaktie som inte tagits ut.

Bestämmelserna i 11–13 och 19 §§ tillämpas i fråga om den tidigare aktieboken.

Värdepapperscentralen skall föra aktieboken med hjälp av automatisk databehandling.

I aktieboken anges för varje ägare det antal aktier han äger av olika slag.

11 § Har avstämningsförbehåll införts genom ändring av bolagsordningen och har aktiebrev som dessförinnan utfärdats inte visats upp enligt 5 § lagen (1989:828) om införande av aktiekontolagen (1989:827), får uppgifter om aktien i tidigare aktiebok föras över till den av Värdepapperscentralen förda aktieboken. Därvid skall anges att aktiebrevet inte avlämnats. Om uppgifterna inte förs över, utgör den äldre aktieboken fortfarande aktiebok i fråga om aktien.

12 § Ägare till aktie som det inte utfärdats något aktiebrev för innan bolaget blivit avstämningsbolag, kan inte, i fråga om därefter beslutad utdelning eller emission, få utdelning, utöva aktieägares företrädesrätt att delta i tillskottsemission eller, vid fondemission, få ny aktie, förrän anteckning på ett aktiekonto har skett enligt 5 § lagen (1989:828) om införande av aktiekontolagen (1989:827) och införelse gjorts i den av Värdepapperscentralen förda aktieboken. Innan detta skett får 10 § inte tillämpas.

13 § Om fem år har förflutit sedan avstämningsförbehållet registrerades och ingen har införts som ägare eller som förvaltare enligt 14 § till en aktie i den av Värdepapperscentralen förda aktieboken, får bolaget uppmana aktiens ägare att, med upplysning om att aktierätten annars går förlorad, anmäla sig till Värdepapperscentralen. Uppmaningen skall kungöras i Post- och Inrikes Tidningar och i den eller de ortstidningar som styrelsen bestämmer. Om anmälan inte kommer in inom ett år från uppmaningen, får bolaget sälja aktien genom värdepappersinstitut. Det vid försäljningen inplutna beloppet tillfaller bolaget, men aktiens tidigare ägare har rätt att av bolaget mot avlämnande av aktiebrev få ut samma belopp med avdrag för kostnaderna för uppmaningen och försäljningen. Det avlämnade aktiebrevet skall makuleras på bestryggande sätt av bolaget.

14 § Har en aktieägare i ett avstämningsbolag lämnat sina aktier för förvaltning till någon som har fått tillstånd till registrering som förvaltare, kan förvaltaren på aktieägarens uppdrag föras in i aktieboken i stället för aktieägaren.

I fall som avses i första stycket skall det i aktieboken anmärkas att aktien innehåses för en annans räkning. Beträffande förvaltaren antecknas i aktieboken samma uppgifter som enligt 1 § skall föras in om aktieägare.

För rätt till registrering som förvaltare krävs utöver vad som sägs i första stycket att förvaltaren uppfyller de villkor som gäller för införelse av ägare i aktieboken.

I aktiekontolagen (1989:827) finns bestämmelser om

1. tillstånd enligt första stycket,
2. förvaltares åligganden,
3. skyldighet för bolaget och Värdepapperscentralen att hålla en sammanställning tillgänglig som innehåller uppgifter från förvaltare om aktieägare, som har mer än femhundra förvaltarregistrerade aktier, samt
4. tillfällig införelse i aktieboken av ägare till förvaltarregistrerade aktier.

15 § I avstämmningsbolag skall den som med skriftlig handling eller genom uppgift på aktiekonto som avses i aktiekontolagen (1989:827) visar att han till följd av uppdrag eller pantsättning eller på grund av villkor i testamente eller gåvobrev har rätt att i stället för den i aktieboken införelse aktieägaren lyfta utdelning och, vid fondemission, ta emot ny aktie samt att utöva företrädesrätt att delta i tillskottsemission på begäran upptas i en särskild förteckning. Detsamma gäller aktieägares förmyndare, god man eller förvaltare enligt föräldrabalken med ett uppdrag som omfattar dessa angelägenheter eller vid konkurs, konkursförvaltaren eller, vid utmätning, kvarstad eller betalningssäkring avseende aktier, kronofogdemyndigheten.

För den som avses i första stycket skall det i förteckningen antecknas samma uppgifter som enligt 1 § skall införas i aktieboken om aktieägare. Av förteckningen skall även framgå vilken rätt de har. En sådan anteckning skall tas bort, när det visas att rätten upphört.

Uppgifter ur förteckningen får inte lämnas till någon annan utan samtycke av den som berörs av det som antecknats i förteckningen.

16 § Ett beslut om ändring av bolagsordningen som innebär att avstämmningsförbehållet tas bort blir giltigt endast om de panthavare som på fastställd avstämmningsdag är upptagna i förteckningen enligt 15 § skriftligen har samtyckt till beslutet.

17 § När någon antecknas som aktieägare på aktiekonto enligt aktiekontolagen skall aktieägaren genast föras in i aktieboken. Bestämmelsen i 7 § fjärde stycket skall då tillämpas.

18 § En utskrift av aktieboken med de förvaltare som avses i 14 § skall hållas tillgänglig hos bolaget och hos Värdepapperscentralen för den som vill ta del av den. I utskriften skall aktieägarna och förvaltarna tas upp i alfabetisk ordning. Utskriften får inte vara äldre än sex månader.

Var och en som begär det har rätt att mot ersättning för kostnaderna få en aktuell utskrift av aktieboken eller del av den.

Utskrifter enligt denna paragraf får i fråga om bolag som har mer än en aktieägare inte innehålla uppgifter om aktieägare som har högst femhundra aktier i bolaget.

19 § I avstämningsbolag skall uppgifter som tagits bort ur aktiebok eller förteckning enligt 15 § bevaras i minst tio år. En aktiebok, som ett sådant bolag tidigare fört, skall bevaras i minst tio år efter det att uppgifter om bolagets samtliga aktier förts in i den av Värdepapperscentralen förda aktieboken.

5 kap. Aktiebrev

Kupongbolag

1 § Bolaget skall, om någon aktieägare begär det, utfärda aktiebrev för dennes aktier.

2 § Innan aktiebrev utfärdas får bolaget utfärda bevis om rätt till en eller flera aktier (interimsbevis). Beviset skall vara ställt till viss man och innehålla förbehåll om att aktiebrev endast lämnas ut mot återställande av beviset.

På interimsbeviset antecknas på begäran betalningar och återbetalningar för de aktier som avses med beviset. I övrigt gäller bestämmelserna i denna lag om aktiebrev i tillämpliga delar interimsbevis.

3 § Aktiebrev skall ange

1. bolagets firma, organisationsnummer och bolagskategori,
2. aktieägarens namn med uppgift om person- eller organisationsnummer, eller, om sådant saknas, födelsedatum,
3. ordningsnummer på de aktier som avses med brevet,
4. aktiernas slag, om aktier av olika slag kan finnas enligt bolagsordningen,
5. förbehåll enligt 3 kap. 5, 7, 13 eller 18 § eller 10 kap. 23 §, om aktierna omfattas av sådant förbehåll, samt
6. dagen för utfärdande av aktiebrevet.

I fall som avses i 4 kap. 4 § skall aktiebrevet i stället för fondandelsägarna ange det fondbolag, som förvaltar fonden, liksom fondens

beteckning.

Uppgift som avses i första stycket 5 kan ges i förkortad form. Förkortningsformer fastställs av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

4 § Aktiebrev skall undertecknas av styrelsen eller enligt styrelsens fullmakt av ett värdepappersinstitut. Namnteckningen får återges genom tryckning eller på annat liknande sätt.

Första stycket tillämpas också på emissionsbevis, konvertibler som emitterats i form av skuldebrev och teckningsoptionsbevis.

5 § Aktiebrev får lämnas ut endast till den aktieägare som enligt 2 § första stycket 2 antecknats på aktiebrevet. För att aktiebrevet skall få lämnas ut krävs dessutom att

1. aktieägaren är införd i aktieboken som ägare till de aktier som avses med brevet,
2. full betalning erlagts för aktierna,
3. bolaget registrerats, om aktierna tecknats vid bolagets bildande,
4. nyemission eller fondemission registrerats, om aktierna tillkommit genom emissionen, samt att
5. registrering skett enligt 8 kap. 37 eller 40 §, om aktierna tillkommit genom konvertering eller nyteckning med utnyttjande av optionsrätt.

6 § Att aktiebrev skall förses med påskrift om införing i aktieboken föreskrivs i 4 kap. 7 §.

7 § Aktiebrev skall förses med påskrift om utbetalning i samband med inlösen av aktier eller vid skifte av bolagets tillgångar.

Om en aktie har dragits in utan återbetalning, skall aktiebrevet förses med påskrift om detta så snart det kan ske.

8 § Ett aktiebrev, som i samband med dödning eller vid utbyte ges ut i stället för ett annat, skall innehålla uppgift om detta. Byts aktiebrev ut mot ett eller flera andra aktiebrev, skall det äldre aktiebrevet med tillhörande kuponger makuleras på ett betryggande sätt.

9 § Överlåts eller pantsätts ett aktiebrev eller till viss man ställt emissionsbevis eller teckningsoptionsbevis, tillämpas bestämmelserna om skuldebrev till viss man eller order i 13, 14 och 22 §§ lagen (1936: 81) om skuldebrev. Härvid likställs den som innehar aktiebrev och enligt bolagets påskrift på brevet är införd som ägare i aktieboken med den

som enligt 13 § andra stycket nämnda lag förmodas ha rätt att göra skuldebrevet gällande.

Överlåts eller pantsätts ett emissionsbevis eller teckningsoptionsbevis som inte är ställt till viss man, tillämpas bestämmelserna om skuldebrev till innehavaren i 13, 14 och 22 §§ lagen om skuldebrev.

Bestämmelser om utdelningskuponger finns i 24 och 25 §§ lagen om skuldebrev.

10 § Bolaget får hålla inne utdelning och emissionsbevis som belöper på aktie till dess att aktiebrevet tillhandahålls för påskrift eller utbyte, om aktiebrevet

1. enligt denna lag skall föras med påskrift,
2. skall bytas ut på grund av att aktie av ett visst slag enligt förbehåll i bolagsordningen skall omvandlas till aktie av annat slag, eller
3. skall bytas mot två eller flera nya aktiebrev på grund av bolagsstämmans beslut om uppdelning av aktierna.

Avstämningsbolag

11 § Av 1 kap. 3 § aktiekontolagen (1989:827) framgår att aktiebrev, emissionsbevis eller interimbevis inte får utfärdas i avstämningsbolag.

12 § Innan aktie får registreras på aktiekonto enligt aktiekontolagen (1989:827) får på sådant konto registreras rätt till en eller flera aktier (interimsaktie).

6 kap. Ökning av aktiekapitalet och upptagande av vissa penninglån

Fondemission och tillskottsemission

1 § Aktiekapitalet kan ökas genom fondemission eller tillskottsemission.

Vid fondemission ökas aktiekapitalet genom att nya aktier ges ut eller aktiernas nominella belopp höjs utan betalning.

Tillskottsemission kan vara nyemission, emission av konvertibler eller emission av teckningsoptioner. Aktiekapitalet ökas genom att nya aktier tecknas mot betalning enligt beslut om nyemission, genom att nya aktier lämnas i utbyte mot konvertibler eller genom att nya aktier tecknas mot betalning med utnyttjande av teckningsoptioner.

Beslutsordning

2 § Beslut om fond- eller tillskottsemission fattas av bolagsstämman. Beslut om tillskottsemission kan dessutom fattas av styrelsen enligt 8 kap. 29 eller 33 §.

Om ett förslag till beslut om emission inte skulle vara förenligt med bolagsordningen, skall beslut om erforderlig ändring av denna fattas innan stämman beslutar om emissionen.

Definitioner

3 § I denna lag betyder

fondaktierätt: aktieägars rätt enligt 7 kap. 2 § till ny aktie vid fondemission,

teckningsrätt: aktieägars företrädesrätt enligt 8 kap. 3 § till teckning vid tillskottsemission,

fondaktierättsbevis: bevis avseende fondaktierätt,

teckningsrättsbevis: bevis avseende teckningsrätt.

Emissionsbevis

4 § I kupongbolag skall bolaget på begäran av aktieägare med fondaktierätt eller teckningsrätt utfärda särskilda emissionsbevis för de gamla aktierna. I beviset skall det anges hur många fondaktierättsbevis eller teckningsrättsbevis som skall lämnas för varje ny aktie, konvertibel eller teckningsoption. Emissionsbeviset skall lämnas ut till aktieägaren mot uppvisande av det aktiebrev på vilket fondaktierätten eller teckningsrätten grundas för anteckning på brevet om att rätten har utnyttjats.

I stället för ett särskilt emissionsbevis enligt första stycket får kupong som hör till aktiebrev användas som emissionsbevis.

Första stycket tillämpas också när bolaget tillförsäkrat innehavarna av konvertibler eller teckningsoptioner företrädesrätt till teckning i tillskottsemission.

5 § I avstämningsbolag skall aktieägars fondaktie och teckningsrätt registreras enligt aktiekontolagen (1989:827) för den som på avstämningsdagen är införd i aktieboken eller i förteckning enligt 4 kap. 15 §. Var han vid mottagandet inte berättigad, skall bolaget ändå anses ha fullgjort sin skyldighet. Detta gäller dock inte, om bolaget eller Värdepapperscentralen hade kännedom om att fondaktien eller teckningsrätten registrerades för någon annan än den rätte mottagaren eller åsidosatt den aktsamhet som efter omständigheterna skäligen bort iakttas och inte heller om mottagaren var omyndig, hade god man eller förvaltare

enligt föräldrabalken med ett uppdrag som omfattar denna angelägenhet. Den för vilken fondaktie eller teckningsrätt skall registreras enligt denna paragraf skall genast av Värdepapperscentralen underrättas om i vilken omfattning fondaktierätt eller teckningsrätt krävs för varje ny aktie, konvertibel eller teckningsoption.

Första stycket tillämpas också när bolaget tillförsäkrat innehavarna av konvertibler eller teckningsoptioner företrädesrätt till teckning i tillskottsemission och konvertiblerna eller teckningsoptionerna registrerats enligt 9 kap. aktiekontolagen (1989:827).

Försäljning av udda fondaktierätter och teckningsrätter

6 § I avstämningsbolag får i beslut om emission anges att udda fondaktierätter och teckningsrätter skall säljas genom bolagets försorg. Vid fondemission skall försäljningen avse varje aktieägares fondaktierätt som inte motsvarar en hel fondaktie och vid tillskottsemission aktieägares teckningsrätt som inte motsvarar en hel ny aktie, konvertibel eller teckningsoption.

Försäljningen skall verkställas av värdepappersinstitut. Det vid försäljningen inplutna beloppet skall efter avdrag för försäljningskostnaderna fördelas mellan dem som enligt 7 kap. 2 § respektive 8 kap. 3 § skulle varit berättigade att erhålla respektive teckna de nya aktierna, konvertiblerna eller teckningsoptionerna.

Rätt till utdelning på ny aktie

7 § Nya aktier medför rätt till utdelning enligt vad som bestämts i beslutet om emission. Beslutet får dock inte innebära att sådan rätt inträder senare än för räkenskapsåret efter det år då emissionen registrerats. Utbetalning av utdelning på nya aktier får inte ske innan kapitalökningen har registrerats.

Emissionsprospekt

8 § Bestämmelser om emissionsprospekt finns i lagen (1991:980) om handel med finansiella instrument och lagen (1992:543) om börs- och clearingverksamhet.

Kapitalandelslån och vinstandelslån

9 § Upptagande av lån beslutas av bolagsstämman eller, efter bolagsstämmans bemyndigande av styrelsen, om räntan eller det belopp med vilket återbetalning skall ske helt eller delvis är beroende av utdelningen till aktieägare i bolaget eller av bolagets vinst.

7 kap. Fondemission

Ökningsbeloppet

1 § Vid fondemission skall till aktiekapitalet överföras summan av de nya aktiernas nominella belopp eller den sammanlagda höjningen av aktiernas nominella belopp.

Rätt till fondaktier

2 § Vid fondemission där nya aktier (fondaktier) ges ut har aktieägarna rätt till dessa aktier i förhållande till det antal aktier de förut äger, om inte annat följer av denna paragraf.

Om bolaget har aktier av olika slag och det görs skillnad mellan aktieslagen i fråga om rätt till andel i bolagets tillgångar eller vinst, har aktieägarna rätt till fondaktier enligt vad som enligt 3 kap. 3 § har bestämts i bolagsordningen.

Har bolaget aktier av olika slag utan sådan skillnad mellan aktieslagen som anges i andra stycket, och skall fondaktierna vara av samma slag som dessa, skall fondaktierna emitteras i förhållande till det antal aktier av samma slag som finns sedan tidigare. Därvid skall de gamla aktierna ge rätt till nya aktier av samma slag i förhållande till sin andel i aktiekapitalet.

Förslag till beslut

3 § När bolagsstämman skall pröva fråga om fondemission, skall styrelsen eller, om förslaget väcks av någon annan, förslagsställaren upprätta ett förslag till beslut. I förslaget skall följande anges:

1. det belopp varmed aktiekapitalet skall ökas,
2. om emissionen skall ske genom att nya aktier ges ut eller aktiernas nominella belopp höjs,
3. hur många nya aktier som belöper på varje gammal aktie, om nya aktier skall ges ut, eller det belopp till vilket aktiernas nominella belopp höjs,
4. i vilken uträkning emissionsbeloppet skall tillföras aktiekapitalet från
 - a. fritt eget kapital,
 - b. uppskrivningsfond,
 - c. reservfond,
 - d. överkursfond, eller
 - e. genom uppskrivning av anläggningstillgångs värde, samt
5. från vilken tidpunkt de nya aktierna skall medföra rätt till utdelning.

I förekommande fall skall dessutom följande anges i förslaget:

6. att emissionsbeslutet förutsätter ändring av bolagsordningen,
7. de nya aktiernas aktieslag, om det finns eller kan ges ut aktier av olika slag,
8. att visst förbehåll enligt 3 kap. 5, 13 eller 18 §, 10 kap. 23 § eller, i privat aktiebolag, 3 kap. 7 § skall gälla beträffande de nya aktierna,
9. att till aktiebrevens hörande kuponger skall användas som fondaktierättsbevis,
10. att överskjutande fondaktierätter skall försäljas enligt 7 kap. 6 §, samt
11. avstämningsdagen, om bolaget är ett avstämningsbolag och fondemissionen skall ske genom att nya aktier ges ut.

Vid bestämmande av avstämningsdag som avses i första stycket 11 skall beaktas att avstämmning inte får ske innan beslutet om fondemission registrerats. Avstämningsdagen får inte heller sättas tidigare än en vecka från det att beslutet kungjorts enligt 6 §.

Kompletterande information

4 § Om årsredovisningen inte skall behandlas på stämman, skall följande fogas till förslaget till beslut:

1. kopia av den senaste årsredovisningen, försedd med anteckning om bolagsstämmans beslut om bolagets vinst eller förlust, samt kopia av revisionsberättelsen för det år årsredovisningen avser,
2. en av styrelsen undertecknad redogörelse för händelser av väsentlig betydelse för bolagets ställning, som inträffat sedan årsredovisningen lämnades, samt
3. ett av revisorerna avgivet yttrande över redogörelsen.

Tillhandahållande av förslag till beslut m.m.

5 § Förslaget till beslut, i förekommande fall tillsammans med de handlingar som anges i 4 §, skall hållas tillgängliga för aktieägarna under minst två veckor före den bolagsstämma vid vilken frågan om fondemission skall prövas. En kopia av handlingarna skall genast sändas till aktieägare, som begär det och uppger sin postadress. Handlingarna skall läggas fram på stämman.

Kungörelse

6 § I avstämningsbolag skall beslut om fondemission eller en redogörelse för det väsentliga innehållet i beslutet genast kungöras. Om avstämningsbolaget är ett privat aktiebolag skall sådan kungörelse ske

dels i den eller de ortstidningar som styrelsen bestämmer, dels i Post- och Inrikes Tidningar. Om avstämningsbolaget är ett publikt aktiebolag skall kungörelse ske dels i en rikstäckande dagstidning, dels i Post- och Inrikes Tidningar. Kungörs inte beslutet i dess helhet, skall det i kungörelsen lämnas uppgift om var beslutet hålls tillgängligt. Kungörelse behövs dock inte om samtliga aktieägare varit företrädare vid den bolagsstämma som beslutat emissionen.

Registrering m.m.

7 § Beslut om fondemission skall utan dröjsmål anmälas för registrering och får inte verkställas före registreringen.

Aktiekapitalet är ökat när registrering skett.

Nya aktier skall genom styrelsens försorg genast tas upp i aktieboken.

Preskription av fondaktie

8 § Om behörigt anspråk på fondaktie inte har framställts inom fem år från registrering av emissionsbeslutet, kan styrelsen anmana den berättigade att ta ut aktien med underrättelse om att han annars förlorar den.

Anmaningen skall sändas till den berättigade, om hans namn och adress är kända för bolaget. I annat fall skall anmaningen kungöras i Post- och Inrikes Tidningar och, i ett privat aktiebolag, den eller de ortstidningar som styrelsen bestämmer eller, i ett publikt aktiebolag, en rikstäckande dagstidning.

Om den anmanade inte gör anspråk på aktien inom ett år från anmaningen, kan aktien säljas genom värdepappersinstitut för hans räkning. Om han därefter visar upp aktiebrev eller lämnar fondaktierättsbevis eller på annat sätt styrker sin rätt, kan han få ut försäljningssumman efter avdrag för kostnaderna för anmaningen och försäljningen. Belopp som inte lyfts inom fyra år från försäljningen tillfaller bolaget.

8 kap. Tillskottsemission

Definitioner

1 § I denna lag betyder

nyemission: ökning av aktiekapitalet genom att aktier tecknas mot betalning utan utnyttjande av teckningsoption,

konvertibel: av aktiebolag mot vederlag utgiven skuldförbindelse som ger fordringshavaren rätt att helt eller delvis byta skuldförbindel

sen mot aktier i bolaget,

konvertering: utbyte av konvertibel mot nya aktier,

teckningsoption: av aktiebolag gjord utfästelse avseende rätt att teckna nya aktier i bolaget mot kontant betalning,

teckningsoptionsbevis: bevis som ger innehavaren, viss man eller viss man eller order rätt att teckna nya aktier i bolaget mot kontant betalning.

Förbud mot underkurs m.m.

2 § Vid nyemission och teckning med utnyttjande av teckningsoption får teckningskursen inte vara lägre än aktiernas nominella belopp.

Konverteringskursen för konvertibler får inte vara lägre än aktiernas nominella belopp.

Teckningskursen för en konvertibel får inte vara lägre än konvertibelns nominella belopp såvida inte konverteringskursen bestämts så att bolaget vid konvertering kommer att ha tillförts vederlag till ett värde som minst motsvarar det sammanlagda nominella beloppet av de aktier som lämnas i utbyte.

Företrädesrätt till nya aktier, konvertibler och teckningsoptioner

3 § Vid tillskottsemission där de nya aktierna, konvertiblerna eller teckningsoptionerna skall betalas med pengar (kontantemission), har aktieägarna företrädesrätt till de nya aktierna, konvertiblerna eller teckningsoptionerna i förhållande till det antal aktier de förut äger, om inte annat

1. föreskrivits i bolagsordningen enligt 3 kap. 3 §,
2. följer av villkor som enligt 7 § 4 meddelats vid emission av konvertibler eller enligt 9 § 1 meddelats vid emission av teckningsoptioner, eller
3. bestäms i emissionsbeslutet.

Motsvarande gäller om teckningsoptioner utfärdas utan betalning.

Avvikelse från företrädesrätten

4 § Beslut av bolagsstämman enligt 3 § 3 om kontantemission som innebär avvikelse från aktieägarnas företrädesrätt är giltigt endast om det biträts av aktieägare med två tredjedelar av såväl de avgivna rösterna som de vid stämman företrädde aktierna.

Förslag till beslut

5 § Om bolagsstämma skall pröva fråga om tillskottsemission, skall styrelsen eller, om förslaget väcks av någon annan, förslagsställaren upprätta ett förslag till beslut med det innehåll som anges i 6–9 §§.

Nyemission

6 § I förslag till beslut om nyemission skall följande anges:

1. det belopp eller högsta belopp, varmed aktiekapitalet skall ökas, eller det lägsta och högsta beloppet för ökningen,
2. aktiernas nominella belopp,
3. det belopp som skall betalas för varje ny aktie,
4. den företrädesrätt att teckna aktier som tillkommer aktieägarna eller annan eller vem som annars får teckna aktier,
5. den tid inom vilken aktieteckning skall ske,
6. den fördelningsgrund som styrelsen vid övertäckning skall tillämpa beträffande aktier som inte tecknas med företrädesrätt,
7. den tid inom vilken aktierna skall betalas eller, i förekommande fall, att teckning skall ske genom betalning enligt 17 § tredje stycket, samt
8. från vilken tidpunkt de nya aktierna skall medföra rätt till utdelning.

I förekommande fall skall också följande anges i förslaget:

9. att emissionsbeslutet förutsätter ändring av bolagsordningen,
10. de nya aktiernas aktieslag, om det finns eller kan ges ut aktier av olika slag,
11. att visst förbehåll enligt 3 kap. 5, 13 eller 18 §, 10 kap. 23 § eller, i privat aktiebolag, 3 kap. 7 § skall gälla beträffande de nya aktierna,
12. att till aktiebrevens hörande kuponger skall användas som emissionsbevis,
13. att överskjutande teckningsrätter skall säljas enligt 6 kap. 6 §,
14. att nya aktier skall betalas med apportegendom eller i annat fall på villkor som avses i 2 kap. 3 § första stycket 1–3 och 5 eller att aktie skall tecknas med kvittningsrätt,
15. avstämningsdagen, om i avstämningsbolag aktieägare skall ha företrädesrätt att delta i emissionen,
16. bemyndigande för styrelsen eller den som styrelsen inom sig utser att innan teckningstiden börjar löpa besluta om vilket belopp som aktiekapitalet skall ökas med och vilket belopp som skall betalas för varje ny aktie.

Innebär förslaget avvikelser från aktieägarnas företrädesrätt, skall

skälen till avvikelserna samt grunderna för teckningskursen anges i förslaget eller i en handling som fogas till förslaget.

Teckningstiden får inte understiga två veckor, om aktieägarna skall ha företrädesrätt till de nya aktierna. I kupongbolag räknas denna tid från det att kungörelse enligt 16 § skett, eller, om samtliga aktieägare varit företrädda på den stämma som beslutat om emissionen, från beslutet. I avstämningsbolag räknas tiden från avstämningsdagen.

Avstämningsdagen får inte sättas tidigare än en vecka från det att beslutet kungjorts enligt 16 §.

Bemyndigande som avses i första stycket 16 får meddelas bara om aktierna skall bli föremål för handel vid en svensk eller utländsk börs, en auktoriserad marknadsplats eller någon annan reglerad marknad. I avstämningsbolag skall bemyndigandet utformas så att villkoren bestäms senast på avstämningsdagen, om aktieägare skall ha företrädesrätt att delta i emissionen.

Emission av konvertibler

7 § I förslag till beslut om emission av konvertibler skall följande anges i fråga om det lån som bolaget därigenom tar:

1. det belopp eller högsta belopp som bolaget skall låna eller det lägsta och högsta lånebeloppet,
2. konvertiblernas nominella belopp,
3. det belopp som skall betalas för varje konvertibel,
4. den företrädesrätt att teckna konvertibler som tillkommer aktieägarna eller någon annan eller vem som annars får teckna konvertibler,
5. den tid inom vilken teckning av konvertibler skall ske,
6. den fördelningsgrund som styrelsen vid övertäckning skall tillämpa beträffande konvertibler som inte tecknas med företrädesrätt, samt
7. den tid inom vilken konvertiblerna skall betalas eller, i förekommande fall, att teckning skall ske genom betalning enligt 17 § tredje stycket.

I förekommande fall skall också följande anges i förslaget:

8. att till aktiebrevens hörande kuponger skall användas som emissionsbevis,
9. att överskjutande teckningsrätter skall säljas enligt 6 kap. 6 §,
10. att konvertiblerna skall betalas med apportegendom eller i annat fall på villkor som avses i 2 kap. 3 § första stycket 1 - 3 och 5 eller att konvertibel skall tecknas med kvittningsrätt,
11. avstämningsdagen, om i avstämningsbolag aktieägare skall ha företrädesrätt att delta i emissionen,
12. bemyndigande för styrelsen eller den som styrelsen inom sig

utser att innan teckningstiden börjar löpa besluta om lånebelopp, det belopp som skall betalas för varje konvertibel samt konverteringskursen.

Innebär förslaget avvikelse från aktieägarnas företrädesrätt, skall skälen till avvikelsen samt grunderna för teckningskursen anges i förslaget eller i en handling som fogas till förslaget.

Teckningstiden får inte understiga två veckor, om aktieägarna skall ha företrädesrätt till konvertiblerna. I kupongbolag räknas denna tid från det att kungörelse enligt 16 § skett, eller, om samtliga aktieägare varit företrädna på den stämma som beslutat emissionen, från beslutet. I avstämningsbolag räknas tiden från avstämningsdagen.

Avstämningsdagen får inte sättas tidigare än en vecka från det att beslutet kungjorts enligt 16 §.

Bemyndigande som avses i första stycket 12 får meddelas bara om konvertiblerna skall bli föremål för handel vid en svensk eller utländsk börs, en auktoriserad marknadsplats eller någon annan reglerad marknad. I avstämningsbolag skall bemyndigandet utformas så att beslut om lånebelopp, det belopp som skall betalas för varje konvertibel samt villkor för konvertering fattas senast på avstämningsdagen, om aktieägare skall ha företrädesrätt att delta i emissionen.

8 § I förslag till beslut som avses i 7 § skall, utöver vad som där sägs, följande anges:

1. det belopp eller högsta belopp, varmed aktiekapitalet skall kunna ökas,
2. det nominella beloppet på de aktier till vilka konvertering skall kunna ske,
3. konverteringskursen,
4. den tid inom vilken konvertering får ske,
5. från vilken tidpunkt de nya aktierna skall medföra rätt till utdelning,
6. den rätt som skall tillkomma innehavare av konvertibel för den händelse bolaget innan konvertering sker
 - a. lägger samman eller delar upp aktier,
 - b. genomför en fondemission eller tillskottsemission,
 - c. sätter ned aktiekapitalet med återbetalning till aktieägarna,
 - d. på annat sätt än genom fondemission eller tillskottsemission riktar ett erbjudande till aktieägarna att i förhållande till aktieinnehavet av bolaget förvärva värdepapper eller rättighet av något slag eller beslutar att på motsvarande sätt till aktieägarna dela ut sådana värdepapper eller rättigheter utan vederlag,
 - e. beslutar om kontant utdelning till aktieägarna med belopp som

väsentligt överstiger den genomsnittliga utdelning som bolaget lämnat för de tre senaste räkenskapsåren,

f. träder i likvidation,

g. försätts i konkurs,

h. blir föremål för företagsrekonstruktion, eller

i. beslutar att bolaget skall upplösas genom fusion enligt 18 kap. 1 eller 22 §, samt

7. den rätt som skall tillkomma innehavare av konvertibel för den händelse bolagets aktier, innan konvertering sker, blir föremål för inlösen enligt 17 kap.

I förekommande fall skall också följande anges i förslaget:

8. att emissionsbeslutet förutsätter ändring av bolagsordningen,

9. de nya aktiernas aktieslag, om det finns eller kan ges ut aktier av olika slag,

10. att visst förbehåll enligt 3 kap. 5, 13 eller 18 §, 10 kap. 23 § eller, i privat aktiebolag, 3 kap. 7 § skall gälla beträffande de nya aktierna.

Emission av teckningsoptioner

9 § I förslag till beslut om emission av teckningsoptioner skall i fråga om emissionsvillkoren följande anges:

1. den företrädesrätt att teckna teckningsoptioner som tillkommer aktieägarna eller någon annan eller vem som annars får teckna teckningsoptioner,

2. den tid inom vilken teckning av teckningsoptioner skall ske, samt

3. den fördelningsgrund som styrelsen vid övertäckning skall tillämpa beträffande teckningsoptioner som inte tecknas med företrädesrätt.

I förekommande fall skall också följande anges i förslaget:

4. det vederlag som skall lämnas för varje teckningsoption,

5. att till aktiebrevens hörande kuponger skall användas som emissionsbevis,

6. att överskjutande teckningsrätter skall säljas enligt 6 kap. 6 §,

7. avstämningsdagen, om i avstämningsbolag aktieägare skall ha företrädesrätt att delta i emissionen,

8. bemyndigande för styrelsen eller den styrelsen inom sig förordnar att innan teckningstiden börjar löpa bestämma det antal teckningsoptioner som skall emitteras, i förekommande fall det belopp som skall betalas för varje teckningsoption samt teckningskursen för de aktier som skall kunna tecknas med utnyttjande av teckningsoptionerna.

Innebär förslaget avvikelse från aktieägarnas företrädesrätt, skall skälen till avvikelsen samt, om teckningsoptionerna emitteras mot

betalning, grunderna för teckningskursen anges i förslaget eller i en handling som fogas till förslaget.

Teckningstiden får inte understiga två veckor, om aktieägarna skall ha företrädesrätt till teckningsoptionerna. I kuponbolag räknas denna tid från det att kungörelse enligt 16 § skett, eller, om samtliga aktieägare varit företrädde på den stämma som beslutat emissionen, från beslutet. I avstämningsbolag räknas tiden från avstämningsdagen.

Avstämningsdagen får inte sättas tidigare än en vecka från det att beslutet kungjorts enligt 16 §.

Bemyndigande som avses i första stycket 8 får meddelas bara om teckningsoptionerna skall bli föremål för handel vid en svensk eller utländsk börs, en auktoriserad marknadsplats eller någon annan reglerad marknad. I avstämningsbolag skall bemyndigandet utformas så att beslut om det antal teckningsoptioner som skall emitteras, det belopp som i förekommande fall skall betalas för varje teckningsoption samt villkor för teckning av aktier med utnyttjande av teckningsoptionerna fattas senast på avstämningsdagen, om aktieägare skall ha företrädesrätt att delta i emissionen.

10 § I förslag till beslut som avses i 9 § skall, utöver vad som där sägs, följande anges:

1. det belopp eller högsta belopp, varmed aktiekapitalet skall kunna ökas,

2. det nominella beloppet på de aktier som skall kunna tecknas med utnyttjande av optionsrätten,

3. det belopp som skall betalas för varje aktie som tecknas,

4. den tid inom vilken optionsrätten får utnyttjas,

5. från vilken tidpunkt de nya aktierna skall medföra rätt till utdelning,

6. den rätt som skall tillkomma innehavare av teckningsoption för den händelse bolaget innan optionsrätten utnyttjats

a. lägger samman eller delar upp aktier,

b. genomför en fondemission eller tillskottsemission,

c. sätter ned aktiekapitalet med återbetalning till aktieägarna,

d. på annat sätt än genom fondemission eller tillskottsemission riktar ett erbjudande till aktieägarna att i förhållande till aktieinnehavet förvärva värdepapper eller rättighet av något slag eller beslutar att på motsvarande sätt till aktieägarna dela ut sådana värdepapper eller rättigheter utan vederlag,

e. beslutar om kontant utdelning till aktieägarna med belopp som väsentligt överstiger den genomsnittliga utdelning som bolaget lämnat för de tre senaste räkenskapsåren,

- f. träder i likvidation,
- g. försätts i konkurs,
- h. blir föremål för företagsrekonstruktion, eller
- i. beslutar att bolaget skall upplösas genom fusion enligt 18 kap. 1 eller 22 §, samt

7. den rätt som skall tillkomma innehavare av teckningsoption för den händelse bolagets aktier, innan optionsrätten utnyttjas, blir föremål för inlösen enligt 17 kap.

I förekommande fall skall också följande anges i förslaget:

- 8. att emissionsbeslutet förutsätter ändring av bolagsordningen,
- 9. de nya aktiernas aktieslag, om det finns eller kan ges ut aktier av olika slag, samt
- 10. att visst förbehåll enligt 3 kap. 5, 13 eller 18 §, 10 kap. 23 § eller, i privat aktiebolag, 3 kap. 7 § skall gälla beträffande de nya aktierna.

Gemensamma bestämmelser

Redovisningshandlingar

11 § Om årsredovisningen inte skall behandlas på stämman, skall följande fogas till förslaget till beslut om tillskottsemission:

- 1. kopia av den senaste årsredovisningen, försedd med anteckning om bolagsstämmans beslut om bolagets vinst eller förlust, samt kopia av revisionsberättelsen för det år årsredovisningen avser,
- 2. en av styrelsen undertecknad redogörelse för händelser av väsentlig betydelse för bolagets ställning, vilka inträffat sedan årsredovisningen lämnades, samt
- 3. ett av revisorerna avgivet yttrande över redogörelsen.

Apport

12 § I förslaget till beslut skall styrelsen lämna en redogörelse för de omständigheter som kan vara av betydelse vid bedömning av värdet på apportegendom och av någon annan bestämmelse som avses i 6 § första stycket 14 eller 7 § första stycket 10. Av redogörelsen skall framgå hur vederlaget för aktierna eller konvertiblerna har bestämts och vilka rättsliga och ekonomiska synpunkter som därvid har beaktats. Bestämmelserna i 2 kap. 3 och 4 §§ skall tillämpas.

Med apportegendom får inte jämföras åtagande att utföra arbete eller att tillhandahålla tjänst.

Revisorsgranskning

13 § Styrelsens redogörelse enligt 12 § skall granskas av en auktoriserad eller godkänd revisor. Därvid skall bestämmelserna i 2 kap. 8 § tillämpas.

Revisorns yttrande skall fogas till förslaget.

Tillhandahållande av förslag till beslut m.m.

14 § Förslaget till beslut, i förekommande fall tillsammans med handlingar som anges i 11–13 §§, skall hållas tillgängligt för aktieägarna under minst två veckor före den bolagsstämma vid vilken frågan om tillskottsemission skall prövas. En kopia av handlingarna skall genast sändas till aktieägare, som begär det och uppger sin postadress. Handlingarna skall läggas fram på stämman.

Kallelsens innehåll

15 § Kallelse till bolagsstämman skall innehålla uppgift om den företrädesrätt att teckna aktier, konvertibler eller teckningsoptioner som enligt förslaget till beslut tillkommer aktieägarna eller annan eller vem som annars får delta i emissionen.

Kallelsen skall ange förslagets huvudsakliga innehåll, om aktieägarna inte skall ha företrädesrätt till teckning i förhållande till det antal aktier de förut äger eller enligt vad som föreskrivs i bolagsordningen.

Kungörelse och underrättelse

16 § I avstämningsbolag skall beslut om tillskottsemission eller en redogörelse för det väsentliga innehållet i beslutet genast kungöras. Om avstämningsbolaget är ett privat aktiebolag skall sådan kungörelse ske dels i den eller de ortstidningar som styrelsen bestämmer, dels i Post- och Inrikes Tidningar. Om avstämningsbolaget är ett publikt aktiebolag skall kungörelse ske dels i en rikstäckande dagstidning, dels i Post- och Inrikes Tidningar. Kungörs inte beslutet i dess helhet, skall det i kungörelsen lämnas uppgift om var beslutet hålls tillgängligt.

Om bolagsstämman enligt 6 § första stycket 16, 7 § första stycket 12 eller 9 § första stycket 8 har bemyndigat styrelsen eller den styrelsen inom sig utser att besluta om vissa emissionsvillkor, skall beslut som fattas med stöd av bemyndigandet kungöras med tillämpning av första stycket.

I kupongbolag skall beslut som avses i första och andra styckena utan dröjsmål sändas till aktieägare, vars postadress är känd för bolaget, om aktieägaren skall ha företrädesrätt att delta i emissionen.

Kungörelse enligt första och andra styckena och underrättelse enligt tredje stycket behövs inte, om samtliga aktieägare varit företrädade vid den bolagsstämma som beslutat om emissionen.

Teckning

17 § Teckning av nya aktier, konvertibler och teckningsoptioner skall ske på teckningslista som innehåller beslutet om emission. En kopia av bolagsordningen samt förslaget till beslut, i förekommande fall tillsammans med handlingar som avses i 11–13 §§, skall vara fogade vid teckningslistan eller hållas tillgängliga för aktietecknare på en plats som anges i listan.

I kupongbolag får teckning i stället ske i stämmans protokoll, om alla aktierna, konvertiblerna eller teckningsoptionerna tecknas av de därtill berättigade vid den stämma där emissionsbeslutet fattas.

I avstämningsbolag får teckning i fråga om hela eller en viss del av emissionen i stället ske genom betalning. I sådant fall skall emissionsbeslutet samt en kopia av bolagsordningen och av förslaget till beslut, i förekommande fall tillsammans med handlingar som avses i 11–13 §§, hållas tillgängliga för aktietecknarna hos bolaget.

Felaktig teckning

18 § Har aktie, konvertibel eller teckningsoption tecknats på annat sätt än som anges i 17 §, kan teckningen inte göras gällande av bolaget, om tecknaren anmäler felet hos registreringsmyndigheten innan emissionen registrerats.

Om teckning har skett med villkor som inte stämmer överens med emissionsbeslutet, är teckningen ogiltig. Har ogiltigheten inte anmälts hos registreringsmyndigheten innan emissionen registrerats, är dock aktietecknaren bunden fastän han inte kan återopa villkoret.

Tecknare kan inte efter emissionens registrering som grund för tecknings ogiltighet återopa att villkor i emissionsbeslutet inte uppfyllts.

Tilldelning

19 § När teckningen har avslutats skall styrelsen besluta om tilldelning av nya aktier, konvertibler eller teckningsoptioner till tecknarna. Anser styrelsen att någon teckning är ogiltig, skall tecknaren genast underrättas om detta. Tilldelade aktier skall genom styrelsens försorg genast tas upp i aktieboken.

Underteckning

20 § Om det för aktiekapitalets ökning eller för ett konverteringslån bestämts ett visst belopp eller ett lägsta belopp, upphör beslutet om emissionen att gälla, om beloppet inte tecknats inom teckningstiden. Detsamma gäller om det för en emission av teckningsoptioner bestämts ett visst antal eller ett visst minsta antal optioner och detta antal inte tecknas inom teckningstiden. Vad som har betalats på de tecknade aktierna, konvertiblerna eller, i förekommande fall, teckningsoptionerna skall i sådant fall genast betalas tillbaka.

Om ett emissionsbeslut upphör att gälla enligt första stycket, så gäller detta också beslut om sådan ändring av bolagsordningen som förutsätter att aktiekapitalet ökas.

Betalningssätt

21 § Kontant betalning för tecknade aktier eller konvertibler skall erläggas genom insättning på en särskild bankräkning som bolaget öppnat för ändamålet hos en bank i Sverige. I publikt aktiebolag får betalningen dock ske direkt till bolaget.

Apportegendom som skall lämnas som betalning för aktier eller konvertibler skall tillföras bolaget på ett sätt som skyddar egendomen mot anspråk från aktietecknarens borgenärer.

Överkurs

22 § Belopp som bolaget på grund av aktieteckning vid nyemission har fått som betalning för aktierna utöver det nominella beloppet skall sättas av till överkursfonden.

Kvittning av skuld på grund av aktieteckning

23 § Skuld på grund av teckning av aktier får kvittas mot fordran hos bolaget, om en bestämmelse om detta finns i beslutet om nyemission. I ett publikt aktiebolag får kvittning dessutom ske om styrelsen finner det lämpligt och kvittning kan ske utan skada för bolaget eller dess borgenärer.

Överlåtelse av fordran på grund av aktieteckning

24 § Fordran på betalning för aktie kan inte överlåtas eller pantsättas av bolaget.

Om aktie som inte betalats till fullo överlåts, är förvärvaren, sedan han anmält sig för införing i aktieboken, tillsammans med överlåtaren ansvarig för betalningen.

Förverkande av aktierätt

25 § Om aktie inte betalas i rätt tid, kan styrelsen en månad efter anmaning förklara aktierätten förverkad för den betalningsskyldige. Anmaningen, som skall innehålla meddelande att aktierätten kan förklaras förverkad, skall sändas med rekommenderat brev, om den betalningsskyldiges adress är angiven vid aktieteckningen eller införd i aktieboken eller på annat sätt är anmäld till bolaget, och i annat fall ske genom kungörelse i den eller de ortstidningar som styrelsen bestämmer. En underrättelse om anmaningen skall genast sändas till den som för aktien är införd som pantavare eller uppdragstagare i en förteckning enligt 4 kap. 15 §.

Styrelsen kan innan aktierätten förverkas låta någon annan överta aktien och betalningsansvaret för det tecknade beloppet.

Om aktierätten förklarats förverkad och aktien inte övertagits av någon annan som erlagt full betalning, skall den, för vilken aktierätten förverkats, gentemot bolaget svara för en femtedel av full betalning för aktien.

Registrering

26 § Beslut om tillskottsemission skall anmälas för registrering inom sex månader från beslutet, om det inte har upphört att gälla enligt 20 §.

Registreringsmyndigheten skall pröva om beslutet tillkommit i enlighet med denna lag och annan författning.

Beslutet får inte registreras om

1. det sammanlagda nominella beloppet av de nya aktierna eller konvertiblerna inte uppgår till det belopp eller lägsta belopp som bestämts för emissionen, eller, vid emission av teckningsoptioner, det sammanlagda antalet teckningsoptioner inte uppgår till det antal eller lägsta antal optioner som bestämts för emissionen,

2. vid nyemission full och godtagbar betalning inte har erlagts för de nya aktierna, eller

3. vid konvertibelemission, full och godtagbar betalning inte har erlagts för de nya konvertiblerna med beaktande av bestämmelserna i 2 § tredje stycket.

Att full och godtagbar betalning erlagts enligt tredje stycket 2 eller 3 skall bolaget styrka med intyg av en auktoriserad eller godkänd revisor eller, i avstämningsbolag, från Värdepapperscentralen.

Registrering får ske av del av en tillskottsemission, om bestämmelsen i tredje stycket 1 inte hindrar det.

Registrering m.m.

27 § Genom registrering av en nyemission fastställs ökningen av aktiekapitalet till det sammanlagda nominella beloppet av tecknade och tilldelade nya aktier efter avdrag för aktier som förklarats förverkade och inte övertagits av någon annan.

Aktiekapitalet är ökat när registrering skett. Aktier som har förklarats förverkade för den betalningsskyldige och inte övertagits av någon annan blir då ogiltiga.

Registreringsvägran m.m.

28 § Om anmälan för registrering av beslut om tillskottsemission inte gjorts inom den tid som anges i 26 § första stycket eller om registreringsmyndigheten genom lagakraftgående beslut avskrivit sådan anmälan eller vägrat registrering, skall 20 § tillämpas.

Styrelsebeslut under förutsättning av bolagsstämmans godkännande

29 § Styrelsen får besluta om tillskottsemission under förutsättning av bolagsstämmans godkännande och samtidigt med stöd av 3 § 3 föreskriva avvikelser från aktieägarnas företrädesrätt. Bestämmelserna i 6–13 §§ skall tillämpas på ett sådant beslut av styrelsen.

30 § När styrelsen beslutat om tillskottsemission enligt 29 § skall underrättelse och kungörelse till aktieägare med företrädesrätt ske med tillämpning av 16 §.

När underrättelse och kungörelse skett får teckning och tilldelning av nya aktier, konvertibler eller teckningsoptioner äga rum. Bestämmelserna i 17–20 §§ skall då tillämpas. Nya aktier får emellertid inte tas upp i aktieboken förrän stämman har godkänt emissionsbeslutet.

I fråga om betalningen för tilldelade aktier, konvertibler eller teckningsoptioner tillämpas 21–25 §§.

31 § När bolagsstämman skall pröva fråga om godkännande av ett sådant beslut av styrelsen som avses i 29 §, skall styrelsens beslut tillhållas aktieägarna enligt 14 § och, i fall som avses i 15 §, framgå av kallelsen.

32 § Styrelsens beslut om emission skall anmälas för registrering inom ett år från beslutet, om det inte har upphört att gälla enligt 30 § andra stycket jämfört med 20 §. Anmälan får dock inte ske innan bolagsstämman lämnat sitt godkännande. Bestämmelserna om registrering i 26 § andra–fjärde styckena, 27 och 28 §§ skall tillämpas på anmälan.

Styrelsebeslut enligt bolagsstämans bemyndigande

33 § Bolagsstämman får bemyndiga styrelsen att fatta beslut om tillskottsemission i den mån emissionen kan ske utan ändring av bolagsordningen. Styrelsen kan därvid ges rätt att med stöd av 3 § 3 föreskriva avvikelser från aktieägarnas företrädesrätt.

Bolagsstämans beslut om bemyndigande skall genast anmälas för registrering. Innan registrering skett, får styrelsen inte fatta beslut om emission.

34 § Skall bolagsstämma pröva fråga om bemyndigande, skall styrelsen upprätta ett förslag till beslut. I förslaget skall det särskilt anges om styrelsen skall kunna besluta om tillskottsemission med bestämmelse som avses i 6 § första stycket 14 eller 7 § första stycket 10 eller med avvikelser från aktieägarnas företrädesrätt. I förslaget skall vidare den tid anges inom vilken styrelsens beslut om emission skall fattas. Denna tid får inte vara längre än till nästa ordinarie bolagsstämma.

Förslaget skall tillhandahållas aktieägarna enligt 14 § och, i fall som avses i 15 §, framgå av kallelsen.

35 § När styrelsens beslutar om emission med stöd av bemyndigande enligt 34 § skall 6–13 §§ samt 16–25 §§ tillämpas.

Konvertering

36 § Vid konvertering skall aktierna genom styrelsens försorg ofördröjligen tas upp i aktieboken. Om konvertiblerna emitterats i form av skuldebrev, skall dessa förses med påskrift om utbytet.

37 § Senast tre månader efter det att tiden för utnyttjande av konverteringsrätt gått ut skall styrelsen för registrering anmäla hur många aktier som tillkommit genom utbyte. Om konverteringstiden är längre än ett år, skall anmälan göras senast tre månader efter utgången av varje räkenskapsår under vilket konvertering har skett.

38 § Registreringsmyndigheten får inte registrera konvertering som avses i 36 § om inte bolaget på grund av de utbytta konvertiblerna tillförts vederlag till ett värde som motsvarar minst det sammanlagda nominella beloppet av de aktier som lämnats i utbyte. Att så är fallet skall bolaget styrka med intyg av auktoriserad eller godkänd revisor eller, i avstämningsbolag, från Värdepapperscentralen.

Aktieteckning med utnyttjande av optionsrätt m.m.

Teckning och tilldelning

39 § Vid teckning med utnyttjande av optionsrätt skall 17–19 §§ och 21–25 §§ tillämpas. Tilldelade aktier skall genom styrelsens försorg genast tas upp i aktieboken. Om teckningsoptionsbevis utfärdats, skall de förses med påskrift om att optionsrätten utnyttjats.

Anmälan för registrering

40 § Senast tre månader efter det att tiden för utnyttjande av optionsrätt gått ut skall styrelsen för registrering anmäla hur många aktier som tecknats och betalats till fullo. Om teckningstiden är längre än ett år, skall anmälan göras senast tre månader efter utgången av varje räkenskapsår under vilket teckning har skett.

41 § Registreringsmyndigheten får inte registrera teckning som avses i 39 § om inte full betalning har erlagts för de nya aktierna. Att full betalning erlagts skall bolaget styrka med intyg av en auktoriserad eller godkänd revisor eller, i avstämningsbolag, från Värdepapperscentralen.

42 § Genom registrering enligt 37 eller 40 § är aktiekapitalet ökat med det sammanlagda nominella beloppet av de anmälda aktierna.

Övriga bestämmelser

Registrering av konvertibler och teckningsoptioner

43 § Av aktiekontolagen (1989:827) framgår att utfästelse i konvertibel eller teckningsoption får registreras enligt den lagen och att skuldebrev eller teckningsoptionsbevis inte får utfärdas om registrering skall ske. I sådana fall gäller bestämmelserna i detta kapitel i tillämpliga delar.

9 kap. Särskilda bestämmelser om vissa riktade emissioner m.m.

1 § Bestämmelserna i detta kapitel tillämpas när publika aktiebolag eller dotterbolag till sådana bolag fattar beslut om

1. tillskottsemission, eller
2. överlåtelse av aktier, konvertibler eller teckningsoptioner som utfärdats av ett bolag inom samma koncern.

2 § Ett beslut om tillskottsemission som avses i 1 § 1 skall för att bli giltigt fattas eller godkännas av bolagsstämman i det emitterande bolaget, om aktieägarna i bolaget inte skall ha företrädesrätt till

teckning i förhållande till det antal aktier de förut äger eller enligt vad som föreskrivs i bolagsordningen och om rätt att teckna i stället skall lämnas

1. styrelseledamöter eller suppleanter i det emitterande aktiebolaget eller annat företag inom samma koncern,

2. verkställande direktör eller vice verkställande direktör i det emitterande aktiebolaget eller annat företag inom samma koncern,

3. andra anställda hos det emitterande aktiebolaget eller annat företag inom samma koncern,

4. make eller sambo till någon som avses i 1–3,

5. omyndiga barn som står under vårdnad av någon som avses i 1–3, eller

6. juridiska personer över vilka någon som avses i 1–5 ensam eller tillsammans med någon annan som avses där har ett bestämmande inflytande.

Första stycket gäller inte aktier som emitteras för att infria bolagets utfästelse i konvertibler eller teckningsoptioner.

3 § För att ett beslut i ett dotterbolag till ett publikt aktiebolag om en sådan emission som avses i 2 § skall bli giltigt, fordras dessutom att emissionen godkänns på bolagsstämma i moderbolaget.

I fråga om sådan bolagsstämma i moderbolag gäller föreskrifterna i 8 kap. 14–15 §§ om tillhandahållande av förslag till beslut samt om innehållet i kallelsen till bolagsstämma. De handlingar som enligt 8 kap. 14 § skall läggas fram på dotterbolagets stämma skall läggas fram även på moderbolagets stämma.

4 § Om ett aktiebolag som är dotterbolag till ett publikt aktiebolag har emitterat aktier, konvertibler eller teckningsoptioner med rätt till teckning för ett annat aktiebolag inom samma koncern, får det senare bolaget inte överlåta dessa till någon som avses i 2 § 1–6 utan att beslut om detta har fattats av bolagsstämman i det bolaget.

Är det emitterande bolaget dotterbolag till det bolag som tecknat aktierna, konvertiblerna eller teckningsoptionerna, får dock det senare bolaget utan att iaktta bestämmelserna i första stycket överlåta dessa till någon annan än någon som avses i 5 § 1–5.

För att ett beslut om överlåtelse från ett dotterbolag enligt första stycket skall bli giltigt fordras dessutom att överlåtelsen godkänns av bolagsstämman i moderbolaget.

I kallelsen till en bolagsstämma som skall behandla förslag till beslut som avses i denna paragraf skall förslagens huvudsakliga innehåll anges.

5 § Ett publikt aktiebolag eller ett dotterbolag till ett sådant bolag får inte heller i annat fall överlåta aktier i ett dotterbolag eller konvertibler eller teckningsoptioner som utfärdats av ett sådant bolag till

1. styrelseledamöter eller suppleanter i det publika aktiebolaget eller dess moderbolag,

2. verkställande direktör eller vice verkställande direktör i det publika aktiebolaget eller dess moderbolag,

3. make eller sambo till någon som avses i 1–2,

4. omyndiga barn som står under vårdnad av någon som avses i 1–3,

5. juridiska personer över vilka någon som avses i 1–4 ensam eller tillsammans med någon annan som avses där har ett bestämmande inflytande,

utan att överlåtelsen har godkänts av bolagsstämman i det publika bolaget.

Om det publika bolaget är dotterbolag till ett publikt aktiebolag, fordras för att överlåtelsen skall bli giltig dessutom att överlåtelsen godkänns av bolagsstämman i moderbolaget.

I kallelsen till en bolagsstämma som skall behandla förslag till beslut som avses i denna paragraf skall förslagens huvudsakliga innehåll anges.

6 § Ett beslut som enligt 2–5 §§ skall fattas eller godkännas av bolagsstämma, är giltigt om det biträts av aktieägare med nio tiondelar av såväl de avgivna rösterna som de vid stämman företrädde aktierna.

Om ett beslut enligt nämnda paragrafer skall godkännas av bolagsstämman i ett moderbolag och det finns flera moderbolag, skall godkännandet lämnas av bolagsstämman i det publika aktiebolag som är moderbolag i den största koncernen.

7 § Ett aktiebolag som har genomfört en emission som avses i 2 §, skall lämna uppgift om emissionsbeslutets innehåll och om den tilldelning av nya aktier, konvertibler eller teckningsoptioner som har skett på grundval av beslutet i förvaltningsberättelsen. Har ett aktiebolag genomfört en sådan överlåtelse som avses i 4 eller 5 §, skall uppgift om överlåtelsen lämnas i förvaltningsberättelsen. Ingår ett aktiebolag som genomfört en emission eller överlåtelse av nu angivet slag i en koncern, skall uppgift om emissionen eller överlåtelsen lämnas även i förvaltningsberättelsen för det publika aktiebolag som är moderbolag i koncernen. Finns det flera moderbolag, gäller detta det publika aktiebolag som är moderbolag i den största koncernen.

10 kap. Nedsättning av aktiekapitalet

Nedsättning av aktiekapitalet genom beslut av bolagsstämma

Nedsättningsändamål

1 § Nedsättning av aktiekapitalet får ske för

1. täckning av förlust, om förlusten inte kan täckas av fritt eget kapital,
2. avsättning till fond att användas enligt beslut av bolagsstämman (fri fond),
3. återbetalning till aktieägarna, samt
4. avsättning till reservfond i samband med indragning av egna aktier.

Om nedsättning enligt förbehåll i bolagsordningen finns bestämmelser i 23–27 §§.

Nedsättningsmetoder

2 § Aktiekapitalet kan sättas ned genom att

1. aktier dras in,
2. aktier läggs samman, eller
3. aktiernas nominella belopp minskas.

Beslutsordning

3 § Beslut om nedsättning av aktiekapitalet fattas av bolagsstämman, om inte annat följer av 23 §.

Om ett förslag till beslut om nedsättning inte skulle vara förenligt med bolagsordningen, skall beslut om erforderlig ändring av denna fattas innan stämman beslutar om nedsättningen.

4 § Bolagsstämmans beslut om nedsättning är giltigt om det har biträtts av aktieägare med två tredjedelar av såväl de avgivna rösterna som de vid stämman företrädde aktierna.

Innebär nedsättningen att rättsförhållandet mellan redan utgivna aktier rubbas, är beslutet giltigt, om det har biträtts av samtliga vid stämman närvarande aktieägare företrädande nio tiondelar av aktierna. I följande fall räcker det för giltigt beslut att det har biträtts av aktieägare med två tredjedelar av såväl de avgivna rösterna som de på stämman företrädde aktierna, nämligen om

1. nedsättningen försämrar endast viss eller vissa aktiers rätt och samtliga vid stämman närvarande ägare av dessa aktier företrädande nio tiondelar av alla sålunda berörda aktier godkänner nedsättningen, eller
2. nedsättningen försämrar endast helt aktieslags rätt och ägare till

hälften av alla aktier av detta slag och nio tiondelar av de på stämman företrädda aktierna av detta slag godkänner nedsättningen.

Skydd för det bundna egna kapitalet

5 § Nedsättning för avsättning till fri fond eller återbetalning till aktieägarna får inte avse större belopp än att full täckning finns för det bundna egna kapitalet efter nedsättningen. Beräkningen därav sker enligt balansräkning för nästföregående räkenskapsår, om denna fastställs vid stämman, och annars på grundval av de handlingar som avses i 8 §.

Skall återbetalning till aktieägarna ske med belopp som överstiger aktiernas nominella värde får det överskjutande beloppet inte vara så stort att återbetalningen med hänsyn till bolagets eller koncernens konsolideringsbehov, likviditet eller ställning i övrigt strider mot god affärssed.

Vid nedsättning av aktiekapitalet genom indragning av aktier utan återbetalning till aktieägarna skall nedsättningsbeloppet överföras till reservfonden eller en fri fond.

Förslag till beslut

6 § I förslag till beslut om nedsättning av aktiekapitalet skall följande anges:

1. nedsättningsändamålet,
 2. det belopp eller högsta belopp, varmed aktiekapitalet skall sättas ned, eller det lägsta och högsta beloppet för nedsättningen,
 3. nedsättningsmetoden, samt
 4. aktiernas nominella belopp.
- I förekommande fall skall också följande anges i förslaget:
5. vilka aktier som skall dras in eller läggas samman, och, i avstämningsbolag, avstämningsdagen, samt
 6. att nedsättningsbeslutet förutsätter ändring av bolagsordningen.

Skall avstämningsdag anges enligt första stycket 5, får den inte sättas tidigare än en vecka från det beslutet kungjorts enligt 15 §.

7 § Skall nedsättning ske för återbetalning till aktieägarna genom att aktier dras in (inlösen) skall, utöver vad som följer av 6 §, följande anges i förslaget till beslut:

1. den rätt att få sina aktier inlösta som tillkommer aktieägarna,
2. den tid inom vilken anmälan för inlösen skall göras,
3. det belopp som skall betalas för varje aktie som löses in,

4. den tid inom vilken de inlösta aktierna skall betalas, eller i förekommande fall att anmälan för inlösen skall ske mot ingivande av aktiebrevet för erhållande av betalning.

I förekommande fall skall också följande anges i förslaget:

5. att anmälan för inlösen skall ske genom ingivande av till aktiebrevens hörande kuponger,

6. att inlösta aktier skall betalas med annan egendom än pengar eller i övrigt på villkor som avses i 2 kap. 3 § eller att inlösen skall ske genom kvittning av en bolagets fordran på aktieägaren, samt

7. bemyndigande för styrelsen eller den som styrelsen inom sig utser att innan inlösen påbörjas bestämma med vilket belopp aktiekapitalet skall sättas ned och det belopp som skall betalas för varje aktie som löses in.

Anmälningstiden får inte understiga två veckor, om inte alla aktieägare som så önskar kan få sina aktier inlösta. I kupongbolag räknas denna tid från det att kungörelse enligt 13 § skett, eller, om samtliga aktieägare varit företrädade på den stämma som beslutat om nedsättningen, från beslutet. I avstämningsbolag räknas tiden från avstämningsdagen.

Bemyndigande som avses i första stycket 7 får meddelas bara om aktierna är föremål för handel vid en svensk eller utländsk börs, en auktoriserad marknadsplats eller någon annan reglerad marknad. I avstämningsbolag skall bemyndigandet utformas så att beslut om nedsättningsbeloppet och det belopp som skall betalas för varje aktie som löses in fattas senast på avstämningsdagen.

Redovisningshandlingar

8 § Om årsredovisningen inte skall behandlas på stämman, skall följande fogas till förslaget till beslut om nedsättning av aktiekapitalet:

1. en kopia av den senaste årsredovisningen, försedd med anteckning om bolagsstämmans beslut rörande bolagets vinst eller förlust samt kopia av revisionsberättelsen för det år årsredovisningen avser,

2. en av styrelsen undertecknad redogörelse för händelser av väsentlig betydelse för bolagets ställning, vilka inträffat efter årsredovisningens avgivande, samt

3. ett av revisorerna avgivet yttrande över redogörelsen.

Styrelsens redogörelse

9 § I förslaget till beslut skall styrelsen lämna en redogörelse för de omständigheter som kan vara av vikt vid bedömandet av bestämmelse som avses i 7 § första stycket 6. Av redogörelsen skall framgå hur

vederlaget för aktierna har bestämts och vilka rättsliga och ekonomiska synpunkter som därvid har beaktats. Bestämmelserna i 2 kap. 3 och 4 §§ skall därvid tillämpas.

Innebär förslaget att inte alla aktieägare kan få aktier inlösta skall skälen för detta anges.

I fall som avses i 16 § första stycket andra meningen skall styrelsens redogörelse innehålla uppgift om hur bolagets bundna egna kapital och aktiekapital skulle komma att påverkas av den föreslagna nedsättningen och övriga föreslagna åtgärder.

Revisorsgranskning

10 § Styrelsens redogörelse enligt 9 § skall granskas av en auktoriserad eller godkänd revisor.

Revisorns yttrande skall fogas till förslaget.

Tillhandahållande av förslag till beslut m.m.

11 § Förslaget till beslut, i förekommande fall tillsammans med handlingar som avses i 8–10 §§, skall hållas tillgängligt för aktieägarna under minst två veckor före den bolagsstämma vid vilken frågan om nedsättning skall prövas. En kopia av handlingarna skall genast sändas till aktieägare, som begär det och uppger sin postadress. Handlingarna skall läggas fram på stämman.

Kallelsens innehåll

12 § Kallelsen till bolagsstämman skall ange nedsättningsförslagets huvudsakliga innebörd.

Kungörelse och underrättelse

13 § I avstämningsbolag skall beslut om nedsättning eller en redogörelse för det väsentliga innehållet i beslutet genast kungöras. Om avstämningsbolaget är ett privat aktiebolag skall sådan kungörelse ske dels i den eller de ortstidningar som styrelsen bestämmer, dels i Post- och Inrikes Tidningar. Om avstämningsbolaget är ett publikt aktiebolag skall kungörelse ske dels i en rikstäckande dagstidning, dels i Post- och Inrikes Tidningar. Kungörs inte beslutet i dess helhet, skall i kungörelsen lämnas uppgift om var beslutet hålls tillgängligt.

Har bolagsstämman enligt 7 § första stycket 7 bemyndigat styrelsen eller den styrelsen inom sig utser att besluta om vissa nedsättningsvillkor skall beslut som fattas med stöd av bemyndigandet kungöras med tillämpning av första stycket.

I kupongbolag skall beslut som avses i första och andra styckena utan dröjsmål sändas till aktieägare, vars postadress är känd för bolaget, om aktieägarens aktier kan eller skall dras in.

Kungörelse enligt första och andra styckena och underrättelse enligt tredje stycket behövs inte, om

1. samtliga aktieägare varit företrädna vid den bolagsstämma som beslutat nedsättningen, eller
2. aktiernas nominella belopp sätts ned för förlusttäckning.

Registrering

14 § Beslut om nedsättning skall anmälas för registrering inom fyra månader från beslutet.

Har nedsättningsbeslut inte anmälts inom tid som anges i första stycket eller har registreringsmyndigheten genom lagakraftägande beslut avskrivit anmälan eller vägrat registrering, förfaller beslutet. Detsamma gäller beslut om sådan ändring av bolagsordningen som förutsätter att aktiekapitalet sätts ned.

Förlusttäckning

15 § Skall nedsättningsbeloppet användas för förlusttäckning, är aktiekapitalet nedsatt när beslutet registrerats.

Återbetalning till aktieägarna m.m.

16 § Skall nedsättningsbeloppet helt eller delvis användas för avsättning till fri fond eller återbetalning till aktieägarna, får bolaget inte verkställa nedsättningsbeslutet utan registreringsmyndighetens eller, i tvistiga fall, rättens tillstånd. Tillstånd behövs dock inte om bolaget samtidigt vidtar åtgärder som medför att varken bolagets bundna egna kapital eller dess aktiekapital minskar till följd av nedsättningsbeslutet.

I fall då tillstånd krävs skall bolaget skriftligen underrätta sina kända borgenärer om nedsättningsbeslutet. Underrättelserna skall innehålla uppgift om att bolaget avser att ansöka om tillstånd att verkställa nedsättningsbeslutet samt uppgift om borgenärernas rätt enligt 19 § att motsätta sig att beslutet verkställs.

Underrättelse behöver inte sändas till borgenär, vars anspråk avser en fordran på lön eller annan ersättning som har förmånsrätt enligt 12 § förmånsrättslagen (1970:979) eller en fordran på pension som har förmånsrätt enligt 12 eller 13 § samma lag.

Ansökan om tillstånd att verkställa nedsättningsbeslutet

17 § Bolaget skall ansöka om tillstånd att verkställa nedsättningsbeslutet enligt 16 § hos registreringsmyndigheten. Ansökan skall ges in inom två månader efter det att nedsättningsbeslutet registrerats.

Till ansökan skall fogas ett intyg från bolagets styrelse eller verkställande direktör att bolagets kända borgenärer underrättats enligt 16 § andra stycket. Om bolaget inte fogat ett sådant intyg till ansökan, skall registreringsmyndigheten förelägga bolaget att avhjälpa bristen. Underlåter bolaget detta, skall ansökan avvisas.

Kallelse av bolagets borgenärer

18 § Registreringsmyndigheten skall kalla bolagets borgenärer, med föreläggande för den som vill bestrida ansökan att senast viss dag skriftligen anmäla detta vid påföljd att han annars anses ha medgivit ansökan.

Registreringsmyndigheten skall dock inte kalla borgenär, vars anspråk avser en fordran på lön eller någon annan ersättning som har förmånsrätt enligt 12 § förmånsrättslagen (1970:979) eller en fordran på pension som har förmånsrätt enligt 12 eller 13 § samma lag.

Genom registreringsmyndighetens försorg skall kallelsen skyndsamt kungöras i Post- och Inrikes Tidningar. Registreringsmyndigheten skall vidare skicka en särskild underrättelse om kallelsen till kronofogdemyndigheten i det län där bolaget skall ha sitt säte.

Registreringsmyndighetens tillstånd till nedsättning

19 § Om en borgenär som har blivit kallad enligt 18 § bestrider ansökan inom förelagd tid, skall registreringsmyndigheten överlämna ärendet till rätten i den ort där bolagets styrelse skall ha sitt säte. Har sådant bestridande inte gjorts, skall registreringsmyndigheten lämna bolaget tillstånd att verkställa nedsättningsbeslutet.

Rättens tillstånd till nedsättning

20 § Om ett ärende om tillstånd till verkställande av nedsättningsbeslut har överlämnats till rätten, skall tillstånd beviljas om de borgenärer som har bestritt ansökan har fått full betalning eller betryggande säkerhet för sina fordringar. I annat fall skall ansökan avslås.

Rätten skall underrätta registreringsmyndigheten om lagakraftvunnet beslut som meddelats med anledning av ansökan.

Registrering

21 § Om ansökan enligt 17 § bifallits, är aktiekapitalet nedsatt när beslutet registrerats.

Nedsättningsbeslutet förfaller

22 § Om någon ansökan enligt 17 § inte har gjorts inom föreskriven tid eller om en sådan ansökan har avslagits genom lagakraftvunnet beslut, skall registreringsmyndigheten förklara nedsättningsbeslutet förfallet. Detsamma gäller beslut om sådan ändring av bolagsordningen som förutsätter att aktiekapitalet sätts ned.

Nedsättning av aktiekapitalet enligt förbehåll i bolagsordningen*Inlösenförbehåll*

23 § I aktiebolag, vars aktiekapital kan utan ändring av bolagsordningen bestämmas till ett lägre eller högre belopp, kan i bolagsordningen tas in förbehåll att aktiekapitalet kan sättas ned genom inlösen av aktier (inlösenförbehåll). Förbehållet får dock inte utformas så att aktiekapitalet kan sättas ned under minimikapitalet.

Ett inlösenförbehåll skall ange dels ordningen för inlösen, dels inlösenbeloppet eller grunderna för dess beräkning.

Om förbehållet införs genom ändring av bolagsordningen, får det endast avse aktier som kan tecknas eller ges ut efter det att ändringen registrerats.

Majoritetskrav

24 § Vid beslut om nedsättning av aktiekapitalet enligt inlösenförbehåll gäller 12 kap. 13 §.

Skydd för det bundna kapitalet

25 § Nedsättning av aktiekapitalet enligt inlösenförbehåll får inte avse större belopp än att full täckning finns för det bundna egna kapitalet efter nedsättningen. Beräkningen därav skall ske enligt balansräkningen för nästföregående räkenskapsår, om denna fastställs vid stämman, och annars på grundval av de handlingar som avses i 8 §.

Tillstånd till nedsättning

26 § Bestämmelserna i 16–22 §§ tillämpas också vid nedsättning enligt inlösenförbehåll.

Tillstånd till nedsättning behövs dock inte, om denna

1. genomförs genom inlösen med ett sammanlagt belopp som inte överstiger det fria egna kapitalet enligt den senast fastställda balansräkningen, och

2. ett belopp som motsvarar nedsättningsbeloppet avsätts till reservfonden.

Registrering

27 § I fall som avses i 26 § andra stycket skall bolaget, när beslut har fattats om inlösen av aktier och avsättning till reservfonden, genast anmäla detta för registrering.

När registrering har skett är aktiekapitalet nedsatt med det sammanlagda nominella beloppet av de aktier som enligt beslutet skall lösas in.

11 kap. Förvärv och överlåtelse av egna aktier m.m.

Teckning av egna aktier

1 § Ett aktiebolag får inte teckna egna aktier.

Om ett aktiebolag har tecknat egna aktier, skall stiftarna eller vid nyemission styrelsen och verkställande direktören anses ha tecknat aktierna för egen räkning med solidariskt ansvar för betalningen. Det gäller dock inte stiftare, styrelseledamot eller verkställande direktör som visar att han inte kände till eller hade bort känna till aktieteckningen.

Om aktier i ett bolag har tecknats av någon i eget namn men för bolagets räkning, skall han anses ha tecknat aktierna för egen räkning.

Bestämmelserna i första–tredje styckena gäller även i fråga om ett dotterföretags teckning av aktie i moderbolaget.

Tagande av egna aktier eller aktier i moderbolag som pant

2 § Ett aktiebolag får inte ta egna aktier som pant och ett dotterföretag får inte ta aktier i sitt moderbolag som pant.

Avtal i strid mot första stycket är ogiltigt.

Förvärv av egna aktier

3 § Ett aktiebolag får förvärva egna aktier endast i enlighet med vad som föreskrivs i 4–7 §§.

4 § Ett privat aktiebolag får förvärva egna aktier endast genom en förhandlad överenskommelse med en eller flera ägare eller genom köp enligt ett till samtliga ägare eller samtliga ägare av ett visst slag av

aktier riktat förvärvserbjudande.

Ett publikt aktiebolag får förvärva egna aktier endast genom köp på börs eller annan organiserad marknadsplats eller genom köp enligt ett till samtliga ägare eller samtliga ägare av ett visst slag av aktier riktat förvärvserbjudande.

5 § Förvärv av egna aktier får inte ske med större belopp än att det finns full täckning för det bundna egna kapitalet efter förvärvet. Beräkningen därav sker enligt balansräkning för nästföregående räkenskapsår, om denna fastställs vid den bolagsstämma som skall besluta om förvärvet, och annars på grundval av de handlingar som avses i 16 §.

Förvärv av egna aktier får inte ske med så stort belopp att förvärvet med hänsyn till bolagets eller koncernens konsolideringsbehov, likviditet eller ställning i övrigt strider mot god affärssed.

6 § Bolagets innehav av egna aktier får i ett publikt aktiebolag utgöra högst en tiondel av samtliga aktier i bolaget. Är bolaget moderbolag skall i detta sammanhang aktier som innehas av dess dotterföretag anses som moderbolagets.

7 § Utan hinder av 4–6 §§ får ett aktiebolag

1. förvärva egna aktier utan vederlag,
2. förvärva egna aktier som ingår i en affärsrörelse som bolaget övertar,
3. inlösa egna aktier enligt 19 kap. 3 §, eller
4. på auktion ropa in egna aktier som utmätts för en bolagets fordran.

Bestämmelserna i 13–19 §§ tillämpas inte på förvärv som avses i första stycket.

Förvärv av egna aktier genom någon annan

8 § Vid tillämpning av 5 och 6 §§ skall aktier som har förvärvats av någon som handlat i eget namn men för bolagets räkning behandlas som bolagets egna aktier.

Dotterföretags förvärv av aktier i moderbolaget

9 § Ett dotterföretag får inte förvärva aktier i sitt moderbolag i annat fall än som avses i 7 § första stycket 1, 2 och 4.

Otillåtet förvärv av egna aktier

10 § Aktier som förvärvats i strid med 4–6 § skall avyttras senast en månad efter förvärvet. Aktier som inte avyttrats inom denna tid är ogiltiga. Bolaget skall nedsätta aktiekapitalet med aktiernas nominella belopp. Förslag till beslut om nedsättning skall läggas fram på den första bolagsstämma som hålls sedan ogiltighet inträtt. Nedsättningsbeloppet skall överföras till reservfonden.

11 § Aktier i ett publikt aktiebolag, som förvärvats enligt 7 § skall avyttras så snart det kan ske utan förlust, dock senast tre år efter förvärvet, om bolaget inte får inneha aktierna enligt 6 §. Aktier som inte avyttrats inom denna tid är ogiltiga. Bestämmelserna i 10 § om nedsättning av aktiekapitalet skall i sådant fall tillämpas.

12 § Förvärvar ett dotterföretag i strid med 9 § aktier i sitt moderbolag är förvärvet ogiltigt.

Har ett aktiebolag blivit moderbolag och innehar dotterföretaget aktier i moderbolaget skall aktierna avyttras så snart det kan ske utan förlust, dock senast tre år efter förvärvet. Aktier som inte avyttrats inom denna tid är ogiltiga. Moderbolaget skall sätta ned aktiekapitalet med aktiernas nominella belopp. Förslag till beslut om nedsättning skall läggas fram på den första bolagsstämma som hålls sedan ogiltighet inträtt. Nedsättningsbeloppet skall överföras till reservfonden.

Beslut om förvärv av egna aktier i privat aktiebolag

13 § Beslut om förvärv av egna aktier i privat aktiebolag fattas av bolagsstämman.

I förslag till beslut som avses i första stycket skall anges syftet med förvärvet samt om aktierna skall förvärvas genom en förhandlad överenskommelse med en eller flera ägare, eller ett till samtliga aktieägare eller samtliga ägare av aktier av visst slag riktat erbjudande.

Skall aktierna förvärvas genom en förhandlad överenskommelse skall förslaget innehålla uppgift om

1. överlåtarens namn och adress,
2. det antal aktier, i förekommande fall fördelat på aktieslag, som skall förvärvas,
3. det vederlag som skall lämnas för varje aktie,
4. den tid inom vilken aktierna skall betalas, samt
5. övriga villkor för förvärvet.

Skall aktierna förvärvas genom ett till samtliga aktieägare eller samtliga ägare av aktier av visst slag riktat erbjudande skall förslaget

innehålla uppgift om

1. den tid, längst intill nästkommande ordinarie bolagsstämma, inom vilken erbjudandet skall genomföras,
2. det antal aktier, i förekommande fall fördelat på aktieslag, som erbjudandet skall avse, och
3. det vederlag som skall lämnas för aktierna.

Beslut om förvärv av egna aktier i publikt aktiebolag

14 § Beslut om förvärv av egna aktier i publikt aktiebolag fattas av bolagsstämman, om inte annat följer av 15 §.

I förslag till beslut som avses i första stycket skall anges syftet med förvärvet samt om aktierna skall förvärfvas genom köp på börs eller annan organiserad marknadsplats, eller ett till samtliga aktieägare eller samtliga ägare av aktier av visst slag riktat erbjudande.

Skall aktierna förvärfvas genom köp på börs eller annan organiserad marknadsplats skall förslaget innehålla uppgift om

1. den tid, längst intill nästkommande ordinarie bolagsstämma, inom vilken stämmans beslut skall verkställas,
2. det högsta antal aktier, i förekommande fall fördelat på aktieslag, som får förvärfvas, och
3. det lägsta och högsta belopp som får betalas för aktierna.

Skall aktierna förvärfvas genom ett till samtliga aktieägare eller samtliga ägare av aktier av visst slag riktat erbjudande skall förslaget innehålla uppgift om

1. den tid, längst intill nästkommande ordinarie bolagsstämma, inom vilken erbjudandet skall genomföras,
2. det antal aktier, i förekommande fall fördelat på aktieslag, som erbjudandet skall avse, och
3. det vederlag som skall lämnas för aktierna.

15 § I ett publikt aktiebolag kan bolagsstämman bemyndiga styrelsen att besluta om förvärv av aktier i bolaget genom köp på börs eller annan organiserad marknadsplats.

Bemyndigandet skall innehålla uppgift om

1. den tid, längst intill nästkommande ordinarie bolagsstämma, inom vilken bemyndigandet får utnyttjas,
2. det högsta antal aktier, i förekommande fall fördelat på aktieslag, som får förvärfvas, samt
3. det lägsta och högsta belopp som får betalas för aktierna.

Redovisningshandlingar

16 § Om årsredovisningen inte skall behandlas på stämma som avses i 13, 14 eller 15 §, skall till förslaget till beslut fogas

1. en kopia av den senaste årsredovisningen, försedd med anteckning om bolagsstämmans beslut rörande bolagets vinst eller förlust, samt kopia av revisionsberättelsen för det år årsredovisningen avser,

2. en av styrelsen undertecknad redogörelse för händelser av väsentlig betydelse för bolagets ställning, vilka inträffat efter årsredovisningens avgivande, samt

3. ett av revisorerna avgivet yttrande över redogörelsen.

Tillhandahållande av förslag till beslut m.m.

17 § Förslaget till beslut, i förekommande fall tillsammans med handlingar som avses i 16 §, skall hållas tillgängligt för aktieägarna under minst två veckor före den bolagsstämma vid vilken frågan om bolagets förvärv av egna aktier skall prövas. En kopia av handlingarna skall genast sändas till aktieägare, som begär det och uppger sin postadress. Handlingarna skall läggas fram på stämman.

Kallelsens innehåll

18 § Kallelsen till bolagsstämman skall ange förslagets huvudsakliga innebörd.

Majoritetskrav

19 § Beslut av bolagsstämman om förvärv av egna aktier är giltigt, om det biträtts av aktieägare med två tredjedelar av såväl de avgivna rösterna som de vid stämman företrädde aktierna.

Överlåtelse av egna aktier

20 § Beslut om överlåtelse av egna aktier i annat fall än som avses i 10–12 §§ fattas med tillämpning av bestämmelserna i 6, 8 och 9 kap. om nyemission.

Lån till förvärv av aktier i bolaget

21 § Aktiebolag får inte ge förskott, lämna lån eller ställa säkerhet för lån i syfte att gäldenären eller honom närstående fysisk eller juridisk person skall förvärva aktier i bolaget eller överordnat bolag i samma

koncern. Med närstående person avses

1. den som är gift med eller är syskon eller släkting i rätt upp- eller nedstigande led till gäldenären,

2. den som är besvägrad med sådan person i rätt upp- eller nedstigande led eller så att den ene är gift med den andres syskon, eller

3. juridisk person över vars verksamhet person som nämnts ovan har ett bestämmande inflytande.

Vid tillämpningen av första stycket likställs äktenskapsliknande samlevnad med äktenskap, om de sammanlevande tidigare har varit gifta med varandra eller har eller har haft barn gemensamt.

22 § Är gäldenären anställd i bolaget eller i ett annat bolag i samma koncern gäller inte förbudet mot förskott, lån eller säkerhet i 21 §, om

1. värdet av det erbjudna förskottet, lånebeloppet eller säkerheten, jämte tidigare förskott, lån och säkerheter enligt denna paragraf från bolaget eller annat bolag i samma koncern inte överstiger ett belopp som motsvarar två gånger gällande basbelopp enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring, och

2. erbjudandet riktar sig till minst hälften av de anställda i bolaget samt, i fråga om förskott eller lån, innebär att det erbjudna beloppet skall återbetalas inom fem år genom regelbundna amorteringar.

Förskott, lån eller säkerhet enligt första stycket får inte lämnas, om det sammanlagda beloppet av sådana förskott, lån och säkerheter därefter skulle överstiga bolagets fria egna kapital.

23 § Som aktieförvärv eller aktieinnehav enligt 21 eller 22 § räknas inte förvärv eller innehav av andelar i en aktiefond som inte är företagsanknuten.

24 § I fråga om förskott, lån eller säkerhet för förvärv av aktier i bolaget eller överordnat bolag i samma koncern får skattemyndigheten på ansökan av bolaget medge undantag från 21 § om det behövs på grund av särskilda omständigheter. Vid förvärv av aktier i det bolag som lämnar förskott eller lån eller ställer säkerhet får dock sådant undantag medges endast om bolaget är ett privat aktiebolag.

För aktiebolag som står under Finansinspektionens tillsyn prövas frågor om undantag enligt första stycket av inspektionen.

25 § Bolagets kända borgenärer skall höras över en ansökan som avses i 24 §. Det behöver dock inte ske, om borgenärernas ställning uppenbarligen inte påverkas av att ansökan bifalls. Om en borgenär begär det, skall hans fordran betalas eller betryggande säkerhet ställas för den

innan ansökan får bifallas.

26 § Sådana förskott, lån och säkerheter som lämnats med stöd av undantag som meddelats enligt 24 § skall ta upp i en av styrelsen och verkställande direktören för varje räkenskapsår upprättad förteckning, såvida inte tillståndsmyndigheten särskilt föreskrivit att förskottet, lånet eller säkerheten inte behöver tas upp i en sådan förteckning. Förteckningen skall avse dels under räkenskapsåret tillkomna, dels från tidigare räkenskapsår kvarstående förskott, lån och säkerheter. I förteckningen skall angivas namnet på de personer till vilka förskott eller lån lämnats eller för vilka säkerhet ställts.

Bolaget skall bevara en förteckning som avses i första stycket under minst tio år räknat från utgången av det räkenskapsår till vilket förteckningen hänför sig.

Förvärv och överlåtelse av egna konvertibler och teckningsoptioner

27 § Vid aktiebolags förvärv av egna konvertibler eller teckningsoptioner får det belopp som avser konverterings- eller optionsrätten inte vara större än att det finns full täckning för det bundna egna kapitalet efter förvärvet. Beräkningen därav sker enligt balansräkning för näst-föregående räkenskapsår, om denna fastställs vid den bolagsstämma som skall besluta om förvärvet, och annars på grundval av de handlingar som avses i 16 §.

28 § Om ett aktiebolag förvärvat en egen konvertibel eller teckningsoption får denna inte överlåtas av bolaget.

29 § Senast tre månader efter det att bolaget förvärvat egna konvertibler eller teckningsoptioner skall styrelsen för registrering anmäla hur många konvertibler eller teckningsoptioner som på grund av 27 § upphört att gälla. Om förvärven skett på grund av ett erbjudande som gäller för längre tid än ett år, skall anmälan göras senast tre månader efter utgången av varje räkenskapsår under vilket förvärvet har skett.

Genom registreringen är det belopp eller högsta belopp, varmed aktiekapitalet kan ökas på grund av emissionen, nedsatt med det sammanlagda nominella beloppet av de aktier som hade kunnat erhållas genom konvertering av de anmälda konvertiblerna eller tecknas på grund av de anmälda teckningsoptionerna.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse***12 kap.**

9 §

Kallelse till bolagsstämma skall utfärdas tidigast fyra veckor före stämman. Om ej bolagsordningen föreskriver längre tid, skall kallelsen utfärdas senast två veckor före stämman. Uppskjutes stämma till dag som infaller senare än fyra veckor efter det stämman har inletts, skall kallelse ske till den fortsatta stämman. Fordras enligt bolagsordningen för giltighet av bolagsstämmobeslut att det fattas på två stämmor, kan kallelse till sista stämman ej ske innan första stämman hållits. I sådan kallelse skall anges vilket beslut den första stämman fattat.

Kallelse skall ske enligt bolagsordningen. Skriftlig kallelse skall dock alltid avsändas till varje aktieägare vars postadress är känd för bolaget, om

1. ordinarie bolagsstämma skall hållas på annan tid än som föreskrives i bolagsordningen, eller

2. bolagsstämma skall behandla fråga om

a) sådan ändring av bolagsordningen som avses i 15 §,

b) bolagets försättande i likvidation, eller

c) upphörande av bolagets likvidation.

I kallelse skall tydligt anges de ärenden som skall förekomma på stämman. Avser ärende ändring av bolagsordningen, skall det huvudsakliga innehållet av förslaget till ändring anges i kallelsen. Att i vissa fall särskilda uppgifter skall anges i kallelsen följer av 4 kap. 4 § *andra stycket*, 5 kap. 3 § och 1 § tredje stycket detta kapitel.

I kallelse skall tydligt anges de ärenden som skall förekomma på stämman. Avser ärende ändring av bolagsordningen, skall det huvudsakliga innehållet av förslaget till ändring anges i kallelsen. Att i vissa fall särskilda uppgifter skall anges i kallelsen följer av 8 kap. 15 §, 10 kap. 12 § och 1 § tredje stycket detta kapitel.

Under minst en vecka närmast före stämman, som avses i 5 §, skall redovisningshandlingar och revisionsberättelse eller avskrifter därav hållas tillgängliga hos bolaget för aktieägarna och genast sändas till aktieägare som begär det och uppger sin postadress.

15 §

Beslut om sådan ändring av bolagsordningen att såvitt angår redan utgivna aktier

1. aktieägarnas rätt till bolagets vinst eller övriga tillgångar

1. aktieägarnas rätt till bolagets vinst eller övriga tillgångar

minskas genom bestämmelse enligt 12 kap. 1 § andra stycket,

2. rätten att förvärva aktier i bolaget inskränkes genom förbehåll enligt 3 kap. 3 §, eller

3. rättsförhållandet mellan aktier rubbas, är giltigt, om det biträtts av samtliga vid stämman närvarande aktieägare företrädande nio tiondelar av aktierna.

Beslut om sådan ändring i bolagsordningen som innebär att

1. det antal aktier, för vilka aktieägare kan rösta på bolagsstämma, begränsas,

2. av nettovinsten för räkenskapsåret, efter avdrag för vad som går åt för att täcka balanserad förlust, mer än som följer av 12 kap. 4 § första stycket skall avsättas till reservfond eller på annat sätt hållas inne, eller

3. användningen av bolagets vinst eller dess behållna tillgångar vid dess upplösning regleras på annat sätt än som avses i första stycket 1 eller detta stycke 2, är giltigt, om det biträtts av aktieägare med två tredjedelar av de avgivna rösterna och nio tiondelar av de på stämman företrädde aktierna.

Beslut om sådan ändring av bolagsordningen som avses i första eller andra stycket är, utan hinder av vad i dessa stycken sägs, giltigt, om det biträtts av aktieägare med två tredjedelar av såväl de avgivna rösterna som de på stämman företrädde aktierna, om

1. ändringen endast försämrar viss eller vissa aktiers rätt och samtliga vid stämman närvarande ägare av dessa aktier företrädande nio tiondelar av alla sålunda berörda aktier samtycker till ändringen, eller

2. ändringen endast försämrar helt aktieslags rätt och ägare till hälften av alla aktier av detta slag och nio tiondelar av de på stämman företrädde aktierna av detta slag samtycker till ändringen.

minskas genom bestämmelse enligt 16 kap. 1 § andra stycket,

2. rätten att förvärva *eller överlåta* aktier i bolaget inskränks genom förbehåll enligt 3 kap. 5, 13 *eller* 18 § *eller, i privat aktiebolag, 3 kap. 7 §, eller*

2. av nettovinsten för räkenskapsåret, efter avdrag för vad som går åt för att täcka balanserad förlust, mer än som följer av 16 kap. 4 § första stycket skall avsättas till reservfond eller på annat sätt hållas inne, eller

15 kap.1 §¹

Stiftare, styrelseledamot och verkställande direktör, som vid fullgörande av sitt uppdrag uppsåtligen eller av oaktsamhet skadar bolaget, skall ersätta skadan. Detsamma gäller när skadan vållas aktieägare eller annan genom överträdelse av denna lag, tillämplig lag om årsredovisning eller bolagsordningen.

Stiftare, styrelseledamot och verkställande direktör, som vid fullgörandet av sitt uppdrag uppsåtligen eller av oaktsamhet skadar bolaget, skall ersätta skadan. Detsamma gäller när skadan vållas aktieägare eller annan genom överträdelse av denna lag, tillämplig lag om årsredovisning, 2 kap. 1–3 §§ eller 5–12 §§ lagen (1991: 980) om handel med finansiella instrument eller 5 kap. 5 c § lagen (1992:543) om börs- och clearingverksamhet eller bolagsordningen.

16 kap.2 §²

Vinstutdelning till aktieägarna får inte överstiga vad som i fastställd balansräkning och, i fråga om moderbolag som skall upprätta koncernredovisning, i fastställd koncernbalansräkning för det senaste räkenskapsåret redovisas som bolagets eller koncernens nettovinst för året, balanserad vinst och fria fonder med avdrag för

1. redovisad förlust,
2. belopp som enligt lag eller bolagsordning skall avsättas till bundet eget kapital eller, i fråga om moderbolag, belopp som av det fria egna kapitalet i koncernen enligt årsredovisningarna för företag inom denna skall överföras till bundet eget kapital,
3. belopp som enligt bolagsordning annars skall användas för något annat ändamål än utdelning till aktieägarna.

Vinstutdelning får inte ske med så stort belopp att utdelningen med hänsyn till bolagets eller koncernens konsolideringsbehov, likviditet eller ställning i övrigt står i strid mot god affärssed. *Förbud mot vinstutdel-*

Vinstutdelning får inte ske med så stort belopp att utdelningen med hänsyn till bolagets eller koncernens konsolideringsbehov, likviditet eller ställning i övrigt står i strid mot god affärssed.

¹ Senaste lydelse 1995:1555.

² Senaste lydelse 1995:1555.

*ning i visst fall föreskrivs i 6 kap.
5 §.*

3 §¹

Beslut om vinstutdelning fattas av bolagsstämman. Stämman får endast i den mån skyldighet därtill föreligger enligt andra stycket eller enligt bolagsordningen besluta om utdelning av större belopp än styrelsen föreslagit eller godkänt.

Bolagsstämman skall på yrkande av ägare till minst en tiondel av samtliga aktier besluta utdelning av åtminstone ett belopp motsvarande hälften av vad som återstår av netto vinsten för året, sedan avdrag skett för balanserad förlust, som överstiger fria fonder, reservfond och överkursfond, och för belopp, som enligt lag eller bolagsordning skall avsättas till bundet eget kapital eller enligt bolagsordning annars skall användas för något annat ändamål än utdelning till aktieägarna. Ett sådant yrkande skall framställas på ordinarie stämma innan beslut om användning av vinsten fattas. Utdelning får inte ske i strid med 2 §. Stämman är inte skyldig att besluta högre utdelning än fem procent av bolagets egna kapital.

I avstämningsbolag skall avstämningsdagen anges i bolagsstämmans beslut om utdelning till aktieägare. Utdelningen förfaller till betalning på avstämningsdagen och skall betalas utan dröjsmål. Den som på avstämningsdagen är införd i aktieboken eller i förteckning enligt 3 kap. 12 § skall anses behörig att mottaga utdelningen. Var han vid mottagandet ej berättigad, äger 4 kap. 3 § tredje stycket motsvarande tillämpning.

I avstämningsbolag skall avstämningsdagen anges i bolagsstämmans beslut om utdelning till aktieägare. Utdelningen förfaller till betalning på avstämningsdagen och skall betalas utan dröjsmål. Den som på avstämningsdagen är införd i aktieboken eller i förteckning enligt 4 kap. 15 § skall anses behörig att ta emot utdelningen. Var han vid mottagandet ej berättigad, skall 6 kap. 5 § första stycket tillämpas.

4 §²

Till reservfond skall avsättas belopp som

1. om reservfonden och överkursfonden tillsammans inte uppgår till tjugo procent av aktiekapitalet, motsvarar minst tio procent av den del av nettovinsten för året som inte går åt för att täcka balanserad förlust,

¹ Senaste lydelse 1995:1555.

² Senaste lydelse 1995:1555.

2. den för vilken aktie förverkats betalat till bolaget,
3. enligt 4 kap. 17 § skall tillfalla bolaget,
3. enligt 7 kap. 8 § skall tillfalla bolaget,
4. vid utbyte av fordran enligt skuldebrev mot aktie, motsvarar skillnaden mellan fordringsbeloppet och aktiens nominella belopp,
5. enligt bolagsordningen skall avsättas till reservfonden,
6. enligt beslut av bolagsstämman eljest skall överföras från det i balansräkningen redovisade fria egna kapitalet till reservfond.

Vid beräkning av det belopp, som enligt första stycket 1 minst skall avsättas till reservfond, skall nettovinsten ökas med vad som kan ha tillerkänts styrelseledamot, verkställande direktör eller annan som tantiem.

Nedsättning av reservfond eller överkursfond får enligt beslut av bolagsstämman endast ske för

1. täckande av sådan förlust enligt fastställd balansräkning som ej kan täckas av fritt eget kapital,
2. ökning av aktiekapitalet genom nyemission eller fondemission, eller
3. annat ändamål, om rätten med motsvarande tillämpning av 6 kap. 6 § ger tillstånd till nedsättningen.
3. annat ändamål, om *registreringsmyndigheten* eller rätten med motsvarande tillämpning av 10 kap. 19 eller 20 § ger tillstånd till nedsättningen.

7 §¹

Aktiebolag får ej lämna penninglån till den som äger aktier i eller är styrelseledamot eller verkställande direktör i bolaget eller annat bolag i samma koncern. Detsamma gäller i fråga om penninglån till

1. den som är gift med eller är syskon eller släkting i rätt upp- eller nedstigande led till aktieägare, styrelseledamot eller verkställande direktör,
2. den som är besvägrad med sådan person i rätt upp- eller nedstigande led eller så att den ene är gift med den andres syskon, eller
3. juridisk person över vars verksamhet person som nämnts ovan har ett bestämmande inflytande.

Bestämmelserna i första stycket gäller ej om

1. gäldenären är kommun eller landstingskommun,
2. gäldenären är företag i koncern i vilken det långivande bolaget ingår,

¹ Senaste lydelse 1994: 802.

3. gäldenären driver rörelse och lånet betingas av affärsmässiga skäl samt är avsett uteslutande för gäldenärens rörelse, eller

4. gäldenären eller honom närstående fysisk eller juridisk person som avses i första stycket 1–3 är aktieägare samt det sammanlagda aktieinnehavet ej uppgår till en procent av aktiekapitalet i bolaget och ej heller, om bolaget ingår i koncern, till en procent av de sammanlagda aktiekapitalen i koncernbolagen. Första stycket tillämpas dock, om gäldenären eller juridisk person över vars verksamhet han har ett bestämmande inflytande eller båda tillsammans äger mer än 500 aktier i bolaget eller, om bolaget ingår i koncern, i koncernbolagen.

Aktiebolag får icke lämna penninglån i syfte att gäldenären eller honom närstående fysisk eller juridisk person som avses i första stycket 1–3 skall förvärva aktier i bolaget eller annat bolag i samma koncern.

Är gäldenären anställd i bolaget eller i ett annat bolag i samma koncern gäller inte förbudet mot penninglån i tredje stycket, om

1. lånebeloppet jämte tidigare lån enligt detta stycke från bolaget eller annat bolag i samma koncern inte överstiger ett belopp som motsvarar två gånger gällande basbelopp enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring,

2. låneerbjudandet riktar sig till minst hälften av de anställda i bolaget och lånet skall återbetalas inom fem år genom regelbundna amorteringar samt

3. hinder mot lån inte föreligger vid en tillämpning av första och andra styckena, även om de aktier som skall förvärfvas räknas med. Därvid skall dock det i första stycket angivna

förbudet mot att lämna lån till styrelseledamot inte gälla i fråga om den som är styrelseledamot enligt bestämmelserna i lagen (1987:1245) om styrelse-representation för de privat-anställda.

Lån enligt fjärde stycket får inte lämnas, om det sammanlagda beloppet av sådana lån därefter skulle överstiga bolagets fria egna kapital.

Bestämmelserna i denna paragraf om förbud mot penninglån äger motsvarande tillämpning i fråga om ställande av säkerhet.

Vid tillämpningen av denna paragraf likställes äktenskapsliknande samlevnad med äktenskap, om de sammanlevande tidigare har varit gifta med varandra eller har eller har haft barn gemensamt.

Som aktieinnehav eller aktieförvärv enligt bestämmelserna i denna paragraf räknas inte innehav eller förvärv av andelar i en aktiefond eller i en aktiesparfond eller kapitalsparfond som inte är företagsanknuten.

17 kap. Inlösen av minoritetsaktier

Förutsättningar för inlösen

1 § Äger en aktieägare (majoritetsaktieägaren) ensam eller tillsammans med dotterföretag mer än nio tiondelar av aktierna i ett aktiebolag, har han rätt att av de övriga aktieägarna i bolaget lösa in återstående aktier. Den vars aktier kan lösas in har rätt att få sina aktier inlösta av majoritetsaktieägaren.

2 § En majoritetsaktieägare som utnyttjar sin rätt enligt 1 § att lösa in återstående aktier i bolaget har rätt att också lösa in konvertibler och teckningsoptioner som bolaget givit ut. Innehavare av sådan konvertibel eller teckningsoption har rätt att få denna inlöst av majoritetsaktieägaren, även om denne inte utnyttjar sin rätt till inlösen av aktier. Om teckningsoptionen emitterats tillsammans med en

skuldförbindelse, omfattar inlösenrätten också skuldförbindelsen under förutsättning att denna och teckningsoptionen befinner sig i samma ägares hand.

Har majoritetsaktieägaren enligt 7 § begärt att tvist om inlösen skall hänskjutas till skiljemän, får konvertiblerna eller teckningsoptionerna inte utnyttjas för konvertering eller teckning förrän inlösentvisten avslutats genom lagakraftägande dom eller beslut.

Bestämmelserna i första stycket skall dock inte tillämpas, om annat föreskrivits i emissionsvillkor som avses i 8 kap. 8 § första stycket 7 eller 10 § första stycket 7.

Lösenbeloppet

3 § Om frågan om lösenbeloppet för aktie som skall lösas in enligt detta kapitel är tvistig, skall lösenbeloppet bestämmas med tillämpning av 4 §.

4 § Lösenbeloppet för aktie skall bestämmas så, att det motsvarar det pris för aktien som kan påräknas vid en försäljning under normala förhållanden. För aktie som är föremål för handel vid börs eller auktoriserad marknadsplats skall lösenbeloppet motsvara det noterade värdet, om inte särskilda skäl föranleder något annat. Lösenbeloppet skall bestämmas efter aktiens värde en dag som inte infaller senare än den dag någon av parterna hänsköt tvisten till prövning av skiljemän.

Har ett yrkande om inlösen av aktie enligt detta kapitel föregåtts av ett offentligt erbjudande att förvärva samtliga aktier som budgivaren inte redan innehar och har detta erbjudande antagits av ägare till mer än nio tiondelar av de med erbjudandet avsedda aktierna, skall lösenbeloppet motsvara det erbjudna vederlaget, om inte särskilda skäl föranleder något annat.

5 § Aktieägare har rätt till ränta på lösenbeloppet från den dag någon av parterna hänsköt tvisten till prövning av skiljemän till dess att lösenbeloppet fastställs genom lagakraftägande dom. Räntan skall motsvara den av Riksgäldskontoret fastställda, vid varje tid gällande statslåneräntan.

Prövning av inlösentvist

6 § En tvist om majoritetsaktieägaren har rätt eller skyldighet till inlösen eller en tvist om lösenbeloppet, skall prövas av tre skiljemän. Om inte något annat följer av detta kapitel, gäller i fråga om skiljemännen och förfarandet inför dem i tillämpliga delar vad som är

föreskrivet i lagen (1929:145) om skiljemän. Bestämmelserna i 18 § andra stycket den lagen om tid inom vilken skiljedomen skall meddelas gäller dock inte.

Om talan mot skiljedomen finns bestämmelser i 20 §.

Särskilda bestämmelser om förfarandet när majoritetsaktieägare hänskjutit tvisten till prövning av skiljemän

7 § Om en majoritetsaktieägare vill lösa in aktier i ett bolag enligt 1 § och överenskommelse om detta inte kan träffas, skall han hos bolagets styrelse skriftligen begära att tvisten hänskjuts till skiljemän och uppge sin skiljeman.

Bolagets styrelse skall genast efter en begäran enligt första stycket genom kungörelse i Post- och Inrikes Tidningar och den eller de tidningar som styrelsen bestämmer anmoda aktieägare, mot vilka lösningsanspråket riktas, att skriftligen uppge sin skiljeman till bolaget senast två veckor från kungörelsen. Anmodan skall även genom brev sändas till varje sådan aktieägare, om hans postadress är känd för bolaget.

Har majoritetsaktieägaren hänskjutit såväl en tvist om inlösen av aktier som en sådan tvist avseende konvertibler eller teckningsoptioner till prövning av skiljemän, skall tvisterna handläggas i samma skiljeförfarande.

8 § Har inte samtliga i aktieboken införda aktieägare, mot vilka lösningsanspråket riktas, inom föreskriven tid uppgivit en gemensam skiljeman, skall bolaget hos rätten i den ort där styrelsen har sitt säte begära förordnande av god man. Rätten skall skyndsamt pröva bolagets begäran. Den gode mannen skall utse en gemensam skiljeman för aktieägarna och underrätta bolagets styrelse om vem som utsetts.

9 § Den gode mannen skall i tvisten bevaka frånvarande aktieägares rätt. Utöver vad som särskilt anges i denna lag, gäller om den gode mannens behörighet vad som föreskrivs i 12 kap. 14 § första stycket 2–6 rättegångsbalken.

10 § Sedan skiljemännen utsetts, skall de anmoda de aktieägare som själva önskar föra sin talan, att inom två veckor anmäla detta till skiljenämndens ordförande. I fråga om denna anmodan skall 7 § andra stycket tillämpas.

11 § Prövas en tvist om inlösen enligt 1 § av skiljemän eller domstol och är parterna överens om att lösningsrätt föreligger eller förklaras genom lagakraftvunnen dom att sådan rätt är för handen utan att lösenbeloppet samtidigt fastställs, är ägarna till de aktier som skall lösas in skyldiga att till majoritetsaktieägaren överlämna sina aktiebrev med påskrift om överlåtelse eller, när det är fråga om aktier i avstäm-

ningsbolag, att låta majoritetsaktieägaren registreras som ägare till aktierna enligt aktiekontolagen (1989:827).

Vad som föreskrivs i första stycket gäller endast under förutsättning att majoritetsaktieägaren ställer av skiljemännen eller, om tvisten prövas av domstol, av domstolen godkänd säkerhet för kommande lösenbelopp jämte ränta.

12 § När aktieägare på grund av 11 § första stycket överlämnar aktiebrev till majoritetsaktieägaren, är denne skyldig att till aktieägaren lämna ett skriftligt bevis om aktieägarens rätt till kommande lösenbelopp jämte ränta (lösenbevis). Av lösenbeviset skall framgå att det utställts av majoritetsaktieägaren, den betalningsberättigade aktieägarens namn samt det antal aktier, i förekommande fall med angivande av aktieslag, för vilka han är berättigad att uppbära lösenbelopp.

I avstämningsbolag är majoritetsaktieägaren, när han på grund av 11 § första stycket registreras som ägare till aktier, skyldig att i enlighet med aktiekontolagen (1989:827) låta registrera aktieägarens rätt till kommande lösenbelopp jämte ränta.

13 § Har aktiebrev eller lösenbevis inte överlämnats till majoritetsaktieägaren inom en månad från den dag dom avseende lösenbeloppet vann laga kraft eller är, i fråga om avstämningsbolag, aktieägare i sådant bolag okänd, skall majoritetsaktieägaren utan dröjsmål låta nedsätta lösenbeloppet för sådan aktie eller för aktie som avses med sådant lösenbevis enligt lagen (1927:56) om nedsättning av pengar hos myndighet. Därvid får förbehåll om rätt att återta det nedsatta beloppet inte göras.

I avstämningsbolag är majoritetsaktieägaren, när dom avseende lösenbelopp vunnit laga kraft, skyldig att betala ut lösenbeloppet till den som enligt 17 § andra stycket har rätt till betalning.

14 § Om säkerhet ställts enligt 11 § eller nedsättning skett enligt 13 §, är majoritetsaktieägaren ägare till aktierna. Innan aktiebrev i ett bolag överlämnats till majoritetsaktieägaren medför aktiebrev i sådant fall endast rätt för innehavaren att mot överlämnande av aktiebrev till majoritetsaktieägaren eller länsstyrelsen få ut lösenbeloppet jämte ränta.

15 § Har aktiebrev inte överlämnats inom en månad från det att majoritetsaktieägaren blivit ägare till aktien, får nytt aktiebrev utfärdas till majoritetsaktieägaren. Det nya aktiebrevet skall innehålla uppgift om att det ersätter äldre brev. Om det äldre aktiebrevet därefter överlämnas

till majoritetsaktieägaren, skall det överlämnas till bolaget för att makuleras.

Aktier i avstämningsbolag skall i fall som avses i 14 § första meningen på begäran av majoritetsaktieägaren registreras med denne som ägare enligt aktiekontolagen (1989:827).

Dom i inlösentvist

16 § Är frågan om majoritetsaktieägarens rätt eller skyldighet till inlösen tvistig, får skiljemännen på yrkande av part eller den gode mannen avgöra frågan genom särskild skiljedom.

17 § Dom avseende lösenbeloppet skall fastställa vad majoritetsaktieägaren skall betala för varje aktie som skall lösas in. I domen skall majoritetsaktieägaren förpliktas att till den som överlämnar aktiebrev med påskrift om överlåtelse eller överlämnar lösenbevis utge det lösenbelopp som följer av aktiebrevet eller lösenbeviset jämte ränta.

I avstämningsbolag skall betalningsförpliktelsen gälla i förhållande till den som enligt aktiekontolagen (1989:827) är

1. registrerad som ägare till aktierna, eller
2. antecknad på konto i avstämningsregister som berättigad till lösenbeloppet.

Återkallelse av talan

18 § Om majoritetsaktieägaren återkallar sin talan om inlösen sedan den gode mannen eller aktieägare gått i svaromål, är majoritetsaktieägaren ändå skyldig att på yrkande av den som gått i svaromål lösa in dennes eller, om yrkandet framställts av den gode mannen, frånvarande aktieägares aktier. Detsamma gäller om majoritetsaktieägaren sedan aktieägare eller den gode mannen gått i svaromål underrättar skiljemännen eller, om tvisten prövas av domstol, domstolen att han överlåtit aktier i sådan omfattning att han inte längre är berättigad till inlösen enligt 1 §. I sistnämnda fall får dock yrkande om inlösen framställas endast beträffande aktie som ägdes av någon annan än majoritetsaktieägaren eller dotterföretag till denne den dag majoritetsaktieägaren begärde att tvisten skulle hänskjutas till prövning av skiljemän.

Om majoritetsaktieägaren har ställt säkerhet enligt 11 §, får han inte därefter återkalla sin talan.

Har någon annan än majoritetsaktieägaren hänskjutit tvisten till prövning av skiljemän och återkallar han sin talan, skall tvisten ändå prövas om majoritetsaktieägaren yrkar det.

Kostnaderna för skiljeförfarandet

19 § Kostnaderna för skiljeförfarandet skall bäras av majoritetsaktieägaren, om inte skiljemännen på särskilda skäl ålägger någon annan aktieägare att helt eller delvis svara för dessa kostnader. Som kostnad för skiljeförfarandet anses även ersättning till den gode mannen för arbete och kostnader. Beträffande aktieägars kostnader gäller 18 kap. 8 § rättegångsbalken. I bolag som enligt 2 § första stycket 3 insiderlagen (1990:1342) utgör aktiemarknadsbolag, har dock aktieägare inte rätt till ersättning för sina kostnader om det noterade värdet av hans aktier inte översteg ett basbelopp enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring den dag tvisten hänsköts till prövning av skiljemän.

Klander av skiljedom

20 § Part eller god man som är missnöjd med skiljedomen har rätt att väcka talan i Svea hovrätt inom sextio dagar från det han fick del av skiljedomen i original eller bestyrkt kopia.

Prövningstillstånd krävs för att Högsta domstolen skall pröva hovrättens dom eller slutliga beslut.

Rättegångskostnader i Svea hovrätt och Högsta domstolen

21 § I högre rätt svarar majoritetsaktieägaren för sina egna kostnader och för kostnader som uppkommit för motpart eller god man genom att majoritetsaktieägaren fullföljt talan, om inte annat följer av 18 kap. 6 eller 8 § rättegångsbalken. I övrigt gäller 18 kap. rättegångsbalken beträffande skyldigheten att svara för kostnader i högre rätt.

Särskilda bestämmelser om inlösen av konvertibler och teckningsoptioner

22 § I tvist om inlösen av konvertibler eller teckningsoptioner skall 3–7, 10, och 13–21 §§ tillämpas.

Om en tvist om inlösen avser såväl aktier som konvertibler eller teckningsoptioner och god man har förordnats enligt 8 §, är denne behörig att också företräda frånvarande innehavare av konvertibler eller teckningsoptioner.

18 kap. Fusion2 §¹

Fusion får ske utan hinder av att överlåtande bolag har trätt i likvidation, under förutsättning att skifte av bolagets tillgångar inte har påbörjats.

I fall som avses i första stycket skall likvidatorerna, när en fusionsplan har upprättats enligt 4 §, avge slutredovisning över sin förvaltning. Slutredovisningen skall, sedan fusionsplanen har blivit gällande i bolaget, framläggas på stämma. För slutredovisningen och dess granskning gäller i övrigt vad som föreskrivs i 13 kap. 14 §.

I fall som avses i första stycket skall likvidatorerna, när en fusionsplan har upprättats enligt 4 §, avge slutredovisning över sin förvaltning. Slutredovisningen skall, sedan fusionsplanen har blivit gällande i bolaget, framläggas på stämma. För slutredovisningen och dess granskning gäller i övrigt vad som föreskrivs i 19 kap. 14 §.

Likvidationen skall anses avslutad när anmälan enligt 19 § har registrerats eller registrering enligt 28 § har skett.

3 §²

Innehavarna av *konvertibla skuldebrev, skuldebrev förenade med optionsrätt till nyteckning, vinstandelsbevis eller andra värdepapper med särskilda rättigheter i överlåtande bolag* skall i det övertagande bolaget ha minst motsvarande rättigheter som i det överlåtande bolaget, om de inte enligt fusionsplanen har rätt att få sina värdepapper inlösta av det övertagande bolaget.

Innehavarna av *konvertibler, teckningsoptioner, vinstandelsbevis eller andra värdepapper med särskilda rättigheter i överlåtande bolag* skall i det övertagande bolaget ha minst motsvarande rättigheter som i det överlåtande bolaget, om de inte enligt fusionsplanen har rätt att få sina värdepapper inlösta av det övertagande bolaget.

10 §³

Fusionsplanen skall underställas bolagsstämman i samtliga överlåtande bolag.

Om ägare till minst fem procent av samtliga aktier i det över-

Om ägare till minst fem procent av samtliga aktier i det över-

¹ Senaste lydelse 1994:802.

² Senaste lydelse 1994:802.

³ Senaste lydelse 1994:802.

tagande bolaget begär det, skall fusionsplanen underställas även bolagsstämman i det övertagande bolaget. En sådan begäran skall göras inom två veckor från det att uppgift om fusionsplanens registrering har kungjorts enligt 18 kap. 2 §.

Stämman får hållas tidigast en månad eller, om samtliga fusionerande aktiebolag är privata aktiebolag, tidigast två veckor efter det att uppgift om fusionsplanens registrering har kungjorts.

Innan stämman fattar beslut, skall fusionsplanen med därtill fogade handlingar ha hållits tillgänglig för aktieägarna under minst en månad efter kungörandet eller, om samtliga fusionerande aktiebolag är privata aktiebolag, minst en vecka efter kungörandet. Tillhandahållandet skall ske hos bolaget på den ort där styrelsen har sitt säte. Planen med därtill fogade handlingar skall genast och utan kostnad sändas till de aktieägare som begär det och uppger sin postadress.

Om fusionsplanen inte godkänns i sin helhet av samtliga bolag, är frågan om fusionen förfallen.

20 §¹

När en anmälan enligt 19 § har registrerats, är överlåtande bolag upplöst. Överlåtande bolags tillgångar och skulder med undantag för skadeståndsanspråk enligt 15 kap. 1–3 §§ övergår samtidigt till det övertagande bolaget och aktieägare i överlåtande bolag blir, om aktier ingår i fusionsvederlaget, aktieägare i det övertagande bolaget.

Utan hinder av första stycket kan ägare till en tiondel av samtliga aktier i ett överlåtande bolag hos styrelsen begära att det hålls bolagsstämma för behandling av fråga om talan enligt 15 kap. 5 §. Därvid skall 9 kap. 8 § andra meningen tillämpas. Om sådan talan väcks, gäller 13 kap. 16 § i tillämpliga delar.

Utan hinder av första stycket kan ägare till en tiondel av samtliga aktier i ett överlåtande bolag hos styrelsen begära att det hålls bolagsstämma för behandling av fråga om talan enligt 15 kap. 5 §. Därvid skall 12 kap. 8 § andra meningen tillämpas. Om sådan talan väcks, gäller 19 kap. 16 § i tillämpliga delar.

¹ Senaste lydelse 1994:802.

24 §¹

Inom en månad från upprättandet av fusionsplanen skall moderbolaget ge in planen med därtill fogade yttranden till registreringsmyndigheten för registrering. Uppgift om registreringen skall enligt 18 kap. 2 § kungöras. Om planen inte kungörs i sin helhet, skall det i kungörelsen lämnas uppgift om var den hålls tillgänglig.

Inom en månad från upprättandet av fusionsplanen skall moderbolaget ge in planen med därtill fogade yttranden till registreringsmyndigheten för registrering. Uppgift om registreringen skall kungöras enligt 22 kap. 2 §. Om planen inte kungörs i sin helhet, skall det i kungörelsen lämnas uppgift om var den hålls tillgänglig.

25 §²

Om ägare till minst fem procent av samtliga aktier i moderbolaget begär det, skall fusionsplanen underställas bolagsstämman i detta bolag. En sådan begäran skall framställas inom två veckor från det att uppgift om fusionsplanens registrering har kungjorts enligt 18 kap. 2 §.

Om ägare till minst fem procent av samtliga aktier i moderbolaget begär det, skall fusionsplanen underställas bolagsstämman i detta bolag. En sådan begäran skall framställas inom två veckor från det att uppgift om fusionsplanens registrering har kungjorts enligt 22 kap. 2 §.

Bestämmelserna i 10 § tredje och fjärde styckena samt 11 § första stycket skall tillämpas.

30 §³

Talan om upphävande av stämmobeslut om godkännande av fusionsplan skall i fall som avses i 9 kap. 17 § tredje stycket väckas inom sex månader från beslutet. Väcks inte talan inom denna tid, är rätten till talan förlorad.

Talan om upphävande av stämmobeslut om godkännande av fusionsplan skall i fall som avses i 12 kap. 17 § tredje stycket väckas inom sex månader från beslutet. Väcks inte talan inom denna tid, är rätten till talan förlorad.

Om rätten genom lagakraftvunnet avgörande bifallit en talan om upphävande av stämmobeslut om godkännande av fusionsplan, skall fusionen gå åter även om överlåtande bolag har upplösts. För förplik-

¹ Senaste lydelse 1994:802.

² Senaste lydelse 1994:802.

³ Senaste lydelse 1994:802.

telser som har uppkommit genom någon åtgärd på det övertagande bolagets vägnar sedan överlåtande bolag upplösts men innan rättens avgörande har kungjorts i Post- och Inrikes Tidningar, svarar de överlåtande bolagen och, vid absorption, det övertagande bolaget solidariskt.

19 kap.

7 §¹

När bolagsstämman har fattat beslut om likvidation skall detta genom stämmans försorg genast anmälas till registreringsmyndigheten och denna skall därefter genast utse en eller flera likvidatorer. När en domstol eller registreringsmyndigheten beslutar att bolaget skall träda i likvidation, skall en eller flera likvidatorer samtidigt utses. Likvidator träder i styrelsens och verkställande direktörs ställe och har i uppgift att genomföra likvidationen.

Saknar aktiebolag, som har trätt i likvidation, till registret anmäld behörig likvidator, skall registreringsmyndigheten förordna en eller flera likvidatorer.

Beslut om likvidation och om förordnande av likvidator skall registreras.

Bestämmelserna om styrelse och styrelseledamöter i denna lag och tillämplig lag om årsredovisning gäller även i fråga om likvidator, om inte annat följer av detta kapitel.

Uppdrag att vara revisor upphör icke genom att bolaget träder i likvidation. Bestämmelserna i 10 kap. äger tillämpning under likvidation. Revisionsberättelsen skall innehålla uttalande huruvida enligt revisorernas mening likvidation onödigt fördröjes.

Uppdrag att vara revisor upphör icke genom att bolaget träder i likvidation. Bestämmelserna i 14 kap. äger tillämpning under likvidation. Revisionsberättelsen skall innehålla uttalande huruvida enligt revisorernas mening likvidation onödigt fördröjs.

12 §²

Likvidatorerna skall för varje räkenskapsår avge årsredovisning, som läggs fram på ordinarie bo-

Likvidatorerna skall för varje räkenskapsår avge årsredovisning, som läggs fram på ordinarie bo-

¹ Senaste lydelse 1995:1620.

² Senaste lydelse 1995:1555.

lagsstämma för godkännande. I fråga om stämman och redovisningen skall 9 kap. 5 § andra stycket 1 och 2

denna lag samt 5 kap. 17 23 §§, 6 kap. 2 § och bestämmelserna om finansieringsanalys i 2 kap. 1 § tredje stycket och 6 kap. 3 § årsredovisningslagen (1995:1554) inte tillämpas. I förekommande fall behöver inte heller bestämmelserna i 5 kap. 2 § 3 och 6 kap. 3 § lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag tillämpas.

I balansräkningen upptages det egna kapitalet i en post, varvid aktiekapitalet anges inom linjen, i förekommande fall fördelat på olika aktieslag.

Tillgång får ej upptagas till högre värde än den beräknas inbringa efter avdrag för försäljningskostnaderna. Om tillgång kan beräknas inbringa väsentligt högre belopp än det i balansräkningen upptagna värdet eller om för skuld och likvidationskostnad kan beräknas åtgå ett belopp som väsentligt avviker från redovisad avsättning eller skuld, skall det beräknade beloppet anges inom linjen vid tillgångs-, avsättnings- eller skuldposten.

14 §

Sedan likvidatorerna fullgjort sitt uppdrag, skall de så snart det kan ske avge slutredovisning för sin förvaltning genom förvaltningsberättelse rörande likvidationen i dess helhet. Berättelsen skall även innehålla redogörelse för skiftet. Vid berättelsen skall fogas redovisningshandlingar för hela likvidationstiden. Berättelsen och redovisningshandlingarna skall avlämnas till revisorerna. Dessa skall inom en månad därefter avge revisionsberättelse över slutredovisningen och förvaltningen under likvidationen.

Efter det revisionsberättelsen avlämnats till likvidatorerna skall dessa genast kalla aktieägarna till bolagsstämma för granskning av slutredovisningen. Slutredovisningen med bifogade redovisningshandlingar och revisionsberättelsen skall hållas tillgängliga för och sändas till aktieägare enligt 9 kap. 9 § fjärde stycket samt *framläggas* på stämman. Föreskrifterna i 9 kap. 5 § andra

Efter det revisionsberättelsen avlämnats till likvidatorerna skall dessa genast kalla aktieägarna till bolagsstämma för granskning av slutredovisningen. Slutredovisningen med bifogade redovisningshandlingar och revisionsberättelsen skall hållas tillgängliga för och sändas till aktieägare enligt 12 kap. 9 § fjärde stycket samt *läggas fram* på stämman. Föreskrifterna i 12 kap. 5 § andra

stycket 3 och tredje stycket *äger* stycket 3 och tredje stycket *skall*
motsvarande tillämpning. *tillämpas.*

15 §¹

När likvidatorerna framlagt slutredovisning är bolaget upplöst. Anmälan därom skall genast göras för registrering.

Utan hinder av vad i första stycket sägs kan ägare till en tiondel av samtliga aktier hos likvidatorerna påkalla bolagsstämma för behandling av fråga om talan enligt 15 kap. 5 §. Bestämmelsen i 9 kap. 8 § andra meningen *äger* *motsvarande tillämpning.*

Utan hinder av vad i första stycket sägs kan ägare till en tiondel av samtliga aktier hos likvidatorerna påkalla bolagsstämma för behandling av fråga om talan enligt 15 kap. 5 §. Bestämmelsen i 12 kap. 8 § andra meningen *skall tillämpas.*

Om likvidatorerna finner att bolaget är på obestånd och inte kan betala likvidationskostnaderna, skall de ansöka om att bolaget försätts i konkurs.

21 kap.1 §²

Ett beslut om att ett privat aktiebolag skall bli publikt fattas av bolagsstämman enligt bestämmelserna i 9 kap. om beslut om ändring av bolagsordningen.

Ett beslut om att ett privat aktiebolag skall bli publikt fattas av bolagsstämman enligt bestämmelserna i 12 kap. om beslut om ändring av bolagsordningen.

Om stämman hålls senare än sex månader efter utgången av det senaste räkenskapsår för vilket årsredovisning och revisionsberättelse har avgivits, skall det på stämman läggas fram uppgifter motsvarande delårsrapport enligt 9 kap. 3 och 4 §§ årsredovisningslagen (1995:1554) eller, i förekommande fall, 9 kap. 3 § 3 lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag. Uppgifterna skall avse tiden från utgången av nämnda räkenskapsår till en dag som infaller tidigast tre månader före dagen för bolagsstämman.

Beslutet får registreras endast om

1. bolagets registrerade aktiekapital uppgår till minst 500 000 kr,
 2. yttrande företes från en auktoriserad eller godkänd revisor av vilket framgår att bolagets eget kapital uppgår till minst det registrerade aktiekapitalet, och

3. bolagets firma inte strider mot föreskrifterna i 16 kap. 1 §

3. bolagets firma inte strider mot föreskrifterna i 20 kap. 1 §

¹ Senaste lydelse 1981:458.

² Senaste lydelse 1995:1555.

om publikt aktiebolags firma.

Ett privat aktiebolag skall anses ha blivit publikt, när bolagsordningen uppfyller de bestämmelser som gäller för publika aktiebolag och beslutet om övergång till publikt aktiebolag har blivit registrerat.

2 §¹

Ett beslut om att ett publikt aktiebolag skall bli privat fattas av bolagsstämman enligt bestämmelserna i 9 kap. om beslut om ändring av bolagsordningen. Beslutet är dock giltigt endast om det har biträtts av samtliga vid stämman närvarande aktieägare företrädande nio tiondelar av aktierna.

Beslutet får registreras endast om bolagets firma inte strider mot föreskrifterna i 16 kap. 1 § om privat aktiebolags firma.

Ett publikt aktiebolag skall anses ha blivit privat, när bolagsordningen uppfyller de bestämmelser som gäller för privata aktiebolag och beslutet om övergång till privat aktiebolag har blivit registrerat.

om publikt aktiebolags firma.

Ett beslut om att ett publikt aktiebolag skall bli privat fattas av bolagsstämman enligt bestämmelserna i 12 kap. om beslut om ändring av bolagsordningen. Beslutet är dock giltigt endast om det har biträtts av samtliga vid stämman närvarande aktieägare företrädande nio tiondelar av aktierna.

Beslutet får registreras endast om bolagets firma inte strider mot föreskrifterna i 20 kap. 1 § om privat aktiebolags firma.

3 §²

Bestämmelserna i 2 kap. 9 a–9 c §§ tillämpas också när ett aktiebolag som har blivit publikt enligt 1 § inom två år från registreringen av beslutet träffar avtal som avses i 2 kap. 9 a §.

Bestämmelserna i 2 kap. 12–14 §§ tillämpas också när ett aktiebolag som har blivit publikt enligt 1 § inom två år från registreringen av beslutet träffar avtal som avses i 2 kap. 12 §.

22 kap.

2 §³

Registreringsmyndigheten skall utan dröjsmål i Post- och Inrikes Tidningar kungöra vad som införes i aktiebolagsregistret med

Registreringsmyndigheten skall utan dröjsmål i Post- och Inrikes Tidningar kungöra vad som införes i aktiebolagsregistret med

¹ Senaste lydelse 1994:1396.

² Senaste lydelse 1994:802.

³ Senaste lydelse 1985:58.

undantag av registrering av underrättelse enligt 13 kap. 20 §. En kungörelse som avser ändring i ett förhållande som tidigare har införts i registret skall endast ange ändringens art.

undantag av registrering av underrättelse enligt 19 kap. 20 §. En kungörelse som avser ändring i ett förhållande som tidigare har införts i registret skall endast ange ändringens art.

4 §¹

Har sökande vid anmälan för registrering ej iakttagit vad som är föreskrivet om anmälan, skall sökanden föreläggas att inom viss tid avge yttrande eller vidtaga rättelse. Detsamma gäller, om registreringsmyndigheten finner att beslut som anmäles för registrering eller handling som bifogas anmälningen ej har tillkommit i behörig ordning eller till sitt innehåll strider mot lag eller annan författning eller mot bolagsordningen eller har i något viktigare hänseende otydlig eller vilseledande avfattning. Underlåter sökanden att efterkomma föreläggandet, skall anmälningen avskrivas. Underrättelse om denna påföljd skall intagas i föreläggande. Föreligger även efter det yttrande avgivits hinder för registrering och har sökanden haft tillfälle att yttra sig över hindret, skall registrering vägras, om anledning ej förekommer att ge sökanden nytt föreläggande.

Bestämmelserna i första stycket utgör ej hinder för registrering av bolagsstämmobeslut, om rätten till talan mot beslutet gått förlorat enligt 9 kap. 17 § andra stycket.

Registreringsmyndigheten skall genast skriftligen underrätta bolaget när registreringsmyndigheten fattar beslut enligt 4 kap. 13 § andra stycket, 6 kap. 7 § tredje stycket, 13 kap. 6 a eller 18 §, 14 kap. 15 § första stycket, 21 eller 29 § eller 19 kap. 2 §.

Bestämmelserna i första stycket utgör ej hinder för registrering av bolagsstämmobeslut, om rätten till talan mot beslutet gått förlorat enligt 12 kap. 17 § andra stycket.

Registreringsmyndigheten skall genast skriftligen underrätta bolaget när registreringsmyndigheten fattar beslut enligt 10 kap. 22 §, 18 kap. 15 § första stycket, 21 eller 29 § 19 kap. 6 a eller 18 § eller 23 kap. 2 §.

7 §²

En myndighets beslut i tillståndsärendet enligt 2 kap. 1 §, 8

En myndighets beslut i tillståndsärendet enligt 11 kap. 24 §,

¹ Senaste lydelse 1995:1555.

² Senaste lydelse 1995:1555.

kap. 4 eller 11 §, 10 kap. 2 eller 3 § eller 12 kap. 8 § får överklagas till regeringen.

Länsstyrelsens beslut enligt denna lag i annat fall än enligt första stycket får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Ett beslut av registreringsmyndigheten att avskriva anmälan eller vägra registrering enligt 4 § första stycket får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol inom två månader från beslutets dag. Detsamma gäller ett sådant beslut av registreringsmyndigheten som avses i 4 a §, 4 kap. 13 § *andra stycket*, 6 kap. 7 § *tredje stycket*, 13 kap. 18 §, 14 kap. 15 § första stycket, 21 och 29 §§ samt 19 kap. 2 §.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

8 §¹

Beslut av registreringsmyndigheten i ärende enligt 13 kap. 4 a eller 7 § överklagas till tingsrätten i den ort där bolagets styrelse har sitt säte. Skrivelsen med överklagandet skall ges in till registreringsmyndigheten inom tre veckor från dagen för beslutet.

Vid överklaganden av registreringsmyndighetens beslut i ärenden enligt 13 kap. 4 a eller 7 § gäller lagen (1996:242) om domstolsärenden.

13 kap. 4 eller 11 §, 14 kap. 2 eller 3 § får överklagas till regeringen.

Ett beslut av registreringsmyndigheten att avskriva anmälan eller vägra registrering enligt 4 § första stycket får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol inom två månader från beslutets dag. Detsamma gäller ett sådant beslut av registreringsmyndigheten som avses i 4 a §, 10 kap. 22 §, 18 kap. 15 § första stycket, 21 och 29 §§, 19 kap. 18 § samt 23 kap. 2 §.

Beslut av registreringsmyndigheten i ärende enligt 19 kap. 4 a eller 7 § överklagas till tingsrätten i den ort där bolagets styrelse har sitt säte. Skrivelsen med överklagandet skall ges in till registreringsmyndigheten inom tre veckor från dagen för beslutet.

Vid överklaganden av registreringsmyndighetens beslut i ärenden enligt 19 kap. 4 a eller 7 § gäller lagen (1996:242) om domstolsärenden.

¹ Senaste lydelse 1996:256.

23 kap.1 §¹

Till böter eller fängelse i högst ett år döms den som

1. uppsåtligen bryter mot 1 kap. 4 §,
 2. uppsåtligen eller av oaktsamhet underlåter att enligt denna lag föra aktiebok, förteckning enligt 3 kap. 12 § eller hålla aktiebok tillgänglig,
 3. uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot 3 kap. 12 § tredje stycket, 8 kap. 8 § andra stycket andra meningen eller 9 § första stycket andra eller tredje meningen,
 4. uppsåtligen eller av grov oaktsamhet bryter mot 12 kap. 7 eller 9 §.
- Utan hinder av 35 kap. 1 § brottsbalken får påföljd för brott enligt första stycket 4 mot 12 kap. 7 § ådömas, om den misstänkte häktats eller erhållit del av åtal för brottet inom fem år från brottet.
- I fall som avses i 10 kap. 13 § första stycket skall inte följa ansvar enligt 20 kap. 3 § brottsbalken.

2. uppsåtligen eller av oaktsamhet underlåter att enligt denna lag föra aktiebok, förteckning enligt 4 kap. 15 § eller hålla aktiebok tillgänglig,

3. uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot 4 kap. 15 § tredje stycket, 13 kap. 8 § andra stycket andra meningen eller 9 § första stycket andra eller tredje meningen,

4. uppsåtligen bryter mot 11 kap. 4 § andra stycket,

5. uppsåtligen eller av grov oaktsamhet bryter mot 11 kap. 21 eller 26 § eller 16 kap. 7 §.

Utan hinder av 35 kap. 1 § brottsbalken får påföljd för brott enligt första stycket 5 mot 11 kap. 21 § eller 16 kap. 7 § ådömas, om den misstänkte häktats eller erhållit del av åtal för brottet inom fem år från brottet.

I fall som avses i 14 kap. 13 § första stycket skall inte följa ansvar enligt 20 kap. 3 § brottsbalken.

2 §²

Registreringsmyndigheten kan vid vite förelägga verkställande direktören eller styrelseledamot att fullgöra skyldighet enligt denna lag eller annan författning att

1. hos myndigheten göra behörig anmälan för registrering,
2. på bolagets brev, fakturor och orderblanketter lämna sådana
2. på bolagets brev, fakturor och orderblanketter lämna sådana

¹ Senaste lydelse 1994:802.

² Senaste lydelse 1995:1555.

uppgifter som anges i 16 kap. 4 §. uppgifter som anges i 20 kap. 4 §.

Föreläggande enligt första stycket 1 får inte meddelas, om underlåtenheten att göra anmälan medför att bolagsstämmans eller styrelsens beslut förfaller eller bolaget blir skyldigt att träda i likvidation.

Fråga om utdömmande av vite prövas av registreringsmyndigheten.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 1999.

2. Förekommer i lag eller någon annan författning hänvisning till föreskrift som ersatts genom bestämmelse i denna lag, tillämpas i stället den nya bestämmelsen.

3. Aktiebolag, som bildats innan denna lag trätt i kraft, får registreras enligt äldre bestämmelser.

4. Finns i bolag aktier, vilkas röstvärde överstiger tio gånger röstvärdet för samtliga aktier av annat slag, får bolaget ge ut aktier med de röstvärden som tillkommer redan utgivna aktier.

5. Innehåller bolagsordningen förbehåll som avsågs i 3 kap. 3 § i dess äldre lydelse, gäller förbehållet även om det avviker från 3 kap. 18 § denna lag.

6. Äldre bestämmelser om uppgifter i aktiebrev gäller fortfarande i fråga om aktiebrev som givits ut före denna lags ikraftträdande.

7. Vid registrering och verkställande av bolagsstämmobeslut som fattats före denna lags ikraftträdande gäller äldre bestämmelser.

8. Om styrelsen före utgången av år 1998 har fattat beslut om nyemission enligt 4 kap. 14 eller 15 §, emission av skuldebrev enligt 5 kap. 8 eller 9 § eller nedsättning av aktiekapitalet enligt 6 kap. 8 § i dessa paragrafers äldre lydelse, gäller äldre bestämmelser vid registrering av beslutet.

9. Har inlösen av aktier enligt 14 kap. 31 § i dess äldre lydelse påkallats före utgången av år 1998, gäller äldre bestämmelser i fråga om förutsättningarna för inlösen, om bestämmande av lösenbelopp och om förfarandet. Väcks talan mot skiljemännens avgörande efter denna lags ikraftträdande, gäller dock de nya bestämmelserna om sådan talan.

10. Bestämmelserna i 11 kap. 11 § skall tillämpas även på sådana aktier som ett publikt aktiebolag med stöd av 7 kap. 2 § andra stycket i dess äldre lydelse har förvärvat före denna lags ikraftträdande.

Ett privat aktiebolag som med stöd av 7 kap. 2 § andra stycket i dess äldre lydelse förvärvat egna aktier före denna lags ikraftträdande får behålla dessa aktier utan någon tidsbegränsning.

11. Efter utgången av år 1997 kan beslut fattas om ändring av bolagsordningen till överensstämmelse med denna lag. I beslutet skall anges att det gäller från och med den 1 januari 1999.

12. Om en bolagsordning efter utgången av år 1998 strider mot bestämmelse i denna lag, skall styrelsen till första ordinarie bolagsstämma lägga fram förslag till ändring av bolagsordningen till överensstämmelse med bestämmelsen.

2. Förslag till Lag om upphävande av lagen (1987:464) om vissa riktade emissioner i aktiemarknadsbolag m.m.

Härmed föreskrivs att lagen (1987:464) om vissa riktade emissioner i aktiemarknadsbolag m.m. skall upphöra att gälla.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 1999.
 2. Bestämmelserna i den upphävda lagen skall dock alltjämt tillämpas vid registrering och verkställighet av bolagsstämmobeslut som fattats före denna lags ikraftträdande.

3. Förslag till Lag om ändring i lagen (1991:980) om handel med finansiella instrument

Härmed föreskrivs i fråga om lagen (1991:980) om handel med finansiella instrument

dels att 2 kap. 4–6 §§ skall betecknas 2 kap. 13–15 §§,

dels att 2 kap. 1–3 §§ skall ha följande lydelse,

dels att i 2 kap. skall införas nya paragrafer 4–12 §§ samt närmast före 2 kap. 1 och 4 §§ nya rubriker av följande lydelse,

dels att det i lagen närmast före 2 kap. 13 § skall införas rubriken ”Registrering och offentliggörande av prospekt”.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

*Gemensamma bestämmelser om
prospekt*

1 §¹

Vid emissioner som avses i 2 § och erbjudanden som avses i 3 §, som är riktade till en *öppen* krets, skall prospekt upprättas om summan av de belopp som till följd av emissionen eller erbjudandet kan komma att erläggas uppgår till minst 300 000 kronor. Ett sådant prospekt skall innehålla de upplysningar som, med hänsyn till de finansiella instrument som avses, behövs för en välgrundad bedömning av emissionen eller erbjudandet.

Prospekt behöver inte upprättas om

1. emissionen *eller erbjudandet* görs av en stat inom EES,

2. emissionen eller erbjudandet avser andelar i en

Vid emissioner som avses i 2 § och erbjudanden som avses i 3 §, som är riktade till en *vidare* krets, skall prospekt upprättas om summan av de belopp som till följd av emissionen eller erbjudandet kan komma att erläggas uppgår till minst 300 000 kronor. Ett sådant prospekt skall innehålla de upplysningar som, med hänsyn till de finansiella instrument som avses, behövs för en välgrundad bedömning av emissionen eller erbjudandet.

Prospekt behöver inte upprättas om

1. emissionen görs av en stat inom EES,

2. *erbjudandet lämnas av en stat inom EES och inte avser*

¹ Senaste lydelse 1992:1713.

värdepappersfond eller i ett utländskt fondföretag med säte i ett land inom EES,

3. emissionen eller erbjudandet avser fordringsrätter med kortare löptid än ett år,

4. lägsta beloppet som skall erläggas av en enskild investerare är 300 000 kronor eller mer.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Finansinspektionen får meddela föreskrifter om ytterligare undantag från skyldigheten att upprätta prospekt.

fondpapper som givits ut av ett publikt aktiebolag, ett publikt bankaktiebolag eller ett publikt försäkringsaktiebolag,

3. emissionen eller erbjudandet avser andelar i en värdepappersfond eller i ett utländskt fondföretag med säte i ett land inom EES,

4. emissionen eller erbjudandet avser fordringsrätter med kortare löptid än ett år,

5. lägsta beloppet som skall erläggas av en enskild investerare är 300 000 kronor eller mer,

6. emissionen eller erbjudandet omfattas av ett börsprospekt enligt 5 kap. 5 § lagen (1992:543) om börs- och clearingverksamhet som i sin helhet godkänts av börser.

Avser emissionen eller erbjudandet skuldförbindelser, vilka emitteras fortlöpande inom en viss given ram eller återkommande av kreditinstitut som avses i 1 kap. 1 § lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag, behöver prospekt upprättas endast när skuldförbindelser av samma slag ges ut för första gången.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Finansinspektionen får meddela föreskrifter om ytterligare undantag från skyldigheten att upprätta prospekt. *Sådana undantag får inte avse publika aktiebolag, publika bankaktiebolag eller publika försäkringsaktiebolag eller, vid er-*

bjudande om försäljning av fondpapper, aktieägare i sådana bolag.

2 §¹

Vid emission av fondpapper som inte är inregistrerade eller föremål för ansökan om inregistrering vid en börs, skall utgivaren upprätta prospekt.

Vid emission av fondpapper som inte är inregistrerade eller föremål för ansökan om inregistrering vid en börs, skall utgivaren upprätta prospekt (*emissionsprospekt*).

3 §²

Vid erbjudande om köp eller försäljning av finansiella instrument, skall den som lämnar erbjudandet upprätta prospekt.

Vid erbjudande om köp eller försäljning av finansiella instrument skall den som lämnar erbjudandet upprätta prospekt (*erbjudandeprospekt*), om inte annat följer av 5 §.

Särskilda bestämmelser om vissa slag av prospekt

4 §

För publika aktiebolag, publika bankaktiebolag och publika försäkringsaktiebolag samt aktieägare i sådana bolag gäller i fråga om emissionsprospekt och erbjudandeprospekt som avser försäljning även bestämmelserna i 5–12 §§.

5 §

Emissionsprospekt skall upprättas av styrelsen i bolaget. Detsamma gäller erbjudandeprospekt som avser försäljning, om erbjudandet lämnas av aktieägare i

¹ Senaste lydelse 1992:1713.

² Senaste lydelse 1992:558.

bolaget.

Aktieägare som ämnar sälja fondpapper som givits ut av bolaget under sådana förhållanden att prospekt skall upprättas enligt 3 §, skall underrätta styrelsen härom senast sex veckor före den dag då inköp tidigast avses kunna ske.

6 §

Prospekt skall innehålla

1. balansräkningar avseende utgången av de tre senaste räkenskapsår, för vilka årsredovisning och revisionsberättelse avgivits,

2. resultaträkningar för dessa tre räkenskapsår samt

3. ett sammandrag av de uppgifter som bolaget varit skyldigt att ta in i förvaltningsberättelserna för de tre räkenskapsåren.

Om bolaget är ett publikt aktiebolag och skyldigt att upprätta finansieringsanalys som avses i 2 kap. 1 § tredje stycket årsredovisningslagen (1995:1554), skall handlingarna innehålla en sådan analys.

Ett bolag som är skyldigt att upprätta en kapitaltäckningsanalys enligt 2 kap. 1 § tredje stycket lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag, skall till handlingarna också foga en sådan. Är bolaget ett publikt bankaktiebolag, skall kapitaltäckningsanalysen uppfylla kraven i 6 kap. 3 § samma lag.

Bestämmelserna i 3 kap. 5 § andra stycket och tredje stycket

årsredovisningslagen skall tillämpas på prospekt.

Är bolaget ett publikt bankaktiebolag, skall bolaget till redovisningen för de tre senaste räkenskapsåren enligt första stycket lämna uppgifter om utvecklingen av in- och utlåning samt likviditet.

Om bolaget är moderbolag, skall bolaget i prospektet ta in koncernresultaträkning och koncernbalansräkning för de tre senaste räkenskapsåren. När redovisningshandlingar och andra uppgifter för koncern tas in i prospektet får häremot svarande uppgifter för bolaget utelämnas i den mån de kan anses sakna väsentlig betydelse för bedömningen av de fondpapper bolaget ger ut. Dock får bolagets resultaträkning och balansräkning för det senaste räkenskapsåret enligt första stycket inte utelämnas.

7 §

I prospektet skall upplysning lämnas om sådana för bedömningen av bolagets resultat och ställning viktiga förhållanden och händelser i övrigt av betydelse för bolaget, vilka hänför sig till tiden efter den period som omfattas av de i 6 § angivna handlingarna.

Om bolaget är ett publikt aktiebolag eller ett publikt bankaktiebolag och det offentliggör prospektet senare än åtta månader efter utgången av det senaste räkenskapsår, för vilket årsredovisning och revisions-

berättelse avgivits, skall prospektet innehålla uppgifter motsvarande delårsrapport enligt 9 kap. 3 och 4 §§ årsredovisningslagen (1995:1554) och, i förekommande fall, 9 kap. 3 § 3 lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag. Dessa uppgifter skall avse tiden från utgången av nämnda räkenskapsår till en dag som infaller tidigast fyra månader innan prospektet offentliggörs enligt 15 §.

8 §

I prospektet skall följande uppgifter lämnas, nämligen

1. kortfattad historik över bolaget och dess verksamhet,

2. redogörelse för bolagets och, om dotterföretag finns, koncernens verksamhet, råvarutillgångar, produkter och driftställen samt för dess ställning inom branschen,

3. uppgifter om bolagets styrelseledamöter, revisorer och ledande befattningshavare och

4. redogörelse för ägar- och rösträttsförhållanden i fråga om bolagets aktier.

Ett bolag som omfattas av lagen (1994:2004) om kapitaltäckning och stora exponeringar för kreditinstitut och värdepappersbolag skall i prospektet lämna uppgift om kapitaltäckningen enligt nämnda lag och dess betydelse för bolaget.

Uppgifter enligt första stycket 1 får utelämnas av bolag, vilkas

fondpapper är noterade vid en börs eller auktoriserad marknadsplats.

9 §

Ett publikt aktiebolag, som vid offentliggörandet av prospektet inte driver någon verksamhet och inte heller har dotterföretag som driver någon verksamhet, behöver i prospektet endast ta med senast fastställda balansräkning, i förekommande fall koncernbalansräkning, upplysningar enligt 8 § 1, 3 och 4 samt redogörelse för den verksamhet bolaget avser att driva.

10 §

Uppgift i prospekt enligt 6 §, 7 § första stycket samt 8 § skall granskas av bolagets revisorer. Deras berättelse över granskningen skall tas in i prospektet.

11 §

Prospekt skall tillhandahållas på de platser där teckning eller inköpsanmälan tas emot före den dag då teckning eller inköp tidigast kan ske.

12 §

Upprättas prospekt med anledning av erbjudande från aktieägare, får bolaget från aktieägaren uppbära ersättning för sina kostnader för prospektet samt för revisionskostnaden. Uppträder flera aktieägare som säljare, skall kostnaderna

fördelas mellan dem i förhållande till det antal fondpapper av samma slag, som var och en utbjudit till försäljning.

4 kap. Offentliggörande av aktieinnehav

6 §

Ett svenskt eller utländskt aktiemarknadsbolag som förvärvar eller avyttrar egna aktier skall anmäla förvärvet eller avyttringen till svensk börs eller auktoriserad marknadsplats där aktierna är noterade. Uppgifter om förvärvet eller avyttringen skall offentliggöras i den omfattning och på det sätt regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Finansinspektionen föreskriver.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1999.

4. Förslag till Lag om ändring i lagen (1992:543) om börs- och clearingverksamhet

Härmed föreskrivs i fråga om lagen (1992:543) om börs- och clearingverksamhet, att det i lagen skall införas en ny paragraf 5 kap. 5 c § av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 kap. Börsens verksamhet

2 §

En börs skall ha ändamålsenliga regler för hur handeln vid börsen skall gå till.

Börsen skall övervaka handeln och kursbildningen vid börsen och se till att handeln sker i överensstämmelse med denna lag och andra författningar samt med god sed på värdepappersmarknaden.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Finansinspektionen får meddela föreskrifter om vilka regler som skall gälla när ett aktiemarknadsbolag eller utländskt företag genom handel vid börs förvärvar eller avyttrar egna aktier.

5 kap.

5 c §

I fråga om börsprospekt som upprättas av publika aktiebolag, publika bankaktiebolag eller publika försäkringsaktiebolag tillämpas bestämmelserna i 2 kap. 5–11 §§ lagen (1991:980) om handel med finansiella instrument.

Om ett börsprospekt avser skuldförbindelser, vilka emitteras av en utgivare som redan har

fondpapper inregistrerade vid samma börs, tillämpas dock endast 2 kap. 6, 7 och 10 §§ lagen om handel med finansiella instrument på prospektet. Detsamma gäller om emissionen av skuldförbindelserna har helt eller delvis garanterats av någon som redan har fondpapper inregistrerade vid samma börs. Prospektet skall i sådant fall dessutom innehålla uppgifter enligt 2 kap. 6 och 7 §§ samma lag i fråga om garanti-givaren.

Denna paragraf gäller inte börsprospekt avseende skuldförbindelser, vilka emitteras förlöpande inom en viss given ram eller återkommande av kreditinstitut som avses i 1 kap. 1 § lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1999.

5. Förslag till Lag om ändring i bankaktiebolagslagen (1987:618)

Härmed föreskrivs i fråga om bankaktiebolagslagen (1987:618) att 4 kap. 19–26 §§ samt 5 kap. 18 § skall upphöra att gälla.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1999.

6. Förslag till Lag om ändring i försäkringsrörelselagen (1982:713)

Härmed föreskrivs i fråga om försäkringsrörelselagen (1982:713) dels att 4 kap. 20–27 §§ samt 5 kap. 2 § skall upphöra att gälla, dels att 16 kap. 1 § skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

16 kap.

1 §¹

Stiftare, styrelseledamot, verkställande direktör och aktuarie, som vid fullgörandet av sitt uppdrag uppsåtligen eller av oakt-samhet skadar försäkringsbolaget, skall ersätta skadan. Detsamma gäller när skadan vållas aktie-ägare, delägare eller annan genom överträdelse av denna lag, lagen (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag, bolagsordningen eller grunderna.

Stiftare, styrelseledamot, verkställande direktör och aktuarie, som vid fullgörandet av sitt uppdrag uppsåtligen eller av oakt-samhet skadar försäkringsbolaget, skall ersätta skadan. Detsamma gäller när skadan vållas aktie-ägare, delägare eller annan genom överträdelse av denna lag, lagen (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag, 2 kap. 1–3 §§ eller 5–12 §§ lagen (1991:980) om handel med finansiella instrument, 5 kap. 5 c § lagen (1992:543) om börs- och clearingverk-samhet, bolagsordningen eller grunderna.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1999.

¹ Senaste lydelse 1995:1567.

7. Förslag till Lag om ändring i bankrörelselagen (1987:617)

Härmed föreskrivs i fråga om bankrörelselagen (1987:617) att 5 kap. 1 § skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap.

1 §¹

Om en stiftare, huvudman, styrelseledamot eller delegat uppsåtligen eller av oaktsamhet skadar banken då han fullgör sitt uppdrag, skall han ersätta skadan. Detsamma gäller när skadan vållas en aktieägare, en medlem eller någon annan genom överträdelse av denna lag, lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag, bankaktiebolagslagen (1987:618), sparbankslagen (1987:619) eller lagen (1995:1570) om medlemsbanker eller bankens stadgar.

Om en stiftare, huvudman, styrelseledamot eller delegat uppsåtligen eller av oaktsamhet skadar banken då han fullgör sitt uppdrag, skall han ersätta skadan. Detsamma gäller när skadan vållas en aktieägare, en medlem eller någon annan genom överträdelse av denna lag, lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag, bankaktiebolagslagen (1987:618), sparbankslagen (1987:619), lagen (1995:1570) om medlemsbanker, 2 kap. 1–3 §§ eller 5–12 §§ lagen (1991:980) om handel med finansiella instrument eller 5 kap. 5 c § lagen (1992:543) om börs- och clearingverksamhet eller bankens stadgar.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1999.

¹ Senaste lydelse 1995:1572.

8. Förslag till Lag om ändring i aktiekontolagen (1989:827)

Härmed föreskrivs i fråga om aktiekontolagen (1989:827) att 1 kap. 2–4 §§, 2 kap. 3 §, 8 kap. 1 § samt 9 kap. 1 och 4 §§ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

2 §¹

I avstämningsregister skall registreras aktier i avstämningsbolag.

Bestämmelserna i denna lag om aktier tillämpas också på följande rättigheter i avstämningsbolag, nämligen

1. *företrädesrätt att delta i emission som avses i 4 kap. aktiebolagslagen (1975:1385), 4 kap. försäkringsrörelselagen (1982:713) och 4 kap. bankaktiebolagslagen (1987:618),*

2. rätt på grund av teckning av aktier vid nyemission enligt 4 kap. aktiebolagslagen, 4 kap. försäkringsrörelselagen och 4 kap. bankaktiebolagslagen, samt

3. rätt på grund av nyteckning av aktier enligt 5 kap. aktiebolagslagen och 5 kap. bankaktiebolagslagen.

1. *fondaktierätt och teckningsrätt som avses i 6 kap. 3 eller 5 § aktiebolagslagen (1975:1385) samt företrädesrätt att delta i emission som avses i 4 kap. försäkringsrörelselagen (1982:713) och 4 kap. bankaktiebolagslagen (1987:618),*

2. rätt på grund av teckning av aktier enligt 8 kap. aktiebolagslagen, 4 kap. försäkringsrörelselagen och 4 kap. bankaktiebolagslagen, samt

3. rätt på grund av nyteckning av aktier enligt 8 kap. aktiebolagslagen och 5 kap. bankaktiebolagslagen,

I 9 kap. finns bestämmelser om registrering i avstämningsregister av ensidiga skuldförbindelser avsedda för allmän omsättning och andra finansiella instrument.

3 §

För rättigheter som skall registreras enligt denna lag får inte utfärdas aktiebrev, emissionsbevis, interimsbevis

För rättigheter som skall registreras enligt denna lag får inte utfärdas aktiebrev, emissionsbevis, interimsbevis eller *teckningsop-*

¹ Senaste lydelse 1994:505.

eller *optionsbevis* som avses i aktiebolagslagen (1975:1385), försäkringsrörelselagen (1982:713) eller bankaktiebolagslagen (1987:618). Har en sådan handling utfärdats, gäller inte bestämmelserna i dessa lagar för handlingen.

För sådana ensidiga skuldförbindelser avsedda för allmän omsättning som registreras enligt denna lag får inte utfärdas skuldebrev.

4 §

Bankinspektionen skall övervaka att denna lag följs.

Finansinspektionen skall övervaka att denna lag följs.

2 kap.3 §¹

I ett aktiekonto som avses i 2 § skall anges

1. aktieägarens namn, personnummer eller annat identifieringsnummer samt postadress,

2. namn, personnummer eller annat identifieringsnummer samt postadress för panthavare och för den som har en rättighet på grund av sådan inskränkning i rätten att fritt förfoga över aktien som avses i 11,

3. det antal aktier som kontot omfattar med uppgift om aktiernas nominella belopp och för varje aktie huruvida full betalning har erlagts för aktien till avstämningsbolaget,

4. till vilket slag varje aktie hör, om aktier av olika slag kan finnas enligt bolagsordningen,

5. i förekommande fall att aktie av visst slag kan omvandlas till en aktie av annat slag,

6. *förbehåll att aktieägare eller annan skall vara berättigad att lösa aktie som övergår till ny ägare,*

6. *i förekommande fall att aktien omfattas av förbehåll som avses i 3 kap. 7, 13 eller 18 § aktiebolagslagen (1975:1385)*

7. utbetalning som görs vid inlösen av en aktie eller minskning av aktiens nominella belopp eller vid skifte av bolagets tillgångar,

8. i förekommande fall att aktieägaren har förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken med uppdrag som omfattar förvaltning av aktierna eller att aktierna företräds av en förvaltare som förordnats enligt 7 kap. 14 a § bankrörelselagen (1987:617), 5 kap. 15 a § lagen (1992: 1610)

¹ Senaste lydelse 1996:750.

om kreditmarknadsbolag, 6 kap. 3 g § lagen (1991:981) om värdepappersrörelse eller 3 kap. 2 e § försäkringsrörelselagen (1982:713),

9. pantsättning avseende en aktie,

10. konkurs avseende aktieägaren samt utmätning, kvarstad eller betalningssäkring avseende en aktie eller panträtt i aktien,

11. inskränkning i rätten att fritt förfoga över en aktie som avses i 3 kap. 12 och 15 §§ aktiebolagslagen (1975:1385), 3 kap. 12 och 15 §§ försäkringsrörelselagen (1982:713) eller 3 kap. 13 och 16 §§ bankaktiebolagslagen (1987:618),

12. inskränkning enligt 13 kap. 19 § andra stycket eller 14 kap. 21 § andra stycket föräldrabalken.

Har utan återbetalning en aktie dragits in eller det nominella beloppet ändrats, skall detta anges i aktiekontot så snart det kan ske.

8 kap.

1 §¹

Finansinspektionen skall pröva frågor om tillstånd att registreras som förvaltare enligt 9 kap. 5 § denna lag, 3 kap. 10 § *andra stycket* aktiebolagslagen (1975:1385), 3 kap. 10 § *andra stycket* försäkringsrörelselagen (1982:713), 3 kap. 11 § *första stycket* bankaktiebolagslagen (1987:618) och 31 § lagen (1990:1114) om värdepappersfonder.

Finansinspektionen skall pröva frågor om tillstånd att registreras som förvaltare enligt 9 kap. 5 § denna lag, 4 kap. 10 § aktiebolagslagen (1975:1385), 3 kap. 10 § *andra stycket* försäkringsrörelselagen (1982:713), 3 kap. 11 § *första stycket* bankaktiebolagslagen (1987:618) och 31 § lagen (1990:1114) om värdepappersfonder.

Ett tillstånd att registreras som förvaltare får förenas med särskilda villkor för att tillgodose allmänna och enskilda intressen. Ett tillstånd skall återkallas av Finansinspektionen, om ett villkor för tillståndet har åsidosatts och avvikelser är betydande eller om annars förutsättningarna för tillståndet inte längre finns.

Beslut i frågor om tillstånd får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Beslutet skall verkställas även om det har överklagats, om inte domstolen förordnar annat.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

¹ Senaste lydelse 1996:179.

9 kap.1 §¹

På begäran av svensk fysisk eller juridisk person som vill utfärda eller har utfärdat ensidiga skuldförbindelser avsedda för allmän omsättning skall värdepapperscentralen besluta att skuldförbindelserna skall registreras i ett avstämningsregister enligt bestämmelserna i detta kapitel.

Bestämmelserna i detta kapitel om skuldförbindelser skall i tillämpliga delar även gälla

1. företrädesrätt att delta i emission som avses i 5 kap. aktiebolagslagen (1975:1385) och 5 kap. bankaktiebolagslagen (1987: 618), samt

2. konverteringsrätt och optionsrätt till *nyteckning* som avses i 5 kap. aktiebolagslagen och 5 kap. bankaktiebolagslagen.

1. företrädesrätt att delta i emission som avses i 5 kap. bankaktiebolagslagen (1987: 618),

2. konverteringsrätt och optionsrätt till *teckning* som avses i 8 kap. aktiebolagslagen (1975: 1385) och 5 kap. bankaktiebolagslagen, samt

3. rätt som avses i 17 kap. aktiebolagslagen till kommande lösenbelopp för inlöst aktie jämte ränta.

Värdepapperscentralen får besluta att även andra finansiella instrument än sådana som avses i första eller andra stycket eller 1 kap. 2 § första eller andra stycket skall registreras i ett avstämningsregister. Bestämmelserna i detta kapitel om skuldförbindelser skall i tillämpliga delar gälla även i fråga om sådana finansiella instrument.

4 §²

I ett konto för skuldförbindelser som inte är förvaltarregistrerade skall anges

1. namn, personnummer eller annat identifieringsnummer samt postadress för borgenär, panthavare och den som har en rättighet på grund av sådan inskränkning i rätten att fritt förfoga över skuldförbindelsen som avses i 7,

2. skuldbelopp och lånevillkor samt, i förekommande fall, antalet skuldförbindelser och dessas nominella belopp,

¹ Senaste lydelse 1994: 505.

² Senaste lydelse 1992:1244.

3. vid konvertibel fordran och optionsrätt till nyteckning enligt 5 kap. aktiebolagslagen (1975:1385) huruvida utbytes- eller teckningsrätten avser bunden eller fri aktie,

4. verkställd utbetalning av kapitalbelopp eller ränta,

5. huruvida utbyte skett av konvertibel fordran enligt 5 kap. aktiebolagslagen eller 5 kap. bankaktiebolagslagen (1987:618),

6. huruvida utnyttjande skett av optionsrätt vid nyteckning på grund av fordran som är förenad med optionsrätt vid nyteckning enligt 5 kap. aktiebolagslagen eller 5 kap. bankaktiebolagslagen,

7. andra inskränkningar för borgenären att ta emot betalning eller att i övrigt göra betalningsutfästelsen gällande. Kontot skall dessutom innehålla sådana uppgifter som avses i 2 kap. 3 § första stycket 8–10 och 12.

3. verkställd utbetalning av kapitalbelopp eller ränta,

4. huruvida utbyte skett av konvertibel fordran enligt 8 kap. aktiebolagslagen (1975:1385) eller 5 kap. bankaktiebolagslagen (1987: 618),

5. huruvida utnyttjande skett av optionsrätt vid nyteckning enligt 8 kap. aktiebolagslagen,

6. huruvida utnyttjande skett av optionsrätt vid teckning på grund av fordran som är förenad med optionsrätt vid teckning enligt 5 kap. bankaktiebolagslagen,

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 1999.

2. Har bolagsstämman eller styrelsen i ett avstämningsbolag före den 1 januari 1999 fattat beslut om emission enligt 4 eller 5 kap. aktiebolagslagen (1975:1385) i dessa kapitels äldre lydelse, får företrädesrätt att delta i emission som avses i dessa kapitel, konverteringsrätt och optionsrätt till nyteckning samt rätt på grund av nyteckning av aktier enligt 5 kap. aktiebolagslagen i dess äldre lydelse registreras enligt äldre bestämmelser.

1 Kommitténs uppdrag

Genom beslut den 21 juni 1990 tillkallade regeringen en kommitté (Ju 1990:08) med uppdrag att göra en översyn av aktiebolagslagen (Dir. 1990:46). Kommitténs ledamöter, sakkunniga och experter förordnades under hösten 1990 och kommittén höll sitt första sammanträde den 5 december samma år. Kommittén antog då namnet *Aktiebolagskommittén*.

Kommitténs uppdrag omfattar två delar. Kommittén skall först lämna förslag till de ändringar i aktiebolagslagen som föranleds av den europeiska integrationen. Därefter skall kommittén överväga en rad andra frågor som rör aktiebolagslagens utformning.

Kommitténs uppdrag i den första delen omfattade ursprungligen en anpassning av aktiebolagslagen till bl.a. EG:s samtliga bolagsdirektiv. Genom beslut av regeringen den 13 februari 1992 (Dir. 1992:18) överfördes emellertid ansvaret för de redovisningsinriktade bolagsdirektiven till Redovisningskommittén (Ju 1991:07). Samtidigt meddelades att anpassningen till det s.k. revisorsdirektivet skulle utredas i särskild ordning. Kommitténs uppdrag begränsades därigenom till att avse endast de rent bolagsrättsliga direktiven.

Kommittén har avrapporterat den första delen av sitt uppdrag i delbetänkandena (SOU 1992:13) *Bundna aktier* och (SOU 1992:83) *Aktiebolagslagen och EG*.

Den återstående delen av kommitténs uppdrag avser frågor som inte har något omedelbart samband med EG-anpassningen. I direktiven anges kommitténs uppgifter under rubrikerna *Aktiebolagets kapital och finansiella instrument*, *Aktiebolagets organisation*, *Minoritetsskyddet m.m.* och *Andra aktiebolagsrättsliga frågor*. Under sistnämnda rubrik anges särskilt att kommittén bör vara oförhindrad att ta upp även andra frågor avseende aktiebolagsrätten i den mån utredningsuppdraget föranleder det.

På regeringens begäran avrapporterade kommittén i maj 1995 den del av uppdraget som rör bolagorganens roller och ansvar samt därmed sammanhängande frågor rörande skadestånd och straff. Det skedde i delbetänkandet (SOU 1995:44) *Aktiebolagets organisation*.

I förevarande delbetänkande behandlar kommittén lagens bestämmelser om bl.a. bolagsbildning, aktiers överlåtbarhet, ökning och ned-

sättning av aktiekapitalet, aktiebolags förvärv av egna aktier samt inlösen av minoritetsaktier. Kommittén tar i betänkandet också upp frågan om en s.k. erbjudandeplikt bör införas på den svenska aktiemarknaden.

För att inte försvåra ett omedelbart genomförande av de lagförslag som nu läggs fram går förslagen ut på ändringar i 1975 års lag. Avsikten är emellertid att de slutligen skall inordnas i en helt ny lag. Det kompletta lagförslaget kommer att redovisas i kommitténs slutbetänkande.

2 Huvuddragen i gällande rätt

I Sverige finns endast en bolagsform i vilken delägarna inte personligen svarar för bolagets förpliktelser, aktiebolaget. De grundläggande reglerna rörande aktiebolag finns i aktiebolagslagen (1975:1385) och aktiebolagsförordningen (1975:1387).

Aktiebolag kan vara privat aktiebolag eller publikt aktiebolag. Aktiebolagslagen gäller aktiebolag av båda kategorier, om inte annat föreskrivs (1 kap. 2 §).

Skiljelinjen mellan privata och publika aktiebolag bestäms av rätten att vända sig till allmänheten för kapitalanskaffning. Den rätten har endast publika aktiebolag. Ett privat aktiebolag eller en aktieägare i ett sådant bolag får inte genom annonsering söka sprida aktier eller teckningsrätter i bolaget eller av bolaget utgivna skuldebrev eller optionsbevis. Ett privat aktiebolag eller en aktieägare i ett sådant bolag får inte heller på annat sätt söka sprida sådana värdepapper genom att erbjuda fler än 200 personer att teckna eller förvärva värdepapperen. Det senare gäller dock inte om erbjudandet riktar sig enbart till en krets som i förväg har anmält intresse av att få erbjudanden om värdepapper i privata bolag och antalet utbudna poster inte överstiger 200. Begränsningarna gäller inte heller erbjudanden som avser överlåtelse till högst tio förvärvare.

Aktier eller teckningsrätter i ett privat aktiebolag får inte bli föremål för handel på börs eller annan organiserad marknadsplats. Detsamma gäller av bolaget utgivna skuldebrev eller optionsbevis (1 kap. 4 §).

Förbudet för privata aktiebolag att vända sig till allmänheten för kapitalanskaffning är straffsanktionerat. Den som uppsåtligen bryter mot förbudet kan dömas till böter eller fängelse högst ett år (19 kap. 1 §).

I ett aktiebolag svarar aktieägarna inte personligen för bolagets förpliktelser. I bolaget skall därför finnas ett aktiekapital, vars funktion är att garantera att ett visst mått av tillgångar hålls kvar i bolaget. Aktiekapitalet utgörs inte av någon särskild egendom utan syns endast som en post på passivsidan i bolagets balansräkning. Lagen förutsätter att bolaget har tillgångar till ett värde som uppgår till minst summan av bolagets skulder och aktiekapitalet. Är detta fallet sägs aktiekapitalet

vara täckt. Av hänsyn till bolagsborgenärerna får ett aktiebolag inte betala ut vinst till aktieägarna eller återbetala egendom till dessa i samband med nedsättning av aktiekapitalet, om inte aktiekapitalet är till fullo täckt eller skulle komma att sakna full täckning efter utbetalningen. Det är detta som ligger bakom lagens uttryck att aktiekapitalet utgör bundet kapital. Lagen innehåller en rad bestämmelser, som skall garantera att tillgångar svarande mot det bundna kapitalet tillförs och stannar kvar i bolaget.

Aktiekapitalet skall uppgå till minst 100.000 kr i privata aktiebolag och minst 500.000 kr i publika aktiebolag (1 kap. 3 § första stycket).

2.1 Aktiebolags bildande

Aktiebolag bildas av en eller flera stiftare, som anger villkoren för bolagsbildningen. Stiftarna skall därvid beakta att emission till underkurs inte tillåts i samband med bolagsbildning. Betalningen för en aktie får därför inte understiga det belopp på vilket aktien skall lyda (nominella beloppet). Om en aktie skall kunna tecknas med rätt eller plikt att mot aktien tillskjuta annan egendom än pengar eller med rätt eller plikt för bolaget att överta egendom mot annat vederlag än aktier (apport), får värdet på apportegendomen inte sättas högre än det verkliga värdet för bolaget. Endast sådan egendom som är eller kan antas bli till nytta för bolagets verksamhet kan utgöra apportegendom (2 kap. 1 och 2 §§).

Stiftarna skall upprätta en stiftelseurkund som skall innehålla förslag till bolagsordning, uppgift om det belopp som skall betalas för varje aktie samt uppgift om när aktierna skall betalas. Skall bolagsbildningen ske stegvis så att stiftarna först inbjuder till aktieteckning varefter de aktietecknare som godtas av stiftarna kallas till konstituerande stämma på vilken beslut om att bilda bolaget fattas (successivbildning), skall stiftelseurkunden dessutom innehålla uppgift om sättet och tiden för kallelse till den konstituerande stämman (2 kap. 3 §).

I lagen ges detaljerade föreskrifter om vad förslaget till bolagsordning skall innehålla (2 kap. 4 §). Därav framgår bl.a. att i bolagsordningen skall anges aktiekapitalet eller, om detta skall kunna utan ändring av bolagsordningen bestämmas till lägre eller högre belopp, minimikapitalet och maximikapitalet, varvid minimikapitalet ej får vara mindre än en fjärdedel av maximikapitalet. I bolagsordningen kan också tas in andra bestämmelser, under förutsättning att de inte strider mot aktiebolagslagen eller annan lag eller författning.

Sedan stiftelseurkunden upprättats kan aktieteckning ske. Teckning skall ske antingen direkt på stiftelseurkunden eller på en särskild teckningslista (2 kap. 5 §). Det åligger därefter stiftarna att avgöra om aktieteckning skall godtas och hur många aktier som skall tilldelas tecknaren (2 kap. 6 §).

Beslut om bolagets bildande fattas av de godkända aktietecknarna på konstituerande stämma. En förutsättning för att så skall kunna ske är att det vid stämman visas att teckning och tilldelning av aktier skett motsvarande aktiekapitalet eller minimikapitalet enligt stiftelseurkunden. Annars är frågan om bolagets bildande förfallen. Om tecknare med flertalet avgivna röster och två tredjedelar av de vid stämman företrädda aktierna biträder beslut att bilda bolaget, är bolaget bildat (2 kap. 7 §).

Om alla aktier tecknas direkt vid den konstituerande stämman och alla godtagna aktietecknare är ense, kan beslut om bolagets bildande fattas även om kallelse till stämman inte skett (2 kap. 7 § andra stycket). Det betyder i praktiken att de ovan beskrivna momenten i bolagsbildningsförfarandet kan genomföras vid ett och samma tillfälle (simultanbildning).

Bolagsbildningsförfarandet avslutas med att bolaget anmäls för registrering i aktiebolagsregistret hos PRV. Anmälan skall ske senast sex månader efter det stiftelseurkunden undertecknats. Registrering förutsätter för det första att det sammanlagda nominella beloppet av tecknade och tilldelade aktier efter avdrag för aktier som förklarats förverkade och inte övertagits av någon annan (bolagets aktiekapital) motsvarar det i bolagsordningen angivna aktiekapitalet eller uppgår till minimikapitalet. Vidare gäller att det belopp som skall betalas i pengar för de aktier som ingår i bolagets aktiekapital skall vara inbetalat på räkning hos svenskt bankinstitut och att, i förekommande fall all apportegendom skall vara tillförd bolaget.

Om inte registreringsanmälan görs inom den angivna tiden eller om PRV genom lagakraftägande beslut avskrivit sådan anmälan eller vägrat registrering, är frågan om bolagets bildande förfallen (2 kap. 9 §).

Aktietecknare är skyldig att erlagga betalning för sina tecknade aktier i enlighet med villkoren i stiftelseurkunden. Försummar han det, kan styrelsen en månad efter anmaning förklara hans rätt till aktien förverkad (2 kap. 11 §). Inbetalning i pengar på aktie kan fullgöras endast genom insättning på bankräkning, som stiftarna öppnat särskilt för ändamålet. Kvittning av skuld på grund av aktieteckning mot fordran hos bolaget får inte ske (2 kap. 10 §).

Aktiebolag förvärvar rättssubjektivitet genom registrering. En förpliktelse som uppkommer genom åtgärd på bolagets vägnar före regist-

reringen övergår på bolaget endast om den följer av stiftelseurkunden eller tillkommit efter den konstituerande stämman. Om så inte är fallet, svarar de som deltagit i åtgärden eller beslut därom solidariskt för förpliktelsen (2 kap. 13 §).

2.2 Aktier, aktiebrev m.m. och aktiebok

2.2.1 Aktier och aktieslag

En grundläggande regel i aktiebolagslagen är att alla aktier har lika rätt i bolaget. Från denna regel kan undantag göras genom bestämmelse i bolagsordningen, att aktier av olika slag skall finnas eller kunna ges ut (3 kap. 1 § första och andra stycket). Några begränsningar i fråga om antalet aktieslag finns inte.

Det är inte ovanligt att aktiebolag har två eller flera aktieslag som skiljer sig åt i fråga om aktiernas rätt till andel i bolagets tillgångar eller vinst (stam- och preferensaktier) eller i fråga om aktiernas röstvärde. Även andra skillnader mellan aktieslag förekommer.

Avser olikheten mellan aktieslagen akties röstvärde, gäller att ingen aktie får ha ett röstvärde som överstiger tio gånger röstvärdet för annan aktie (3 kap. 1 § femte stycket). Med stöd av övergångsbestämmelser till äldre lag förekommer undantagsvis större röstvärdesskillnader (8 § APL). Aktier utan rösträtt tillåts inte.

Om aktier inte skall medföra lika rätt till andel i bolagets tillgångar eller vinst, skall i bolagsordningen anges vilken företrädesrätt som tillkommer aktieägarna vid ökning av aktiekapitalet (3 kap. 1 § andra stycket).

2.2.2 Aktieöverlåtelse

Aktie kan fritt överlåtas och förvärvas (3 kap. 2 §). Från denna princip medger lagen numera bara ett undantag, nämligen att i bolagsordningen föreskrivs att aktieägare eller annan skall vara berättigad att lösa aktie, som övergår till ny ägare (hembudsskyldighet) (3 kap. 3 §). Det kan i sammanhanget erinras om att överlåtelsebegränsningar i aktieägaravtal saknar verkan mot bolaget.

En aktie representerar enkelt uttryckt en andel i bolaget. För att underlätta överlåtelser av aktier knyts aktierätten som regel till ett papper, ett aktiebrev (3 kap. 4 §). Vill ägaren överlåta aktien skriver han en överlåtelseförklaring på aktiebrevet.

2.2.3 Aktiebok

Styrelsen i ett aktiebolag är skyldig att föra en förteckning över bolagets samtliga aktier och aktieägare (aktiebok). Aktieboken skall upprättas omedelbart efter bolagets bildande. Aktierna upptas i nummerföljd med uppgift om aktieägarens namn, postadress och yrke eller titel. Finns det i bolaget aktier av olika slag, skall av aktieboken framgå till vilket slag varje aktie hör.

När någon företer ett utfärdat aktiebrev och styrker sitt förvärv eller när aktieägare eller annan behörig person anmäler någon annan förändring i förhållande som upptagits i aktieboken, skall styrelsen i aktieboken genast föra in aktieägaren eller göra anteckning om förändringen (3 kap. 7 §).

2.2.4 Avstämningsbolag

Ett aktiebolag kan genom bestämmelse i bolagsordningen uppdra åt ett särskilt bolag, Värdepapperscentralen VPC Aktiebolag (Värdepapperscentralen), att föra bolagets aktiebok och svara för vissa andra därmed sammanhängande uppgifter. I bestämmelsen skall anges att den som på en viss fastställd dag – avstämningsdagen – är införd i aktieboken eller i en särskild förteckning som Värdepapperscentralen skall föra över uppdragstagare, panthavare m.fl. skall anses behörig att ta emot utdelning och, vid fondemission, ny aktie som tillkommer aktieägare samt att utöva aktieägares företrädesrätt att delta i emission (3 kap. 8 §). Bolag med sådant förbehåll i bolagsordningen kallas avstämningsbolag. Övriga bolag brukar kallas kupongbolag.

Beträffande avstämningsbolag kan i aktieboken, i stället för ägaren, antecknas någon som fått ägarens uppdrag att förvalta aktierna (förvaltarregistrering; 3 kap. 10 §). För att kunna registreras som förvaltare krävs tillstånd av Finansinspektionen (8 kap. 1 § aktiekontolagen (1989:827)). Sådant tillstånd får ges bl.a. svenska och utländska banker och värdepappersföretag.

2.2.5 Aktiekonto

I avstämningsbolag får aktiebrev inte utfärdas. I stället skall Värdepapperscentralen för varje avstämningsbolag föra ett särskilt register över bolagets aktier. Avstämningsregistret består av dels en daglig journal, dels aktiekonton – ett eller flera för varje aktieägare. I den

dagliga journalen införs omedelbart alla anmälningar till registret. Om alla villkor för registrering är uppfyllda, görs anteckning också på aktiekonto. Registrering på aktiekonto får i stort sett samma rättsverkningar i avstämningsbolag som innehavet av aktiebrev får i kupongbolag.

Aktiekonton kan, efter Värdepapperscentralens medgivande, föras av bl.a. svenska och utländska banker och värdepappersföretag. Den enskilde aktieägaren väljer själv vilket institut han vill använda. Han vänder sig t.ex. till en bank och begär att vissa aktier som han köpt i ett avstämningsbolag skall registreras på ett aktiekonto i hans namn. Banken prövar då de formella förutsättningarna för att registrera aktierna med ledning av registreringsuppgifter och förvärvshandlingar och vidarebefordrar uppgifterna till VPC. Vill aktieägaren sedan sälja aktierna, vänder han sig till samma bank som kontrollerar att han är registrerad för aktierna innan ärendet går vidare.

2.2.6 Aktiebokens offentlighet

Aktieboken är offentlig. Den skall hållas tillgänglig hos bolaget, inte bara för aktieägare utan för var och en som önskar ta del av den. Om aktieboken förs med dator eller på annat liknande sätt, skall i stället en utskrift av aktieboken på begäran tillhandahållas hos bolaget och, i fråga om avstämningsbolag, även hos Värdepapperscentralen. Utskriften får inte vara äldre än sex månader. Var och en har också rätt att mot ersättning för kostnaderna få en aktuell utskrift av aktieboken eller del av den. När det gäller avstämningsbolag som har mer än en aktieägare, får utskrift av aktieboken inte innehålla uppgifter om aktieägare som inte har mer än femhundra aktier i bolaget (3 kap. 13 §).

Aktiebok eller, om aktieboken förs med dator eller på annat liknande sätt, en utskrift av hela aktieboken avseende förhållandena tio dagar före bolagsstämma, skall alltid hållas tillgänglig för aktieägarna vid bolagsstämma.

Aktieboken är av avgörande betydelse för aktieägares rätt att utöva sina rättigheter i bolaget, framför allt såvitt avser rätten att delta i bolagsstämma. Som huvudregel gäller nämligen, att den som förvärvat en aktie inte får utöva sina rättigheter i bolaget, innan han införts i aktieboken. Kravet på att vara införd i aktieboken gäller dock inte i fråga om rätten till utdelning eller andra ur aktien uppkomna rättigheter som utövas mot företeende eller avlämnande av aktiebrev, kupong eller annat särskilt bevis som ges ut av bolaget (3 kap. 14 §).

2.3 Ökning av aktiekapitalet genom nyemission eller fondemission

Ett aktiebolag kan öka sitt aktiekapital genom nyemission eller fondemission. Vid nyemission tecknas nya aktier mot betalning. Emissionen kan utformas som en kontantemission, varvid betalning skall ske med pengar, eller som en apportemission, varvid som betalning skall tillskjutas annan egendom än pengar. Vid fondemission ges aktier ut eller höjs aktiernas nominella belopp utan ny betalning. Bestämmelser om kapitalökning genom ny- och fondemission finns i 4 kap.

Beslut om ökning av aktiekapitalet genom aktieemission skall som huvudregel fattas av bolagsstämman. Kräver beslutet att bolagsordningen ändras, t.ex. såvitt avser aktiekapitalets storlek, får emissionsbeslutet fattas först efter stämmans beslut om sådan ändring av bolagsordningen (4 kap. 1 § andra stycket). Styrelsen kan besluta om nyemission dels under förutsättning av bolagsstämmans godkännande i efterhand, dels efter bolagsstämmans föregående bemyndigande (4 kap. 14 och 15 §§).

Vid bolagsbildning gäller ett absolut förbud mot underkurs. Ett sådant förbud gäller i princip också vid nyemission. Undantag görs emellertid för bolag vars aktier är noterade vid börs eller auktoriserad marknadsplats. Sådana bolag får emittera aktier till en kurs som ligger under det nominella värdet. En förutsättning är dock att skillnaden mellan vad som skall betalas för de nya aktierna och deras sammanlagda nominella belopp tillförs aktiekapitalet genom överföring från bolagets eget kapital i övrigt eller genom uppskrivning av värdet av anläggningstillgångar, innan beslutet om nyemission registreras (4 kap. 1 § fjärde stycket).

Vid nyemission där de nya aktierna skall betalas med pengar (kontantemission) och vid fondemission har aktieägarna företrädesrätt till de nya aktierna i förhållande till det antal aktier de förut äger, om inte annat föreskrivits i bolagsordningen eller, vid kontantemission, antingen bestäms i emissionsbeslutet eller följer av villkor som meddelats vid emission av skuldebrev (4 kap. 2 §). Emitteras aktier mot apportegendom har aktieägarna inte någon företrädesrätt till teckning.

2.3.1 Nyemission

Förslag till beslut om nyemission skall hållas tillgängligt för aktieägarna under minst en vecka före den bolagsstämma vid vilken beslutet skall fattas. Det skall också sändas till aktieägare, som begär det. I

lagen ges detaljerade föreskrifter om vad förslaget skall innehålla (4 kap. 4–6 §§).

Beslut om nyemission fattas med enkel stämmomajoritet (9 kap. 13 §). Skall emissionen genomföras med avvikelse från aktieägarnas företrädesrätt är emellertid beslutet giltigt endast om det har biträttits av aktieägare med minst två tredjedelar av såväl de avgivna rösterna som de vid stämman företrädde aktierna (4 kap. 2 § andra stycket). Motsvarande majoritetskrav gäller ifråga om stämmans godkännande av en av styrelsen beslutad emission och i fråga om bemyndigande av styrelsen att besluta om nyemission (4 kap. 14 och 15 §§).

I likhet med vad som är fallet vid bolagsbildning är aktieteckning vid nyemission en formbunden rättshandling. Teckning skall ske på teckningslista som innehåller beslutet om nyemission. Lagen medger emellertid även ett förenklat förfarande (simultanteckning), avsett främst för bolag med ett begränsat antal aktieägare. Tecknas alla aktierna av de aktieägare, som enligt lagen, bolagsordningen eller stämmobeslut har företrädesrätt till de nya aktierna, vid den stämma där ökningsbeslutet fattas, behöver teckning inte ske på teckningslista utan kan göras i stämmoprotokollet. Simultanteckning får inte användas i avstämningsbolag.

I avstämningsbolag får i beslutet om nyemission förordnas att teckning i fråga om hela eller viss del av emissionen skall ske genom betalning i stället för på teckningslista (4 kap. 8 §).

När aktieteckningen har avslutats skall styrelsen besluta om tilldelning av nya aktier till aktietecknarna. Aktierna skall genom styrelsens försorg genast tas upp i aktieboken (4 kap. 9 §).

Har för aktiekapitalets ökning bestämts ett visst belopp eller ett lägsta belopp, är beslutet om nyemission förfallet, om beloppet inte tecknats inom teckningstiden (4 kap. 10 §).

Bestämmelserna om betalning av aktie i samband med bolagsbildning äger motsvarande tillämpning vid inbetalning på grund av beslut om nyemission. Kvittning av skuld på grund av aktieteckning mot fordran hos bolaget får dock ske, om bestämmelser därom upptagits i beslutet om nyemission. Detsamma gäller i fråga om bolag, vars bundna egna kapital före emissionen uppgår till minst en miljon kronor, om styrelsen medger kvittning. Sådant medgivande får inte lämnas, om det skulle vara till skada för bolaget eller dess borgenärer (4 kap. 11 §).

Beslut om nyemission skall anmälas för registrering inom sex månader från beslutet. Registrering förutsätter bl.a. att det sammanlagda nominella beloppet av tecknade och tilldelade nya aktier efter avdrag för aktier som förklarats förverkade och inte övertagits av någon

annan (ökningen av aktiekapitalet) uppgår till minst det belopp eller minimibelopp som angetts i emissionsbeslutet. Vad gäller betalningen för aktierna görs en skillnad mellan kontantemission i större respektive mindre bolag samt apportemission. Vid kontantemission i bolag vars bundna egna kapital före emissionen understiger en miljon kronor skall hela det belopp, som skall betalas för aktierna, erläggas genom insättning på bankräkning som bolaget öppnat hos svenskt bankinstitut. Vid kontantemission i bolag, där det egna kapitalet är minst en miljon kronor före emissionen räcker det att hälften av det belopp som skall betalas för de tilldelade nya aktierna har erlagts för att nyemissionen skall få registreras. I sådant fall skall full betalning erläggas inom sex månader från registreringen av nyemissionen. Betalning får i det fallet erläggas direkt till bolaget. Vid apportemission slutligen, gäller att all apportegendom skall vara tillförd bolaget för att nyemissionsbeslutet skall kunna registreras. Genom registreringen är aktiekapitalet ökat (4 kap. 12 §).

2.3.2 Fondemission

Fondemission – som innebär att nya aktier ges ut eller att aktiernas nominella belopp höjs utan ny betalning – kan ske genom överföring till aktiekapitalet av disponibla vinstmedel, uppskrivningsfond eller reservfond eller genom uppskrivning av anläggningstillgångs värde (4 kap. 16 §).

Ett beslut om fondemission skall utan dröjsmål anmälas för registrering och får inte verkställas före registreringen. Aktiekapitalet är ökat när registrering skett.

2.3.3 Emissionsprospekt

När ett publikt aktiebolag eller en aktieägare i ett sådant bolag offentliggör eller på annat sätt till en vidare krets riktar inbjudan att förvärva aktier eller teckningsrätter i bolaget, skall styrelsen upprätta ett emissionsprospekt, om summan av de belopp som till följd av inbjudan kan komma att betalas uppgår till minst 300.000 kronor (4 kap. 18 §).

Oavsett om det är bolaget eller en aktieägare som lämnar erbjudandet, är det styrelsen som ansvarar för emissionsprospektets upprättande och innehåll. Aktieägare som avser att sälja aktier eller teckningsrätter under sådana former att emissionsprospekt skall upprättas,

skall därför underrätta styrelsen härom senast sex veckor före den dag då inköp för första gången skall kunna ske (4 kap. 19 §).

Emissionsprospektet skall innehålla bl.a. bolagets redovisningshandlingar för de tre senaste räkenskapsåren, uppgift om bolagets styrelseledamöter, revisorer och ledande befattningshavare samt redogörelse för ägar- och rösträttsförhållanden i bolaget. Uppgifterna i emissionsprospektet skall granskas av bolagets revisorer. Deras berättelse över granskningen skall tas in i emissionsprospektet (4 kap. 20–24 §§).

Emissionsprospektet skall hållas tillgängligt på de platser, där teckning eller inköpsanmälan tas emot senast tre vardagar före den dag då teckning eller inköp tidigast kan ske (4 kap. 25 §).

Har bolaget upprättat emissionsprospekt med anledning av erbjudande från aktieägare, äger bolaget uppbära ersättning från aktieägaren för sina kostnader för emissionsprospekt och revision (4 kap. 26 §).

Prospektbestämmelser finns också i lagstiftningen om banker och försäkringsbolag samt i finansmarknadslagstiftningen. Beträffande fondpapper som skall inregistreras vid börs eller som är föremål för ansökan om sådan inregistrering gäller prospektbestämmelserna i lagen (1992:543) om börs- och cleringsverksamhet (LBC).

Enligt 4 kap. 1 § LBC får vid en börs ske notering av och handel med alla slags finansiella instrument. Notering av och handel med ett visst finansiellt instrument får dock inte inledas, innan börsen har lämnat sitt godkännande därtill. Fondpapper får godkännas för notering och handel genom att börsen, efter prövning enligt 5 kap. 1 §, beslutar om inregistrering av fondpapperen. För fondpapper, som inte är föremål för inregistrering, får godkännande för notering och handel lämnas endast efter en av börsen enligt närmare bestämmelser i 6 kap. 1 § företagen prövning.

I 5 kap. LBC meddelas bestämmelser om förutsättningar för inregistrering av fondpapper vid börs. Enligt 5 kap. 1 § första stycket sker sådan inregistrering efter ansökan av den som givit ut fondpapperen. Inregistrering får enligt paragrafens andra stycke ske endast om det med hänsyn till marknadsförhållandena för de fondpapper som avses och omständigheterna i övrigt föreligger förutsättningar för en ändamålsenlig börshandel med fondpapperen. Om skyldighet föreligger att upprätta börsprospekt, får enligt 5 kap. 1 § tredje stycket fondpapperen inte inregistreras förrän prospektet har godkänts eller – såvitt avser vissa prospekt som godkänts i annan EES-stat – godtagits av börsen och offentliggjorts av utgivaren.

Enligt 5 kap. 5 § första stycket skall utgivaren av fondpapperen till en ansökan om inregistrering foga en särskild redogörelse för sina

förhållanden (börsprospekt). Prospektet skall innehålla de upplysningar som behövs för att en investerare skall kunna göra en välgrundad bedömning av utgivarens verksamhet och ekonomiska ställning samt av de rättigheter som är förenade med fondpapperen. Skyldighet att upprätta börsprospekt föreligger enligt paragrafens andra stycke inte, om inregistreringen avser fondpapper som är utgivna av stat inom EES eller är andelar i en värdepappersfond eller i utländskt fondföretag med säte i en EES-stat. Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Finansinspektionen får meddela föreskrifter om undantag från skyldigheten att upprätta börsprospekt i de fall då behovet av information har tillgodosetts på något annat sätt. När prospektet har godkänts eller, i fråga om vissa utländska prospekt, godtagits av börsen, skall det, enligt 5 kap. 5 b § tredje stycket, offentliggöras av utgivare.

Av 6 kap. 1 § framgår att notering vid en börs av fondpapper, som inte är föremål för inregistrering, får ske efter ansökan av den som har givit ut fondpapperen. Även i detta fall gäller dock som en allmän förutsättning att marknadsförhållandena och omständigheterna i övrigt är sådana att en ändamålsenlig börshandel kan äga rum med fondpapperen.

Enligt 2 § 1 och 3 förordningen (1992:561) om börs- och clearingsverksamhet skall Finansinspektionen meddela närmare föreskrifter dels om villkoren för inregistrering av fondpapper vid börs enligt 5 kap. 1 § fjärde stycket börslagen, dels om innehållet i börsprospekt enligt 5 kap. 5 § samma lag samt om offentliggörande av sådana prospekt och bl.a. vissa utländska prospekt. Enligt 1 § 3 samma förordning meddelar Finansinspektionen de föreskrifter som behövs om undantag enligt 5 kap. 5 § andra stycket från skyldigheten att upprätta börsprospekt.

Med stöd av förordningen har Finansinspektionen meddelat föreskrifter om börsprospekt (FFFS 1995:21). De detaljerade föreskrifterna innehåller bestämmelser om skyldighet att upprätta börsprospekt och om innehållet i och offentliggörande av sådant prospekt.

Bestämmelser om emissionsprospekt finns också i lagen (1991:980) om handel med finansiella instrument (LHF). Lagen innehåller grundläggande bestämmelser om handel med fondpapper och andra finansiella instrument. Enligt lagmotiven upptar den näringsrättsliga regler som riktar sig till värdepappersmarknadens aktörer (prop. 1990/91:142 s. 82).

Prospekt skall enligt LHF upprättas vid emission av fondpapper, som inte är inregistrerade och inte heller föremål för ansökan om inregistrering vid en börs, samt vid erbjudande om köp eller försäljning av finansiella instrument, om emissionen eller erbjudandet riktas till en öppen krets och summan av de belopp som kan komma att erläggas till

följd av emissionen eller erbjudandet uppgår till minst 300.000 kr. Ett sådant prospekt skall innehålla de upplysningar som, med hänsyn till de finansiella instrument som avses, behövs för en välgrundad bedömning av emissionen eller erbjudandet. Prospekt behöver enligt paragrafen inte upprättas om

1. emissionen eller erbjudandet görs av en stat inom EES,
2. emissionen eller erbjudandet avser andelar i en värdepappersfond eller i utländskt värdepappersföretag med säte i EES-stat,
3. emissionen eller erbjudandet avser fordringsrätter med kortare löptid än ett år, eller
4. lägsta belopp som skall erläggas av en enskild investerare är 300.000 kronor eller mer. Ytterligare undantag kan meddelas av regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, av Finansinspektionen (2 kap. 1 § jämförd med 2 och 3 §§ LHF).

Vid emission av fondpapper skall prospekt upprättas av utgivaren, medan det vid erbjudande om köp eller försäljning av finansiella instrument åligger den som lämnar erbjudandet att upprätta prospekt (2 kap. 2 och 3 §§ LHF).

Prospektet skall lämnas till Finansinspektionen med ansökan om registrering. Ett emissionsprospekt skall godkännas av Finansinspektionen innan det registreras. Om samma fondpapper emitteras i ett eller flera andra länder inom EES, vilkas lagstiftning kräver förhandsgranskning av prospekt, och utgivaren därvid upprättar prospekt enligt reglerna om börsprospekt, skall inspektionen dock inte pröva frågan om godkännande om utgivaren har sitt säte i ett av länderna och fondpapperen emitteras där eller om utgivaren i annat fall har ansökt om godkännande av prospektet i något av länderna (2 kap. 4 § LHF).

Om ett prospekt inte upprättas eller uppfyller de krav som följer av lagen eller de föreskrifter som utfärdats av med stöd av denna eller inte lämnas in till Finansinspektionen, får inspektionen förelägga utgivaren eller den som lämnat erbjudandet att vidta rättelse (prop. 1991/92:113 s. 219). Ett sådant föreläggande kan enligt 6 kap. 3 § 1 förenas med vite.

Enligt 1 § 1 och 2 förordningen (1991:1007) om handel och tjänster på värdepappersmarknaden får Finansinspektionen meddela de föreskrifter som behövs beträffande undantag enligt 2 kap. 1 § tredje stycket LHF från skyldigheten att upprätta prospekt och om innehållet i prospekt enligt 2 kap. 3 § samma lag. Inspektionen meddelar enligt 2 § 1–2 samma förordning närmare föreskrifter om innehållet i prospekt

vid emissioner av fondpapper som avses i 2 kap. 2 § LHF och om offentliggörande av prospekt enligt 2 kap. 6 § första stycket samma lag.

Med stöd av förordningen har Finansinspektionen utfärdat föreskrifter om emissionsprospekt som avses i 2 kap. 2 § LHF och om offentliggörande av prospekt som avses i 2 kap. 3 § samma lag (FFFS 1995:21).

Föreskrifterna om innehållet i emissionsprospekt är detaljerade. De upptar bestämmelser om försäkran av de för prospektet ansvariga och förklaring av revisorer motsvarande vad som gäller för börsprospekt.

Finansinspektionen har inte meddelat några föreskrifter rörande innehållet i sådant prospekt som enligt 2 kap. 3 § skall upprättas vid erbjudanden om köp eller försäljning av finansiella instrument.

2.4 Konvertibla skuldebrev och skuldebrev förenade med optionsrätt till nyteckning

Aktiebolag kan mot vederlag ge ut konvertibla skuldebrev eller skuldebrev förenade med optionsrätt till nyteckning. Karakteristiskt för båda låneformer är att de kan resultera i en ökning av bolagets aktiekapital. Bestämmelser om konvertibla skuldebrev och skuldebrev förenade med optionsrätt till nyteckning finns i 5 kap.

Ett konvertibelt skuldebrev skall innehålla en utfästelse från bolaget att en borgenär har rätt att helt eller delvis byta sin fordran enligt skuldebrevet mot aktier i bolaget.

Ett skuldebrev förenat med optionsrätt till nyteckning skall ge borgenären rätt att teckna aktier i bolaget mot betalning i pengar. Optionsrätten kan knytas till optionsbevis som på utgivningsdagen skall vara fogade vid skuldebreven. Skuldebrevsinnehavaren får emellertid skilja optionsbeviset från skuldebrevet och förfoga över beviset särskilt, om inte i skuldebrevet föreskrivs att beviset får avskiljas först efter viss tid.

Villkoren för utbyte av konvertibler eller nyteckning av aktier med stöd av optionsrätt skall bestämmas så att utbyte eller nyteckning kan ske utan att bolagsordningen ändras. Skulle en konvertering av samtliga skuldebrev eller ett utnyttjande av samtliga optionsrätter medföra exempelvis att aktiekapitalet skulle komma att överstiga det i bolagsordningen angivna maximikapitalet, måste beslut om ändring av bolagsordningen först fattas.

Vid bolagsbildning och nyemission gäller att aktierna inte får tecknas mot betalning som understiger aktiens nominella värde (underkurs).

Detsamma gäller vid emission av konvertibler och skuldebrev förenade med optionsrätt till nyteckning. Vederlaget för ett konvertibelt skuldebrev får inte understiga det nominella beloppet på aktie som skall utlämnas vid utbyte, om inte mellanskillnaden täcks genom kontant betalning vid utbytet. Och i fråga om skuldebrev förenade med optionsrätt till nyteckning gäller de allmänna bestämmelserna om teckning av aktier när optionsrätten utnyttjas. Teckningskursen får således inte understiga det nominella beloppet (5 kap. 1 §).

Vid emission av skuldebrev som skall betalas med pengar har aktieägarna som regel företrädesrätt att teckna sig för förvärv av skuldebrev såsom om emissionen gällde de aktier som kan komma att träda i stället för skuldebreven eller nytecknas på grund av optionsrätt. Emitteras skuldebrev mot apportegendom har aktieägarna inte någon företrädesrätt till teckning (5 kap. 2 § första stycket).

Beslut om emission av skuldebrev fattas som regel av bolagsstämman. Det är emellertid möjligt för styrelsen att besluta om sådan emission dels under förutsättning av bolagsstämmans godkännande i efterhand, dels efter bolagsstämmans bemyndigande. I fråga om förslag till beslut om emission och om kallelse till bolagsstämma äger bestämmelserna om kapitalökning genom nyemission motsvarande tillämpning (5 kap. 3 §).

Beslut om emission av konvertibla skuldebrev eller skuldebrev förenade med optionsrätt till nyteckning fattas med enkel stämmomajoritet (9 kap. 13 §). Skall emissionen genomföras med avvikelse från aktieägarnas företrädesrätt är emellertid beslutet giltigt endast om det har biträtts av aktieägare med minst två tredjedelar av såväl de avgivna rösterna som de vid stämman företrädde aktierna (5 kap. 2 § andra stycket). Motsvarande majoritetskrav gäller i fråga om stämmans godkännande av en av styrelsen beslutad emission och i fråga om bemyndigande av styrelsen att besluta om emission (5 kap. 8 och 9 §§).

Har ett visst belopp eller ett lägsta belopp bestämts för emissionen, är beslutet om emissionen förfallet, om beloppet inte tecknats inom teckningstiden.

Bestämmelserna om betalning av aktie i samband med bolagsbildning gäller i tillämpliga delar även vid emission av konvertibla skuldebrev.

När teckningen av skuldebreven avslutats, skall bolaget genast för registrering anmäla beslutet om emission och det nominella beloppet av det lån som tecknats, om beslutet inte har förfallit på grund av underteckning (5 kap. 7 §).

2.4.1 Konvertering och teckning med stöd av optionsrätt

I emissionsbeslutet och, om styrelsen eller styrelseledamot fått bemyndigande att bestämma vissa emissionsvillkor, styrelsens eller ledamotens beslut härom skall anges tid och villkor för konvertering respektive utnyttjande av optionsrätten till teckning. När tiden är inne verkställs beslutet genom att fordringen enligt skuldförbindelsen helt eller delvis byts (konverteras) mot en eller flera aktier i bolaget eller, i optionsfallet, genom att aktieteckning sker med stöd av optionsrätten.

Aktieteckning med stöd av optionsrätt skall ske på teckningslista som innehåller beslutet om emission av teckningsoptionerna och viss ytterligare information. I avstämningsbolag får i emissionsbeslutet förordnas att teckning i fråga om hela eller viss del av emissionen skall ske genom betalning i stället för på teckningslista (5 kap. 12 §).

Bestämmelserna om betalning av aktie i samband med bolagsbildning äger motsvarande tillämpning vid inbetalning på grund av nyteckning med stöd av optionsrätt. Kvittning av skuld på grund av aktieteckning mot fordran hos bolaget får dock ske, om styrelsen medger det. Sådant medgivande får inte lämnas, om det skulle vara till skada för bolaget eller dess borgenärer (5 kap. 13 §).

Senast tre månader efter det att tiden för utbyte eller nyteckning av aktier gått ut skall styrelsen för registrering anmäla hur många aktier som utgivits i utbyte eller som nytecknats och till fullo betalats. Om utbytestiden eller teckningstiden är längre än ett år, skall anmälan göras senast tre månader efter utgången av varje räkenskapsår under vilket utbyte eller nyteckning har skett.

Registrering förutsätter att bolaget på grund av emissionen tillförts vederlag till ett värde motsvarande minst det sammanlagda beloppet av de aktier som utgivits i samband med konvertering eller, vid nyteckning, att aktierna till fullo betalats.

Genom registreringen är aktiekapitalet ökat med det sammanlagda nominella beloppet av de anmälda aktierna (5 kap. 14 §).

2.4.2 Emissionsprospekt

Bestämmelserna om emissionsprospekt i samband med nyemission tillämpas också när ett publikt aktiebolag eller en aktieägare i ett sådant bolag offentliggör eller på annat sätt till en vidare krets riktar inbjudan att förvärva av bolaget utgivna konvertibla skuldebrev eller skuldebrev förenade med optionsrätt till nyteckning. Skyldighet att upprätta

emissionsprospekt föreligger dock endast om summan av de belopp som kan komma att betalas för de ifrågavarande skuldebrevens uppgår till minst 300.000 kronor (5 kap. 16 §).

2.5 LEO-lagen

Lagen (1987:464) om vissa riktade emissioner i aktiemarknadsbolag m.m. (LEO-lagen) tillämpas när aktiemarknadsbolag eller dotterbolag till sådana bolag fattar beslut om

1. nyemission av aktier eller emission av konvertibla skuldebrev eller skuldebrev förenade med optionsrätt till nyteckning, eller
2. överlåtelse av aktier eller skuldebrev av detta slag som utgivits av ett bolag inom samma koncern.

Med aktiemarknadsbolag förstås svenskt aktiebolag som utgivit aktier, vilka är noterade vid en börs eller auktoriserad marknadsplats (1 §).

I fråga om beslut, som enligt lagen skall fattas eller godkännas av bolagsstämma, gäller att de är giltiga endast om de biträts av aktieägare med minst nio tiondelar av såväl de avgivna rösterna som de på stämman företrädde aktierna (3 §).

Sådana emissioner som avses i 1 § skall för att bli giltiga fattas eller godkännas av bolagsstämman i det emitterande bolaget. Detta krav på stämmogodkännande gäller under två förutsättningar. För det första skall aktieägarna i det emitterande bolaget inte ha företrädesrätt till teckning i förhållande till det antal aktier de förut äger eller i enlighet med vad som förskrivs i bolagsordningen. För det andra skall företrädesrätt till teckning i stället lämnas

1. styrelseledamöter eller suppleanter i det emitterande aktiebolaget eller annat företag i samma koncern,
2. verkställande direktör eller vice verkställande direktör i det emitterande aktiebolaget eller annat företag inom samma koncern,
3. andra anställda i det emitterande aktiebolaget eller annat företag inom samma koncern,
4. make eller sambo till någon som avses i 1–3,
5. omyndiga barn som står under vårdnad av någon som avses i 1–3, eller

6. juridiska personer över vilka någon som avses i 1–5 ensam eller tillsammans med annan som avses där har ett bestämmande inflytande. Bestämmelsen gäller dock inte aktier som emitteras för att infria bolagets utfästelse i konvertibla skuldebrev eller i optionsrätter till nyteckning (4 §).

Om en emission beslutas i ett dotterbolag som inte är aktiemarknadsbolag fordras för emissionsbeslutets giltighet dessutom, att det godkänns av bolagsstämman i det aktiemarknadsbolag som är moderbolag i koncernen (5 §).

Har ett aktiebolag emitterat med lagen avsedda aktier eller skuldebrev med företrädesrätt till teckning för ett annat aktiebolag i samma koncern, får det senare aktiebolaget inte överlåta aktierna eller skuldreven eller till skuldreven hörande optionsrätter till någon i den med 4 § punkterna 1–6 avsedda insiderekretsen, utan att beslut om detta har fattats av bolagsstämman i det överlåtande bolaget. Är det överlåtande bolaget ett dotterbolag som inte är aktiemarknadsbolag, fordras för överlåtelsens giltighet dessutom att den godkänns av bolagsstämman i det aktiemarknadsbolag som är moderbolag i koncernen (6 §).

Ett moderbolag får inte heller i övrigt överlåta aktier i ett dotterbolag till någon i den med 4 § 1–6 avsedda insiderekretsen, utan att beslut om detta har fattats av bolagsstämman i moderbolaget. Om det överlåtande moderbolaget inte är ett aktiemarknadsbolag men har ett moderbolag som är det, fordras för överlåtelsens giltighet dessutom att den godkänns av bolagsstämman i det sistnämnda moderbolaget (7 §).

Överlåtelser av aktier, skuldebrev eller optionsrätter som sker i strid med 6 eller 7 § är ogiltiga (8 §).

2.6 Nedsättning av aktiekapitalet

Aktiebolag får sätta ned sitt aktiekapital, dock ej under det lägsta belopp som lagen föreskriver. Eftersom aktiekapitalets funktion är att garantera att ett visst mått av tillgångar hålls kvar i bolaget får nedsättning ske endast under iakttagande av detaljerade regler, som syftar till att skydda bolagsborgenärerna. Dessa regler finns i 6 kap.

Nedsättning av aktiekapitalet får ske för

1. avsättning till omedelbar täckning av förlust enligt fastställd balansräkning, om förlusten inte kan täckas av fritt eget kapital,
2. återbetalning till aktieägarna, eller

3. avsättning till reservfond eller till fond att användas enligt beslut av bolagsstämman.

Nedsättning för återbetalning till aktieägarna, avsättning till reservfond eller till fond att användas enligt beslut av bolagsstämman får inte avse större belopp än att full täckning finns för det bundna egna kapitalet efter nedsättningen.

Nedsättning av aktiekapitalet kan genomföras genom

1. inlösen eller sammanläggning av aktier,
2. indragning av aktier utan återbetalning, eller
3. minskning av aktiernas nominella belopp med eller utan återbetalning (6 kap. 1 §).

Beslut om nedsättning av aktiekapitalet fattas av bolagsstämman, om inte annat följer av förbehåll i bolagsordningen om inlösen av aktier. Kräver beslutet att bolagsordningen ändras, får nedsättningsbeslutet fattas först efter stämmans beslut om sådan ändring av bolagsordningen.

Nedsättning för återbetalning till aktieägarna, avsättning till reservfond eller till fond att användas enligt beslut av bolagsstämman får beslutas endast efter förslag eller godkännande av styrelsen.

De regler om tillhandahållande av handlingar före stämman som gäller vid nyemission skall i tillämpliga delar följas också vid nedsättning av aktiekapitalet. Det innebär bl.a. att styrelsens förslag till nedsättningsbeslut och, om årsredovisningen inte behandlas på stämman, vissa redovisningshandlingar skall finnas tillgängliga för aktieägarna och läggas fram på stämman. Kallelsen till stämman skall alltid ange nedsättningsförslagets huvudsakliga innehåll (6 kap. 2 §).

Bolagsstämmans beslut om nedsättning är som huvudregel giltigt endast om det har biträts av aktieägare med två tredjedelar av såväl de avgivna rösterna som de vid stämman företrädde aktierna. Majoritetskravet motsvarar vad som krävs för ändring av bolagsordningen, som inte påverkar redan utgivna aktiers rätt. Stämmobeslut om nedsättning med stöd av inlösenförbehåll i bolagsordningen kan dock fattas med enkel majoritet. Innebär nedsättningen att rättsförhållandet mellan redan utgivna aktier rubbas, krävs för stämmans beslut ännu mer kvalificerad majoritet (6 kap. 2 a §).

Nedsättningsbeslut skall inom fyra månader anmälas för registrering (6 kap. 4 §). Skall nedsättningsbeloppet användas för omedelbar täckning av förlust enligt fastställd balansräkning, är aktiekapitalet nedsatt

när beslutet registrerats. Bolaget blir därmed också underkastat vissa begränsningar i sina utdelningsmöjligheter. Innan tre år förflutit från registreringen får vinstutdelning beslutas endast om rätten ger tillstånd därtill eller om aktiekapitalet ökats med minst nedsättningsbeloppet (6 kap. 5 §).

Skall nedsättningsbeloppet helt eller delvis användas för återbetalning till aktieägarna, avsättning till reservfond eller till fond att användas enligt beslut av bolagsstämman, får nedsättningsbeslutet inte verkställas utan rättens tillstånd, såvida inte samtidigt bolaget genom nyemission tillförs ett belopp som minst motsvarar nedsättningsbeloppet. Rätten skall kalla bolagets borgenärer, såväl kända som okända, med föreläggande för den som vill bestrida ansökningen att senast viss dag skriftligen hos rätten anmäla detta vid äventyr att han annars anses ha medgivit ansökningen. Bestrids inte ansökan eller får de borgenärer som bestrider den full betalning eller betryggande säkerhet för sina fordringar, skall tillstånd meddelas (6 kap. 6 §).

Bifaller rätten ansökan om att få verkställa nedsättningsbeslut, är aktiekapitalet nedsatt när beslutet registrerats. Avslår rätten ansökan, skall registreringsmyndigheten förklara nedsättningsbeslutet förfallet (6 kap. 7 §).

I aktiebolag, vars bolagsordningen innehåller föreskrift om minimi- och maximikapital kan i bolagsordningen även tas in förbehåll att aktiekapitalet kan nedsättas genom inlösen av aktier (6 kap. 8 §).

2.7 Förvärv av egna aktier och upptagande av vissa penninglån

2.7.1 Förvärv av egna aktier

Ett aktiebolag får inte teckna, förvärva eller som pant ta emot egen aktie. Förvärv av egen aktie tillåts dock i tre undantagsfall, nämligen vid övertagande av affärsrörelse där aktien ingår i rörelsen, vid inlösen av aktie på grund av maktmissbruk och vid inrop på auktion av aktie som har utmätts för företagets fordran. En på detta sätt förvärvad aktie skall, om den inte har dragits in genom nedsättning av aktiekapitalet, avyttras så snart det kan ske utan förlust, dock senast tre år efter förvärvet. Aktie som inte har avyttrats inom tre år från förvärvet är ogiltig. Bolaget skall sätta ned aktiekapitalet med aktiens nominella belopp (7 kap. 1 och 2 §§).

2.7.2 Upptagande av vissa penninglån

Ett aktiebolag får inte ta upp penninglån på villkor att lånet skall betalas på annat sätt än med ett nominellt penningbelopp eller med ett penningbelopp som bestäms med hänsyn till förändringar i penningvärdet. Det är alltså inte möjligt för ett aktiebolag att ge ut exempelvis obligationer som medför rätt till återbetalning i förhållande till andelen i bolagets förmögenhet eller till marknadskursen på aktierna vid tiden för uppsägning av lånet eller bolagets likvidation. Förbudet träffar inte konvertibla skuldebrev.

En annan typ av lån är vinstandelslån vid vilka bolaget ger ut obligationer eller andra skuldebrev med rätt till ränta, vars storlek är helt eller delvis beroende av utdelningen till aktieägare i bolaget eller bolagets vinst. Sådana lån är tillåtna, under förutsättning att de beslutas av bolagsstämman eller, efter bolagsstämmans bemyndigande, av styrelsen (7 kap. 3 §).

2.8 Inlösen av minoritetsaktier

Aktiebolagslagens bestämmelser om inlösen av minoritetsaktier är intagna i 14 kap. 31–35 §§.

Den grundläggande bestämmelsen återfinns i 31 § första stycket, enligt vilket ett moderbolag som självt eller tillsammans med dotterföretag äger mer än nio tiondelar av aktierna med mer än nio tiondelar av röstetalet för samtliga aktier i ett dotterbolag, har rätt att av de övriga aktieägarna i dotterbolaget lösa in återstående aktier. Den vars aktier kan lösas in har rätt att få sina aktier inlösta av moderbolaget.

I paragrafens andra stycke föreskrivs, att tvist om rätt eller skyldighet till inlösen eller om lösenbeloppet skall prövas av tre skiljemän. Förfarandet inför dem skall i huvudsak följa reglerna i lagen (1929:145) om skiljemän. Bestämmelserna i 18 § andra stycket nämnda lag om den tid, inom vilken skiljedom skall meddelas, gäller dock inte. Kostnaderna för skiljemannaförfarandet skall bäras av moderbolaget, om inte skiljemännen på särskilda skäl ålägger någon annan aktieägare att svara för dessa kostnader. Part som är missnöjd med skiljedomen har rätt att inom sextio dagar från det att han fått del av domen väcka talan vid tingsrätten i den ort där dotterbolagets styrelse har sitt säte.

Paragrafens tredje stycke upptar den s.k. särregeln. Enligt denna gäller, att om moderbolaget förvärvat större delen av sina aktier i dotterbolaget på grund av inbjudan till en vidare krets att till moder-

bolaget överlåta sådana aktier mot visst vederlag, skall lösenbeloppet motsvara vederlaget, om inte särskilda skäl föranleder annat.

Om moderbolaget vill lösa in aktier i dotterbolag enligt 31 § och överenskommelse inte kan träffas, skall moderbolaget hos dotterbolagets styrelse begära att tvisten hänskjuts till skiljemän samt uppge sin skiljeman. Dotterbolagets styrelse skall efter en sådan begäran genom kungörelse i bl.a. Post- och Inrikes Tidningar anmoda aktieägare, mot vilka lösningsanspråk riktas, att skriftligen uppge sin skiljeman till dotterbolaget inom två veckor från kungörelsen. Anmodan skall även sändas med post till aktieägare, vars adress är känd för dotterbolaget.

Har inte samtliga i aktieboken införda aktieägare, mot vilka lösningsanspråk riktas, inom föreskriven tid uppgivit gemensam skiljeman, skall dotterbolagets styrelse hos rätten begära förordnande av god man. Gode mannen skall hos rätten ansöka om förordnande av gemensam skiljeman samt i tvisten bevaka frånvarande aktieägares rätt (14 kap. 32 §).

Är det ostridigt mellan parterna i en inför skiljemän eller domstol anhängig tvist om inlösen att lösningsrätt föreligger eller förklaras i lagakraftvunnen dom att sådan rätt föreligger utan att lösenbeloppet samtidigt fastställs, är aktieägarna skyldiga att till moderbolaget överlämna sina aktiebrev med påskrift om överlåtelse eller, i fråga om aktier i avstämningsbolag, att låta moderbolaget registreras som ägare till aktierna enligt bestämmelserna i aktiekontolagen, allt under förutsättning att moderbolaget ställer av skiljemännen eller, om tvisten prövas av domstol, av domstolen godkänd säkerhet för kommande lösenbelopp jämte ränta. Aktieägare har rätt till skälig ränta på lösenbeloppet för tiden från det säkerhet ställts till dess lösenbeloppet förfaller till betalning (14 kap. 33 §).

Har moderbolaget erbjudit fastställt lösenbelopp åt aktieägare utan att denne överlämnat sina aktiebrev eller, beträffande avstämningsbolag, låtit registrera moderbolaget som ägare, skall moderbolaget genast nedsätta lösenbeloppet enligt lagen (1927:56) om nedsättning av pengar hos myndighet. Något förbehåll om rätt att återta det nedsatta beloppet får därvid inte göras (14 kap. 34 §).

Om säkerhet ställts enligt 33 § eller nedsättning skett enligt 34 §, är moderbolaget ägare till aktierna. Innan aktiebrev i ett dotterbolag som inte är avstämningsbolag överlämnats till moderbolaget, medför breven i sådant fall endast rätt för innehavaren att mot överlämnande av breven till moderbolaget eller länsstyrelsen få ut lösenbeloppet jämte ränta.

Har aktiebrev inte överlämnats inom en månad från det att moderbolaget blivit ägare till aktien, kan nytt till moderbolaget ställt aktiebrev utfärdas med uppgift att det ersätter äldre brev. Om det äldre aktiebrevet därefter överlämnas till moderbolaget, skall det lämnas till dotterbolaget för att makuleras. När säkerhet ställts eller nedsättning skett, skall aktier i avstämningsbolag på begäran av moderbolaget registreras med detta som ägare enligt bestämmelserna i aktiekontolagen (14 kap. 35 §).

3 EG:s bolagsrätt och vissa utländska rättsordningar

3.1 EG:s bolagsdirektiv

Den aktiebolagsrättsliga lagstiftningen i Europa påverkas i stor utsträckning av EU:s strävan att harmonisera det bolagsrättsliga regelverket inom unionen. Harmoniseringsarbetet påbörjades under 1960-talet och har successivt blivit allt mer omfattande. Det har genom tillkomsten av nya medlemsstater också kommit att omfatta allt fler länder.

Harmoniseringen sker med hjälp av direktiv som ålägger medlemsstaterna att dels anpassa sin bolagsrättsliga lagstiftning till direktivens krav, dels underlåta sådana framtida ändringar av lagstiftningen att dessa krav inte längre uppfylls. Hittills har nio s.k. bolagsdirektiv utfärdats. Därutöver har Kommissionen lagt fram förslag till fyra direktiv, som ännu inte antagits.

För de delar av aktiebolagsrätten som Kommittén behandlar i förevarande delbetänkande är framför allt det första och andra bolagsdirektivet av intresse. Kommittén har utförligt behandlat dessa direktiv i delbetänkandet (SOU 1992:83) Aktiebolagslagen och EG. Här skall därför endast erinras om direktivens huvudsakliga innehåll. Kommittén redogör också kortfattat för EG:s prospektdirektiv.

3.1.1 Första bolagsdirektivet

Det första bolagsdirektivet (68/151/EEG) utfärdades år 1968. Det skall tillämpas på såväl aktiebolag som den särskilda bolagsform utan personligt ansvar som i flertalet medlemsstater förekommer vid sidan av det traditionella aktiebolaget (jfr t.ex. i Tyskland: Aktiengesellschaft respektive Gesellschaft mit beschränkter Haftung). I länder som skiljer mellan publika och privata aktiebolag skall direktivet tillämpas på båda kategorier (jfr t.ex. i Storbritannien: public respektive private limited liability company).

Direktivets bestämmelser kan materiellt sett indelas tre avsnitt. Det första avsnittet (art. 2–6) upptar omfattande och detaljerade krav på offentliggörande av handlingar och uppgifter rörande bolag. Det anger vilka uppgifter som skall offentliggöras, det sätt på vilket det skall ske samt vilken rättsverkan offentliggörandet skall ha. Det andra avsnittet (art. 7–9) upptar bestämmelser om bolagsorganens möjlighet att förplikta bolaget mot tredje man. Slutligen ges i direktivets tredje avsnitt (art. 11–12) bestämmelser om de grunder på vilka ett bolag får förklaras ogiltigt.

Det första bolagsdirektivet är, med något enstaka undantag bland de senast tillkomna medlemsstaterna, sedan länge implementerat i samtliga medlemsstater.

3.1.2 Andra bolagsdirektivet

Det andra bolagsdirektivet (77/91/EEG) utfärdades år 1976. Det skall tillämpas på aktiebolag, men inte på den särskilda bolagsformen utan personligt ansvar. Medlemsstater som skiljer mellan publika och privata aktiebolag är skyldiga att tillämpa direktivet på publika aktiebolag.

Direktivet består materiellt sett av sju avsnitt. Det första avsnittet (art. 2–5) behandlar bolagsbildning. Där uppställs bl.a. vissa minimikrav på innehållet i stiftelseurkund och bolagsordning. Det skall av dessa dokument bl.a. framgå hur stort aktiekapital bolaget har och hur detta är fördelat på aktier av olika slag.

Det andra avsnittet (art. 6–14) behandlar aktiekapitalets minsta storlek och inbetalning. Där föreskrivs bl.a. att aktiekapitalet skall uppgå till minst 25.000 ecu, att aktierna i samband med en bolagsbildning inte får ges ut till underkurs och att betalning motsvarande minst en fjärdedel av aktiens nominella belopp måste erläggas i samband med bolagsbildningen.

Direktivets tredje avsnitt (art. 15–17) handlar om utbetalning av bolagets medel. Bestämmelserna anger dels inom vilka ramar bolaget kan betala ut medel till aktieägarna, dels under vilka förutsättningar aktieägare som mottagit en utbetalning i strid med dessa bestämmelser skall kunna bli återbetalningsskyldiga.

I direktivets fjärde avsnitt (art. 19–24 a) finns bestämmelser om aktiebolags förvärv och innehav av egna aktier. Huvudfrågan, om förvärv av egna aktier över huvud skall vara tillåtna, överlämnas till varje medlemsstat att själv besluta om. Direktivbestämmelserna är utformade som minimikrav som skall uppfyllas av lagstiftningen i de med-

lemsstater som tillåter förvärv av egna aktier. Bland dessa minimikrav märks att förvärv av egna aktier som huvudregel skall kunna ske endast efter beslut av bolagsstämman eller med stöd av stämmans bemyndigande, att förvärv av egna aktier inte får leda till att bolagets nettotillgångar efter förvärvet understiger summan av aktiekapital och icke utdelningsbara reserver samt att det nominella värdet av ett bolags sammanlagda innehav av egna aktier inte får överstiga tio procent av bolagets aktiekapital.

Bestämmelserna rörande bolags förvärv av egna aktier kompletteras sedan år 1992 med bestämmelser avsedda att begränsa dotterbolags möjligheter att förvärva aktier i sitt moderbolag (92/101/EEG).

Direktivets femte avsnitt (art. 25–29) behandlar ökning av aktiekapitalet. Där föreskrivs bl.a. att beslut om aktiekapitalets ökning skall fattas av bolagsstämman eller, efter stämmans bemyndigande, av annat bolagsorgan samt att aktieägarna vid nyemission av aktier som skall betalas med kontanter, som huvudregel skall ha företrädesrätt att teckna de nya aktierna. Beslut om avvikelse från företrädesrätten skall fattas av bolagsstämman med kvalificerad majoritet (jfr art. 40).

Direktivets sjätte avsnitt (art. 30–39) behandlar nedsättning av aktiekapitalet. Bestämmelserna innebär bl.a. att beslut om nedsättning skall fattas av bolagsstämman och att stämmans beslut skall anses giltigt endast under förutsättning att det fattats med kvalificerad majoritet (jfr art. 40). Direktivet kräver också att bolagets borgenärer erbjuds ett tillfredsställande skydd i samband med nedsättning av aktiekapitalet.

Det sjunde och materiellt sett sista avsnittet i direktivet (art. 40–42) upptar dels vissa majoritetskrav för bolagsstämmans beslut i de frågor som behandlas i direktivet, dels ett allmänt hållet krav på likabehandling av bolagets aktieägare.

Även andra bolagsdirektivet är, med något enstaka undantag bland de senast tillkomna medlemsstaterna, implementerat i samtliga medlemsstater.

3.2 EG:s prospektdirektiv

EG har beträffande prospekt avseende teckning eller förvärv av värdepapper utfärdat direktiv om två slag av prospekt. Det är dels sådana prospekt som skall upprättas vid inregistrering av värdepapper vid fondbörs (börsprospekt), dels sådana prospekt som skall upprättas vid erbjudanden till allmänheten (emissionsprospekt).

Regler om börsprospekt har meddelats i det s.k. andra börsdirektivet (80/390/EEG), som utfärdades 1980. Direktivet syftar till samordning av kraven på upprättande, granskning och spridning av prospekt som skall offentliggöras vid upptagande av värdepapper till officiell notering vid fondbörs. Enligt direktivet är en förutsättning för inregistrering av värdepapper vid en fondbörs att ett prospekt har godkänts av en behörig myndighet och därefter offentliggjorts. I direktivet meddelas regler om innehållet i prospektet. Det andra börsdirektivet har ändrats genom tre senare direktiv. Det första ändringsdirektivet (87/345/EEG) innehåller regler om ömsesidigt godtagande mellan medlemsstater av börsprospekt och om vilket lands myndigheter som skall granska och godkänna ett prospekt för det fall att ansökan om inregistrering görs samtidigt i flera medlemsstater. Enligt det andra ändringsdirektivet (90/211/EEG) skall ett emissionsprospekt under vissa förutsättningar kunna godtas som ett börsprospekt. Det tredje ändringsdirektivet (94/18/EG) behandlar möjligheten för en medlemsstat att medge undantag från kravet på offentliggörande av prospekt i fråga om emittenter, vilkas värdepapper redan har upptagits till officiell notering i en annan medlemsstat.

Det s.k. prospektdirektivet (89/298/EEG) syftar till en harmonisering av kraven på upprättande, granskning och spridning av prospekt som skall offentliggöras när överlåtbara värdepapper erbjuds allmänheten. I direktivet meddelas minimikrav för prospekt avseende värdepapper som i en eller flera medlemsstater erbjuds allmänheten och som inte redan är inregistrerade vid en börs i den stat där erbjudandet lämnas. Direktivet innehåller också regler om ömsesidigt godkännande mellan medlemsstater av emissionsprospekt och om godtagande av emissionsprospekt som börsprospekt.

Av ingressen till såväl det andra börsdirektivet som prospektdirektivet framgår, att de är avsedda att bereda ett likformigt minimiskydd åt investerare i medlemsstaterna.

3.3 Tyskland

I Tyskland finns sedan länge två bolagsformer utan personligt ägaransvar. Vid sidan av det traditionella aktiebolaget, Aktiengesellschaft (AG), som används huvudsakligen av mycket stora företag, finns bolagsformen Gesellschaft mit beschränkter Haftung (GmbH), vilken typiskt sett används av små och medelstora företag med en begränsad ägarkrets. Karakteristiskt för den tyska aktiebolagslagen, Aktiengesetz vom 6. September 1965, är att den i stor utsträckning upptar tvingande

och detaljerade bestämmelser. GmbH-lagen, GmbH-Gesetz vom 20. April 1892, erbjuder delägarna en större frihet att i bolagsavtalet reglera framför allt de interna förhållandena i bolaget. Totalt finns det i Tyskland omkring 3.000 AG och 500.000 GmbH.

3.3.1 Aktiengesellschaft

Ett Aktiengesellschaft är en juridisk person, vars ägare inte bär något personligt betalningsansvar för bolagets förpliktelser. Till skydd för bolagets borgenärer upptas därför i lagen utförliga kapitalskyddsregler, som skall garantera att tillgångar svarande mot ett i bolagsordningen angivet aktiekapital tillförs och stannar kvar i bolaget. Aktiekapitalet skall uppgå till minst 100.000 DM.

3.3.1.1 Bolagsbildning

Ett Aktiengesellschaft kan bildas endast genom simultanbildning. Successivbildning är inte längre tillåten i tysk rätt. Det är också möjligt att omvandla ett företag, som drivs i annan associationsform till ett Aktiengesellschaft. Bestämmelser därom finns i särskild lag (Umwandlungsgesetz).

Simultanbildning tillgår i princip så att en eller flera stiftare, upprättar en stiftelseurkund och en bolagsordning, förvärvar samtliga aktier i bolaget och anmäler bolaget för registrering i bolagsregistret. Konstituerande stämma behöver inte hållas. Stiftarna utser bolagets första styrelse (Aufsichtsrat), som i sin tur utser bolagets verkställande ledning (Vorstand). Stiftarna utser också bolagets första revisor (Abschlussprüfer).

Registrering av bolaget kan ske under förutsättning att ett belopp motsvarande en fjärdedel av det nominella beloppet och i förekommande fall hela överkursen erlagts för varje aktie i bolaget, som emitterats mot kontant betalning. Har aktier emitterats mot apportegendom skall som huvudregel all sådan egendom vara tillförd bolaget vid registreringstillfället. Genom registreringen vinner bolag rättssubjektivitet.

3.3.1.2 Aktier, aktieslag m.m.

Alla aktier i ett Aktiengesellschaft har lika rätt i bolaget, om inte i bolagsordningen tagits in en föreskrift om aktier av olika slag med

olika rätt i bolaget. Skillnader mellan aktieslag kan i princip föreligga beträffande såväl ekonomiska rättigheter (stam- och preferensaktier) som förvaltningsrättigheter. I praktiken lämnar emellertid lagen ett mycket begränsat utrymme för aktier som skiljer sig åt i fråga om förvaltningsrättigheter, exempelvis rösträtt på bolagsstämman.

Alla aktier i ett Aktiengesellschaft har som huvudregel samma röstvärde. Från denna regel finns två undantag. För det första kan i bolagsordningen föreskrivas att det i bolaget skall finnas stam- och preferensaktier. Preferensaktierna kan ha samma röstvärde som stamaktierna, men kan också helt sakna röstvärde. Rösträttslösa preferensaktier får inte representera mer än hälften av bolagets nominella aktiekapital. För det andra kan ett Aktiengesellschaft efter tillstånd från behörig delstatsmyndighet ge ut stamaktier med olika röstvärden. Sådant tillstånd kan ges för att värna om viktigare samhällsekonomiska intressen. I praktiken förekommer stamaktier med olika röstvärden i mycket begränsad utsträckning.

En aktie i ett Aktiengesellschaft kan vara namnaktie eller innehavaraktie. I praktiken förekommer i stort sett uteslutande innehavaraktier, vilka till skillnad från namnaktier kan överlåtas utan påskrift (indossament).

En grundläggande aktiebolagsrättslig princip är att aktier fritt kan överlåtas och förvärvas. Från denna princip görs i den tyska aktiebolagslagen bara två, i praktiken mindre betydelsefulla, undantag. För det första följer vissa begränsningar i rätten att fritt förvärva aktier av reglerna rörande aktiebolags förvärv av egna aktier. För det andra kan namnaktier – men inte innehavaraktier – underkastas överlåtelsebegränsningar genom en samtyckesklausul i bolagsordningen.

3.3.1.3 Ökning av aktiekapitalet

Aktiekapitalet i ett Aktiengesellschaft kan ökas genom ny- och fondemission. Nyemission kan vara kontant- eller apportemission.

Beslut om nyemission fattas av bolagsstämman. Beslutet kräver ändring av bolagsordningen och är giltigt om det biträts av hälften av de avgivna rösterna och tre fjärdedelar av det på stämman företrädde aktiekapitalet. Finns det i bolaget aktier av olika slag, skall omröstning ske inom varje aktieslag för sig.

Stämman kan för högst fem år i taget bemyndiga Vorstand att besluta om nyemission. Bemyndigandet får avse aktier med ett sammanlagt nominellt belopp motsvarande högst 50 procent av

bolagets aktiekapital vid tidpunkten för bemyndigandet och får utnyttjas endast med samtycke av Aufsichtsrat.

Aktieägarna har vid nyemission företrädesrätt att teckna de nya aktierna i förhållande till sin andel av aktiekapitalet, om inte annat beslutas i samband med emissionen.

I likhet med vad som gäller vid bolagsbildning förutsätter registrering av kapitalökningen, att ett belopp motsvarande en fjärdedel av det nominella beloppet och i förekommande fall hela överkursen erlagts för varje ny aktie som emitterats mot kontant betalning. Har aktier emitterats mot apportegendom skall som huvudregel all sådan egendom vara tillförd bolaget vid registreringstillfället.

Beslut om fondemission fattas av bolagsstämman med iakttagande av samma majoritetskrav som vid nyemission. Omröstning inom olika aktieslag behöver dock inte ske, eftersom fondemissionen ger samma antal nya aktier till samtliga (stam-) aktieägare. Beslut om fondemission får fattas endast under förutsättning att föregående års bokslut fastställts. Därutöver skall som underlag för stämmans beslut upprättas en särskild s.k. kapitalökningsbalans (Erhöhungsbilanz).

Ett Aktiengesellschaft kan också genomföra kapitalökningar genom att ge ut konvertibla skuldebrev och skuldebrev förenade med optionsrätt till nyteckning av aktier i bolaget. Eftersom den tyska lagen förutsätter att aktiekapitalet är bestämt till ett visst belopp, måste i dessa fall stämman besluta om en s.k. villkorad kapitalökning (bedingte Kapitalerhöhung), inom vilken aktiekapitalet senare successivt kan ökas genom konvertering respektive teckning. Utan en sådan ordning, skulle det i bolagsordningen angivna aktiekapitalet komma att överskridas vid konvertering eller utnyttjande av optionsrätten.

3.3.1.4 Nedsättning av aktiekapitalet

En nedsättning av aktiekapitalet i ett Aktiengesellschaft kan genomföras enligt tre principiellt olika modeller, nämligen som reguljär nedsättning (ordentliche Kapitalherabsetzung), förenklad nedsättning (vereinfachte Kapitalherabsetzung) eller nedsättning genom inlösen (Kapitalherabsetzung durch Einziehung).

En reguljär nedsättning av aktiekapitalet kan genomföras för vilket ändamål som helst, exempelvis återbetalning till aktieägarna. Beslut därom fattas av bolagsstämman och är giltigt om det biträts av hälften av de avgivna rösterna och tre fjärdedelar av det företrädda aktiekapitalet. Finns det i bolaget aktier av olika slag skall omröstning ske inom varje aktieslag för sig.

Nedsättningen får som huvudregel genomföras endast genom en minskning av aktiernas nominella belopp. Skulle detta med hänsyn till lagens krav på ett visst minsta nominellt belopp på aktierna (5 DM) inte vara möjligt, får nedsättningen genomföras genom sammanläggning av aktier.

Beslutet får verkställas utan särskilt tillstånd, men bolagets borgenärer har rätt till säkerhet för sina fordringar, om de anmäler detta till bolaget inom sex månader från registrering av nedsättningsbeslutet.

Förenklad nedsättning kan ske för täckande av förlust eller avsättning till reservfond. Beslut därom fattas på väsentligen samma sätt som beslut om reguljär nedsättning. Borgenärerna har vid förenklad nedsättning inte någon rätt till säkerhet för sina fordringar. Till deras skydd gäller dock att bolaget inom två år från nedsättningsbeslutet inte får besluta om högre vinstutdelning än vad som motsvarar fyra procent på det nominella aktiekapitalet.

Nedsättning genom inlösen av aktier baseras vanligtvis på en inlösenklausul i bolagsordningen. Förfarandet liknar i stor utsträckning vad som gäller för reguljär nedsättning.

3.3.1.5 Förvärv av egna aktier

Ett Aktiengesellschaft får i princip inte förvärva egna aktier. Från denna huvudregel görs dock flera undantag. För det första får förvärv av egna aktier ske för att avvärja vad som i lagen kallas en svår och omedelbart förestående skada för bolaget. Vad som därmed åsyftas har överlämnats till rättstillämpningen att fastställa. Förvärv av egna aktier tillåts också i syfte att erbjuda aktierna till bolagets anställda, för att lösa ut en minoritet i samband med en företagssammanslagning samt för vissa andra särskilt angivna ändamål.

Beslut om förvärv av egna aktier fattas av bolagets ledningsorgan, Vorstand. Förvärv får ske endast under förutsättning att det inte inkräktar på bolagets bundna kapital och det sammanlagda innehavet av egna aktier efter förvärvet inte motsvarar mer än tio procent av bolagets aktiekapital.

Ett bolag som inom de tillåtna ramarna förvärvat egna aktier kan inneha aktierna på obestämd tid, men får inte rösta eller utöva andra rättigheter för dem. Aktierna kan efter beslut av Vorstand avyttras. Om så sker, får rösträtt och övriga rättigheter knutna till aktien omedelbart utövas av förvärvaren.

3.3.1.6 Inlösen av minoritetsaktier

Den tyska aktiebolagslagen upptar bestämmelser om inlösen av minoritetsaktier i bl.a. vissa concernrättsliga förhållanden och för vissa situationer där ett bolag genom avtal underordnat sig ett annat företag. Inlösen kan äga rum i samband att två bolag träffar avtal om att det ena bolaget skall överföra sin vinst till det andra (Gewinnabführungsvertrag) eller om att det ena bolaget skall underställa sig det andra (Beherrschungsvertrag). Det regelkomplex i den tyska lagen som närmast erinrar om de svenska reglerna om tvångsinlösen av minoritetsaktier torde emellertid vara bestämmelserna om s.k. Eingliederung.

Reglerna om Eingliederung har som utgångspunkt att de särskilda skyddsregler för minoritetsaktieägare som skall iakttas vid Beherrschungs- och Gewinnabführungsverträge inte är erforderliga, om det inte finns några sådana "utomstående" aktieägare. Skyddsregler behövs då endast för borgenärerna och deras intressen tillgodoses genom att det överordnade bolaget blir medgäldenär (Gesamtschuldner) för det underordnade bolagets förpliktelser. När Eingliederung ägt rum, är det underordnade bolaget ekonomiskt sett en del av det överordnade bolaget men bibehåller sin rättssubjektivitet.

Eingliederung kan för det första beslutas, när ett aktiebolag äger samtliga aktier i ett annat aktiebolag, men också när ett aktiebolag (moderbolaget) äger minst 95 procent av aktierna i ett annat aktiebolag (dotterbolaget). Det är denna form som behandlas i det följande.

Eingliederung kan endast äga rum mellan två tyska aktiebolag med säte i Tyskland. Beslutet om Eingliederung fattas av bolagsstämman i dotterbolaget. Beslutet blir emellertid giltigt först när det biträtts med kvalificerad majoritet av bolagsstämman i moderbolaget.

När bolagsstämmorna fattat beslut om Eingliederung, skall Vorstand i moderbolaget anmäla detta för införelse i handelsregistret. Sedan införelse skett, är moderbolaget ägare till samtliga aktier i dotterbolaget. Aktiebrev, som efter denna tidpunkt alltså innehåller av minoritetsaktieägare, utgör därefter endast bevis om dennes anspråk på inlösen.

Minoritetsaktieägarna i dotterbolaget har rätt till skälig ersättning för sina aktier. Sådan ersättning utgörs som huvudregel av aktier i moderbolaget. Är detta bolag i sin tur underordnat ett annat bolag, har dock minoritetsaktieägarna rätt att välja mellan att få ersättningen i form av aktier i moderbolaget eller kontant. Enligt lagtexten anses en ersättning i form av aktier i moderbolaget vara skälig, om utbytesförhållandet mellan dessa aktier och minoritetsaktieägarnas aktier motsvarar vad som skulle gälla vid en fusion mellan bolagen. En kontant

ersättning skall bestämmas med beaktande av förhållanden i dotterbolaget, när dess bolagsstämma fattade beslut om Eingliederung. Sistnämnda beslut kan inte klandras på den grund, att den av moderbolaget erbjudna ersättningen inte var skälig. På talan av minoritetsaktieägare kan emellertid allmän domstol pröva den erbjudna ersättningens skälighet och fastställa denna till annat värde än det erbjudna.

Vad gäller bestämmandet av ersättningen åt minoritetsaktieägare, skall minoritetsaktierna ersättas till sitt fulla värde, och detta oavsett i vilken form ersättningen för dem lämnas. Dessa allmänna värderingsprinciper har konkretiserats genom en omfattande rättspraxis. Av denna praxis följer, att dotterbolaget skall värderas som företag, varvid i första hand förräntningsmetoden kommer till användning. Även substansvärde metod och kombinationer av denna och förräntningsmetoden kan ifrågakomma. Att värdera aktierna med hänsyn till deras bokförda värde eller med ledning av börskurs eller annat noterat värde anses inte tillåtet. Vid värderingen skall hänsyn inte tas till att aktierna är minoritetsaktier och inte heller till samordningseffekter. Sedan dotterbolaget värderats, skall det sålunda framräknade värdet fördelas på aktierna i bolaget. Utgörs ersättningen åt minoritetsaktieägarna av aktier i moderbolaget, måste en företagsvärdering göras även av det bolaget.

En minoritetsaktieägare i ett dotterbolag synes inte kunna påkalla inlösen av sina aktier under hänvisning till att ett moderbolag uppnått det för Eingliederung erforderliga aktieinnehavet. Sluter bolag Gewinnabführungsvertrag eller Beherrschungsvertrag, måste dock dessa avtal ge rätt för minoritetsaktieägare att på begäran få sina aktier inlösta. Aktierna värderas därvid enligt ovan angivna grunder.

3.3.2 Gesellschaft mit beschränkter Haftung

I likhet med ett Aktiengesellschaft är ett Gesellschaft mit beschränkter Haftung (GmbH) en juridisk person, vars ägare inte bär något personligt betalningsansvar för bolagets förpliktelser. Till skydd för fordringsägarna skall ett GmbH ha ett andelskapital (jfr aktiekapital) på minst 50.000 DM. På motsvarande sätt som i aktiebolagslagen har i GmbH-lagen upptagits en rad tvingande bestämmelser som skall garantera att tillgångar svarande mot detta belopp tillförs och stannar kvar i bolaget.

Den viktigaste skillnaden mellan Aktiengesellschaft och GmbH rör ägarnas rätt att besluta om bolagets organisation och andra interna förhållanden. Medan aktiebolagslagen även i den delen i allt väsentligt är tvingande, lämnar GmbH-lagen bolagets ägare en betydande frihet

att i bolagsordningen själva lägga fast bl.a. den organisation och de beslutsregler som skall gälla i bolaget. Denna frihet att utforma den interna strukturen utifrån ägarnas egna önskemål anses göra bolagsformen GmbH särskilt lämplig för bolag med ett fåtal ägare.

3.3.2.1 Bolagsbildning

Ett GmbH kan bildas av en eller flera stiftare. Förfarandet är snarlikt vad som gäller för bildandet av ett Aktiengesellschaft. Stiftarna upprättar en bolagsordning, tecknar sig för samtliga andelar i bolaget och anmäler bolaget för registrering i bolagsregistret. En förutsättning för att registrering skall kunna ske är att varje stiftare erlagt minst en fjärdedel av betalningen för sin tecknade andel i bolaget och att minst hälften av betalningen för samtliga andelar erlagts. Genom registreringen vinner bolag rättssubjektivitet.

3.3.2.2 Andelar av olika slag m.m.

Alla andelar i ett GmbH har som utgångspunkt lika rätt i bolaget. Lagen lämnar emellertid ägarna obegränsad frihet att i bolagsordningen ta in en föreskrift om andelar med olika rätt i bolaget. Sådana skillnader mellan andelar kan avse såväl ekonomiska rättigheter som förvaltningsrättigheter. Det är exempelvis tillåtet att i ett GmbH ha ett slag av andelar som ger ägaren rätt att rösta vid bolagsstämma och ett annat slag som inte ger någon rösträtt.

I likhet med vad som gäller för aktier är GmbH-andelar i princip fritt överlåtbara. Medan det i ett Aktiengesellschaft endast i mycket begränsad utsträckning är möjligt att genom föreskrifter i bolagsordningen inskränka denna princip, kan i bolagsordningen för ett GmbH uppställas i princip vilka överlåtelsebegränsningar som helst.

En väsentlig skillnad mellan ett Aktiengesellschaft och ett GmbH är att GmbH-andelar kan överlåtas endast genom ett formbundet, notariellt förfarande. Det medför att sådana andelar inte kan göras till föremål för handel på en andrahandsmarknad och att ett GmbH i praktiken inte kan vända sig till allmänheten för att skaffa riskkapital.

3.3.2.3 Ökning av andelskapitalet

Andelskapitalet i ett GmbH kan ökas genom ny- och fondemission. Bestämmelser om nyemission finns i GmbH-lagen medan bestämmelser om fondemission finns i en särskild lag (Kapitalerhöhungsgesetz).

Beslut om nyemission – som kan vara kontant- eller apportemission – fattas av bolagsstämman. Beslutet kräver ändring av bolagsordningen och är giltigt om det biträts av tre fjärdedelar av de på stämman avgivna rösterna.

GmbH-lagen garanterar inte andelsägarna någon företrädesrätt till nyemitterade andelar. En sådan företrädesrätt föreligger endast om detta särskilt föreskrivits i bolagsordningen eller beslutas av stämman i anslutning till nyemissionsbeslutet.

Beslut om fondemission fattas av bolagsstämman med iakttagande av samma majoritetskrav som vid nyemission. I likhet med vad som är fallet i fråga om Aktiengesellschaft gäller för GmbH att beslut om fondemission får fattas endast under förutsättning att föregående års bokslut fastställts och att en särskild s.k. kapitalökningsbalans upprättats som underlag för stämmans beslut.

3.3.2.4 Nedsättning av andelskapitalet

En nedsättning av andelskapitalet i ett GmbH kan beslutas av stämman med samma kvalificerade majoritet som en kapitalökning, men får genomföras endast under förutsättning att bolagets fordringsägare beretts möjlighet att få säkerhet eller betalning för sina fordringar.

3.3.2.5 Förvärv av egna andelar

Ett GmbH kan inom ramen för fritt eget kapital förvärva egna andelar utan någon begränsning i fråga om förvärvets syfte och utan någon högsta tillåtna gräns för innehavet av egna andelar.

3.3.2.6 Inlösen av minoritetsandelar

GmbH-lagen upptar inte några bestämmelser om inlösen av andelar i koncernliknande förhållanden.

3.4 Frankrike

I Frankrike finns huvudsakligen två former av bolag utan personligt ägaransvar. Det är dels *société anonyme* (SA), som typiskt sett används av större företag med en stor och växlande ägarkrets, dels *société à responsabilité limitée*, (SARL), som typiskt sett används av mindre företag. Båda bolagsformer regleras i Loi No 66-537 sur les sociétés commerciales. Lagen kompletteras av bestämmelser som meddelats genom dekret, bland vilka i förevarande sammanhang särskilt kan nämnas Décret No 67-236. Totalt finns det i Frankrike omkring 160.000 SA och 580.000 SARL.

3.4.1 Société anonyme

Ett *société anonyme* är en juridisk person, vars ägare inte bär något personligt betalningsansvar för bolagets förplikelser. Bolaget skall ha ett i bolagsordningen angivet aktiekapital, som skall uppgå till minst 250.000 FFr. I ett publikt *société anonyme*, varmed avses ett bolag som vänder sig till allmänheten för kapitalanskaffning, skall aktiekapitalet uppgå till minst 1.500.000 FFr.

3.4.1.1 Bolagsbildning

Ett *société anonyme* skall ha minst sju ägare. Bolaget kan bildas genom successiv- eller simultanbildning. Så gott som samtliga bolagsbildningar sker i dag genom simultanbildning, vilket i korthet tillgår så att stiftarna upprättar en bolagsordning, tecknar och betalar samtliga aktier samt anmäler bolaget för registrering. Konstituerande stämma behöver inte hållas. Styrelse och revisorer utses genom föreskrift i bolagsordningen.

3.4.1.2 Aktier, aktieslag m.m.

Aktier i ett *société anonyme* skall lyda på lika nominella belopp, om inte annat föreskrivits i bolagsordningen. Aktier med lika nominella belopp har lika rätt i bolaget, om inte i bolagsordningen föreskrivits att det i bolaget skall finnas aktier av olika slag med olika rätt i bolaget. Den franska lagstiftningen har traditionellt lämnat ett mycket begränsat utrymme för att ge ut aktier av olika slag. Skillnader mellan olika aktie-

slag kan i princip föreligga endast i fråga om ekonomiska rättigheter (stam- och preferensaktier).

Aktier med lika nominellt belopp har som huvudregel samma röstvärde. Från denna regel görs i fråga om stamaktier endast det undantaget att i bolagsordningen kan tas in en föreskrift att aktier som innehafts av samma ägare i minst två år skall ha dubbelt röstvärde. Bolagsordningsbestämmelser av det slaget är mycket ovanliga.

Preferensaktier kan ges ut med eller utan rösträtt. Rösträttslösa preferensaktier är i en rad hänseenden underkastade särskilda regler i lagen och får sammantaget inte representera mer än fjärdedel av bolagets nominella aktiekapital.

I likhet med vad som är fallet i andra europeiska länder anses även i Frankrike en aktie i princip vara odelbar i förhållande till bolaget. De ekonomiska rättigheter och förvaltningsrättigheter som följer med aktieinnehavet kan inte skiljas åt. Ett väsentligt avsteg från denna princip gjordes år 1983 då lagstiftaren öppnade möjlighet att dela upp en aktie i två delar, en del som representerar de ekonomiska rättigheterna i bolaget (*certificat d'investissement*) och en del som representerar förvaltningsrättigheterna, framför allt rösträtten (*certificat de droit de vote*). De ekonomiska rättigheterna kan fritt överlåtas, medan förvaltningsrättigheterna kan överlåtas endast i förening med motsvarande ekonomiska rättigheter, dvs. som en återskapad, odelad aktie. Högst en fjärdedel av bolagets aktier får bli föremål för en dylik uppdelning i ekonomiska rättigheter och förvaltningsrättigheter.

Traditionellt har aktier i ett *société anonyme* kunnat vara namnaktier eller innehavaraktier. Skillnaden mellan namn- och innehavaraktier har emellertid successivt minskat och är i dag försumbara. Huvudregeln är att aktier i ett *société anonyme* skall vara namnaktier. Endast aktiemarknadsbolag kan numera ge ut innehavaraktier, men även i dessa bolag har de i praktiken förlorat sin betydelse.

I likhet med vad som är fallet i andra europeiska länder utgår den franska aktiebolagslagen från att aktie fritt kan överlåtas och förvärvas. Från denna huvudregel kan emellertid i de allra flesta bolag göras undantag genom en förköps- eller samtyckesklausul i bolagsordningen. Den fria överlåtbarheten är absolut endast för bolag med uteslutande innehavaraktier.

3.4.1.3 Ökning av aktiekapitalet

Aktiekapitalet i ett *société anonyme* kan ökas genom ny- och fondemission. Nyemission kan vara kontant- eller apportemission.

Beslut att öka aktiekapitalet fattas av bolagsstämman. Den franska aktiebolagslagen skiljer mellan å ena sidan ordinarie bolagsstämma, som skall hållas minst en gång per år för att bl.a. ta ställning till bolagets årsredovisning och därmed sammanhängande frågor, och å den andra sidan extra bolagsstämma, som kan besluta i alla frågor som inte uttryckligen skall beslutas på ordinarie stämma. Endast extra bolagsstämma kan besluta om aktiekapitalökningar, antingen det handlar om ny- eller fondemission. Det innebär att beslut om kapitalökning måste biträdas av två tredjedelar av de på stämman avgivna rösterna för att vara giltiga.

Aktieägarna har företrädesrätt att teckna nyemitterade aktier i förhållande till sin andel av aktiekapitalet, om inte annat beslutas av stämman. Genom stämmans beslut kan emissionen riktas antingen till någon eller några av aktieägarna eller till personer helt utanför aktieägarkretsen. Skall emissionen riktas till en eller flera av aktieägarna får dessa ägare inte delta i emissionsbeslutet.

Stämman kan bemyndiga styrelsen att verkställa en beslutad nyemission och fastställa de närmare villkoren för emissionen. Bemyndigande får i fråga om företrädesemissioner avse en tid om högst fem år och i fråga om emissioner med åsidosättande av företrädesrätten högst två år.

Beträffande betalningen för aktierna gäller vid nyemission i allt väsentligt samma regler som vid bolagsbildning. Det innebär i fråga om kontantemission att ett belopp motsvarande en fjärdedel av det nominella beloppet och i förekommande fall hela överkursen, skall ha erlagts för att emissionen skall kunna registreras. Har aktier emitterats mot apportegendom, skall all sådan egendom vara tillförd bolaget vid registreringstillfället.

Beslut om fondemission fattas av bolagsstämman med iakttagande av samma beslutsregler som vid nyemission.

Ett *société anonyme* kan också ge ut finansiella instrument som i framtiden kan ge upphov till ökning av aktiekapitalet, exempelvis konvertibla skuldebrev, skuldebrev förenade med optionsrätt till nyteckning av aktier i bolaget eller fristående teckningsoptioner. Beslut att ge ut sådana instrument fattas av bolagsstämman enligt samma regler som vid nyemission av aktier. Någon motsvarighet till den tyska lagens bestämmelser om villkorad kapitalökning för att möjliggöra konvertering eller nyteckning av aktier finns inte i den franska lagen. Det åligger i

stället styrelsen att vid slutet av varje räkenskapsår göra de ändringar i bolagsordningen som krävs till följd av under året genomförda konverteringar och nyteckningar.

3.4.1.4 Obligationslån

Till skillnad från vad som är fallet i de flesta andra europeiska länder upptar den franska aktiebolagslagen också bestämmelser om aktiebolags upptagande av traditionella obligationslån. Lagen tillerkänner också obligationsinnehavarkollektivet vissa rättigheter avsedda att skydda deras intressen i bolaget. Det är sålunda i princip inte tillåtet för ett *société anonyme* att genomföra vissa större förändringar i bolagets struktur – exempelvis fusion eller fission – utan att obligationsinnehavarna vid en särskild obligationsinnehavarstämma beslutat godkänna åtgärderna i fråga. Obligationsinnehavarna har också rätt att utse egna företrädare med rätt att närvara, men inte rösta, vid bolagsstämma.

3.4.1.5 Nedsättning av aktiekapitalet

Aktiekapitalet i ett *société anonyme* kan nedsättas för återbetalning till aktieägarna eller för täckande av förlust i bolagets verksamhet. Beslut om nedsättning fattas av (extra) bolagsstämma eller av styrelsen med stöd av bemyndigande. Stämmans beslut är giltigt om det biträts av två tredjedelar av de på stämman avgivna rösterna. Skall nedsättning ske för återbetalning till aktieägarna, får beslutet verkställas endast efter tillstånd från rätten, som har att pröva om bolagets borgenärer skulle komma att lida skada av nedsättningen. Nedsättning av aktiekapitalet för förlusttäckning kan verkställas utan rättens medverkan.

Nedsättning av aktiekapitalet för återbetalning till aktieägarna får som huvudregel ske endast genom ett till samtliga aktieägare riktat erbjudande om förvärv av ett visst antal aktier. Nedsättningen medför då att antalet aktier i bolaget reduceras. Nedsättning för förlusttäckning kan genomföras antingen som en minskning av samtliga aktiers nominella belopp eller genom en indragning av vissa aktier.

3.4.1.6 Förvärv av egna aktier

Ett *société anonyme* får som huvudregel inte förvärva egna aktier. Från denna regel görs tre undantag. För det första tillåts förvärv av egna aktier i syfte att sätta ned aktiekapitalet. För det andra får ett bolag för-

värva egna aktier för att erbjuda aktierna till sina anställda inom ramen för ett vinstdelningsprogram. För det tredje får förvärv ske i syfte att stabilisera kursen på aktierna. I de båda sistnämnda fallen förutsätter förvärven att aktierna i fråga är föremål för handel på aktiemarknaden.

Förvärv i syfte att stabilisera kursen kan med bolagsstämmans bemyndigande beslutas av styrelsen. Stämman skall i bemyndigandet ange förvärvsvillkoren, särskilt det högsta tillåtna inköpspriset, det högsta antal aktier som får återköpas och den tidsperiod inom vilket återköpet får ske. Stämman skall dessutom ange lägsta tillåtna försäljningspris vid en framtida försäljning av aktierna.

I enlighet med andra bolagsdirektivets krav får ett förvärv av egna aktier inte inkräkta på bolagets bundna kapital. Den franska lagens bestämmelser innebär dessutom att bolaget vid varje tidpunkt måste ha disponibla vinstmedel motsvarande värdet på det sammanlagda innehavet av egna aktier. Som ytterligare förutsättning för ett förvärv av egna aktier gäller att bolagets innehav av egna aktier efter förvärvet inte får överstiga tio procent av antalet aktier i bolaget eller tio procent av antalet aktier av ett visst aktieslag.

Har bolaget förvärvat egna aktier inom nu angivna ramar kan aktierna innehas på obestämd tid. Rösträtt eller andra rättigheter kan inte utövas för aktierna under innehavstiden. Aktierna kan åter avyttras efter beslut av styrelsen. Aktierättigheterna kan då omedelbart utövas av förvärvaren.

3.4.1.7 Inlösen av minoritetsaktier

Den franska bolagslagstiftningen innehåller inga bestämmelser om rätt för en aktieägare, som uppnått en viss ägarandel i ett bolag, att inlösa återstående aktier.

3.4.2 Société à responsabilité limitée

Även för bolagsformen SARL gäller, att delägarnas ansvar för bolagets förpliktelser är begränsat till den kapitalinsats de gjort i bolaget. Ett SARL skall ha ett andelskapital som uppgår till minst 50.000 FFr. Antalet delägare i ett SARL får inte överstiga femtio. Skulle detta antal överskridas, måste bolaget inom viss tid ombildas till aktiebolag, vid äventyr att det eljest anses upplöst. Ett SARL kan ägas av en enda fysisk eller juridisk person.

3.4.2.1 Bolagsbildning

Samtliga blivande delägare måste delta i bildandet av ett SARL. I allmänhet bildas ett SARL genom simultanbildning. Denna tillgång i huvudsak på samma sätt som vid bildandet av ett société anonyme. Det nybildade bolaget skall registreras i handelsregistret (registre du commerce et des sociétés). Genom registreringen vinner bolaget rättssubjektivitet.

Vid bildandet av bolaget kan andelskapitalet tillskjutas i form av såväl kontanter som apportegendom. I bolag som skall bedriva hantverksrörelse kan värdet av delägars eget arbete i viss utsträckning tjäna som apportegendom. Samtliga andelar i ett SARL måste vara till fullo betalda, innan bolaget kan registreras. I allmänhet erfordras att en revisor intygar i registreringsärendet att tillskjuten apportegendom har uppgivet värde. Om inte någon delägare tillskjuter apportegendom till ett högre värde än 50.000 FFr och högst hälften av andelskapitalet motsvaras av apportegendom, kan delägarna enhälligt besluta att avstå från revisorsvärdering. I sådant fall är delägarna under fem år från registreringen personligen ansvariga mot tredje man för att apportegendomen var korrekt värderad.

3.4.2.2 Andelar m.m.

Andelar i ett SARL skall lyda på lika nominella belopp; detta nominella belopp får inte understiga 100 FFr. De har lika röstetal. Andelarna får inte ges form av negotiabla papper. Ett SARL får över huvud taget inte emittera löpande värdepapper. Andelar i ett SARL är som regel fritt överlåtbara mellan bolagets delägare. För att en sådan överlåtelse skall vara giltig måste den uppfylla vissa formkrav, bl.a. måste skriftligt avtal upprättas. För att överlåtelsen skall få sakrättslig verkan krävs dessutom att den registrerats i handelsregistret. Som huvudregel kan andelar också förvärfvas fritt genom familjerättsliga fång.

Andelar får inte överlåtas till personer utanför delägarkretsen, såvida inte en majoritet av delägarna med minst tre fjärdedelar av samtliga andelar i bolaget lämnar sitt samtycke till överlåtelsen. Den som vill genomföra en överlåtelse av nu angivet slag skall underrätta bolaget och varje delägare därom. Har bolaget inte yttrat sig i fråga om den tillämnade överlåtelsen inom tre månader från det att föreskrivna underrättelser ägt rum, anses bolaget ha samtyckt till överlåtelsen. Om bolaget vägrar att samtycka till överlåtelsen, är delägarna skyldiga att inom sex månader från det att samtycke vägrats förvärva eller låta

förvärva de ifrågavarande andelarna. Uppkommer tvist om priset, skall detta bestämmas av särskilt utsedda värderingsmän. Lagen ger emellertid också bolaget möjligheten att – med den överlåtande delägarrens samtycke – sätta ned andelskapitalet med det nominella värdet av delägarrens andelar och att därefter lösa in dessa till ett överenskommet eller av värderingsmän bestämt pris. Om bolaget inte vidtar någon av dessa åtgärder, får delägaren genomföra den ursprungligen tillämnade överlåtelsen. Rätten att påkalla förvärv eller inlösen av andelar tillkommer emellertid – med undantag för vissa transaktioner av familjerättslig karaktär – endast den som varit delägare i bolaget i minst två år. Lagreglerna är tvingande.

I bolagsordningen kan också i viss utsträckning föreskrivas, att den som förvärvat andelar genom familjerättsligt fång måste ha bolagets samtycke för att kunna bli delägare.

3.4.2.3 Ökning av andelskapitalet

En ökning av andelskapitalet förutsätter att bolagsordningen ändras. Den måste därför biträdas av ägare till minst tre fjärdedelar av samtliga andelar i bolaget. Bestämmelserna om kapitalökning är kortfattade. Är det fråga om kontantemission, kan bolaget lyfta det tillskjutna kapitalet sedan ett bankinstitut intygat att de nya andelarna blivit till fullo betalda.

3.4.2.4 Nedsättning av andelskapitalet

Beslut om nedsättning av andelskapitalet fattas av bolagsstämman och fordrar samtycke av ägare till minst tre fjärdedelar av samtliga aktier i bolaget för att vara giltigt. Har bolaget utsett revisorer skall dessa avge yttrande till stämman över förslaget till nedsättning. Sker nedsättningen i annat syfte än att täcka en förlust, uppställer lagen regler om borgenärsskydd i huvudsak överensstämmande med vad som gäller för ett *société anonyme*.

3.4.2.5 Förvärv av egna andelar

Ett SARL får inte förvärva egna andelar. I samband med nedsättning av andelskapitalet för annat ändamål än förlusttäckning får emellertid bolagsstämman uppdra åt företagsledningen att köpa ett bestämt antal andelar i syfte att annullera dem.

3.5 Storbritannien

I Storbritannien finns endast en bolagsform utan personligt ägaransvar, the limited liability company. Bolagsformen i fråga inrymmer emellertid två kategorier, nämligen private och public limited liability company. Uppdelningen motsvarar i praktiken i stor utsträckning det kontinentaleuropeiska systemet med två bolagsformer utan personligt ägaransvar. Totalt finns det i Storbritannien omkring 10.000 public och 1 milj. private limited liability companies. Regleringen av limited liability companies finns i Companies Act.

3.5.1 Public och private limited liability companies

Ett limited liability company är en juridisk person, vars ägare inte bär något personligt betalningsansvar för bolagets förpliktelser. I likhet med vad som är fallet enligt kontinentaleuropeisk rätt kan bolagets borgenärer göra sina fordringar gällande endast mot bolaget som sådant. I fordringsägarnas intresse upptas i lagen vissa kapitalskyddsregler, men dessa har traditionellt haft en delvis annan utformning än i de kontinentaleuropeiska länderna. Fram till Storbritanniens inträde i EG fanns i den brittiska lagen exempelvis inte något krav på ett visst minsta aktiekapital, något som är en hörnsten i bl.a. den tyska lagen.

Kapitalreglerna i Companies Act bygger på en distinktion mellan vad som benämns authorised och issued share capital. I the memorandum of association (se nedan) skall anges ett authorised share capital, inom vilket bolagets styrelse traditionellt haft närmast obegränsade möjligheter att besluta om nyemission av aktier. Bolagets ”verkliga” aktiekapital representeras av de vid varje tidpunkt utelöpande aktierna i bolaget, the issued capital.

Enligt tidigare gällande rätt fanns inte något krav på ett visst minsta authorised eller issued share capital. Till följd av EG:s harmoniseringsarbete gäller i dag att ett public company skall ha ett s.k. authorised och issued share capital på minst £ 50.000. För private companies, som i detta hänseende inte berörs av EG-rätten, gäller alltså att aktieägarna själva har att besluta om aktiekapitalets minsta storlek. De allra flesta privata aktiebolag bildas med ett issued capital på £ 100, medan the authorised capital är väsentligt högre, för att möjliggöra framtida kapitalökningar utan stämmobeslut.

3.5.1.1 Bolagsbildning

Ett limited liability company kan bildas genom simultan- eller successivbildning. Ett private limited liability company kan bildas av en eller flera stiftare. För att bilda ett public limited liability company krävs minst två stiftare. Stiftarna upprättar dels ett s.k. memorandum of association, som kan sägas vara det grundläggande bolagsbildningsdokumentet, dels articles of association. Tillsammans motsvarar dessa båda dokument vad som i de kontinentaleuropeiska länderna benämns bolagsordning. Ett särdrag i den brittiska regleringen är att stiftarna, i stället för att upprätta egna articles of association, kan hänvisa till en i lagen upptagen "standardbolagsordning" (Table A).

Ett privat aktiebolag kan registreras och påbörja sin verksamhet utan att något kapital tillskjutits bolaget. Ett publikt bolag får påbörja sin verksamhet först sedan det emitterat aktier med ett sammanlagt nominellt belopp om minst £ 50.000 och minst en fjärdedel av aktiernas nominella belopp samt, i förekommande fall, hela överkursen tillförts bolaget. Genom registreringen vinner bolag rättssubjektivitet.

3.5.1.2 Aktier, aktieslag m.m.

Alla aktier i ett brittiskt aktiebolag har lika rätt i bolaget, om inte i bolagsordningen tagits in en föreskrift om aktier av olika slag med olika rätt i bolaget. I praktiken förekommer huvudsakligen ekonomiska skillnader. Röstvärdesskillnader är tillåtna, men mycket ovanliga.

3.5.1.3 Ökning av aktiekapitalet

Aktiekapitalet (the issued share capital) i ett limited liability company kan ökas genom ny- eller fondemission. Nyemission kan vara kontant- eller apportemission.

Den närmast obegränsade frihet som systemet med authorised och issued share capital ursprungligen erbjöd styrelsen att inom ramen för the authorised capital besluta om ökning av the issued share capital har inskränkts genom anpassningen till EG:s krav. Ett beslut från styrelsens sida att öka aktiekapitalet genom ny- eller fondemission förutsätter att styrelsen bemyndigats därtill genom stämmobeslut eller föreskrift i bolagsordningen. Bemyndigandet får inte avse längre tid än fem år.

Vid kontantemission har aktieägarna företrädesrätt att teckna de nyemitterade aktierna i förhållande till sin andel av aktiekapitalet, om inte annat beslutas av stämman.

I likhet med vad som gäller vid bolagsbildning, skall vid nyemission minst en fjärdedel av aktiernas nominella belopp samt, i förekommande fall, hela överkursen vara tillförd bolaget vid registreringstillfället.

Ett limited liability company kan också ge ut konvertibla skuldebrev och skuldebrev förenade med optionsrätt till nyteckning av aktier i bolaget.

3.5.1.4 Nedsättning av aktiekapitalet

Ett limited liability company kan nedsätta sitt issued share capital endast om i bolagsordningen föreskrivits, att så skall kunna ske. Nedsättning kan ske för återbetalning till aktieägarna eller för täckande av förlust i bolagets verksamhet. Beslut om nedsättning fattas av bolagsstämman med kvalificerad majoritet (special resolution). Beslutet är giltigt om det biträtts av minst tre fjärdedelar av de avgivna rösterna. Skall nedsättning ske för återbetalning till aktieägarna får beslutet verkställas endast efter rättens tillstånd.

3.5.1.5 Förvärv av egna aktier

För såväl private som public companies gäller ett principiellt förbud mot förvärv av egna aktier. Förbudet är emellertid sedan början av 1980-talet förenat med så stora undantag att det i praktiken knappast är berättigat att tala om ett förbud. Såväl public som private companies kan förvärva egna aktier, om bolagsordningen innehåller en bestämmelse som uttryckligen tillåter sådana förvärv.

Förvärvsbeslutet skall fattas av bolagsstämman, som också har att fastställa de närmare villkoren för förvärvet. Lagen skiljer i det sammanhanget mellan förvärv som sker på respektive utanför aktiemarknaden. Beslut om förvärv av aktier på aktiemarknaden kan fattas av stämman med enkel majoritet (ordinary resolution), medan beslut om förvärv av egna aktier utanför aktiemarknaden kräver kvalificerad stämmomajoritet (special resolution). I det senare fallet får inte heller rösträtt utövas för de aktier som skall bli föremål för förvärvet i fråga.

För public companies gäller i korthet att ett förvärv av egna aktier inte får inkräkta på bolagets bundna kapital, medan private companies i det hänseendet givits längre gående förvärvsmöjligheter. Förutom tillåtelse i bolagsordningen och beslut på stämman krävs i det fallet bl.a. att bolagets borgenärer ges möjlighet att inom viss tid invända mot detsamma vid domstol.

Storbritannien har inte beaktat det andra bolagsdirektivets krav att ett bolags sammanlagda innehav av egna aktier får motsvara högst tio procent av bolagets aktiekapital. Den brittiska aktiebolagslagen upptar inte någon annan begränsning i det hänseendet än att det i bolaget alltid måste finnas minst en aktie och att denna aktie inte får omfattas av en inlösenklausul i bolagsordningen (redeemable share). Avvikelsen från direktivets krav skall ses i ljuset av att den brittiska lagen, till skillnad från vad som är fallet i de kontinentaleuropeiska medlemsstaterna, inte tillåter att bolaget behåller och senare avyttrar de återköpta aktierna. Efter förvärvet skall aktierna omedelbart annulleras.

3.5.1.6 Inlösen av minoritetsaktier

Den brittiska aktiebolagslagen upptar bestämmelser om rätt och plikt till inlösen av minoritetsaktier i samband med offentliga uppköpserbjudanden. Har den som lämnat ett sådant erbjudande på grund av detta förvärvat eller slutit avtal om att förvärva nio tiondelar av samtliga aktier i ett bolag eller nio tiondelar av aktierna i ett visst aktieslag i ett bolag, har han rätt att lösa in de återstående aktierna på samma villkor som gällt enligt erbjudandet. En aktieägare som inte accepterat erbjudandet har rätt att inom viss kortare tid begära att den som lämnat detta löser in hans aktier i enlighet med erbjudandets villkor.

Bestämmelserna om inlösen gäller oavsett om det bolag som berörs av erbjudandet är ett public company eller ett private company. Ett erbjudande av ifrågavarande slag kan lämnas såväl av en fysisk person som av en juridisk person. Även gemensamma erbjudanden från flera fysiska eller juridiska personer omfattas av regleringen. De uppställda majoritetsgränserna avser endast kapitalmajoritet; aktiernas röstvärde saknar betydelse i sammanhanget.

Om den som lämnat ett uppköpserbjudande uppnått den föreskrivna nio tiondelsmajoriteten, har han rätt att underrätta ägarna av de återstående aktier, som omfattas av erbjudandet, att han önskar förvärva deras aktier. Vid beräkandet av om majoritetsaktieägaren förvärvat nio tiondelar av aktierna på grund av erbjudandet, tas inte hänsyn till aktier som han förvärvat innan han lämnade detta. Aktier som majoritetsaktieägaren förvärvat under den tid erbjudandet stått öppet men till ett högre pris än det i erbjudandet angivna skall inte heller beaktas. Inlösenrätt för majoritetsaktieägaren förutsätter med andra ord att det av honom lämnade erbjudandet accepterats av ägare till nio tiondelar av de med erbjudandet avsedda aktierna. Genom underrättelsen till ägarna av återstående aktier blir majoritets-

aktieägaren skyldig att förvärva deras aktier i enlighet med de slutligen bestämda villkoren i erbjudandet. Gav erbjudandet möjlighet åt aktieägarna att välja mellan olika former av ersättning, måste denna valmöjlighet också erbjudas de återstående aktieägarna. Detaljerade lagregler bestämmer i vilken ordning överlåtelsen av de återstående minoritetsaktierna skall äga rum och hur minoritetsaktieägarna skall erhålla sitt vederlag.

När den som lämnat ett erbjudande av angivet slag innehar nio tiondelar av aktierna i bolaget eller aktieslaget, har återstående aktieägare rätt att begära att majoritetsaktieägaren löser in deras aktier i enlighet med de på grund av erbjudandet slutligen bestämda villkoren. För att minoritetsaktieägare skall ha rätt att begära inlösen krävs det alltså inte att majoritetsaktieägaren förvärvat nio tiondelar av aktierna på grund av erbjudandet. Det är samtliga aktier i bolaget som skall beaktas, således även sådana som majoritetsaktieägaren förvärvat innan han lämnade erbjudandet. Det åligger denne att inom en månad, från det att acceptfristen för erbjudandet gått ut, underrätta återstående aktieägare om deras rätt att påkalla inlösen. Minoritetsaktieägarna måste ges en tid av åtminstone tre månader från sistnämnda tidpunkt för att utöva sin inlösenrätt. Innehöll erbjudandet möjlighet för aktieägarna att välja mellan olika slag av vederlag, gäller denna möjlighet även för aktieägare som begär inlösen av sina aktier.

För det fall att majoritetsaktieägare påkallat inlösen av återstående minoritetsaktier, kan en berörd minoritetsaktieägare väcka talan vid domstol med yrkande antingen att rätten skall förklara att någon rätt till inlösen inte föreligger eller att rätten skall bestämma andra villkor för majoritetsaktieägarens inlösen av minoritetsaktier än som följer av erbjudandet. Utnyttjar en minoritetsaktieägare sin rätt till inlösen, kan såväl denne som majoritetsaktieägaren inför domstol föra talan om att rätten skall bestämma sådana andra villkor. Av lagbestämmelserna följer, att kostnaderna för sådana rättegångar som regel skall bäras av majoritetsaktieägaren. I processen åligger det minoritetsaktieägaren att visa att erbjudandet är oskäligt ("unfair"). I rättspraxis har det varit mycket sällsynt att domstolarna bestämt andra villkor för inlösen av minoritetsaktier än de som angivits i det ursprungliga erbjudandet. De engelska domstolarna synes anse, att det krävs utomordentligt starka skäl för att ifrågasätta villkoren i ett erbjudande som godtagits av ägare till nio tiondelar av de berörda aktierna, framför allt i de fall, där det erbjudna priset för aktierna överstigit marknadsvärdet för dessa, se rättsfallet *Re Grierson, Oldham and Adams Ltd* (1968, All ER 192).

Enligt de brittiska bestämmelserna likställs vid tillämpning av de nu behandlade reglerna konvertibler och teckningsoptioner och innehavare

av sådana papper med aktieägare. Innehavarna av sådana värdepapper behöver emellertid inte erbjudas samma villkor som aktieägarna.

3.6 Danmark

I Danmark finns två bolagsformer utan personligt ägaransvar, nämligen aktieselskab och anpartsselskab. Den nuvarande lagen om aktieselskaber, Lov nr. 370 af 13. juni 1973, tillkom i nordiskt samarbete under slutet av 1960- och början av 1970-talet. Den överensstämmer därför i stora delar med den svenska aktiebolagslagen. Bolagsformen anpartsselskab tillskapades i samband med Danmarks inträde i EG i början av 1970-talet. Den används framför allt av mindre företag med en eller ett fåtal ägare. Reglerna om anpartsselskab upptogs i en särskild lag, som ursprungligen hade mycket stora likheter med aktieselskabslagen. Lagen har nyligen omarbetats i syfte att ge ägarna en större frihet att själva reglera en rad frågor av internt slag, exempelvis om bolagets organisation. Ett annat syfte har varit att förenkla lagen. Omarbetningen har resulterat i en helt ny anpartsselskabslag, Lov nr. 378 af 22. maj 1996. Totalt finns det i Danmark i dag knappt 50.000 anpartsselskaber och drygt 25.000 aktieselskaber.

3.6.1 Aktieselskab

Ett aktieselskab är en juridisk person, vars ägare inte bär något personligt betalningsansvar för bolagets förpliktelser. Bolaget skall ha ett i bolagsordningen angivet aktiekapital, som inte får vara lägre än 500.000 DKr.

3.6.1.1 Bolagsbildning

Ett aktieselskab kan bildas genom successiv- eller simultanbildning. Förfaringssätten är i allt väsentligt desamma som vid bildande av ett svenskt aktiebolag.

3.6.1.2 Aktier, aktieslag m.m.

Alla aktier i ett aktieselskab har lika rätt i bolaget, om inte i bolagsordningen tagits in en föreskrift om aktier av olika slag med olika rätt i bolaget. Skillnader mellan aktieslag kan avse såväl ekonomiska rättigheter som förvaltningsrättigheter.

Avser skillnaden mellan aktieslagen aktiernas röstvärde, gäller att ingen aktie får ha ett röstvärde som överstiger tio gånger röstvärdet för annan aktie. Aktier utan rösträtt tillåts inte.

Aktier i ett aktieselskab kan fritt överlåtas och förvärvas. Denna princip gäller oinskränkt för innehavaraktier. För namnaktier kan överlåtbarheten begränsas genom bestämmelser i bolagsordningen. Från att tidigare ha innehållit en uttömmande uppräkningslista av tillåtna överlåtelsebegränsningar, är den danska lagens utgångspunkt numera att det på detta område råder avtalsfrihet. I bolagsordningen kan i fråga om namnaktier tas in i princip vilken form av överlåtelsebegränsning som helst.

3.6.1.3 Ökning av aktiekapitalet

Aktieselskabslagens bestämmelser om kapitalökning överensstämmer i sina huvuddrag med den svenska regleringen. Ett aktieselskab kan öka aktiekapitalet dels genom nyemission av aktier mot betalning i kontanter eller apportegendom, dels genom fondemission.

Beslut om nyemission fattas som regel av bolagsstämman. Stämman kan emellertid också bemyndiga styrelsen att besluta om sådan emission. Bemyndigandet får avse en period om högst fem år.

Ett aktieselskab kan också ta upp lån i former som i ett senare skede kan leda till en ökning av aktiekapitalet. I lagen har upptagits bestämmelser om konvertibla skuldebrev, men även andra finansiella instrument kan utnyttjas, t.ex. skuldebrev förenade med optionsrätt till nyteckning. Till skillnad från vad som är fallet enligt svensk rätt kan ett aktieselskab, sedan ett par år tillbaka, även ge ut fristående teckningsoptioner.

3.6.1.4 Nedsättning av aktiekapitalet

Även i fråga om nedsättning av aktiekapitalet föreligger stora likheter mellan den danska och svenska regleringen. Nedsättning kan ske för täckande av förlust, återbetalning till aktieägarna samt avsättning till fri fond att användas efter beslut av stämman. Beslut om nedsättning fattas

av bolagsstämman. Beslutet skall fattas med samma majoritet som beslut om ändring av bolagsordningen, dvs. i normalfallet med två tredjedelars majoritet. Skall nedsättning ske för återbetalning till aktieägarna eller för avsättning till fri fond, har bolagets borgenärer rätt till betalning eller betryggande säkerhet för sina fordringar.

I likhet med den svenska aktiebolagslagen upptar aktieselskabslagen också bestämmelser om nedsättning enligt inlösenförbehåll i bolagsordningen. Inlösen förekommer mycket sällan i praktiken.

3.6.1.5 Förvärv av egna aktier

Ett aktieselskab får förvärva egna aktier. Beslut om sådant förvärv fattas av bolagets styrelse efter bemyndigande av bolagsstämman. Av bemyndigandet skall framgå dels hur många aktier som får förvärvas, dels det högsta och lägsta belopp som får betalas för aktierna.

Om ett förvärv av egna aktier är nödvändigt för att undvika en ”betydlig og truende skade” för bolaget, kan förvärvsbeslutet fattas av styrelsen utan stöd av bemyndigande. Styrelsen skall i sådant fall, vid närmast följande bolagsstämma, informera aktieägarna om grunderna för och syftet med förvärvet, om antalet aktier som förvärvats och hur stor del av aktiekapitalet de representerar samt om vederlaget för aktierna.

Förvärv av egna aktier får ske endast under förutsättning att det nominella värdet av det sammanlagda innehavet av egna aktier efter förvärvet inte motsvarar mer än tio procent av bolagets aktiekapital. En ytterligare förutsättning är att förvärvet inte inkräktar på bolagets bundna kapital.

Lagen begränsar inte innehavstiden för egna aktier så länge innehavet ryms inom tioprocentgränsen och reglerar inte heller formerna för avyttring av aktierna. Bolaget kan under innehavstiden inte utöva några rättigheter för sina egna aktier.

3.6.1.6 Inlösen av minoritetsaktier

Efter mönster av den svenska lagstiftningen infördes i början av 1970-talet bestämmelser om inlösen av minoritetsaktier i den danska aktieselskabslagen. Bestämmelserna undergick en förhållandevis omfattande omarbetning år 1992.

Äger en aktieägare mer än nio tiondelar av samtliga aktier i ett aktieselskab och innehar han mer än nio tiondelar av rösterna för samtliga aktier i bolaget, kan aktieägaren och bolagets styrelse gemensamt bestämma att övriga aktieägare i bolaget skall låta majoritetsaktie-

ägaren lösa in deras aktier. Före 1992 års lagstiftning kunde endast moderbolag, som uppnådde de erforderliga majoritetsgränserna, påkalla tvångsinlösen av återstående aktier i bolaget. Med moderbolag förstods i praxis danskt aktieselskab. Bestämmelsens nya lydelse innehåller inte någon koppling till begreppet moderbolag.

Efter ett beslut om inlösen skall minoritetsaktieägarna i den ordning som gäller för kallelse till bolagsstämma uppmanas att inom fyra veckor överlåta sina aktier till majoritetsaktieägaren. I kallelsen skall anges villkoren för inlösen samt det underlag, på vilket lösenbeloppet har beräknats. Själva lösenbeloppet behöver dock inte anges i kallelsen. Det skall vidare upplysas i kallelsen, att om tvist uppkommer om lösenbeloppet, fastställs detta av värderingsmän, vilka utses av rätten i den ort där bolaget har sitt säte. Mot värderingsmännens avgörande kan talan inom viss tid föras vid allmän domstol. Om värderingsmännen eller rätten fastställer ett högre lösenbelopp än det som majoritetsägaren erbjudit, gäller det högre lösenbeloppet också för de aktieägare inom samma aktieslag som inte påkallat värdering eller efterkommit kallelsen. Kostnaderna för värderingsförfarandet skall bäras av majoritetsaktieägaren, såvida inte rätten på särskilda skäl ålägger minoritetsaktieägarna att svara för kostnaderna.

Vad gäller bestämmandet av inlösenbeloppet, ankommer det även på värderingsmännen att i förekommande fall bestämma underlaget för värderingen. Avgörande vid bestämmandet av aktiernas värde torde som regel vara en värdering "going concern" av det bolag, vars minoritetsaktier begärs inlösta. När det gäller börsnoterade bolag, synes dock börskursen för bolagets aktier vara bestämmande för lösenbeloppet, jfr rättsfallen UfR 1977.61 H och UfR 1985.875 SH.

Har inte samtliga minoritetsaktieägare inom den angivna fristen överlåtit sina aktier till majoritetsaktieägaren, skall de genom kungörelse uppmanas att inom viss tid, som inte får vara kortare än tre eller, för noterade aktier, sex månader, överlåta sina aktier till majoritetsaktieägaren. Om värdering redan har ägt rum, skall kungörelsen innehålla upplysning därom. Den skall vidare ange att värdering av värderingsmän inte kan påkallas sedan den i kungörelsen angivna fristen gått till ända. I fråga om aktier som inte överlåtit före utgången av fristen skall majoritetsägaren deponera lösenbeloppet enligt bestämmelser i särskild lag. Samtidigt med deponeringen upphör de aktiebrev, som motsvarar de inlösta aktierna, att gälla.

Om en majoritetsaktieägare i ett bolag på grund av ovan angivna bestämmelser har rätt att lösa in återstående aktier i bolaget, har också varje minoritetsaktieägare i bolaget rätt att få sina aktier inlösta av majoritetsaktieägaren. Vid ett sådant förfarande äger bestämmelserna

om värdering, värderingsmän och kostnaderna för värderingsförfarandet när majoritetsaktieägare begär inlösen motsvarande tillämpning. Värderingen har i nu angivna fall inte någon rättsverkan i förhållande till minoritetsägare som inte deltar i förfarandet. Har majoritetsaktieägaren påkallat inlösen, kan minoritetsaktieägare inte därefter påkalla inlösen för egen räkning.

3.6.2 Anpartsselskab

I likhet med ett aktieselskab är ett anpartsselskab en juridisk person, vars ägare inte bär något personligt betalningsansvar för bolagets förpliktelser. Bolaget skall, efter en nyligen genomförd sänkning av kapitalkravet, ha ett andelskapital på minst 125.000 DKr.

3.6.2.1 Bolagsbildning

Ett anpartsselskab bildas på ett enklare sätt än ett aktieselskab. En eller flera stiftare upprättar ett stiftelsesdokument innehållande bl.a. en bolagsordning, tecknar och betalar samtliga andelar samt utpekar bolagets styrelse och direktion eller ettdera av dessa organ. Därefter anmäls bolaget för registrering i bolagsregistret. Genom registreringen vinner bolaget rättssubjektivitet.

3.6.2.2 Andelar av olika slag m.m.

Alla andelar har lika rätt i bolaget, om inte i bolagsordningen tagits in en föreskrift om andelar med olika ekonomiska rättigheter eller förvaltningsrättigheter. Till skillnad från vad som är fallet i fråga om aktieselskaber finns i fråga om anpartsselskaber inte några begränsningar när det gäller möjligheten att ge ut anparter med olika röstvärden. Även helt rösträttslösa anparter kan ges ut.

Andelar i anpartsselskab är fritt överlåtbara, om inte annat föreskrivits i bolagsordningen. Sådana föreskrifter kan innebära exempelvis att övriga andelshavare skall ha förköpsrätt om någon önskar avyttra sina andelar eller att bolagets samtycke måste inhämtas innan överlåtelse får ske. Även andra överlåtelsebegränsningar är tillåtna.

3.6.2.3 Ökning av andelskapitalet

Ett anpartsselskab kan öka andelskapitalet dels genom nyemission av anparter mot betalning i kontanter eller apportegendom, dels genom fondemission. Beslut om nyemission fattas av bolagsstämman med kvalificerad majoritet. Till skillnad från vad som är fallet i fråga om aktieselskab finns i anpartsselskabslagen inte längre någon obligatorisk företrädesrätt för andelsägarna att teckna nyemitterade andelar.

3.6.2.4 Nedsättning av andelskapitalet

Bestämmelserna om nedsättning av andelskapitalet överensstämmer i stor utsträckning med vad som gäller för aktieselskab.

3.6.2.5 Förvärv av egna andelar

Ett anpartsselskab får inte förvärva egna andelar. Från detta förbud görs endast ett undantag, nämligen för inlösen av egna andelar på grund av stadgande i lag.

3.6.2.6 Inlösen av minoritetsandelar

Anpartsselskabslagen upptog tidigare bestämmelser om tvångsinlösen, motsvarande dem som gäller för aktieselskab. Genom de nyligen genomförda ändringarna i anpartsselskabslagen upphävdes dessa bestämmelser.

3.7 Finland

I Finland finns endast en bolagsform utan personligt ägaransvar, aktiebolag. Den nuvarande finländska aktiebolagslagen, Lag om aktiebolag (734/78), tillkom i nordiskt samarbete under 1960- och början av 1970-talet. Lagens överensstämmer i stor utsträckning med den svenska aktiebolagslagen.

3.7.1 Privata och publika aktiebolag

På basis av ett utredningsförslag (Kommittébetänkande 1992:32) från den finländska Aktiebolagskommissionen lade regeringen våren 1996 fram en proposition med förslag till omfattande ändringar i den finländska aktiebolagslagen. Förslaget innebär bl.a. att den finländska lagen anpassas till EG:s krav och att aktiebolagen – inom aktiebolagslagens ram – delas upp i två kategorier, privata och publika aktiebolag.

För de delar av aktiebolagslagstiftningen som behandlas av kommittén i förevarande betänkande innebär den finländska propositionen i korthet följande.

3.7.1.1 Bolagsbildning

Aktiebolag skall liksom i dag kunna bildas genom successiv- eller simultanbildning. I båda fallen överensstämmer förfarandena i stor utsträckning med vad som gäller enligt den svenska aktiebolagslagen.

Aktiekapitalet skall uppgå till minst 50.000 FMK i ett privat aktiebolag och 500.000 FMK i ett publikt aktiebolag. Medan registrering av ett nybildat aktiebolag enligt gällande rätt kan ske om betalning erlagts motsvarande minst hälften av det belopp som skall betalas för aktierna, föreslås i propositionen att full betalning för samtliga aktier skall vara erlagd före registreringen.

3.7.1.2 Aktier, aktieslag m.m.

Alla aktier i ett aktiebolag skall ha lika rätt i bolaget, om inte i bolagsordningen tagits in en föreskrift om aktier av olika slag med olika rätt i bolaget. Skillnader mellan aktieslag skall kunna avse ekonomiska rättigheter och förvaltningsrättigheter. Vad särskilt gäller rösträtten skall i bolagsordningen kunna föreskrivas att aktier av visst slag skall ha lägre röstvärde än aktier av annat slag. I enlighet med gällande rätt föreslås att ingen aktie skall kunna ha ett röstvärde som är mer än tjugo gånger högre än röstvärdet för någon annan aktie i bolaget.

En nyhet i propositionen är att aktiebolag skall kunna ge ut preferensaktier, som medför rösträtt endast i vissa, i bolagsordningen angivna, frågor.

Aktier i ett finländskt aktiebolag är fritt överlåtbara. Från denna huvudregel finns i dag endast ett undantag, nämligen att i bolagsordningen kan tas in en hembudsklausul av innebörd att den som förvärvat en aktie i bolaget skall erbjuda aktieägare eller annan att lösa aktien. I

propositionen föreslås endast den ändringen att även bolaget självt skall kunna vara berättigat att lösa sådan aktie.

3.7.1.3 Ökning av aktiekapitalet

Aktiekapitalet i ett finländskt aktiebolag kan enligt gällande rätt ökas genom ny- och fondemission. Bestämmelserna därom överensstämmer i sina huvuddrag med den svenska regleringen.

Det är också tillåtet för finländska aktiebolag att ge ut konvertibla skuldebrev och skuldebrev förenade med teckningsoptioner. I propositionen föreslås att bolagen också skall kunna ge ut fristående teckningsoptioner.

På samma sätt som i den svenska aktiebolagslagen behandlas i den finländska lagen i dag ny- och fondemissioner i ett kapitel och konvertibla skuldebrev och skuldebrev förenade med teckningsoption i ett annat kapitel. I propositionen föreslås att samtliga former för kapitalökning tas in i ett och samma kapitel.

3.7.1.4 Kapitallån

Propositionen innehåller också stadganden om ett nytt finansieringsinstrument benämnt kapitallån, varmed i korthet avses ett lån på vilket amortering får ske endast om det finns full täckning för bolagets bundna kapital och räntebetalning tillåts endast inom ramen för disponibla vinstmedel. De föreslagna bestämmelserna om kapitallån innebär närmast en kodifiering av existerande praxis.

3.7.1.5 Nedsättning av aktiekapitalet

I propositionen föreslås vidare vissa förbättringar i borgenärs- och aktieägarskyddet i samband med nedsättning av aktiekapitalet. De föreslagna bestämmelserna överensstämmer till sitt huvudsakliga innehåll i stor utsträckning med gällande svensk rätt.

Det kan noteras att behörigheten att besluta om tillstånd att genomföra en beslutad nedsättning av aktiekapitalet enligt förslaget skall övergå från domstolarna till registreringsmyndigheten.

3.7.1.6 Förvärv av egna aktier

Propositionen innehåller nya bestämmelser om aktiebolags förvärv av egna aktier. Det nuvarande förbudet för aktiebolag att förvärva egna aktier upphävs. Såväl privata som publika aktiebolag skall enligt förslaget kunna förvärva egna aktier.

Beslut om förvärv av egna aktier skall fattas av bolagsstämman eller, efter stämmans bemyndigande, av styrelsen. Därvid skall i huvudsak samma majoritetskrav och andra regler gälla som vid inlösen av aktier för nedsättning av aktiekapitalet.

För båda bolagskategorier skall den begränsningen gälla att förvärv av egna aktier endast får ske inom ramen för disponibla vinstmedel. Det sammanlagda innehavet av egna aktier föreslås i publika aktiebolag inte få överstiga fem procent av aktiekapitalet eller röstetalet för samtliga aktier i bolaget. För privata bolag föreslås inte någon motsvarande begränsning.

I propositionen föreslås inte några begränsningar i fråga om det sätt på vilket bolaget får förvärva sina egna aktier. För att motverka risken för otillbörlig kurspåverkan föreslås att köp av aktier som är föremål för offentlig handel skall få ske tidigast en vecka efter det att bolaget offentliggjort sitt förvärvsbeslut.

Förvärv av egna aktier i strid med lagens bestämmelser skall kunna föranleda straff. Aktierna skall i sådant fall avyttras omedelbart och senast sex månader efter förvärvet. Om aktierna inte avyttrats inom sexmånadersfristen skall de ogiltigförklaras och aktiekapitalet sättas ned med aktiernas nominella belopp.

I fråga om försäljning av egna aktier föreslås i propositionen bestämmelser som nära anknyter till regleringen av nyemissioner. Det innebär bl.a. att aktieägarna skall ha företrädesrätt att köpa aktierna i fråga, såvida inte stämman beslutar om försäljning med avvikelse från företrädesrätten, t.ex. på det sättet att aktierna skall sälja på börs.

3.7.1.7 Inlösen av minoritetsaktier

I propositionen föreslås ett flertal ändringar av bestämmelserna om inlösen av minoritetsaktier. För det första föreslås, närmast efter dansk förebild, att inlöseninstitutet frikopplas från begreppet moderbolag. Rätt och skyldighet till inlösen skall inträda så snart någon aktieägare har mer än nio tiondelar av aktierna med mer än nio tiondelar av rösterna för samtliga aktier i bolaget. Majoritetsaktieägaren behöver alltså inte vara ett moderbolag, utan kan vara såväl en fysisk som en juridisk person. Även utländska majoritetsaktieägare omfattas av be-

stämmelserna. Vid beräkning av hur stor andel av aktierna och rösterna som tillkommer en juridisk person skall även beaktas aktier som ägs av dess dotterföretag. Med dotterföretag skall därvid likställas stiftelser, i vilka den juridiska personen har ett bestämmande inflytande. Också när det gäller beräkningen av en fysisk persons innehav av aktier och röster skall beaktas aktier som ägs av företag eller stiftelser, över vilka den fysiska personen har ett bestämmande inflytande.

Kan någon överenskommelse om inlösen inte träffas, skall tvist om rätt eller plikt till inlösen eller om lösenbeloppet prövas av skiljemän. Part som är missnöjd med skiljedomen skall kunna få saken prövad av domstol. Den finska lagen innehåller vidare bestämmelser om nedsättning av erbjudet lösenbelopp, äganderättsövergång vid förhandstillträde mot ställande av säkerhet, ränta på lösenbelopp och inverkan på berörda aktiebrev av att nedsättning skett eller säkerhet ställts. Dessa bestämmelser motsvarar vad som gäller enligt svensk lag.

Enligt motivuttalanden skall vid fastställande av gängse pris beaktas inte bara aktiernas matematiska värde, utan även bolagets framtidsutsikter och aktiernas beräknade framtida avkastning.

I propositionen föreslås vidare, att den som är inlösenberättigad skall vara skyldig att omedelbart underrätta det berörda bolaget därom. När bolaget fått kännedom om att inlösenrätt uppkommit eller upphört, skall det omedelbart anmäla detta förhållande till registreringsmyndigheten.

Propositionen föreslår också vissa ändringar av den gode mannens ställning. Denne skall under vissa förutsättningar kunna träffa överenskommelse om inlösen. I vissa avseenden preciseras gode mannens redovisningsskyldighet.

Vad gäller konvertibla skuldebrev och optionsrätter föreslås i propositionen, att i emissionsvillkoren för sådana instrument måste anges vilken rätt som tillkommer dem för det fall att tvångsinlösen av bolagets aktier äger rum.

3.8 Norge

I Norge har traditionellt funnits endast en bolagsform utan personligt ägaransvar, aksjeskapet, reglerad i Lov 4 juni 1976 om aksjeselskaper. Lagen tillkom inom ramen för det nordiskt lagstiftningssamarbetet under 1960- och början av 1970-talet.

3.8.1 Aksjeselskaper och allmennaksjeselskaper

På basis av den s.k. Aksjelovgruppens betänkande (NOU 1992:29) Lov om aksjeselskaper, lade den norska regeringen våren 1994 fram ett förslag (Ot prp nr 36 1993-94) till ny och EES-anpassad aktiebolagslag. Förslaget, som bl.a. innebar att norska aksjeselskap skulle indelas i två kategorier, privata och offentliga, mötte kraftigt motstånd i Stortinget och drogs så småningom tillbaka. På Stortingets uppmaning beslutade regeringen att reformera aktiebolagslagstiftningen i två steg. Sålunda genomfördes den 1 januari 1996 en anpassning till de krav som följer av EES-avtalet och EG-rätten. Därefter presenterades våren 1996 ett nytt utredningsförslag (NOU 1996:3) av innebörd att det i norsk rätt skall finnas två bolagsformer utan personligt ägaransvar, nämligen aksjeselskaper, som i första hand är avsedd att vara en bolagsform för små och medelstora företag med en begränsad ägarkrets och allmennaksjeselskaper, avsedd framför allt för större företag med en stor och växlande ägarkrets. Den principiella skiljelinjen mellan bolagsformerna skall bestämmas av rätten att vända sig till allmänheten för kapitalanskaffning. Den rätten skall tillkomma allmennaksjeselskaper men inte aksjeselskaper. Följdriktigt beskrivs i förslaget allmennaksjeselskapet som ett "öppet" och aksjeselskapet som ett "slutet" bolag. Aksjeselskaper och allmennaksjeselskaper skall regleras i skilda och var för sig uttömmande lagar.

För de delar av aktiebolagslagstiftningen som behandlas av kommittén i förevarande betänkande innebär det norska utredningsförslaget i korthet följande.

3.8.1.1 Bolagsbildning

Aksjeselskaper och allmennaksjeselskaper skall bildas på samma sätt, nämligen genom simultanbildning. Den möjlighet som i dag finns att bilda aktiebolag genom successivbildning avskaffas, framför allt i syfte att förenkla lagstiftningen. Bolagsbildningen skall i korthet tillgå så att stiftarna upprättar ett s.k. stiftelsesdokument, tecknar och erlägger full betalning för samtliga aktier samt anmäler bolaget för registrering.

Såväl aksjeselskaper som allmennaksjeselskaper skall ha ett aktiekapital på minst 200.000 NKR fördelat på en eller flera aktier med lika nominellt belopp.

3.8.1.2 Aktier, aktieslag m.m.

Alla aktier i ett aksjeselskap och ett allmennaksjeselskap skall ha lika rätt i bolaget, om inte i bolagsordningen tagits in en föreskrift om aktier av olika slag med olika rätt i bolaget. Skillnader mellan aktieslag skall kunna avse ekonomiska rättigheter och förvaltningsrättigheter. Vad särskilt gäller rösträtten skall i bolagsordningen kunna föreskrivas att aktier av visst slag skall ha lägre röstvärde än aktier av annat slag eller helt sakna röstvärde.

En väsentlig skillnad mellan aksjeselskap och allmennaksjeselskap gäller aktiernas överlåtbarhet. I linje med att aksjeselskap skall vara "slutna" och allmennaksjeselskap "öppna" bolag, skall aktier i ett aksjeselskap som huvudregel kunna överlåtas endast med samtycke från styrelsens sida och aktieägarna ha förköpsrätt till aktier som skall överlåtas. I ett allmennaksjeselskap skall aktierna i princip vara fritt överlåtbara. Emellertid skall i bolagsordningen för ett allmennaksjeselskap kunna föreskrivas att aktieöverlåtelse kräver styrelsens samtycke, om överlåtelsen skulle resultera i att förvärvaren uppnår en andel på minst tre procent av aktierna eller rösterna i bolaget. Det skall också vara tillåtet att i bolagsordningen för ett allmennaksjeselskap ta in ägarbegränsningar, exempelvis av det slaget att ingen ägare får inneha mer än en viss andel av bolagets aktier.

3.8.1.3 Ökning av aktiekapitalet

Aktiekapitalet i aksjeselskap och allmennaksjeselskap skall genom stämmobeslut kunna ökas genom ny- och fondemission. Nyemission skall kunna vara kontant- eller apportemission.

I såväl aksje- som allmennaksjeselskaper skall vid nyemissioner gälla en principiell företrädesrätt för bolagets aktieägare att teckna de nya aktierna. En emission med avvikelse från företrädesrätten skall i aksjeselskaper kunna utformas endast på det sättet, att vissa i emissionsbeslutet namngivna personer inbjuds att teckna aktierna. I allmennaksjeselskaper skall nyemissioner med avvikelse från företrädesrätten även kunna utformas så att allmänheten eller en på annat sätt obestämd krets personer inbjuds att teckna de emitterade aktierna.

I båda bolagsformer skall bolagsstämman kunna bemyndiga styrelsen att besluta om en nyemission. Bemyndigandet skall kunna avse en tid om högst två år och omfatta aktier med ett sammanlagt nominellt belopp motsvarande högst 50 procent av bolagets aktiekapital vid tidpunkten för bemyndigandet.

Vid nyemission mot kontant betalning skall full betalning för aktierna erläggas innan kapitalökningen registreras. Eventuell överkurs på aktierna skall föras till en bunden fond benämnd överkursfond.

Aksje- och allmennaksjeselskaper skall också kunna ta upp lån mot utfärdande av konvertibla skuldebrev och skuldebrev förenade med optionsrätt till nyteckning. I allmennaksjeselskaper, men inte i aksjeselskaper, skall optionsrätten kunna skiljas från skuldebrevet. Allmennaksjeselskaper skall dessutom kunna ge ut fristående teckningsoptioner samt aktier förenade med optionsrätt till nyteckning.

3.8.1.4 Kapitalskyddet

För såväl aksje- som allmennaksjeselskaper föreslås i flera hänseenden skärpta kapitalskyddsregler i förhållande till vad som i dag gäller för norska aktiebolag. Det kommer till uttryck dels i bestämmelserna om aktiekapitalets storlek och inbetalning, dels i bestämmelserna om utbetalningar av bolagets medel.

Aktiekapitalet skall, som ovan nämnts, i såväl aksjeselskaper som allmennaksjeselskaper uppgå till minst 200.000 NKR och full betalning skall erläggas för aktierna innan bolaget får registreras. Vid nyemission skall full betalning erläggas för nyemitterade aktier innan kapitalökningen registreras.

För båda bolagsformer föreslås vidare gälla att bolagets verksamhet i fråga om risk och omfattning vid varje tidpunkt skall vara anpassad till storleken på bolagets eget kapital. Det innebär indirekt ett krav på aktiekapitalets storlek. Finns det skäl att anta att bolagets eget kapital är lägre än vad som krävs för den bedrivna verksamheten, skall styrelsen behandla saken och föreslå stämman lämpliga åtgärder för att ge bolaget ett "försvarligt" eget kapital.

Till skydd för bolagskapitalet skall utbetalningar från bolaget kunna ske endast enligt reglerna om vinstutdelning, nedsättning av aktiekapitalet, fusion och fission samt upplösning av bolaget. Som utbetalning skall därvid räknas varje form av värdeöverföring som direkt eller indirekt kommer en aktieägare tillgodo. Skulle värdeöverföringen ske i annan form än kontanter, skall egendomens värde beräknas till dess verkliga värde vid utbetalningstillfället.

3.8.1.5 Nedsättning av aktiekapitalet

I såväl aksje- som allmennaksjeselskap skall aktiekapitalet kunna sättas ned för förlusttäckning, utbetalning till aktieägarna, avskrivning på

aktieägarnas tillskottsplikt samt avsättning till reservfond eller fri fond. Bestämmelserna överensstämmer i sak i stor utsträckning med gällande norsk och även svensk rätt. Här skall därför endast noteras att nedsättning för utbetalning till aktieägare eller avskrivning på aktieägares tillskottsplikt enligt förslaget inte skall kunna ske med större belopp än att bolaget efter nedsättningen har ett utifrån risken och omfattningen av bolagets verksamhet försvarligt eget kapital.

3.8.1.6 Förvärv av egna aktier

Såväl aksje- som allmennaksjeselskap skall kunna förvärva egna aktier. Beslut om sådant förvärv skall fattas av styrelsen efter bemyndigande av bolagsstämman. Bemyndigandet skall ges för en bestämd tidsperiod som får sträcka sig längst till nästa ordinarie stämma. Av bemyndigandet skall framgå dels hur många aktier som får förvärvas, dels det högsta och lägsta belopp som får betalas för aktierna.

Förvärv av egna aktier skall kunna ske endast under förutsättning att det nominella värdet av det sammanlagda innehavet av egna aktier efter förvärvet inte motsvarar mer än tio procent av bolagets aktiekapital. Ett förvärv av egna aktier skall inte få inkräkta på bolagets bundna kapital.

Förslaget upptar inte några begränsningar i fråga om innehavstiden för egna aktier så länge innehavet ryms inom tioprocentgränsen och reglerar inte heller formerna för avyttring av aktierna. Bolaget skall under innehavstiden inte kunna utöva några rättigheter för sina egna aktier.

3.8.1.7 Inlösen av minoritetsaktier

En aktieägare som äger mer än nio tiondelar av aktierna och rösterna i ett aksje- eller allmennaksjeselskap, skall ha rätt, och på begäran vara skyldig, att inlösa minoritetens aktier i bolaget.

Kan parterna inte enas om lösenbeloppet, skall detta fastställas i skiljeförfarande. Hur detta skall gå till sägs inget om i förslaget. Kostnaderna för förfarandet skall bäras av moderbolaget, såvida det inte förordnas att bolagets motpart helt eller delvis skall bära dem.